R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
ROMA
8
45 B
4

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PONTIFICES
MAXIMI
MARIANI
Raph. Vanius In.
Seb. Vouillement Sculp.

59

[illegible]

PONTIFICES MAXIMI MARIANI,

ſeu

DE ROMANORVM PONTIFICVM in Mariam Deiparam Virginem ardenti ſtudio, ac pietate.

LIBER VNVS.

Ex Scriptoribus antiquis, recentibusq. ipſorumq. Pontificum Vitis, & rebus geſtis, ſeruato temporum ordine, congeſtus.

A P. HIPPOLYTO MARRACCIO
LVCENSI
E Congregatione Clericorum Regularium
MATRIS DEI.

ROMÆ, Apud Franciſcum Caballum. M. DC. XLII.
SVPERIORVM PERMISSV.

PONTIFICIS ÆTERNI
MATRI
MARIAE.
cuius beatis pedibus,
PONTIFICES IPSI MAXIMI,
CHRISTI VICARII,
PETRI Succeſſores,
(quorum pedibus ſubduntur imperia)
deuotiſſima ſupplicatione
prouoluuntur.
Quæ Pontificis Nomen, Officiumq. D.Bern. ep.42.
impleuit,
Pontem ſe ipſam, inter Deum,
& homines, faciendo.
Quæ Summi Pontificis in morem,
pro ſalute humani generis,
in Arà Crucis,
Filium ſuum, æterno Patri obtulit

 re-

redemptionis hoſtiam.

Quæ, cum Summo Pontifice,

habet,

omnium Eccleſiarum ſollicitudinem,

poteſtatis ſpiritualis plenitudinem,

Priuilegiatorum actuum

vniuerſitatem.

Alber. Mag. ſuper Miſſus eſt.

D. Antonin. 4. p. tit. 15, c. 6, §. 2.

Hoc

De Romanorum Pontificum in ipſam

ardenti ſtudio, ac pietate,

qualecumque Opuſculum.

HIPPOLYTVS MARRACCIVS

Seruus immeritus, & indignus,

Congregationis ſuæ filius,

vouet, dicatque,

Digitized by Google

VRBANO VIII. PONT. MAX.
MARIÆ DEIPARÆ VIRGINIS
CVLTORI EXIMIO.

Cuius pietatem,
Gentilitijs Apibus innatam,
ipſo Nutricis cum lacte
ſuxit.
In cuius obſequium,
à primo rationis vſu,
toto ſui animi niſu
conceſſit.
Quam ſcriptis laudatiſſimis,
Melle ipſo ac nectare dulcioribus
celebrauit.
Quam nobiliſſimo, atque auſpicatiſſimo facinore,
Argento, auro, gemmis
coronauit;
Ac viciſſim ab ipsà
In ſummum Eccleſiæ Hierarcham,
Tiarà triplici,
Coronari meruit.
Cui officioſiſſimà gratiſſimaquè curà,
Sacella erexit,
Templa ſacrauit,
Ordines inſtituit,
Cœnobia excitauit,

Argentum aurumquè ſignauit.
Cuius materna viſcera, ac ſingulare præſidium,
turbulentis in rebus,
non ſemel expertus;
Vt amantiſſimam Matrem diligit,
Vt Patronam potentiſſimam veneratur
eamquè ſibi,
omni honoris, obſeruantiæ,
ac deuotiſſimæ pietatis cultu,
demereri ſtudet.
Cui
Vigili, Præſidi, Tutelari,
Vrbem,
(Quam lue, eſurie, bello, eius ope, liberauit)
Vnà cum Tiarà, Clauibus, opibus,
Pontificio Imperio,
Corde,
propriam eſſe voluit, decreuitquè.
Hunc
De Romanorum Pontificum,
in eandem Deiparam Virginem,
ardenti ſtudio, & pietate,
Libellum;
ſequè ipſum totum,
ſacris pedibus prouolutus D. D. D.

Hippolytus Marraccius Lucenſis
Congregationis Matris Dei.

Præ-

PRAEFATIO
ad Lectorem.

VT Summorum quoque Pontificum exemplo, eximius ille Deiparæ colendę ardor, magis, ac magis in Chriſti fidelium cordibus accendatur; Libellum hunc, quo, velut in tabellà, eorumdem Pontificum ardens in Dei Matrem ſtudium, ac pietas, legentium oculis exhibentur, è cellulæ meæ latebris, & ſecreto meo, in publicum prodire permitto. Faxit Deus, vt proſit, & multos prouocet ad imitandum. Licèt autem veriſſimè adſtrui poſſit, Pontifices omnes, quotquot à D. Petro, vſque ad hæc noſtra tempora, Romanæ Eccleſiæ gubernacula pertractarunt: Dei Matris cultu, ac religione, inſignes extitiſſe: quia tamen de multis, nihil in hoc genere poſterorum memoriæ traditum,

vel

vel ſaltem de ipſis, nihil mihi lectum, aut compertum: eos ſolùm recenſere valui, de quibus ſingularia quædam, apud probatæ authoritatis Scriptores, litteris conſignata inueni. Sed quæ me fugerunt, diligentius veſtigabunt alij, luculentiuſquè tractabunt. Interim hæc ego tibi, Candide Lector, qualiacumque à me collecta, & vtcumquè tractata offero, Cæſareſquè Marianos, ſeu de Chriſtianorum Imperatorum in Mariam Deiparam Virginem pietate, dequè ipſius alternà in eoſdem Imperatores munificentià Librum, iam ad coronidem perductum, breui me daturum ſpondeo. Vale, mihiquè Deiparæ præſidium tuis precibus implora.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I. B. Epiſc. Cam. Viceſg.

HOC *opus, quod inſcribitur, Pontifices Maximi Mariani, ſeu de Romanorum Pontificum in Mariam Deiparam Virginem ardenti ſtudio, ac Pietate, liber vnus, congeſtus à P. Hippolyto Marraccio Lucenſi, &c. iuſſu Reuerendiſs. P. Magiſtri Sacri Apoſtolici Palatij diligentèr euolui: nec euoluiſſe pœnituit: reperi equidem hominem planè eruditum, ac pium, & in colligendis Maximorum Pontificum Marianorum egregijs monumentis equè diligentem, propterea cum nil contra fidem, aut bonos mores contineat, prælo digniſſimum cenſeo. Romæ die 30. Aprilis anno 1641.*

Ego D. Ferdinandus Vghellus Abbas Ordinis Ciſtercienſis.

DOMINICVS TVCCIVS,
Clericorum Regularium Congregationis Matris Dei, Rector Generalis.

CVM opus inſcriptum, Pontifices Maximi Mariani, ſeu, De Romanorum Pontificum in Mariam Deiparam Virginem ardenti ſtudio, ac Pietate, liber vnus, à R. P. Hippolyto Marraccio, noſtræ Congregationis Sacerdote, congeſtus, duo eiuſdem Congregationis Patres, quibus id commiſimus, examinauerint, & approbauerint: facultatem concedimus, vt typis mandetur, ſi ità videbitur ijs, ad quos ſpectat. In quorum fidem, &c. Dat Romæ die 15. Februarij 1641.

Dominicus Tuccius Rector Generalis.

Imprimatur.

Fr. Reginaldus Lucarinus Sac. Pal. Apoſt. Mag.

INDEX CAPITVM HVIVS OPERIS.

DE S.Petro Pontifice Maximo. Caput 1.
De Calliſto I. Pont. Max. Cap. 2.
De Dionyſio I. Pont. Max Cap. 3.
De Sylueſtro I. Pont. Max. Cap. 4.
De Liberio I Pont. Max. Cap. 5.
De Damaſo I. Pont. Max. Cap. 6.
De Innocentio I. Pont. Max. Cap. 7.
De Cęleſtino I. Pont. Max. Cap. 8.
De Sixto III. Pont. Max. Cap. 9.
De Leone I. Pont. Max. Cap 10.
De Hilario Pont. Max. Cap. 11.
De Gelaſio I. Pont. Max. Cap. 12.
De Symmacho I. Pont. Max. Cap. 13.
De Ioanne I. Pont. Max. Cap. 14.
De Ioanne II. Pont. Max. Cap. 15.
De Ioanne III. Pont. Max. Cap. 16.
De Gregorio I. Pont. Max. Cap. 17.

De

De Bonifacio IV. Pont. Max. Cap. 18.
De Martino I. Pont. Max. Cap. 19.
De Eugenio I. Pont. Max. Cap. 20.
De Agathone I. Pont. Max. Cap. 21.
De Benedicto II. Pont. Max. Cap. 22.
De Sergio I. Pont. Max. Cap. 23.
De Ioanne VII. Pont. Max. Cap. 24.
De Gregorio II. Pont. Max. Cap. 25.
De Gregorio III. Pont. Max. Cap. 26.
De Stephano III. Pont. Max. Cap. 27.
De Paulo I. Pont. Max. Cap. 28.
De Hadriano I. Pont. Max. Cap. 29.
De Leone III. Pont. Max. Cap. 30.
De Paſchali I. Pont. Max. Cap. 3[illegible].
De Gregorio IV. Pont. Max. Cap. 32.
De Sergio II. Pont. Max. Cap. 23.
De Leone IV. Pont. Max. Cap. 34.
De Benedicto III. Pont. Max. Cap. 35.
De Nicolao I. Pont. Max. Cap. 36.
De Hadriano II. Pont. Max. Cap. 37.
De Stephano VI. Pont. Max. Cap. 38.
De Gregorio V. Pont. Max. Cap. 39.
De Gregorio VII. Pont. Max. Cap. 40.
De Vrbano II. Pont. Max. Cap. 41.
De Paſchali II. Pont. Max. Cap. 42.
De Gelaſio II. Pont. Max. Cap. 43.
De Calliſto II. Pont. Max. Cap. 44.
De Innocentio II. Pont. Max. Cap. 45.
De Eugenio II. Pont. Max. Cap. 46.
De Hadriano IV. Pont. Max. Cap. 47.
De Alexandro III. Pont. Max. Cap. 4[illegible].

De

De Clemente III. Pont. Max. Cap. 49.
De Cęleſtino III. Pont. Max. Cap. 50.
De Innocentio III. Pont. Max. Cap. 51.
De Honorio III. Pont. Max. Cap. 52.
De Gregorio IX. Pont. Max. Cap. 53.
De Innocentio IV. Pont. Max. Cap. 54.
De Alexandro IV. Pont. Max. Cap. 55.
De Vrbano IV. Pont. Max. Cap. 56.
De Nicolao IV. Pont. Max. Cap. 57.
De Cęleſtino V. Pont. Max. Cap. 58.
De Bonifacio VIII. Pont. Max. Cap. 59.
De Clemente V. Pont. Max. Cap. 60.
De Ioanne XXII. Pont. Max. Cap. 61.
De Benedicto XII. Pont. Max. Cap. 62.
De Clemente VI. Pont. Max. Cap. 63.
De Vrbano V. Pont. Max. Cap. 64.
De Gregorio XI. Pont. Max. Cap. 65.
De Vrbano VI. Pont. Max. Cap. 66.
De Bonifacio IX. Pont. Max. Cap. 67.
De Innocentio VII. Pont. Max. Cap. 68.
De Alexandro V. Pont. Max. Cap. 69.
De Martino V. Pont. Max. Cap. 70.
De Eugenio IV. Pont. Max. Cap. 71.
De Nicolao V. Pont. Max. Cap. 72.
De Calliſto III. Pont. Max. Cap. 73.
De Pio II. Pont. Max. Cap. 74.
De Paulo II. Pont. Max. Cap. 75.
De Sixto IV. Pont. Max. Cap. 76.
De Innocentio VIII. Pont. Max. Cap. 77
De Alexandro VI. Pont. Max. Cap. 78.
De Iulio II. Pont. Max. Cap. 79.

De

De Leone X. Pont. Max. Cap. 80.
De Hadriano VI. Pont. Max. Cap. 81.
De Clemente VII. Pont. Max. Cap. 82.
De Paulo III. Pont. Max. Cap. 83.
De Iulio III. Pont. Max. Cap. 84.
De Marcello II. Pont. Max. Cap. 85.
De Paulo IV. Pont. Max. Cap. 86.
De Pio IV. Pont. Max. Cap. 87.
De Pio V. Pont. Max. Cap. 88.
De Gregorio XIII. Pont. Max. Cap. 89.
De Sixto V. Pont. Max. Cap. 90.
De Vrbano VII. Pont. Max. Cap. 91.
De Clemente VIII. Pont. Max. Cap. 92.
De Paulo V. Pont. Max. Cap. 93.
De Gregorio XV. Pont. Max. Cap. 94.
De Vrbano VIII. Pont. Max. Cap. 95.

DE S. PETRO Pontifice Maximo.

CAPVT PRIMVM.

LICET de ſingulari S. Petri Apoſtoli in MARIAM Deiparam Virginem pietate ex SS. Patrum, aliorumq. Orthodoxorum monumentis in Apoſtolis meis Marianis, fusè, latèquè diſſeruerim, ad huius tamen complementum operis, maiusq. Lectoris commodum, eadem omnino, quæ ibi à me diſſerta ſunt, hic demùò (cum noua non ſuppetant) repetere, haud redundans, ſuperuacuumque exiſtimaui. Beatiſſimus igitur Apoſtolorum Princeps Petrus, IESV Chriſti Sacerdotis æterni Vicarius, & Chriſtianorum Pontifex Summus, cum eximiam Sanctiſſimæ Dei genitricis dignitatem, atq. præſtantiam, puriſſimam quoque vitam, & ſanctam actionem, necnon admirabilem, & prædicabilem conuerſationem, (vt Ildephonſus loquitur) probè cognitam, atque perſpectam haberet, magno, & ſingulari quodam pietatis, cultusq. affectu in eam honorandam propendebat. In tantæ autem amore Matris non poterat nō vehementer accendi, cum ſe eius precibus, velut pijs manibus è profunda trinæ negationis fouea erutum recordabatur. Hinc Iacobus Bidermannus in Heroum Epiſtolis lib. 3. epiſt. 2. Diuum Petrum è ſpelunca, in qua ſe amariſſimè deflebat, ad Beatam Virginem ſcribentem, eiusq. patrocinium apud filium offenſum implorantem his verbis inducit.

S. Ildeph. ſerm. 5. de Aſſumpt.

Accipe Virgo mea genitrix dilecta Magiſtri,
Mittitur è latebris, quæ tibi charta meis.
Illam oculo dignare pio licet impius auctor
Miſerit, Authoris nil habet, illa ſui.

Iacob. Biderm. in Hær. Epiſt. lib. 3. ep. 2.

Digitized by Google

Quid velit expectas, quidque oret Epiſtola? ferre
Quam propè ſola mihi tu potes, orat opem.
Mater es, affer opem, læſi tua pignora, læſi,
Auxilio matris tam graue crimen eget.
Culpa fuit lachrymis ſi digna perennibus, vlla
Dilueret totis quam neque Nilus aquis.
Illa fuit, fuit illa meæ (nil abnuo) linguæ,
Illa fuit linguæ culpa pudenda meæ.
Hæc lachrymas, hæc poſcit aquas, ſatis eſſe nec Iſtri
Nec ſatis immenſæ Thetyos vnda potes,
Non potes eſſe ſatis, ſcio non potes, indiget omni
Quæque fuit, quæque eſt: quæque erit, Auctor aqua.
Qualis, ait, tua culpa fuit? pudor impedit illam
Prodere? ſed pudeat prodere culpa fuit.
Interea pia mater opem, quam flagito, præſta,
Et veniam à nato, quam rogo, poſce tuo.
Hoc precibus dabit ille tuis, neque vota parentis
Irrita abire ſuæ filus vlla ſinet.

Vnde S. Gregorius Nazianzenus in Tragœdia de Chriſto patiente, Deiparam Petri lachrymis, precibusq. exoratam, ſic pro eiuſdem peccati venia IESV Chriſto filio loquutam tradit.

Nazianz. Tragæd. de Chriſto patiente.

O nate chare, ò nate mi, ò Verbum Dei,
Peccare cum ſit inſitum homini, ignoſcito.
Quod Petrus in te admiſit, admiſſum id metu.
Turbæ irruentis, & frementis turbidum.

Cui ſtatim filius

Iubeo, nihil te hic anxiam, ò Virgo parens
Condono Petro quicquid eſt lapſus, tuam
Vel vnius gratiâ; nam & ante etiam tibi
Es me obſequentem experta ſemper filium,

Augebatur in corde Petri virgineus amor, dum alia ſingularia Dei beneficia conſiderabat à Virginis in ſe beneuolentia deriuata: non enim ignorabat, tam benigna matre precibus inſtante cum cætera Eccleſia, ſe è carcere, & vinculis mirabiliter liberatum, cum Iacobo Ioannis fratre occiſo ab Herode comprehenſus, & quatuor quaternionibus militum cuſtodiæ traditus poſt Paſchæ ce-

Act. 12. Vide Chriſtoph. à Ca

celebritatem populo erat ad mortem producendus, vt Apoſtolorum geſta commemorant. Sicut autem Deipara non modico dolore affecta eſt, cùm Petrum à Iudæis cuſtodiæ traditum percepit, ſic ſumma perfuſa eſt voluptate, cùm diſruptis catenarum laqueis eum omnino liberum ad ſe redeuntem conſpexit. Quòd ſi fomentum amoris ſimilitudo eſt, quonam pacto mutuus in Virgine, & Petro non regnaret amor? quos cum in alijs, tum verò in ipſo baptiſmate Deus Opt. Max. ſimiles effecerat? Chriſtus enim, vt in cap. 3. Ioannis tradit Euthymius, nõ niſi Petrum, & Virginem Mariam Matrem baptizauit. Ob ardentiſſimam autem deuotionem, quam erga pijſſimã Virginem gerebat Petrus, eius in ſacris myſterijs memoriam recolens Genitricem Domini, & Dei, & Saluatoris noſtri IESV Chriſti, & Deiparam Dominam noſtram immaculatam, & glorioſam nuncupabat, vt patet ex eius Lythurgia, quam ſtudio, & ex interpretatione Gulielmi Lyndani Epiſcopi Gãdauenſis editam, ac tom. 1. Bibliothecæ Magnæ veterum Patrum adtextam habes. Quapropter vir pius, doctus, atque eruditus in paucis Melchior Incofer Auſtriacus in ſua coniectatione Epiſtolæ Beatæ Virginis MARIÆ ad Meſſanenſes cap. 2. de eodem S. Petro, ac eius Lythurgia loquutus ſcripſit. Quid hic commemorem Petrum Apoſtolorum Coryphæum, qui diuinitus iniecta mente, quemadmodum in carne Dei viuentis filium excelſa quadam conſtantia pronunciauit, ita Virginis Matris auguſtum nomen, arrepto Salutationis Angelicæ præconio, quod nihil eo ſanctius efferre poſſet, non ipſe ſacrauit modò, ſed Lythurgicis Sacramẽtis inauguratũ vniuerſo Orbi Chriſtiano præcipuo quodam ſanctitatis cultu propoſuit adorandum. Idq. credas velim non carne, & ſanguine reuelãte, ſed ſpiritu Patris æterni, quem aliquando cęlo effudit, ſuggerente, quòd nẽpe Virginis adorandę partus ſalutis extitit exordium, cuius in cruce peractæ memorãdum in hac ſacra functione recolitur myſterium, vnde etiam de cætero, (quemadmodum pius ait Anonymus) in hac venerabili commemoratione Sanctorum prima ponitur Virgo, per

(ſtr. in hiſt. Deip. c. 18.)

(Euthym. in c. 3. Ioan.)

(Lythurg. S. Petri To. 1 Bibliot. Magnæ Patrũ.)

(Melch. Incofer in e. piſt. B. V. ad Meſſan. cap. 2.)

(Anonym. de actione Miſſarũ apud Lyndanum.)

quam & ille, & nos meruimus auctorem vitæ ſuſcipere. Non neſcio, ſubdubitare quoſdam, an hæc ſalutatio magnis alioquin fœta ſacramentis è Petri Lythurgia ritè ſaperet; ac planè alijs viſum fuiſſe priuata quorumdã pietate, quemadmodum alia non pauca, fuiſſe Canoni immiſſam, cùm & alieno loco poſita eſſet, & cum præcedentibus aptè minùs cohæreret. Mihi tamen indiſtricto meliora ſapientis animo fidem facit coniectura maiorē, eamdem Iacobi quoque Lythurgiæ primùm, deinde & Marci ſeorſim inſertam, vtriuſque ſanctitatem commēdare, nec orationis contextu minùs, quàm ſignificatione myſterij perappoſitè inſidere, quando & in Iacobi Lythurgia, inter Miniſtrorum deprecationem, & eiuſdem Deiparæ commemorationem, velut ſpiramentum quoddam Euangelicæ gratiæ intercedat. Aue Maria gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus venrris tui, quæ Saluatorem peperiſti animarum noſtrarum: vt quemadmodum iſta quondam oratio flexit in reparandæ ſalutis ſententiam, ita deinceps ad augendam in mortalium animis Dei gratiam, blando quidem, ſed forti conciliatu permoueat: Ea propter, & ſi non pauca per conſequentes ætates pietate Pontificum ad eam acceſſere Lythurgiã; eam tamen ſalutationem, & repetitam Nuncij cœleſtis, dicam & Eccleſiæ totius apprecationem ab ipſomet Petro meditatè fuiſſe interiectam, alienum à re non puto. Quin verò & Iacobum exemplo Principis Apoſtolorum, & Marcum Magiſtri imitatione ſuis quoque Lythurgijs eam intuliſſe, idq. pridem antequam ipſe Romanam Sedem fundare incœpiſſet. Enimuerò cùm (vt Lyndanus ait) anno nimirum decimo Petrus à Chriſti paſſione, atque reſurrectione, & in cælum aſcenſione Romam tandem venerit, vero non eſt ſimile, ipſum totum hoc decennium, aut non feciſſe officium Pontificis, aut Iudaico vſum ritu: nam Deo ingratum vixiſſe toto illo decennio, citra omne ſacrificiũ, extremæ foret impietatis de eo vel ſuſpicari. Sic iſte. Vnde tandem concludit, alibi, quàm Romæ, hanc (vt ait) miſſam compoſitam, pluribusq. pro eiuſdem germanitate

Lyndan. in annotat. in Lyth. Petri

tate

tate ſtabilienda velitatur. Hactenus Incofer. Sed neq; his cancellis Petri in Virginem pietas concluſa eſt. Antiochiæ enim degens plurimas ſiue à Luca, ſiue ab alijs factas Deiparæ Virginis imagines procurauit, vt eas ad Gentes ſecum exportaret, teſte eodem Incofer loco ſupra cit. cap. 57. Incof. loc. cit. c. 57.

2 Dum in Syriæ partibus moraretur, honori Deiparæ adhuc in terris agentis ſacellum erexit, à Iacobo Vitriaco Cardinali, qui obijt in Syria anno 1244. his verbis memoratũ. Anteradenſis Ciuitas, ſic dicta, quaſi ante Aradum ſita, vulgari autem appellatione hodie dicitur Tortoſa, in qua B. Petrus Phœnicem circumiens, cùm à partibus Hyeroſolimitanis tranſiret in Antiochiam, in honorem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ modicam fundauit Eccleſiam, in qua etiam diuina celebrauit myſteria, quæ vſque hodie in magno habetur honore, & multorum populorum acceſſu frequentatur, eò quòd Beatiſſima Virgo in illa ſibi, ab infantia primitiuæ Eccleſiæ conſecrata multa operatur miracula, & infirmis illuc venientibus grata confert ſubſidia ſanitatum. Dicitur autem à multis, quòd inter omnes Beatiſſimæ MARIÆ Eccleſias iſta fuerit prima: non ſolùm autem à Chriſtianis, ſed etiam à Saracenis in magna habetur reuerentia. Hæc Vitriacus. Iacob. Vitriac. in hiſtor Oriẽt. cap. 44.

Eiuſdem Sacelli à Beato Petro in honorem Dei genitricis poſiti Raphael Volaterranus lib. 11. Geographiæ in Syria, cum agit de Tripolitana regione in Phœnicia, meminit, ſcribẽs. Anteradum Ciuitas ante Aradum ſita, hodie Tortoſa dicitur, in qua ſacellum Diuæ Genitricis primus omnium extruxit Princeps Apoſtolorum ex ære Chriſtianorum collato, in quo primùm ſacrificaſſe dicitur. Sic ille. Volater. li. 11 Geogr.

Idem tanquam Apoſtolorum caput cæteris cooperantibus, virginalem domum, ſeu cubiculum, in quo Deipara genita & educata, & in quo Verbum caro factum eſt, & templum conſecrauit, & in templi formam redegit. Ad Ciuitatem quoq; Calaritanam appellans, Templum ibidem in honorem Beatæ MARIÆ Virginis ædificauit, ſub nomine Sanctæ MARIÆ de Portu, in eoque multos Baling. in Cal. Mariæ 29. Iun

A 3 ho-

Dionyſ. Bonif. in Triumph. SS. Regni Sardiniæ. lib. . cap. 5.

Mariale M. S. Bibliot. Norbert. apud Aug. VVichmās

hominum ſalutari aqua tinxit, ac diuina myſteria celebrauit, teſte Dionyſio Bonifacio in Triumpho SS. Regni Sardiniæ lib. 1. cap 5. Nec Lybicum præteribo templū, quod in eiuſdem Sanctæ Dei Genitricis honorem vna cum alijs Apoſtolis non ſine miraculo dedicauit. De quo in Mariali manuſcripto pergamenaceo Bibliothecę Norbertinæ Tungerloenſis, vt refert Auguſtinus VVichmanos li. 1. Brabantiæ Marianæ c. 3. hoc ſcriptū reperitur. In Lybia Ciuitate, quæ proxima eſt Ciuitati, quæ vocatur Dioſpolis, eſt imago quædam Sanctæ Dei Genitricis ſemper Virginis Mariæ, quæ non eſt facta manu hominum, ſed quaſi picta ſuper marmor in figura, quaſi viua in corpore ſit; veſtimenta autē eius quaſi purpura ſunt; quæ imago eſt in Eccleſia, quam Sancti Apoſtoli emerunt pretio a Iudæis, qua vtebatur Synagoga, & in honorem Sanctæ Dei genitricis dedicauerunt, quæ modò eſt domus Epiſcopi. Inuidentes autem Iudæi, quod Sancti Apoſtoli de Synagoga eamdem domum Dei feciſſent, & Chriſtum in ea prædicarent, venerunt ad Cæſarem, qui tunc illo tempore præerat, volentes reddere pretium Apoſtolis, & recipere illam domum, vt ædificarent Synagogam. Vocatis autem Apoſtolis ad Cæſarem, venerunt ante illum, & interrogauit eos, propter quam cauſam hoc feciſſent: poſt interrogationem verò dixerunt Apoſtoli. Nos bene fecimus ædificantes domum, quam emimus, in honorem Saluatoris noſtri IESV Chriſti. Tunc prædictus Cæſar præcepit Iudæis, & Apoſtolis, vt ſigillarent vtrique hanc domum, & obſeruarent dies quadraginta, vt Deus manifeſtaret, cuius eſſe deberet. Aſcendentes autem Apoſtoli in montem Sion, vbi Beata Virgo MARIA adhuc viuens in carne morabatur, rogauerunt eam dicentes. Tu Beata Virgo MARIA obſecra Dei filium Dominum noſtrum IESVM Chriſtum, quem ſecundùm carnem tu mater genuiſti, vt ſecundùm ſuam miſericordiam domum hanc, quam primam omnium in tuo nomine dedicare curauimus, ad prædicandum verbum ipſius, nobis concedere dignetur. Reſpondens igitur Beata Virgo Maria Beato Petro, ait: Ite, & nolite turbari, quia ego vobiſcum

cum ſunt in ipſa Eccleſia in adiutorium. Tranſactis autem 40. diebus, venerunt Apoſtoli ad prædictam Eccleſiam, & Iudæi, & inuenerunt velut reliquerant, ipſam domum ſignatam. Statim cœpit Beatus Petrus Apoſtolus domum hanc ſcopis mũdare. Tunc vnus ex Iudæis aſpiciens in parietem, vidit imaginem in occidente poſitam reſpicientem ad Orientem: diu autem attentus conſpiciens ipſe Iudæus dixit. Verè mulier eſt in hac domo. Hæc verba alij Iudæi audientes, & ipſam imaginem reſpicientes dixerunt. Verè hæc eſt ipſa Maria. Tunc B. Petrus Apoſtolus ſeorſum reſpiciens, vidit ipſam imaginem, & dixit. Verè hæc eſt ipſa Maria, & Dei genitrix: quod audientes Iudæi turbati ſunt, & præ timore inde abierũt, dicentes. Iam quia MARIA eſt in hac domo, nequaquam intrare debemus. Poſtea verò Iulianus, qui perſecutor Eccleſiarum fuit, inter cætera mala, quæ faciebat, præcepit Iudæis, vt venientes tollerent ipſam imaginẽ, & expellerent de ipſo marmore, atque offerre ſibi ſtuderent: illique abeuntes voluerunt ipſam figuram de ipſo marmore ſeparare: ſed videntes faciem ipſius imaginis præ timore reliquerunt eam, & dimiſſa vſque in hodiernum diem ibi perſeuerat. Hactenus præcitatus M. S. Codex.

Cum autem Apoſtolorum Princeps Petrus Mariæ adhuc viuenti ædes ſacras aliquando excitarit, neminem fuiſſe Apoſtolorũ Incofer exiſtimat, qui eiuſdem exemplo in ſua quiſque Prouincia pro Virginis honore idem preſtare non ſategerit. Incof. in epiſt. ad Meſſanen. cap. 2.

Beatiſſimæ Virginis obitu inſtante, non ſine præſagitione diuinitùs iniecta, conuocatus adfuit etiam admirãdo ſpectaculo Diuus Petrus, qui poſt Deiparam omni affectu, ac reuerentia coram alijs Apoſtolis, viriſque Apoſtolicis ſalutatam, eiuſdem Deiparæ laudes (vt ex reuelatione Sancti Gabrielis Archangeli in ſua Apocalypſi refert Beatus Amadeus) enarrare cœpit in hunc modum.

Scio, fratres mei dilectiſſimi, notum eſſe omnibus vobis, quantæ dignitatis ſit hæc, quam coram vobis cerni- B. Amad. in ſua Apoc. rap. 8.

 tis,

tis, Virgo, in qua etſi omnes ſint collectæ virtutes, omniaquè collectà dona: feruor tamen diuini honoris, & zelus diuinæ venerationis in ea ſuper omnia extulit; quia etſi verè Deo nihil maius ſit, vel eſſe poſſit, homines tamen (etiam Sancti) quadam familiaritate Dei aſſueti, ipſum tanquam amicum quemdam, & familiarem exiſtimant, & non tanti eum faciunt, quanti ipſe eſt. Sed hęc quamuis ſemper gratiam Dei habuerit, Deumque ipſum viderit, & ab eo ſuper omnes exaltata fuerit, ſemper tamen quadam ineffabili humilitate ſe quotidie minorem exiſtimans, & Deum, quò magis ei in dies appropinquabat, à ſe remotiorem exiſtimabat: remotiorem dico, quia ſemper ipſum digniorem iudicabat. Hæc eſt illa, quæ dum eligeretur in matrem Dei, dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Hæc eſt illa, quę iam electa in matrem Dei: ſtatim filio dicebat; Reſpexit Dominus humilitatem ancillæ ſuæ. Quò ergo magis creſcebat, eò ſe minorem cenſebat: & quo minor erat in oculis ſuis, eò maior coram Deo efficiebatur. Rectè id egit, quia omne bonum ſibi collatum, donum Dei fuit; & nihil habebat, quod non acceperit. Omnia in ea ſunt laude digna; ſed omnia vobis Fratribus meis me peritioribus nō ſunt recenſenda. Cætera igitur omnia relinquens, hoc ſolùm dicam, eò quòd Magiſter noſter Chriſtus IESVS dixit. Qui ſe humiliauerit, exaltabitur: & qui plus ſe humiliauerit, maior erit in regno cælorum. Quia ergo Domina noſtra Dei genitrice nemo humilior fuit, iuſtū eſt, vt in regno cælorum nemo ſit maior, atque ſublimior ea. Nos igitur, fratres chariſſimi humilitatem Reginæ noſtræ Virginis Mariæ imitemur, & quoad poſſumus, veſtigia eius ſequamur, vt ille, qui eam ſuper omnes ſublimauit, nos quoque tantæ gloriæ, ac ſublimitatis participes efficiat, qui cum Patre ſuo, & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

Id. Amad. loc. cit. Poſtmodum, vt eodem Sancto Archangelo reuelante proſequitur iam fatus Amadeus, alios Apoſtolos (vt ipſi quoque in Dei matris commendationem aliquid dicerent) accerſiuit Petrus; omnesque ſecundum gratiam a

Deo ſibi collatam breui eloquio tãtam Matrem laudibus celebrarunt. Antequam vero Paulum vocaret ad dicẽdum, ei coram Deigenitrice locum inter Apoſtolos aſſignandum curauit, vt plenius in Paulo retulimus. Laudibus Apoſtolorum expletis, Petrus à Virgine iuſſus Sanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum conſecrare, vt eo omnes vnà reficerentur, accepit ipſe panem, & benedixit, & cum particulam vnam accepiſſet, & Mariæ dare vellet, illa voce aliquantulum eleuata in feruore ſpiritus dixit. Ecce video filium meum, ecce intueor Deum meum. Deinde dixit Petro (quem & Patrẽ honoris gratia appellabat) Particulam iſtam repone, communionẽ omnibus his prius dabis, ego verò vltima ſumam, vt viaticum integrum mecum deferam. Accepto itaque corpore, & ſanguine Domini ab omnibus, Maria dixit Petro. Tu Petre, cum omnibus his Chriſtum per paſſiones multas ſequeris, & hoc eſt, quod filius meus Dominus IESVS tibi dixit, quando dixit, ſequere me, ſcilicet per mortem, & paſſionem, &c. Vale Petre, Paſtor etiã meus, qui, & ego Chriſti Domini ouicula ſum, ſaluteq. ſingulis impertita, Da mihi, inquit, Petre Paſtor ouium Chriſti particulam repoſitam, vbi manet, & ſtat ſitus totus filius meus dilectus. Tunc Petrus ſuſcipiens particulam illam, obtulit eam maximo cum tremore, & reuerentia ſanctiſſimo ori eius, & ipſa deuotiſſime ſacrum viaticum ſuſcepit, eoque ſuſcepto, mox anima eius è corpore egreſſa eſt.

Vide Apoſtolos noſtros Marianus.

Cùm diuinum Mariæ corpus (quemadmodum ex Melitone, Damaſceno, Metaphraſte, Nicephoro, alijſque non paucis habemus) magna cum gloria ad ſepulchrum Apoſtolorum humeris portaretur accidit, vt inſanus quidam de genere Sacerdotum furore, atque ira percitus diceret. Ecce tabernaculum illius, qui nos turbauit, & omne genus noſtrum, qualem gloriam nunc accipit, accedensq. euertere pheretrum, & corpus ad terram deijcere tentaret: ſed ſtatim ſequuta vindicta diuinitùs eſt; nã manus eius à cubitis aruerunt, lectuloque adhæſerunt, ita vt eleuantibus Apoſtolis pheretrum, pars eius penderet, & pars ad pheretri lectulum adhæreret. Cumq. ille vehe-

Melit. sarc. in tract. de tranſ. V.M. in Bibl. vete. Patr. Damaſc. in or. de dormit. Deip. Metaphr. or. de vit. & obit. Dei parę. Niceph. li. 2. hiſt. eccl. cap. 22.

men-

menti ſupplicio torqueretur, ad Petrum conuerſus dixit; De precor te, dilecte Deo Petre, ne me deſpicias in tanta neceſſitate, quia tormentis magnis crucior valde. Tunc reſpondens Petrus, ait: non eſt meum auxiliari tibi: ſi autem credideris toto corde in Dominum IESVM Chriſtum, quem in ſuo vtero ſanctiſſimo hæc, cui calumniatus es, virgo portauit, & poſt partum virgo permanſit, clementia Domini, & larga eius pietas, quæ ſaluat indignos, dabit tibi ſalutem. Ad hæc ille reſpondit. Omnia credo, quæ dicis, tãtùm precor miſerere, ne moriar. Tunc Petrus fecit ſtare lectulum, & ait illi: Si credideris toto corde in Dominum IESVM Chriſtum, ſoluentur à pheretro manus tuæ, & cum dixiſſet, hoc credo: ſtatim ſolutæ ſunt manus eius à pheretro, & cœpit ſtare pedibus ſuis: ſed erant brachia eius arida, & non diſceſſit ab eo ſupplicium. Tunc Petrus ait illi: accede ad hoc corpus, & oſculare lectulum, & loquere, & dic. Credo in Deum, & in Dei filium, quem iſta portauit, IESVM Chriſtum, & credo omnia quæcumq; loquutus eſt mihi Petrus Apoſtolus, & accedens oſculatus eſt lectulum, & ſtatim omnis dolor abſceſſit ab eo, & ſanatæ ſunt manus eius, & cœpit laudare & benedicere Deum largiter, & de libris Moyſis teſtimonium reddere laudibus Chriſti, ita vt etiã ipſi Apoſtoli mirarentur, & fleret præ gaudio.

Piſan. lib. 5 de laudib. Virg. fruct. 8. Corpore Beatæ Virginis tumulato, Petrum de eiuſdem Beatæ Virginis pietate, quam erga ſe, & alios ipſam oſtendiſſe perſpexerat, ſermonem habuiſſe tradit Piſanus lib. 5. de laudibus Virginis fructu 8.

Amad. loc. cit. Nec verba dulciſſima omittam, quæ Amadeo iam ſupra memorato, imò Archangelo Gabriele authore, Mariæ iam toti glorioſæ, ac fulgidæ poſt feliciſſimam animam corpori vnitam, ac filij ad eam aduentum pro omnibus mortalibus loquutus eſt Petrus, dicens.

Oleum effuſum eſt à IESV nomen tuum, ideo adoleſcentulæ te dilexerunt.

Introduces ecce, ò Rex, MARIAM in cellaria tua; & exultabit, & lætabitur in te.

Inuenit, quem diligebat anima eius: tenet, neque vnquam

quàm dimittet.

Introduxit enim eam in domum matris, & in cubiculum genitricis ſuæ.

Inſpicite Regem Chriſtum in diademate ſuo, quo coronauit eum mater ſua.

Fulciamus eam floribus; ſtipemus malis, quia amore filij languet.

Trahe nos quoque, ò Maria, poſt te: curremus in odorem vnguentorum tuorum. Sic ille.

Refert etiam Coſmas cognomento Veſtitor apud Pelbartum in ſtellario Coronę Virginis lib. 10. par. 5. art. 1. Sanctum Petrum Deiparam Virginem in cælum abeuntem hic dictis compellaſſe. Gaude cæleſtium thalamorum Sponſa, Tetrarchici luminis cādelabrum, per quam eſt æterna claritas manifeſtata.

Coſmas Veſtitor apud Pelbartum

A tanto Magiſtro pietatem erga Virginem didicerunt eius Diſcipuli Marcus, Maternus, Martianus, Euodius, Sauinianus, Potentianus, Georgius, Fronto, Trophimus, Proſdocimus, Paulinus, vt alios breuitatis ſtudio præteream. Quot enim, & quanta in ſacra ſua Lyturgia (quæ à Card. Sirleto edita, atque è Græco ſermone in Latinum conuerſa extat, cùm alibi, tùm tom. 1. Bibliothecæ Magnæ veterum Patrum) de B. Virgine laudum ornamenta congerit Marcus Euangeliſta? vocat plenam gratia; benedictam in mulieribus, quia peperit Saluatorem animarum noſtrarum, Sanctiſſimam, intemeratam, illibatam, immaculatam, Dominam noſtram, benedictam Genitricem Dei, & ſemper Virginem. Tribuitur ab aliquibus S. Marco Aethiopum Lythurgia, quæ Sāctæ Mariæ ſæpius meminit, eiuſdemque laudes luculentiſſimè celebrat: in ea etenim hæc interſeruntur verba. Salue Virgo Maria Dei genitrix: tu es thuribulum aureum, quæ carbonem ignitum portaſti. Lætare Domina, quia ſalutem ſanctam deprecamur; ò Virgo in omni tēpore mater Dei, & Chriſti effer ſurſum, & in altum orationem noſtram apud electos filij tui, vt remittantur peccata noſtra. Lætare Domina, quia peperiſti nobis lumen verum IESVM Chriſtum Dominum noſtrum, ora pro nobis apud eum, vt mi-

Ex Lyturg. S. Marci to. 1. Bibliot. vet. Patr.

Vide Salazar ī tr. de Cōcept. B. V. c. 42. ſæcul. 1.

ſe-

ſcreatur animæ noſtræ: ora pro nobis in conſpectu thro ni filij tui IESV Chriſti. Lætare immaculata, verè Regina, lætare gloria noſtrorum parentum, quia peperiſt nobis Emmanuelem. O verè mediatrix ante Deum noſtrum IESVM Chriſtum; te ſupplices exoramus, v memor ſis noſtri, ora pro nobis, vt deleantur iniquitate noſtræ. Item. Serui tui hodie miniſtrantes Sacerdos, & Diaconus, & omnes Miniſtri, populus, & ego pauper ſeruus tuus, & peccator abſoluamur per os Trinitatis Sanctæ Patris, Filij, & Spiritus Sãcti, & Beatæ Mariæ cæli ſecũdi Item. Recordare Domine Ieſu Chriſte in regno cælorum omnium illorum, qui à nobis petierunt, vt recordaremur eorum, ò domine libera populum tuum, & benedic hæreditati tuæ, ac nutri eum, & exalta vſque in ſæculum: cuſtodi eos in recta fide, & in gloria omni tempore, & fac, vt feruean ineffabili, & inexcogitabili charitate per preces, & interceſſionem, quam pro nobis facit Domina noſtra Sancta, & immaculata Virgo Maria Item. Hoc eſt corpus, & hic eſt ſanguis Domini, ac Seruatoris noſtri IESV Chriſti, quod & quem aſſumpſit e: Domina noſtra Sancta, & Immaculata Virgine Maria. Denique. Gloria ſit Domino, qui dedit nobis corpu ſuum ſanctum, & pretioſum ſanguinem ſuum: gloria ſi Diuæ MARIÆ, quæ eſt gloria noſtra, & quæ parturij nobis ſacrificium.

Tribuitur eidem ordo Baptiſmi ſecundùm vſum Æthyopum, qui Virginem Genitricem Dei Mariam plenam gratia, atque in omnibus ſanctam appellat, eiuſdẽque interceſſione Domino ſupplicat, dicens. Cuſtoď Domine populum tuum in rectitudine fidei omni tempore vitæ ſuæ, & ſit in charitate, quæ ſuperat omnem pacem interceſſione plenæ gratia Virginis Genitrici Dei MARIÆ, quæ in omnibus eſt ſancta.

Contendunt nonnulli S. Marcum è lingua patria, ho eſt Galiiæa Syriacè tranſtuliſſe, non modò Euangeliũ ſuum, ſed etiam cæteros omnes noui teſtamenti librc ibique omnia Virginis feſta, ſi vnam Natiuitatẽ adima: ſub varijs ſectionibus, ac titulis adnotaſſe. De qua re opti-

optimè omnino P. Ferdinandus Quirinus de Salaza in tract. de concept. B. Virg. cap. 35. §. 1. & Petrus de Oyeda in ſua informatione Eccleſiaſtica pro conceptione im maculatæ Virginis MARIÆ cap. 2.

Sed Sanctiſſimæ Virginis amatorem feruidum, ac laudatorem eximium ſe magis apertè declarauit Marcus in oratione illa, quam poſt Apoſtolos in eiuſdem Virginis dormitione habuit in hæc verba.

Receſſuræ à nobis corporali præſentia Matri Dei, & ad æthereum thalamum acceſſuræ omnes nos commendemus, Laudatiſſimam ipſam Virginem omnes ample laudaſtis, omneſq. proculdubio à laude defeciſtis. Si namq; omnia grana arenæ maris, omnia folia herbarum, omnes guttæ maris, omnes ſtellæ cæli, omnia lilia, roſæ, & alij flores, omnia animalia, artus, & partes eorum, omnes Angelorum exercitus, & quæcumq; alia excogitari poſſunt, in linguas conuerterentur, & mille annis loquerentur, quanta, & qualis ſit hæc Virgo, quam laudamus, nunquã exprimere poſſent. Laudauimus, non quantum debuimus, quia id impoſſibile eſt, ſed quantùm potuimus. Tu quoque nos filio tuo, ò pijſſima Dei genitrix, & ſi non quantum potes, ſaltem plus quàm meremur, commendabis, vt vnà tecum tempore ſuo gaudia æterna poſſidere valeamus, præſtante illud tuis obſecrationibus Patre, Filio, & Spiritu ſancto vnico Deo, cui ſit honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen. Sic ille, quem propterea Dei mater à nobis corporali præſentia recedens, atque ad æthereum thalamum accedens hac ſalutatione honoratum dimiſit: Vale Marce Paſtoris noſtri diſcipule chariſſime, & Euangelij tui verba longè, latèque diffunde, vt ex reuelatione Sancti Gabrielis Archangeli in ſua Apocalypſi refert B. Amadæus. *Amadeus loc. cit.*

Quid verò Sanctus Maternus? Hic poſtquam à morte mirabiliter ad vitam eſſet excitatus, in Germaniam miſſus Tungrenſes, Colonienſes, Treuirenſes, aliosq. finitimos populos ad Chriſti fidem perduxit. Haſteriæ verò, quæ hodie in Diœceſi Namurcenſi Benedictinorum Abbatia eſt, Eccleſiam conſecrauit, vt ſcribit Ricchardus *Spinell. in throno Dei, ip cap. 29. Aug. Vvichmãs in Brabantia Mariana lib. 1. cap. 4.*

ue

ſcreatur animæ noſtræ: ora pro nobis in conſpectu throni filij tui IESV Chriſti. Lætare immaculata, verè Regina, lætare gloria noſtrorum parentum, quia peperiſti nobis Emmanuelem. O verè mediatrix ante Deum noſtrum IESVM Chriſtum; te ſupplices exoramus, vt memor ſis noſtri, ora pro nobis, vt deleantur iniquitates noſtræ. Item. Serui tui hodie miniſtrantes Sacerdos, & Diaconus, & omnes Miniſtri, populus, & ego pauper ſeruus tuus, & peccator abſoluamur per os Trinitatis Sanctæ Patris, Filij, & Spiritus Sãcti, & Beatæ Mariæ cæli ſecũdi. Item. Recordare Domine Ieſu Chriſte in regno cælorum omnium illorum, qui à nobis petierunt, vt recordaremur eorum, ò domine libera populum tuum, & benedic hæreditati tuæ, ac nutri eum, & exalta vſque in ſæculum: cuſtodi eos in recta fide, & in gloria omni tempore, & fac, vt ferueant ineffabili, & inexcogitabili charitate per preces, & interceſſionem, quam pro nobis facit Domina noſtra Sancta, & immaculata Virgo Maria. Item. Hoc eſt corpus, & hic eſt ſanguis Domini, ac Seruatoris noſtri IESV Chriſti, quod & quem aſſumpſit ex Domina noſtra Sancta, & Immaculuta Virgine Maria. Denique. Gloria ſit Domino, qui dedit nobis corpus ſuum ſanctum, & pretioſum ſanguinem ſuum: gloria ſit Diuæ MARIÆ, quæ eſt gloria noſtra, & quæ parturijt nobis ſacrificium.

Tribuitur eidem ordo Baptiſmi ſecundùm vſum Æthyopum, qui Virginem Genitricem Dei Mariam plenam gratia, atque in omnibus ſanctam appellat, eiuſdéque interceſſione Domino ſupplicat, dicens. Cuſtodi Domine populum tuum in rectitudine fidei omni tempore vitæ ſuæ, & ſit in charitate, quæ ſuperat omnem pacem interceſſione plenæ gratia Virginis Genitricis Dei MARIÆ, quæ in omnibus eſt ſancta.

Contendunt nonnulli S. Marcum è lingua patria, hoc eſt Galilæa Syriacè tranſtuliſſe, non modò Euangelium ſuum, ſed etiam cæteros omnes noui teſtamenti libros ibique omnia Virginis feſta, ſi vnam Natiuitatẽ adimas, ſub varijs ſectionibus, ac titulis adnotaſſe. De qua re

opti-

optimè omnino P. Ferdinandus Quirinus de Salaza in tract. de concept. B. Virg. cap. 35. §. 1. & Petrus de Oyeda in ſua informatione Eccleſiaſtica pro conceptione immaculatæ Virginis MARIÆ cap. 2.

Sed Sanctiſſimæ Virginis amatorem feruidum, ac laudatorem eximium ſe magis apertè declarauit Marcus in oratione illa, quam poſt Apoſtolos in eiuſdem Virginis dormitione habuit in hæc verba.

Receſſuræ à nobis corporali præſentia Matri Dei, & ad æthereum thalamum acceſſuræ omnes nos commendemus, Laudatiſſimam ipſam Virginem omnes amplè laudaſtis, omneſq. proculdubio à laude defeciſtis. Si namq; omnia grana arenæ maris, omnia folia herbarum, omnes guttæ maris, omnes ſtellæ cæli, omnia lilia, roſæ, & alij flores, omnia animalia, artus, & partes eorum, omnes Angelorum exercitus, & quæcumq; alia excogitari poſſunt, in linguas conuerterentur, & mille annis loquerentur, quanta, & qualis ſit hæc Virgo, quam laudamus, nunquã exprimere poſſent. Laudauimus, non quantum debuimus, quia id impoſſibile eſt, ſed quantùm potuimus. Tu quoque nos filio tuo, ò pijſſima Dei genitrix, & ſi non quantum potes, ſaltem plus quàm meremur, commendabis, vt vnà tecum tempore ſuo gaudia æterna poſſidere valeamus, præſtante illud tuis obſecrationibus Patre, Filio, & Spiritu ſancto vnico Deo, cui ſit honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen. Sic ille, quem propterea Dei mater à nobis corporali præſentia recedens, atque ad æthereum thalamum accedens hac ſalutatione honoratum dimiſit: Vale Marce Paſtoris noſtri diſcipule chariſſime, & Euangelij tui verba longè, lateque diffunde, vt ex reuelatione Sancti Gabrielis Archangeli in ſua Apocalypſi refert B. Amadæus. Amadeus loc. cit.

Quid verò Sanctus Maternus? Hic poſtquam à morte mirabiliter ad vitam eſſet excitatus, in Germaniam miſſus Tungrenſes, Colonienſes, Treuirenſes, alioſq. finitimos populos ad Chriſti fidem perduxit. Haſteriæ verò, quæ hodie in Diœceſi Namurcenſi Benedictinorum Abbatia eſt, Eccleſiam conſecrauit, vt ſcribit Ricchardus de

Spinell. in throno Dei p cap. 29. Aug. Vvichmãs in Brabantia Mariana lib. 1. cap. 4.

Richard. VVaſſemburgh. de Vuaſſemburgh Archidiaconus Virdunenſis lib. 3. antiquitatum hiſce verbis. Erat autem Haſterienſis Eccleſia a priſcis temporibus à S. Materno Petri Apoſtoli diſcipulo conſecrata. Cuius verò in honorem? certè non alterius, quàm Sanctiſſimę Deiparæ, cuius ex Magiſtri ſui inſtitutione fuit cultor eximius. Sic nos docet ex hiſtoria Eccleſiaſtica Belgij Gulielmi Gazæi Heribertus Roſuuedius in ſua hiſtoria Belgica ad annum 656. In Vrbe autem Tungrenſi tunc frequentiſſima, vbi diligēti admodum ſuperſtitione habebatur collectum quicquid vſquam fuerat vanis erroribus inſtitutum, cōfutato Dæmonum cultu, & ſacrilegiorum impietate deſtructa Templum Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Deiq. genitrici extruxit, & conſecrauit, vt ab omni nationum genere coleretur, quæ in eadem Vrbe erant vndequaque congregatæ. Atque vt res illa difficillima de extirpanda nimirum idololatria, & vexillo crucis Chriſti apud Gentiles erigendo, quæ ipſis videbatur ſtultitia optatum poſſet conſequi effectum, probe ſciens quæque ardua progreſſura feliciter, quibus Beatæ Mariæ Virginis faueret gratia, & aſpiraret auxilium, eius cultui, & precibus putauit innitendum, quæ apud Ægyptios filium ſuum complexa idololatriæ extremam ruinam intuliſſet.

Heribertus Roſuuedius.

Aegidius Monacus aureæ vallis. Damnatur cultura Iouis, ait Ægidius, Iunoniſq. & Veneris. Extruitur templum B. Mariæ perpetuæ Virginis emundantur delubra Dæmonum, Eccleſiæ Sanctorum dedicantur vſque ad numerum ſeptuaginta duarum Cōgregationum. Habet igitur Belgium, in quo non modicum poteſt gloriari, & gloriando ſibi gratulari, quòd nimirum ſub ipſis Eccleſiæ naſcentis incunabulis, antequā pleræq. aliæ Prouinciæ vix quicquam de Beata Virgine intellexerant, primam infra Alpes, ſiue Ciſalpinam Mariano titulo inſignitam Eccleſiam habere meruerit. Auctorem, qui idipſum doceat, profero Thomam Bozium Romanæ Congregationis Oratorij à S. Philippo Nerio inſtitutæ Presbyterum, qui lib. 9. de ſignis Eccleſiæ cap. 9. ita ad rem noſtram ſcribit. Sed & apud Tungros vo'unt priſci Annales à Materno Petri diſcipulo Ecle-

Thom: Bozius.

cleſiam de nomine Virginis conditam, quam primam dicunt infra Alpes Eccleſiam fuiſſe. Quibus Verbis hæc ſua ſubijcit Locrius. Quid audio? Non Beatæ Virginis modo, ſed abſolutè primam; Ergo nulla alia quolibet titulo extabat, quando iſta primò comparuit: ijs porro apicibus, vt facta Cathedralis Virginis titulum circumferret. Vt vt ſit, magna ſanè Belgarum commendatio eſt, primas Ciſalpes Mariano nomini meruiſſe, conſecratam habere Eccleſiam. Quod id ipſum confirmant præter citatos à Bozio Annales Eccleſiæ tum Colonienſis, tum Treuirenſis Ioãnes Carthagena lib. 18. homil. 7 & Petrus Caniſius lib. 5. cap. 23. dum ait, S. Maternus etiam apud Tungros Deiparæ Virgini ædem, eamque infra Alpes, vt volunt, primam conſecrauit: ſic enim veteres Eccleſiarum narrant Annales.

Locrius in Mar. Auguſta.

Petr. Caniſ. lib. 5. de Deip.

Neque ea tantum in hoc tractu à Belgis tunc per S. Maternum Mariano nomini ædificata, & conſecrata fuit Eccleſia: ſed, & in oppido Huienſi ad Moſæ, & Huy confluentem, medio fere itinere inter Leodium, & Namurcum, aliam in eiuſdem honorem conſtruxit, de qua ita Aegydius Monachus Aureę vallis; ſed, & per ſuos Epiſcopatus plurimas fundauit Eccleſias, inter quas eminet Eccleſia Beatæ Mariæ Hoyenſis, vt teſtatur Theoduinus Leodienſis Epiſcopus, qui in ea requieſcit. Verba Theoduini ita habent. Ego Theoduinus Dei gratia Leodienſis Epiſcopus notum eſſe volo tam præſentibus, quam futuris, qualiter poſt libertatem Hoyenſis Eccleſiæ, quam Maternus beatæ memoriæ Epiſcopus conſecrando primitiauit &c. Sunt ea deſumpta ex diplomate, quo idem in prædicta Eccleſia quindecim Canonicos inſtituit anno 1066. quando & eandem Baſilicam Marianam à fundamentis vſque ad laquearia à ſe reædificatam, & perfectam, præſente Lietberto Cameracenſi Epiſcopo conſecrauit.

Aegid. Monacus.

Theoduin. Leodien.

Dionanti inſuper in eadem ditione haud procul ab Huyo, & ad Moſam quoque vetuſta planè inuenitur Mariana Baſilica, quam itidem à Beato Materno conſecratam ſuſpicio eſt, ſed ſuſpicio tantum; nam hactenus cer-

certum teſtimonium non inuenitur. Sed habemus firmiorem Hiſtoricum ſermonem de alia Mariana Baſilica, quam idē Pontifex S. Maternus in Belgio Deiparæ dedicauit. Eſt illa VValuceriæ, de qua Auctarium ad Io. Molani Natales Sanctorum Belgij Auctore Arnoldo Rayſſio Canonico S. Petri Duaci. Ille igitur ad diē 28. Maij ex antiquis M. S. quæ cum inſtructione eidē cōmunicauit Io. à Chokier Eccleſiæ Vvaluerēſis Præpoſitus hæc ſub ſequentia cōmemorat. Vvaluerię cōmemoratio Deiparæ Virginis miraculoſæ, quæ cum proceſſione ſolemni feſtiue celebratur. Subiungit deinde. Eſt autem VValcuria, ſiue Valencurtium Vrbs perantiqua ad ſeptimum à Namurco lapidem ſita ad ripam Auriæ riuuli inter Moſam, & Sabin, cuius prima Baſilica à Beato Materno Sancti Petri diſcipulo duxit initium, qui ad fidem conuerſo Arbo horum locorum Tyranno Eccleſiam Beatæ Mariæ dedicauit, in eaque Sacram Virginis ſtatuam ſuis, vt creditur, manibus delineatam collocauit miraculis, varijſque prodigijs, & curationibus famoſiſſimam, & peregrinorum concurſu ab olim etiam frequentiſſimam: ex quo potiſſimum diuinitus manifeſtari placuit locum hunc ſingulariter pro Deiparæ cultu, & patrocinio electum. Cum enim miraculorum gloria iam longè, latèque celebraretur, euenit fortuito igne templum abſumi. Iconem autem dictam præeunte columba, cunctis qui aderant, plane videntibus, Angelorum in ſublime tranſportari miniſterio, proculque in ſuburbano quodam horto ab ijſdem ſiſti. Vnde cum nulla arte deferri poſſet, Theodoricus loci Regulus voto concepto Monaſterium ſe in loco hortuli extructurum, diuina permiſſione Imaginem VValcuriam retulit, ad cuius aduentum tanta breui confluxit hominum frequentia, & peregrinorum liberalitas, vt templum nulli totius Namurcēſij facilè ceſſurum ſit extructum. In quo etiam vltra Collegium nouem Canonicorum, cum Præpoſito ſub annum Domini 1020 ab Eduino loci Dynaſta fundatum, viginti Sacellani, aut amplius à diuerſis Nobilibus ſunt inſtituti. In quorum beneficiorum gratam memoriam ad-

Arnold. Rayſſ. in ſuo Auctario.

huc

huc quot annis ipſa feria quarta quatuor temporum Pentecoſtes dicta Imago maximo peregrinorum concurſu honoratur, communique Vrbis lætitia, ac ſolemni omnium proceſſione defertur. Hactenus Auctarium Præcitatum.

Conſtans, & firma traditio eſt, Eccleſiam Marianam in Gallo-brabantia ſupra Geldoniam Namurcum verſus ſitam, vulgo Noſtre Dame d'aultre Egliſe, quaſi dixeris, Diua Virgo alterius Eccleſiæ, quod cognomen etiam pago, in quo ſita eſt, adhæſit, vernaculè, Autre Egliſe, à D. Materno Tungrenſi Epiſcopo, & Belgarum primo Apoſtolo in honorem ſanctiſſimæ Deiparæ fuiſſe conſecratam, prout etiam antiquę eius Eccleſiæ tabulæ, atquè inſcriptiones clare ſignificant; inter cætera bina hæc diſticha leguntur. Vide Aug. Vvich. loc. cit. lib. 2. c. 46.

Creditur hoc templum Materni tempore ſtructum:
Non magis antiquum Belgica terra tenet.
Hic locus eſt (ſic nos docuit non falſa vetuſtas)
In quo poſt Tungros altera ſacra viget.

Itaque quod præter illam Marianam Tungrenſem nulla alia in ijs partibus eſſet Eccleſia, dicta fuit hæc altera, ſiue ſecunda Eccleſia. Quibus confirmandis ipſa ſtructura ſuffragatur, quæ ſummam præſefert vetuſtatem, & longeuæ ætatis non obſcura veſtigia.

De ſancto autem Martiano quid loquar? Huius ſingularem erga ſacratiſſimam Dei parentem deuotionem R. P. Octauius Caietanus Societatis Ieſu fauſta proles vir omni heroicarum virtutum genere conſpicuus in libro quem Origines illuſtrium Ædium ſanctiſſimæ Matris, & Virginis Mariæ in Inſula Siciliæ prænotauit, ex Græcis Actis ipſius S. Martiani proſequutus eſt his verbis. Quo tempore S. Apoſtolus Petrus Antiochiæ verſabatur, cum vbique terrarum, ac præcipuè apud Græcos populos quàm celeberrimæ Syracuſæ eſſent, ſatis agnoſceret, multò maximo eas ornamento, ac longè præſtantiſſima ſanctæ fidei gloria cohoneſtare decreuit. Itaque anno 40. Martianum eò miſit Epiſcopum, qui non minorem inter Apoſtoli diſcipulos, ob doctrinæ, & ſancti- Oct. Caiet. in Orig. illuſtr. Aed. B. V. in Inſula Siciliæ

tatis ſpecimen, tenebat locum. Hic quippe, qui ſumma erat erga Virginem pietate præditus, illius imaginem ſecum tulit, cuius ſpecie, & pulchritudine cum diuinum in ſe amorem fouebat, tum etiam populorum animos illuſtrabat, & ad Chriſtum alliciebat. Illa tanquam cæleſti fulmine Idolorum ſtatuas abijcere, illa velut firmiſſimo clypeo abs ſtygijs monſtris ſeſe defendere, illa tanquam ancipiti gladio ex Energumenis horrendas laruas depellere, illa tanquam cæleſti medicina cęcis viſum, loquelam mutis, auditum ſurdis, claudis, & paralyticis integras vires impertiri, leproſos mundare, ægros omnes morbis liberare conſueuerat: adeout iure optimo hæc imago ingens miraculum, ſeu miraculorum mirificum inſtrumentum appellari poſſit. Eam collocauit in antris Pelopia quondam nuncupatis, nunc verò ab æde ſuper extructa Diui Ioannis Apoſtoli dictis ad inferiorem partem Acradinæ; nec enim ſinebat Tyrannorum ſæuities templa ædificari, perinde vt fidelium Syracuſanorum animi peroptabant. Eodem in loco D. Martianus morabatur, ibi docebat, ibi baptiſterium habebat, & ſacris operabatur veluti ſub tutela, & patrocinio ſanctæ Dei Genitricis. *Sic ille*.

Sanctus verò Euodius non ſolùm Petri diſcipulus, ſed ipſius in Antiochena cathedra ſucceſſor, vir ob aſſiduam rerum diuinarum contemplationem, Diuinus appellatus, nonne ob Deiparę amorem perpetuam virginitatem coluit: vnde Virgo Beatiſſimus ab omnibus acclamatur? nonne in ſylua, ſeu ſolitudine montis Neroi, ſeu in Montanis nigris non longè ab Antiochena Ciuitate Monaſterium Deiparæ Virgini dicatum à fundamentis erexit, atque Carmelitis Monachis eximijs eiuſdem Deiparæ cultoribus libentiſſimè donauit? Quandam Epiſtolam ſcripſit, cui titulus, lumen, ex qua Niceph. lib. 2. hiſt. cap. 3. huiuſmodi recitat fragmentum. Trimula eum eſſet (loquitur Euodius de Beata Virgine) in templum præſentata, ibi in Sanctis Sanctorum traduxit annos vndecim; deinde verò Sacerdotum manibus Ioſeph ad cuſtodiam eſt tradita, apud quem cum menſes peregiſſet quatuor,

Vide Saracen. in Menolog. Carmelit.

Niceph. li. 2 cap. 3.

ab

ab Angelo lætum illud accepit Nuntium ; peperit autem illius mundi lumen annum agens 15. die vigeſima quintamenſis Decembris, Deinceps annos peregit triginta tres, quos etiam æternum, & anteſæculare verbum, & filius eius in terris exegit. Poſt crucis autem ſupplicium illud in domo Ioannis annos impleuit vndecim, &c. In eadem Epiſtola dicebat Euodius a Chriſto ex mulieribus ſolam Virginem matrem ſuam fuiſſe baptizatam.

De Sanctis Sauiniano, & Potentiano hæc nobis ſuggerit Martyrologium Gallicanum ſub die 31. Decembris. Sanctus Sauinianus Beati Petri Apoſtoli diſcipulus ab eodem S. Petro, vna cum Sancto Potentiano ad prædicandum Ieſu Chriſti Euangelium in Galliam miſſus, dum ad Metropolim Vrbium Ciuitatem Senonenſem contendere conſtituunt, Vaſtinienſem agrum ingreſſi paulisper ſubſiſtunt eo in loco, qui Ferrariæ celebris Cœnobij nomine poſtea inclaruit: dies enim Natalis Domini imminebat. Cui debito cultu tranſigendo dum intendunt vigilijs, ieiunijs, & orationibus defixi ipſa nocte, qua ortum Solis iuſtitiæ in ſanctis meditationibus præſtolabantur, repentino affulgente in tenebris lumine, ipſa hora, qua Chriſtus natus eſt, idem Dominus in præſepio poſitus circumſtante Matre ſanctiſſima, & Beato Ioſeph apparuit ea prorſus forma, & ſitu, ac ſtatu, quo cum natus eſt, in Bethleem exiſtebat, Angelica item melodia perſonuit, eaſdem laudes, quas tunc occinebant ſuperni illi ſpiritus, replicans. Quo cæleſti viſo, & auditu ipſi animati, magni illius pietatis ſacramenti nuncij à tam fauſto auſpicio diuinum opus aggreſſi ſunt, totoque ore, & pectore effuſi in præconia Deitatis, incolasque, accolaſque ad agnitionem diuinæ Maieſtatis, & miſericordiæ vocauerunt, & induxerunt. Primæ cæleſtium negociatorum ſtationis fortunatus hic ſucceſſus fuit, in cuius perpetuũ monimentum Ædiculam in honorem ſancti Saluatoris nati, & beatiſſimæ genitricis eius ibidem extruxerunt, cui Bethleem nomen ſuauiſſimum, & auguſtiſſimum, quo hactenus nobilis illic, quæ ſuccreuit moles, inſcripta nitet, indidere. Hinc digreſſi ad Ciuitatem Senoneu-

Martyrol. gallic. ſub die 31. Decembr.

Google

nenſem, magni cum fauſti progreſſus fiducia accedunt, ibique animabus prope infinitis ad Chriſti fidem,& cultum conuerſis; Eccleſiam ſanctæ Dei Genitricis venerando nomini,ac patrocinio dedicatam extruxerunt. Hinc Carnutum aduolantes diuini ſplendoris geruli, cũ luſtrarent totius Ciuitatis aras, vt in ſua Parthenica ſcribit Rouillardus, inuenerunt aram, in qua ſcriptum erat, Virgini parituræ. Vnde notandum, quod Druides in Gallia apud Carnotum, & vicinas Ciuitates erant homines peritiſſimi,& inſignes,qui centum, & eò amplius annos ante Beatæ Virginis Natiuitatem ei cõſecrarunt imaginem, & aram, quę adhuc hodie extant,titulũ ponentes, Virgini pariturę. Mirum eſt,quòd etiam diu ante Deiparæ Virginis Natiuitatem ad ipſius imaginem miracula multa fierent: nam & filius Reguli Montleheriaci in aquis pręforatus oblationibus, & precibus ante ipſam imaginem factis, redijt ad vitam. Liberalitate Reguli Montleheriaci ad illum locum animatus Priſcus Carnotenſium, & Druidenſium Rex carens liberis totius Regni, & dominationis ſuæ Virginem parituram fecit hæredem. Ex quo tempore ille Principatus deuolutus eſt ad alios ſapientes Druidas. Cùm autem prędicti Sancti Sauinianus,& Potentianus veniſſent Carnotum,prædicarentq. Chriſtum filium Dei eſſe natum ex Maria Virgine, quam illi ignorantes colebant:inſuperquè adderent, viſitatam fuiſſe a Regibus Orientis, & muneribus affectam, magno gaudio affecti ſine magno labore omnes ad Chriſti fidem conuerſi ſunt. Et ne quis eos antecelleret in tantę Dominæ veneratione, ipſi ſolemnes Legatos ad Beatam Deiparam Virginem miſerunt, quę tunc morabatur Hyeroſolimis,cui cùm narrarunt,qualiter dudum antequam naſceretur, Conciues ei imaginem, & aram erexerant,& Priſcus eam hęredem Patrię conſtituiſſet eam ſuppliciter rogauerunt Druidarum, & totius populi nomine, quatenus Principatum,& hęreditatem, licet tantę Maieſtatis indignam dignaretur acceptare. Virgo autem glorioſa Legatos ſereno vultu excipiens,eis gratias egit, & lubenti animo donum acceptauit,promiſitq.

Rouill. In Parth. ſeu hiſt.Eccleſ. Carnot.c.4 apud Gonon.in Cronic. Deip. ad an.Chriſti 45.

ſitq; totius Patrię, & Ciuium perpetuam fore protectricem. His lętis Nuncijs acceptis, Legati redeuntes ad propria, Ciuibus narrauerunt omnia, qui ineffabili gaudio repleti multò amplius in Beatæ Virginis amore, & obſequio profecerunt.

Veniamus ad Sanctum Georgium, de quo ſit auctor Chronici Sanctiſſimæ Deiparæ ad annum Chriſti 60. ex Odone Giſſeo in hiſtoria Beatæ Virginis Anicienſis. Sanctus Petrus, Apoſtolus, inquit, anno Domini 46. multos ex diſcipulis ſuis miſit in Gallias ad prædicandum Chriſti Euangelium. Inter cęteros autem S. Georgium miſit Anicium. Hic autem Georgius primus Anicienſis in Velauia Epiſcopus magno cum labore Ciuitatis prędictę populum ad Chriſti fidem conuertit. Cùm autem Beatiſſimę Virginis Marię Dei genitricis pręconia Auditoribus ſuis ſępiſſimè referret, erga Beatam Virginem populi amor, & deuotio creſcere cœpit. Quare deſtructo per eum Apollinis ſimulachro, quod in vertice rupis Poliniacę adorabatur, Eccleſiam in honorem Deiparę Virginis conſtruxit: tuuc magis, ac magis cępit populus affici ad Beatam Virginem. Inter cęteros autem honeſta quædam, & deuota Matrona cuiuſdā loci, cui nomen erat Villa, iuxta fluuium Bornæ, cùm quartana dudum laboraſſet, iamq. eſſet morti proxima, apparuit ei Beata Virgo dicens: Surge è lecto, chariſſima filia, in quo tot menſes inſomnes duxiſti, & citiùs quàm poteris, te ad montem, & rupem Anicij confer, ibi enim te ab infirmitate tua liberabo. Non aures ſurdas ęgrota mulier ad hanc continuit vocem: nam ſummo mane deferri à ſuis domeſticis curans ad aſſignatum locum largum, & quadratum lapidem ibi annotauit altaris inſtar, & in eo quieſcens obdormiuit. Interim denuò inuiſit eam Virgo, talibusq. verbis eſt eam affata, nimirum. Iſte eſt locus, inquit, quem tibi conſtitueram, in quo euigilans priſtinę ſanitati reſtitueris in ſignum tibi, & poſteritati electionis iſtius loci à me factæ, vt ibi deinceps me in euum mortales colant, mihique impoſterum famulentur. Ad hęc verba ęgra mulier ſanata, & excitata ad Sanctum Geor-

Od. Giſſ. in hiſt. B. V. Anicienſis.

BIBLIOTECA ROMA

gium accurrit, eique omnia, quæ euenerant, enarrauit. Tunc Beatus Georgius abſque mora locum miraculoſum viſitat, hac Dei famula, alijſq. viris Eccleſiaſticis comitatus. Qui cum ad hunc montis verticem aſcendiſſent, aduerterunt in extrema Corneliæ rupis parte locum, vbi hodie viſitur Baſilica Deiparæ, niue albicantem, licet vndecima Iulij dies eſſet, feruentibus tunc Caniculæ æſtibus. Ad clariorem autem huius miraculi notitiam concito greſſu accurrit ceruus, qui in niuem inſiliens demetitus eſt longitudinem, & latitudinem, ſpatiumq. ædificij, ſtatimq. diſparuit. Quod prodigioſum factum attenta mentis acie Sanctus Georgius conſiderans, iubet à Ceruo factum circuitum ſepe ex virgultis cingi, partim ne pollueretur, partim vt hoc onus, quod à ſe tunc minimè ſuſcipi poterat, ſucceſſoribus ſuis alia commodiori tempeſtate faciendum ſeruaretur. Interim prædicti miraculi fama ad aures Sancti Martialis eiuſdem ſancti Petri diſcipuli, atque Aquitanorum Apoſtoli peruenit, qui ad prædictum Anicii montem venire non diſtulit, atque in eodem loco verſus miraculoſam rupem ad honorem Deiparæ erexit altare, atque ad perpetuam ſuæ peregrinationis memoriam huic loco calceum Deiparæ donauit, qui adhuc hodie ibidem religioſè ſeruatur.

Ex Menologio Carmelitarum.

Nil de Sancto Frontone Petragoricenſium Apoſtolo dicam, qui Beatiſſimæ Virginis Mariæ Templo ab Agabo in Carmeli vertice fundato extremam impoſuit manum, qui ad Petragoricenſes conciues Epiſcopus deſtinatus Monaſterium in honorem Beatæ Virginis in ſuburbiis eiuſdem Ciuitatis primùm extruxit. Qui cùm à Quirino Præfecto infideli acriter diuexaretur, Eremum petiit, vt impedimentis ſublatis, Deo Deiparæq. Virgini tutiùs inſeruiret.

Ex Martyrol. Gall. die 29. Decemb.

Nihil de Sancto Trophimo Aſiano, primo Arelatenſis Vrbis Antiſtite, qui Arelate, in palatio amplo, quòd ſibi locum aliquem diuino cultui deſtinandũ poſtulanti eiuſdem Ciuitatis Præfectus iam ad Chriſti fidem conuerſus vltro conceſſerat, Ædem in honorem Sanctæ Dei Genitricis, cuius eximius erat cultor, ædificauit, quique aliam

iuxta

iuxta paludes ſtruxit ædiculam, quam eidem Chriſtipheræ Virgini conſecrauit, adiacentè Cæmeterio fidelium ſepulturæ dedicato.

Nil de Sancto Proſdocimo Paduanæ Ciuitatis Proepiſcopo, qui Oratorium in eadem Ciuitate ab Epiro Patritio Paduano excitatum in honorem Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virginis conſecrauit.

Nihil denique de Sancto Paulino Antiocheno primo Lucenſium Præſule, qui templum Lucæ in honorem Dei genitricis erexit, ſuæ erga tantam Virginem in corde conceptæ deuotionis monumentum; ſed à diſcipulis ad Magiſtrum reuertens, ipſum vt in vita, ita etiam poſt mortem ardentiſſimum Deiparæ Virginis cultorem, ac eius gloriæ premouendæ cupidiſſimum contemplabor, Quis enim, niſi ipſe Carthuſianis Patribus varie à Dæmone circa nouum vitæ propoſitum diuexatis, Horarias B. Virginis preces, tanquam malorum omnium remediũ efficax propoſuit?

Ex Syluano Razzio de mul.ſãctic.illuſtribus tom.6ĩ ſub die 7. Nouemb..

Et Cæſare Franciotto in hiſt.Lucana.

Cum enim primi illi Patres Carthuſiani quorundam malignorum hominum linguis fraudulentis deterriti, qui nouitatis eos inſimulantes, aiebant illos in mortis diſcrimen ſeſe conijcere: effectum ſanè eſt ab illis, vt optimi Patres prorſus dubitarent, quidnam agendum ipſis eſſet, cùm propter ſuſceptæ vitæ auſteritatem, tum propter deſerti horrorem, & vaſtitatem, in qua illorum nequam hominum moti ſermonibus in vitæ periculum ſe venturos etiam ipſi iam formidabant. Quare hac de re perplexi cum eſſent, & num illud vitæ genus proſequi deberent, inter ſe deliberarent, adfuit mox Apoſtolorum Princeps Petrus, qui blandè eos conſolatus, hæc verba protulit. Perplexi eſtis, vtrum hanc eremum incolere, an deſerere debeatis: at ego vobis annuncio Sanctam Dei genitricẽ perpetuo ſuo patrocinio in hoc deſerto vobis affuturam, ſi in eius honorem Horarias preces quotidiè legere velitis. His dictis, continuò ille diſparuit: & fratres incredibili affecti gaudio illam ſacroſanctam Virginem Patronã totius Carthuſiani inſtituti ſibi delegerunt, & mirificè confortati in arrepto vitæ propoſito perſtiterunt, dictũq.

Vide Frãciſcũ a Puteo in Vita S. Brunonis apud Suriũ die 6. Octobris.

Aug. Vvicho. in Brabantia Mariana lib 3. cap. 77.

horarum Beatæ Virginis penſum ſe quotidie perſoluturos vnanimiter concluſerunt.

Quoties autem ſuis deuotis ſalutem à Deo Deipara mediante impetrauit?

Io. Herolt. dictus diſcipulus in prompt. exempl. de B. V. exempl. 58.

Quidam Religioſus (inquit Ioannes Herolt) qui in Monaſterio Sancti Petri malè vixerat, ſine confeſſione, & ſacra cõmmunione defunctus eſt, cuius anima ducebatur a Dæmonibus ad infernalia clauſtra. Quod cernens S. Petrus, cuius erat Monachus, ad Dominum Ieſum Chriſtum accedeus pro anima fratris deprecabatur. Cui Dominus. Ignoras, inquit, quod Propheta, me inſpirante, dixit, Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, &c. Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam. Quomodo hic poteſt ſaluus fieri, cum neque ſine macula ingreſſus eſt, nec (vt debuit) iuſtitiam operatus eſt? Hoc audiens S. Petrus, venit ad B. Virginem MARIAM, vt ipſa intercederet pro anima illa; & cum ſurrexiſſet ſancta Dei genitrix, ante filium ſuum cum ſanctis Virginibus, dixit ei filius. Quid me poſcis dulciſſima mater mea, cum meis chariſſimis ſororibus? Cui cùm Sancta Maria reſpondiſſet, quòd pro anima fratris defuncti rogaret, Chriſtus ait illi: Quia tibi placet indulgentiam conſequatur, concedo propter preces tuas, vt anima fratris ad corpus reuertatur, vt acta de malis pœnitentia, demum æterna requie perfruatur. Hoc cum S. Maria Virgo S. Petro innotuiſſet, confeſtim S. Petrus magna claue, quam tenebat, Dæmones fugauit, & animam fratris de poteſtate eorum eripuit, & duobus Angelis commendauit, vt ipſam animam ad corpus reducerent. At ille frater de morte reſurgens, quæ ſibi contigerant, vel quæ viderat, enarrauit.

D. Birgitta lib. 6 reuelat. cap. 93.

Eſtatice quondam rapta B. Birgitta, vt ipſa refert ſuarum Reuelationum lib. 6. cap. 93. Mulierem in fune ſedentem, cuius alterum pedem ſuſtentabat vir ſpecioſus: alium vero Virgo quædam pulchritudinis miræ conſpexit: tunc verò B. Maria Angelorum Regina ei apparens, dixit. Hæc Domina tibi nota multis ſollicitudinibus inuoluta carnis, & mundi mirabiliter, ne caderet ſeruata eſt:

eſt: ipſa quoque multoties habuit voluntatem peccandi, ſed nec locum, nec tempus: & hoc fecit oratio Petri Apoſtoli, & filij mei, quem iſta mulier dilexit: quandoque habuit tempus, & locum, ſed non uoluntatem, & hoc fecit charitas mea, quæ ſum mater Dei: & ideo quia iā appropinquat tempus eius, conſulit ei B. Petrus, vt aliquā auſteritatem aſſumat in habitu, deponendo veſtimenta meliora; quia ipſe Summus Apoſtolus etiam nuditatem, & carcerem pertulit, & eſuriem, quamuis potens in cælis erat & in terris. Ego verò mater Dei, quæ nullam horam ſine tribulatione tranſiui in terris, conſulo, vt ipſa non erubeſcat eſſe humilis, & obedire amicis Dei. Poſt hæc autem ſtatim apparuit B. Petrus Apoſtolus dicens Birgittæ, Tu noua ſponſa Domini, & Dei noſtri vade, & quære ab illa muliere, quam ego dilexi, & cuſtodiui, ſi forte eſſe velit ex toto mea filia, & illa requiſita conſentiente, & dicente, volo toto corde. Reſpondit B. Petrus; Ego prouidebo ei ſicut filiæ meæ Petronillæ, & recipiam eā in cuſtodiam meam. Et ſtatim Domina illa his auditis, vitam ſuam mutauit, & non longè poſt toto vitæ ſuæ tēpore infirmari cœpit, donec purgata cum maxima deuotione tradidit ſpiritum.

Eadem Birgitta cum aliàs cæleſtem Reginam ſibi apparentem conſpexiſſet, de Beatiſſimo Apoſtolorum Principe ſic loquentem percepit. Petrus ſic validus, & feruens erat, ad proferendum verba Dei, quòd ſi potuiſſet mori pro vnoquoque homine, libenter feciſſet: attamen timidus erat, ne à conſpectibus illorum, quos verbo cōſolationis, & prædicationis fouebat, raperetur, quia ſalutem eorum plus deſiderabat, quàm vitam propriam, & honorem. Tempore placito Petrus venit Romam cum humilitate, & alios eleuauit in poſitiuum gradum, alios in comparatiuum, alios in ſuperlatiuum, ideſt, quoſdam fecit bonos, quoſdam meliores, & alios optimos. Illi enim, qui fidem receperunt veram, qui in cōiugio, & alia diſpoſitione laudabili ſteterunt, iſti fuerunt in poſitiuo gradu, qui verò ſua dimiſerunt propter charitatem diuinam, qui alijs exempla bona viuendi oſtenderunt verbis, Lib. 3. Reuel. cap. 27.

bis: exemplis, & operibus; necnon & qui nihil Chriſto præpoſuerunt, iſti, fuerunt in comparatiuo gradu. Qui verò carnem ſuam dederunt pro amore Dei, iſti fuerunt in gradu ſuperlatiuo. Sic Deipara.

Lib. 4. Reuel. cap. 18 Quæ & iterum dilectæ ſibi famulæ ſe conſpiciendam præbens, his eam verbis affata eſt. Eſto humilis, & ego ero tibi miſericors, Petrus erit tibi mitis & dicet. O filia aperi os, & cibabo te cibo dulcedinis. Verumtamen filia iſtud potes etiam ſpiritualiter intelligere: nam in Petro notatur fides ſanctæ Eccleſiæ: ſicut enim Petrus ſtabilis permanſit vſq; in finem, ſic & fides S. Eccleſiæ ſine fine ſtabilis permanebit, Ergò Petrus, ideſt, fides ſancta dicit, aperi os, & habebis cibum optimum, ideſt, aperi intellectum animæ tuæ, & in ſancta Eccleſia inuenies cibum dulciſſimum, ideſt, ipſum corpus Dominicum in Sacramento altaris, nouam quoque legem, & veterem, explanationes Doctorum, patientiam Martyrum, humilitatem Confeſſorum, Virginum caſtimoniam, omniumq. virtutum fundamentum. Itaque fidem ſanctam quære in Eccleſia Sancti Petri, quæſitamque memoriter retine, & operibus conſuma. Hactenus cælorum Regina. Quæ & mortalibus ſe viſendam præbens haud ſemel Petrum ſuum in comitatu aſſumpſit, vt Sanctorum geſta legentibus perſpicuum fiet. Vide, ſi libet, opus noſtrum de Fundatoribus Marianis, in S. Ioanne Gualberto, & S. Franciſca Romana. Neque hoc ſolum, ſed in ſacris ſuis imaginibus eundem Petrum ſocium habere voluit, vt in imagine Sanctæ MARIÆ in Porticu de Vrbe Angelorum manibus è cælo delata liquet, in qua Sanctorum Principum Apoſtolorum capita hinc, & inde ſuper columnarum capitellis in angulis apparent: quæ quamuis ad ornatum poſita videantur, non tamen ſine myſterio poſita videri debent, nimirum, vt quanti hos Apoſtolos Dei mater faceret, orbi innoteſceret, quos & in ipſis imaginibus ſecum vellet, & vt cunctis pateret, hos ipſos Prædicatores, & teſtes ſui nominis extitiſſe, dum filij nomen gentibus reuelarent. Quemadmodum obſeruat Ioſephus Matraria noſter in hiſtoria, quam Latinè de hac

ip-

ipſa Imagine elucubrauit, ac Ferdinando Auſtriaco Sereniſſimo Hiſpaniarum Infanti S. R. E. Cardinali Tituli S. Mariæ in Porticu dedicauit, Sed de Petro hactenus, ad eius Succeſſores veniamus.

DE CALLISTO I. Pontifice Maximo.

CAPVT II.

ILluſtriſſimum Martyrem, clariſſimumque Pontificem Calliſtum hoc nomine Primum ædificaſſe Baſilicam in Tranſtiberina regione in honorem Beatæ Virginis, Auctor vitarum Pontificum vetuſtus ſcribit; non tamen creditur illa eſſe, quæ hodie tam celebris, & ampla cernitur, cum ea tempeſtate ob crebras perſecutiones occulta eſſent omnia, & ſacella potius; atque eadem abdita, & plerumque ſubterranea, quàm apertis in locis, ac publicis fierent. Oratorium igitur, vel humile ſacellum initio eſſe potuit, quòd ad miniſteria Chriſtiani populi inſeruiret, non quod ad inuidiam Ethnicos irritaret. Et forſan illud fuit templum, quod erigere Chriſtiani Alexandri Seueri Imperatoris reſcripto obtinuerunt aduerſus Ganeones, qui popinas in eodem ſitu fabricare volebant, dicentes melius fore, vt Deus, quomodocunque illo loco coleretur, quàm popini mancipáretur, vt Lampridius ſcribit. Religioſiſſimus Pontifex Calliſtus hanc Eccleſiam pro votis conſtruxit, Deiparæ Virginis titulo, vbi tempore Auguſti oleum magno miraculo terra erumpens copioſè fluxit in ſignum Chriſti humani generis Redemptoris in mundum proximi aduêtus. Sacrum adhuc foramen extat, ex quo olim oleum ſcaturijt, dictitantque qui hoc ſunt experti, terram intus latitantem adhuc oleo eſſe madidam, quam erutam, & effoſſam ſi quis comprimat, manum ſentiat delibutam Martyrij palmam aſſequutus eſt anno Domini 227. 14. Octobris. Vide ſi placet, Antiſtites noſtros Marianos c. 5. in

Ciacon. in eius vita. Baron. to. 2 Annal.

5. in S. Euodio Anicienſi Epiſcopo, vbi aliud non leue huius ſanctiſsimi Pontificis in Deiparam affectus argumentum affertur.

DE S. DIONYSIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT III.

Vita Pontificum Menologium Carmel. in eius vita. Didacus de Coria in hiſto. Carm. lib. 7. c. 17.

Hic anno ſalutis 268. Antiochiæ Synodum 70. Epiſcoporum aduerſus Pauli Samoſateni Epiſcopi Antiocheni hæreſim in Verbi incarnationem, & B. Virginis puritatem debacchantem celebrari iuſſit, in qua vti ab ineunte ætate Beatiſſimæ Virgini inter Clauſtra addictus erat, ita eius partes acerrimè tutatus eſt. Obijt anno 272. 7. Cal. Ianuarij.

DE S. SILVESTRO I. Pontifice Maximo.

CAPVT IV.

Balinz. in Cal. Mariæ 31. Decẽb. Baron. an. 324.

Liu. lib. 1.

Sanctus Silueſter huius nominis primus Beatiſſimæ Virginis amator egregius, eidem templum, quod cognominatur. Libera nos à pœnis inferni in Vrbe erexit, & in eius ara multis repoſitis reliquijs dicauit, quod ab eius conditore aliquando vocatur templum S. Silueſtri in lacu. Hoc templum nobilitatum eſt, propter Draconem ſuo afflatu Vrbi peſtilentiſſimum ibi S. Silueſtri precibus mirabiliter extinctum. Eſt autem id templum in foro Romano, vbi olim fuit fanum Iouis ſtatoris. In eo loco olim cum vaſto, & repentino hiatu terra ſubſediſſet, Curtius Eques Romanus equum conſcendit, & præcipitem in illud profundum egit, adductus ſu-

ſuperſtitione cuiuſdam reſponſi quo viuens aliquis ad eam complendam depoſcebatur; Templum iſtud Deiparæ Iulius III. anno 1550. Matribus venerabilibus Turris Speculorum attribuit, cùm antea fuiſſet Cœnobium Monialium S.Benedicti ab ijſdem ob loci inſalubritatem deſertum.

Idem Pontifex ſolemni ritu dedicauit S. Mariæ à principio Oratorium, quod S. Aſpremus primus Epiſcopus Neapolitanus à S. Petro conſecratus in ſuis ædibus ad vſum Chriſtianorum extruxerat. Id.l.c. c.9. Auguſti. Pet. Steph. de locis ſacris Neapolitanis.

Corporis autem vinculis ſolutus ad præmium euolauit æternum anno ſalutis 335. pridie Cal. Ianuarij.

DE S. LIBERIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT V.

HIc Eccleſiam Sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe olim dictam Baſilicam Liberij à Ioanne Patritio Romano, eiusq. coniuge in monte Eſquilino ædificatam Deiparæ ſacrauit. Cum enim par iſtud coniugum prolis expertium ambigerent, quemnam ſtatuerent facultatum ſuarum, quas peramplas habebant, heredem, precibus ad Deiparam contendere cœperunt, ſibi diuinitus id indicari. Audit, Virgo Clementiſſima, ac Nonis Auguſti, quo tempore maximi in Vrbe calores, Eſquilinum collem niue operit, aitque vtriſque in ſomniis, ac ſimul ipſi Pontifici, ibi Aedem ſibi comparent, vbi expanſam niuem candere compererint. A ſomno ſurgitur, viſa conferuntur, locus inquiritur, reperitur, tunc lætitiarum affatim ædis amplitudinem ſignare, fundamēta iacere, muris, baſibus, columnis onerare, tectum inducere, templo tandem coronidem dare; unde mox Baſilica Liberij, mox Mariæ ad Niues ex prodigio nomen attributum. Deinde autem S. Maria ad prēſepe fuit appel-

Breuiariū Rom. die 5. Aug. Baling. in Cal. Mariæ 8. Maij. Locrius in Maria Aug. lib. 4. c. 28.

pellata, quod ſacratiſſimum illud Domini Præſepe recepiſſet, ac tandem ob præſtantiam S. Maria Maior, quod nomen hodieq. tenet in titulum accepit. Obijt Liberius anno 367. 8. Cal. Octobris, quo die anniuerſaria celebritate natalis eius in Eccleſia recolitur.

DE S. DAMASO I. Pontifice Maximo.

CAPVT VI.

Vitæ Pont. Rom. Romæ editæ an. 1630.

LIberij Cathedram excepit Damaſus huius nominis primus Pont. Max. qui tota vita Virgini deuotiſſimus contra Apollinarem, eiusque ſectatores hereticos Romæ oncilium congregauit, in quo idem Apollinaris, & eius diſcipulus Thimoteus, & reliqui, eius ſectatores damnati ſunt. Dicebat autem Apollinaris, carnem Chriſti de cælo allatam eſſe, & B. Virginem poſt natum ex ea Chriſtum, Ioſepho viro coniunctam eſſe, quam ſceleſtiſſimam ſententiam impius Eluidius in Occidente ſtuduit propagare.

Ex eius SS. elogijs to. 8. Bibl. PP. edit. 4. Pariſ.

Idem Pontifex diuinum Deiparæ Virginis conceptum pulchrè extulit illis verbis.

——— Mox numine viſo
Virginei tumuere ſinus, innuptaque mater
Arcano obſtupuit compleri viſcera partu
Auctorem paritura ſuum, mortalia corda.
Artificem tenuere poli, mundique repertor
Pars fuit humani generis, latuitque ſub imo
Pectore, qui totum latè complectitur orbem,
Et qui non ſpatijs terræ, non æquoris vndis.
Nec capitur cælo, paruos confluxit in artus.

Obijt Romæ anno 384. 4. Idus Decembris, quo die Natalis eius inter Sanctos adſcriptus, antiqua memoria perſeuerat.

DE

DE INNOCENTIO I.
Pontifice Maximo.

CAPVT VII.

HIc conſtituit, vt Sabbato ieiunium ſeruaretur, eò quòd tali die Chriſtus in ſepulchro iacuiſſet,& quòd eius diſcipuli ieiunaſſent, & maximè Deipara(quò etiam reſpexiſſe Pontificem, verò ſimile eſt) omnium Diſcipulorum Magiſtra, Apoſtolorumq. vicè Chriſti Caput,& quæ in luctu mortis Chriſti principem locum tenebat. Diem obijt anno 417. 6. Calen. Auguſti.

Platina in eius vita.

Baling. in Cal.Mariæ 28. Iulij.

DE CÆLESTINO I.
Pontifice Maximo.

CAPVT VIII.

OMnium ore, ſcriptisque peruulgatum Cęleſtinum huius nominis primum inuictum extitiſſe defenſorem altiſſimæ dignitatis Matris Dei contra impium,deteſtandumq. Neſtorium, qui Sanctiſſimam Virginem Dei eſſe matrem inficiabatur. Vix enim huiuſce hæreſeos rumor ad ipſum peruenit, cum grauiter ab eodem Neſtorio per litteras contendit,vt iactarum atrociter in B. Virginem blaſphemiarum petulantiam ad ſanam rediens mentem debita ſceleri pœnitentia compenſaret. Minabatur autem niſi intra decem dies à ſuſceptis litteris Pontificiis ſententiam hæreticam retractaret, & MARIAM Virginem Theotocon,ideſt Matrem Dei confiteretur, excommunicatum fore, ac functione Eccleſiaſtica priuatum, Cyrillo Epiſcopo Alexandrino imponens, vt prædictas Litteras fideliter faceret notificari

Ciacconus in eius vita. Locrius in Maria Aug. lib.1.c. 29. Io.Bonifac in Hiſtor. virg.lib.5. cap 2.

ri Neſtorio. ad multos prꝗterea Oriẽtis Epiſcopos in eã. dem rem ſcripſit,egitq. cum Theodoſio Imperatore,vt Synodus generalis Epheſi contra Deiparæ Virginis hoſtẽ Neſtorium congregaretur: quod cũ Imperatori placuiſſet; ab eodem Cæleſtino præſcripta fuit forma huiuſmodi Synodi celebrãdæ,quæ & celebrari cepta eſt in Æde Sãctiſſimæ Dei genitricis Mariæ, ob hoc Mariana appellata,multiſq. per Deipara in medium adductis, tandẽ in portentoſæ ſuperſtitionis Auctorem Neſtorium ſententiã tulit S.Synodus,eumq. Epiſcopali dignitate priuauit, atque ab omni Sacerdotum conſortio,& cœtu alienum eſſe decreuit; qui & in exilium amandatus procaciſſimæ linguæ,quam toties in Diuæ Matris iniuriare, contumeliáq. vibrarat,pœnas moribundus meritas dedit,ac vitã miſerrimo fine terminauit,ſiquidem horrendi vermes ſubito miſceri,& ſcatere viſi ſunt,qui blaſphemam,atq; ſacrilegam Neſtorij linguam morientis,velut agmine facto roſerunt,atq; ita confecerunt,vt nihil omnino ſupereſſet. Corpus quoq; in ſepulturam illatum terra ipſa deuorauit,vt apud inferos vna cũ ſceleratiſſimo illo animo torqueretur. Inde mira deuotio in Mariam Virginẽ excitata,templa,& Baſilicæ in honorem Deiparæ erecta pleraque,& tunc primum additum ad ſalutationem Angelicã, Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis,&c. Porro de Virginis gloria ab impijſſimi Neſtorij blaſphemijs ſarta tecta certior factus Cæleſtinus incredibili gaudio exultauit, lætuſq. iam diem vltimum expectans, ad cæleſtem patriam ſuſpirabat,quam ex præſenti vita decedens feliciter conſecutus eſt anno Domini 432 8. Idus Aprilis.

DE SIXTO III.
Pontifice Maximo.
CAPVT IX.

Io.Bonif in Hiſt. Vig, lib.2.cap.6

CÆleſtini ſucceſſor Sixtus tertius Baſilicam S. Dei genitricis Mariæ cognomento Maioris iam labentem,

tem. præcipitantemq. mira quadam liberalitate refecit, atque repoſuit, & aureis imaginibus decorauit: plures quoq; adiecit imagines ſpecie perpulchras, myſterio venerandas, quæ ſacroſanctæ Virginis diuinas hiſtorias in memoriam reuocabant. Quas nonnihil vetuſtate detrimenti paſſas Dominicus Pinellus Cardinalis, eius Baſilicę Archipresbyter ſumma adhibita opificum diligentia, reſarciendas, & iam collabentes conſeruandas curauit, additis Maiorum exemplo alijs deſuper poſitis, & Pictura hinc inde. Eidem Baſilicæ obtulit Sixtus, vt refert Anaſtaſius Bibliothecarius, altare argenteum puriſſimum penſans libras 300. patenas argenteas tres penſantes libras 60. Hamas argenteas quatuor penſantes libras 60. Sciphum aureum puriſſimum penſantem libras 50. Sciphos argenteos quinque penſantes libras 50. Calices miniſteriales argenteos decem penſantes ſingulos libras 3. Aquemaniles argenteos penſantes ſingulos libras 8. Coronam pharam ante altare argenteam penſantem libras 30. Coronas argenteas farales 34. pēſantes libras 10. candelabra argentea quatuor pēſantia lib. 20. Thimiamatorium argenteum penſans lib. 5. Canthara Ceroſtata aurochalia 24. penſantia lib. 15. Poſſeſſionem Scaurianam in Territorio Gacitano præſtantem omnia inibi eum adiacentibus à tignis ſolidos 312. & trimiſiū. poſſeſſionem marmoratam in Territorio Præneſtino præſtantem ſolidos 152. Poſſeſſionem Celeris in Territorio Aſilano præſtantem ſolidos 112. Domum Palmati intra Vrbem iuxta inibi Baſilicam cum balneo, & piſtrino præſtantem ſolidos 154. Cereum argenteum in fonte Baptiſterij fundentem aquam penſantem lib. 30. &c.

Ciacon. in eius vita.

Anaſt. in eius vita.

Huius autem erigendæ ſeu in ampliorem formam reſtituendæ Baſilicæ, & tot tantisque ornamentis decorandæ, Deique genitricis titulo conſecrandæ eidem Sixto Papæ ex Concilio Epheſino occaſio ſuppeditata eſſe videtur. Vindicata enim à Noſterij blaſphemijs Dei genitrice Maria, de tanta victoria in huiuſmodi Deiparæ Marię honorem placuit ipſi tanrùm erigi fornicē triumphalem. Idem Pontifex ſcriptis ad Orientales Litteris,

Ciacon. li. 1.

Baling in Cal. Mariæ 28. April.

Epheſinam Synodum, quæ ad tuendum Deiparæ honorem contra blaſphemum Neſtorium congregata fuerat; in omnibus, teſte Gennadio, ſtabilitam reddidit. Ex hac vita deceſſit anno Domini 440. 6. Cal. Aprilis.

DE S. LEONE I. Pontifice Maximo.

CAPVT X.

Baling. in Cal. Mariæ

SIxtum tertium conſequutus eſt Leo primus cognomento Magnus, ter Sanctus ab ipſa Oecumenica Synodo acclamatus, qui cum videret Eccleſiã à Neſtorianis, & Eutichianis infeſtiſſimis Deiparæ aduerſarijs exagitari, totum ſe ad eam propagandam, & in fide Orthodoxa firmandam contulit. Quare Concilium Calcedonenſe indixit, vbi 630. coactis Epiſcopis, Neſtorius, Euthiches, & Dioſcorus hæretici damnati ſunt eiuſq; Concilij decreta ſua authoritate firmauit. Hic in ſuis ſcriptis de Beatiſſima Dei genitrice Maria, quam dum viueret, ſingulari ſtudio coluit, magnificè omnino loquitur: Virgo, inquit, Regia Dauidicæ ſtirpis eligitur, quæ ſacro grauidanda fœtu diuinam, humanamq; prolem prius conciperet mente, quam corpore; & ne ſuperni ignara conſilij ad inuſitatos, paueret affatus, quod in ea operandum erat, à Spiritu sãcto, colloquio diſcit Angelico, nec damnum credit pudoris Dei genitrix mox futura. Legendus eſt in ſermonibus de Natiuitate Domini, ac pluribus ſuis Epiſtolis, vt in Epiſtola ſua dogmatica ad Flauianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum de Incarnatione Domini, & in epiſt. 13. quæ eſt ad Pulcheriam Auguſtam, & alibi, vbi Deiparæ honorem, ac titulos propugnat. De hoc ſanctiſſimo Pontifice a nonnullis ſcribitur, manum oſculo mulieris quaſi veneno tactam, priuſquam libidinoſa contagio peruaderet ad animũ, ſibi præſcidiſſe, pro reſtitutione Virginem exoraſſe, eaquè à Virgine reddita, Pontificis duplicatam fuiſſe lætitiam; ſed has nugas,

S. Leo in ſerm. 1. de Natiuitate Domini.

Bonifac. in hiſt. Virg. lib. 3. c. 3.

ari-

aridaſq. fabulas cenſet eſſe Baronius. Quod enim(inquit ille)Ioanni Damaſceno contigit,cũ ab Iconoclaſta Leone mutilatus eſt dextera,& ſanatus à Virgine, inuerſa hiſtoriæ veritate,Leo Papa præciſus manu iactatur, & a Deipara reſtitutus aſſeritur. Sed faceſſant cõmenta iſthæc, quorum imago picta iuſſu Clementis Papæ VIII. conſultis viris doctis, abradi iuſſa eſt, quod nulla penitus reperta ſit veritate ſubnixa, vel ſaltem veriſimilitudine colorata, ſed leuiſſimè in vulgus ſparſa. Baron.to.6 Annal.

In pace quieuit anno Domini 461. 3. Idus Aprilis.

DE S. HILARIO Pontifice Maximo.

CAPVT XI.

LEoni Magno ſubſtitutus eſt S.Hilarius Beatiſs.Virginis cultu admodũ celebrandus, in cuius Baſilica recondidit ſcyphum aureum anſatum pẽſantem lib.8. ſcyphos per titulos 25.penſantes lib.10.Amas argenteas 25.penſantes lib.10.Calices miniſteriales 10. penſantes ſingulos libras 2. Idem Epiſtolas cõſcripſit de fide Catholica,tres Synodos confirmantes,Nicenã,Epheſinam,& Chalcedonenſem,quibus Synodis aſtruitur,& ſancitur honor Deiparæ, eiuſque eximius titulus Teotocos contra hæreſes defenditur. Anaſ. Bibl. in eius vita.

Moritur Romæ anno 467. 16. Cal. Aug.

DE S. GELASIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XII.

SAnctus Gelaſius huius nominis primus Manichæorũ Codices ante fores Baſilicæ S. Mariæ Maioris de Vr- Platina in eius vita. Anaſ Bibl. in eius vita.

 be

be incendio concremauit, Idem Baſilicam S,Mariæ via Laurentina in fundo Criſpini milliario ab Vrbe vigeſimo,dedicauit. Fecit etiam libros aduerſus Eutichetē,& Neſtorium Deiparę Virginis hoſtes. Hoc inſtitutore,initium ſumpſiſſe dicitur feſtum Purificationis B. Mariæ,vt notat Baronius in Notis ad martyrol. 2. Febr.

Obijt anno Chriſti 496. Cal. Decemb.

Porrò Paulus V.prudentiſſimus,& religioſiſſimus Pontifex in parua teſtudine ante mirum illius ſacellum in Baſilica ſanctæ Mariæ ad Præſepe Gelaſium hunc pennicillo exprimi iuſſit, quia eius iuſſu apud eam Baſilicam peſtilentes Manichæorum Codices flamma combuſſit. Vitæ Pōtt.

DE SYMMACO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XIII.

Eius vitæ Scriptores

HIc in Maria colenda haud ſegnem ſe fuiſſe monſtrauit,dum in eius Baſilica,quæ S.Mariæ Maioris appellatur,nobile Oratorium ædificandum curauit. In pace quieuit anno 514. 19. Iulij.

DE IOANNE I. Pontifice Maximo.

CAPVT XIV.

Ioſeph Matrar.in hiſ. de S.Maria in Porticū. Baling. in Cal. Mariæ 27.Maij.

SAnctus Ioannes huius nominis primus à S.Galla Patritia Romana admonitus in domum ſuam delatā eſſe miraculosè Angelicis manibus Deiparæ filiū ſuum in vlnis fouentis imaginem, aureis lineis in lapide pretioſo ſaphirino Angelicis manibus efformatam, ac multa luce circumfuſam, cum in domū veniſſet,fuſis ad

Deum

Deum precibus, campanis nullo impulſu, ſed ſponte ſua tota Vrbe concrepantibus in aere ſuſpenſam imaginem admirabundus conſpicit, quæ nouo miraculo ab Angelis in eius eſt depoſita manibus, atque eo ipſo die Virginis Sanctiſſimæ beneficio, quæ tota Vrbe graſſabatur, peſtis depulſa eſt. Cum autem S. Galla grati animi,& religionis ergo domum ſuam B. Mariæ Virgini dediſſet,eamque in Eccleſiam ſub eius titulo conſecrandam Ioanni Pontifici tradidiſſet,ipſe Gallæ pietate commendata,donum oblatum in honorem B.Mariæ Virginis libenter accepit, ac in Eccleſiam ſub eius titulo conſecrauit. Hæc eſt autem illa celebris Eccleſia in Vrbe, quæ vulgari ſermone dicitur Sancta MARIA in Porticu, propter Porticum Octauiæ Marcelli matris, & Auguſti ſororis olim ibi ſitã.

Exceſſit Ioannes anno Chriſti 526. 6. Cal. Iunij.

DE IOANNE II. Pontifice Maximo.

CAPVT XV.

IOannes ſecundus huius nominis Pont. Max. ſe precipuum diuinæ in B. Virgine maternitatis aſſertorem, & vindicem demonſtrauit in libro,quem de duabus in Chriſto naturis aduerſus Eutichianiſtas ad Auienum, & alios Senatores conſcripſit: ibi etenim quæſtionem quamdam, de qua magnum certamen exortum erat, videlicet. An propriè,& veraciter Mater Domini Dei noſtri Chriſti MARIA ſemper Virgo deberet appellari, his verbis reſoluit. Glorioſam, ſanctam ſemper Virginem MARIAM & propriè, & veraciter Dei genitricem, matremq. Verbi ex ea incarnati ab hominibus Catholicis confiteri rectè eſſe docemus propriè,& veraciter, & idem ipſe vltimis temporibus incarnatus ex ſancta, & glorioſa Virgine Matre naſci dignatus eſt: propterea ergo,quia propriè,& veraciter Dei filius ex ea incarna-

Vide Bibl. Vet.Pat.tomo 5.edit. 1.

natus eſt: ideo propriè, & veraciter Matrem Dei ex ea incarnati, & nati eſſe confitemur, & ne Dominus IESVS propter honorificentiam, vel gratiam, Dei nomen accepiſſe videatur, ſicut Neſtorius ſentit inſulſus. Veraciter autem dico, ne phantaſma, aut aliquo modo non veram ſumpſiſſe carnem credatur, ex Virgine, ſicut aſſeruit impius Euthyches. Sic ille, loc. cit. quæ omnia teſtimonijs Patrum Auguſtini, Leporii, Gelaſij, & aliorum pergit euidenter oſtendere, vt patet ex Tom. 5. Bibliothecæ Veterum Patrum editionis primæ.

Baling. in Cal. Mariæ 27. Maij.

Idem Pontifex Neapolitanũ templum, cui S. Mariæ Maioris nomen eſt, à S. Pomponio ædificatum (cui erat cõſanguineus) conſecrauit, vt in lapide pro foribus templi inciſum legitur.

Vita functus eſt anno 534. die 27. Maij.

DE S. IOANNE III. Pontifice Maximo.

CAPVT XVI.

Baling. in Cal. Mariæ 13. Iul. ex Coppino lib. 1. Monaſt.

SAnctus Io. huius nominis tertius Monaſterio Diuæ Mariæ Sueſſionẽſis varia indulſit priuilegia; exemit illud ab omni nouo tributo, & decimis, a ſubſidio dando Regibus titulo belli; item ab omni Regum iuriſdictione; deniq; illud ſub ſua protectione, ac Romanæ Sedis eſſe voluit. Obijt anno 574. 13. Iulij.

DE S. GREGORIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XVII.

SAnctus Gregorius primus huius nominis Pont. Max. Dei Genitricis ſtudioſiſſimus, eiusquè laudum præ-

co

co inſignis,ac mirus Encomiaſtes fuit De qua in ſuis Cōmentarijs ſuper libros Regum,explicans illa verba Regū 1. Fuit vir vnus de Ramatha Sophim de mōte Ephraim: in hunc modum ſcribit. Poteſt autem huius montis nominė Beatiſſima ſemper Virgo MARIA Dei genitrix deſignari. Mons quippe fuit,quæ omnem, electę Creaturæ, altitudinem electionis ſuę dignitate tranſcendit. An non Mons ſublimis Maria, quæ vt ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem ſupra omnes Angelorum choros vſque ad ſolium Deitatis erexit? Huius enim montis præcellentiſſimā dignitatē Eſaias vaticinans ait: Erit in nouiſſimis præparatus mons domus Domini in vertice montium.Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ ſupra omnes ſanctos refulſit; nam ſicut mons altitudinem, ita domus deſignat habitationem. Mons quippe, & domus aptè dicitur, quæ dum incomparabilibus eſt illuſtrata meritis, Dei vnigeniti,in quo recumberet,ſacrum pręparauit vterum: nam mons in vertice montium Maria non fieret, ſi ſupra Angelorum altitudinem hanc diuina fœcunditas non leuaret; & domus Domini non fieret, ſi in eius ventre per aſſumptam humanitatem Verbi diuinitas non iaceret. Sed rectè mons frugifer dicitur, de quà optimus fructus, ideſt nouus homo generatur,quam certè in fœcunditatis ſuæ gloria pulchram,ornatamque Propheta reſpiciēs ait: Egredietur virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet: de huius namque montis fructu Dauid Deo exultans ait, Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes, terra dedit fructum ſuum,terra quippe fructum ſuum dedit, quia quem Virgo peperit, non concepit materiali opere,ſed ſancti Spiritus obumbratione. Rectè igitur mons Ephraim dicitur, quæ dum ineffabili dignitate diuinæ generationis attollitur,in eius fructu arida humanæ conditionis germinare vireſcunt. Sic ille loco citato. Legendus eſt lib. 9 Regiſtri cap. 61. & lib. 4. Dialogorum cap. 17. vbi Deiparæ Virginis cum laude meminit. Huius eſt Antiphona

D.Greg.in lib. 1. Reg. cap. 1.

 illa

Illa, quam modò canit Eccleſia, Beata es Maria, quæ Dominum portaſti creatorem mundi, genuiſti qui te fecit, & in æternum permanes Virgo. Illa item: Benedicta, & venerabilis es Virgo Maria, quæ ſine tactu pudoris inuēta es mater Saluatoris, vt ait Buſtus in Mariali parte 6. ſerm. 2. Huius ex calamo à nonnullis prodijſſe putatur Hymnus ille tam cuiuis Chriſtianorum familiaris: Stabat mater doloroſa, iuxta crucem lacrimoſa, dum pendebat filius, &c. Hymnus item, Quem terra, pontus, æthera, colunt, adorant, prædicant, Trinam regentem machinā, Clauſtrum Mariæ baiulat, &c. necnon Hymnus de Maria commendata diſcipulo, incipiens: Sublimate Rex in patibulo, &c. quem affert P. Antonius de Balinghem in ſuo monte Mirræ, ſeu Caluariæ. Huic à Petro Caniſio lib. 5. de Deipara cap. 16. aſcribitur Præfatio de Beata Virgine, qua Eccleſia Latina vtitur in miſſa de eadem B. Virgine, & quidem in eius Sacramentario (quod antiquiſſimum Romæ adſeruatur in Bibliotheca Vaticana M. S.) de ſolemnitate Natiuitatis B. Mariæ Virginis ſpecialis ponitur Præfatio, teſte Gerardo Voſſio in notis ſuper D. Ephrem. Salutationem Angelicam, Horreum diuinæ miſericordiæ, ex quo nutriuntur fideles animæ, appellabat. Citatur in ſermone de Aſſumptione B. Mariæ à D. Antonino in ſumma 4. p. tit. 15. cap. 45. §. 5. & in ſermone de B. Virgine citatur à Mauritio in Corona B. Mariæ ſermone 5. citatur etiam in ſalutatione Virginis à Bernardino Buſtenſi in ſuo Mariali ſerm. 6. de Conceptione, vt in Mariana noſtra diximus Bibliotheca.

Alan. de Rupe de dignit. pſalt. B. V. c. 10.

Romæ furente in dies acriùs peſtilentia, Vrbs aſſiduis funeribus exhauriebatur, itaque mœſtum vbiq; ſilentiū, triſtisque luctus paſſim vniuerſam Ciuitatē tenebant, prementium malorum magnitudine iam prope animum deſpondente. Quare animaduerſa, Gregorius, 4. Cal. Septembris populum ad Concionem in Baſilicam S. Sabinæ vocauit, & diuino repletus ſpiritu ad flagella flagellis auertenda plebem incitauit, in fine hæc adijciens. E ſingulis autem ædibus in hunc modum egreſſi, in ædem B.

Io. Bonif. lib. 2. hiſt. Virg. c. 6. ex Carolo Sigomio lib. 1. de Regno Italiç.

MA-

MARIÆ ſemper Virginis Matris IESV Chriſti Domini noſtri conueniamus, ac longis ibi fletibus, & gemitibus Domino ſupplicantes, peccatorum noſtrorum veniam imploremus. Interim in dies magis peſtilentia ſæuiebat; ad cæteros autem caſus, quibus homines fœdè paſſim abſumebantur, hoc etiam mali acceſſerat, quod multi cum ſternutarent, alij cum oſcitarentur, repente ſpiritũ emittebant; quod cum ſæpius eueniret, conſuetudo inducta eſt, quæ nunc etiam obſeruatur, vt ſternutantibus ſalutem precando, oſcitantibus ſignum crucis ori admouendo, præſidium quærerent. Quibus rebus permotus Gregorius ad cetera cæleſtis iræ piacula poſtero anno, qui fuit quingenteſimus nonageſimus primus, religioſam in die Reſurrectionis ſupplicationem inſtituit; atque ſolemni in pompa ſanctam Dei Genitricis Imaginem extulit. Hæc ex ore eius Lucæ Euangeliſtæ manu affabrè ad viuum expreſſa, iam tum in Æde Diuæ Mariæ ad Præſepe in Exquilijs ſita, eximia populi religione conſeruabatur. Factum eſt autem, vt Imaginem ipſam quacunq; ferretur, tetra peſtilentis cæli grauitate cedente, optata ſalubritas ſequeretur; qua de re gratulantibus omnibus, ecce Angelus Sanctam Virginem his vocibus de cælo alloquens eſt auditus: Regina cæli lætare alleluia, vſque ad illud, Reſurrexit, ſicut dixit, alleluia, quam vbi Gregorius auribus orationem excepit, ſtatim diuino inſtructus ſpiritu, in hunc modum expleuit. Ora pro nobis Deum, alleluia. Exinde Antiphona ſolemnis Eccleſiæ Paſchalis argumento lætitiæ manſit. Neque ita multò poſt Angelus ſuper Hadriani molem aſtans, ac ſtrictum mucronem vagina recondens conſpectus eſt. Quo viſo Gregorius exhilaratus, conuerſo ad populum ore, Bono omnes (inquit) animo eſtote, nam optatus diuinæ iræ, ac furentis iampridem peſtilentiæ finis Deo ipſo annuente oſtenditur; atque ita vt ille præſenſit, ipſe deinde morbus elanguit. Ab hac re Moli Sancti Angeli nomen eſt inditum. Eundem Pontificem venerabilem Imaginem S. Mariæ in Porticu ſolemni ritu detuliſſe apud Sanctum Petrum tempore peſtis, ex traditione, ex veteribus manuſcri-

ſcriptis, & ex picturis eiuſdem Eccleſiæ habetur. Vide Ioſeph. Matrar. in præfatæ Imaginis Hiſt. lib. 1. cap. vlt.

Quam liberalis erga Deiparam fuerit S. Gregorius, eius Epiſtola ad Petrum Subdiaconum miſſa declarat. Siquidem Beatæ Mariæ Oratorium dicaturus ad Conuiuiũ illud, quod Agapem veteres Chriſtiani dicebant, illa parari iubet his verbis. Sed quia Cellæ ipſius tenuitas exigit debere nos in ipſa diei feſtiuitate concurrere; propterea volumus, vt ad celebrandam dedicationem dare debeas ad erogãdum pauperibus, in auro ſolidos decem, vini amphoras triginta, annonæ modios ducentos, olei orcas duas, verueces duodecim, gallinas centum, quæ tuis poſſint rationibus poſtmodum imputari. Nouerat Gregorius liberalem ſe eſſe debere, ſacellum ei Matri dicantem, cui & eſt, & ſemper fuit pergrata benignitas. Statuit benedictionem candelarum in Eccleſia in die Purificationis B. Virg. Mariæ.

D. Greg. li. 1. Regiſ. Epiſt. 54.

Vitæ Pontificum.

Fama, ſine vllo certo Auctore, vulgò inter Hiſpanos iactatur, Regis Legatos illam Virginis matris ſculptilem ex ligno Imaginem ad Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum attuliſſe, D. Gregorij (cui ſuum in Iob Commentarium etiam nuncupauit) donum, eſſeque illam, quæ lõgo poſt tempore in ſpecu quodam reperta, præcipua totius Hiſpaniæ religione colitur, ad Guadalpeum oppidum templo dicato. Idem Gregorius alteram Diuæ Iconem ad Secundinum non vulgaris pietatis virum ex Vrbe tranſmiſit, vt patet ex lib. 7. Regiſtri Epiſt. 53. Confirmauit omnia priuilegia conceſſa Monaſterio ſanctæ Mariæ Sueſſionenſis à S. Ioanne eius prædeceſſore, alia q. noua adiecit, quæ tanta ſunt, vt Ant. Iepez in Chronico Ordinis Diui Benedicti neget, ſe nunquam ſimile vſpiam vidiſſe.

Locrius in Maria Aug. lib. 4. c. 23. ex Io. Mariana, & alijs.

Baling. in Cal. Mariæ 12. Martij.

In Eccleſia S. Mariæ maioris de Vrbe eodem Pontifice ſacra miſſarum ſolemnia peragente, cum forte, Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, ſonora voce protuliſſet, auditi Angeli Symphoniacorum vicem excipientes, qui reſponderunt: Et cum ſpiritu tuo. In cuius rei memoriam, quoties ibi Romanus Pontifex ſacris operatur, iiſdem verbis

Locrius loco cit. c. 28

biſ auditis, à Clero reſponſi nihil datur. In hac baſilica non ſemel S. Pontifex ſacrum fecit, & homilias ad populum habuit. Romæ in ſacra æde ſanctæ Mariæ Imperatricis prope Hoſpitale S. Ioannis Lateranenſis Imago viſitur Deiparæ, quæ S. Gregorium dicitur allocuta.

Tradit B. Alanus Rupenſis Dominicanus in ſuo Pſalterio B. Virginis par. 2. cap. 2. hunc Gregorium (vt ter benedicta Dei mater reuelauit) Pſalterij, ſeu Roſarij Mariani ſanctiſſimam ſciuiſſe dignitatem, idque in ſubſtantia, & quantitate, & qualitate, & eum (ſubdit idem) quiſnam de vlla eiuſdem orandi negligentia, & omiſſione ſuſpectum habere, vel cogitatione poterit? B. Alan de Rupe in li. de Roſar.

Mortalem vitam reliquit anno Dominicæ Natiuitatis 604. 4. Idus Martij.

DE BONIFACIO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT XVIII.

SAnctiſſimus Pontifex Bonifacius Quartus vir ſi quis alius in Deiparam Virginem propenſiſſimę voluntatis, cum videret Phocam Imperatorem erga Romanos Pontifices propenſiorem (quod nemo Romanorũ Pontificum hactenus tentaſſet) ab ipſo Imperatore dari ſibi Pantheon, nobile Romæ delubrum à Marco Agrippa ter Conſule tempore Auguſti Imperatoris erectum, Iouique vindici, vel Cybeli Deorum matri conſecratum petijt, vt illud expurgatum ab antiquæ ſordibus Idololatriæ, in honorem Dei Genitricis Mariæ (quam ſinceris affectibus adamabat) & Sanctorum Martyrum, Domino conſecraret, quod ipſo liberaliter concedente, id quod optauit, abſq; mora feliciſſime præſtitit; ſicq; Pantheon in Eccleſiam mutato, & conſecrato, tituloque Dei genitricis Mariæ nobilitato, ſacriſque Martyrum reliquijs ex Cœmeterijs extra Vrbem poſitis locupletato, nomen ipſi com- Baron. to. 8 Anaſ Bibl. Ciaccon. & alij.

comparatum eſt, vt Dei Genitricis templum ad Martyres diceretur, quo decorum titulo hactenus perſeuerat. Sedebat anno 610.

DE S. MARTINO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XIX.

Surius in eius vita. Breuiar. Roman. 12. Nouemb.

SAnctus Martinus huius nominis primus cũ de Domina noſtra glorioſa, ſemperq. Virgine Maria, quę Dominum, ac Deum noſtrum peperit, quam omnes Sancti, & Catholici Patres Theotocon, ideſt Dei genitricem appellant, falso contra eum, imò contra ſuas ipſorum animas iniqui viri teſtificati fuiſſent, reſpondit: Quiſquis Beatam ſuper omnem creaturam, & naturam humanam abſque eo, qui naſci dignatus eſt ex ea venerabilem, ſemperque Virginem matrem Domini noſtri non honorat, atque adorat, anathema ſit & in præſenti, & in futuro. Initio Pontificatus & litteris, & legationibus miſſis operam dedit, vt Paulum Conſtantinopolitanum Patriarcham à nefaria hæreſi ad Catholicæ fidei veritatem reuocaret: qui Conſtante Imperatore hæretico fretus, eò amentiæ progreſſus eſt, vt Sedis Apoſtolicæ Legatos varie in Inſulas relegarit, quo eius ſcelere commotus Pontifex, coacto Romæ Concilio centumquinque Epiſcoporum, eum condemnauit, quæ cauſa fuit Conſtanti mittendi in Italiam Olympium Exarchum, vt Martinum Pontificem interficiendum, aut ad ſe perducendum curaret. Igitur Olympius Romam veniens, Lictori mandat, vt Pontificem dum in Baſilica ſanctæ Mariæ ad præſepe miſſarum ſolemnia celebraret, occideret. quod vbi Lictor aggreditur, cęcus repente factus eſt. E vita deceſſit anno 653. prid. Idus Nouemb.

Eſt autem glorioſum eius ſepulchrum, vbi pro ſanctitatis eius magnitudine tumulatus eſt apud Cherſonem Lyciæ in Monaſterio perpetuæ Virginis Mariæ Matris Do-

Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod magnifico conſtat decore ornatum.

DE EVGENIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XX.

EVGENIVS huius nominis primus in Martini locum ſuffectus pro ardenti ſuo erga Sanctiſſimam Deiparam ſtudio eius Baſilicam Sanctæ Mariæ Maioris appellatam in delicijs habebat, in eaque incruentum corporis, & ſanguinis Domini ſacrificium frequenter offerebat. Quapropter cum Petrus Patriarcha Conſtantinopolitanus in fide claudus, vt obſequio Catholicos falleret, ad Sedem Apoſtolicam (vt moris eſt) Synodicam de fide ſua direxiſſet Epiſtolam, verùm obſcuram adeo, atque perplexam, vt vnam ne, an duas voluntates in Chriſto aſſereret, iudicari non poſſet, eam vt Clerus Romanus legit, qui fuit ſemper in tuenda diſciplina Catholica conſtantiſſimus, ſtomacho, atque iracundia ſic exarſit, vt nec illam accipere voluerit, & Pontificem ſe in Baſilica ſanctę Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, quæ appellatur ad Præſepe celebrare interdicturum minatus ſit, niſi promitteret, ſe nunquam illam approbaturum. Obijt anno 657. Nonas Iun.

Anaſt. Ciacon. & alij in eius vit.

DE S. AGATHONE I. Pontifice Maximo.

CAPVT XXI.

AGATHONIS primi Pontificis Maximi, & ſanctitas eximia fuit, & deuotio erga Diuam Virginem ſingularis, cuius Baſilicæ ſanctę Mariæ

Anaſt. in eius vita. Vide Paul. de Ang. in deſcrip. Baſil. Liberianę pag. 129

ma-

maioris de Vrbe peculiarem memoriam conſeruans hanc quoque ſuis donis affecit.

Hic, inquit Anaſtaſius S. R. E. Bibliothecarius in eius vita, dimiſit omni Clero rugam vnam, & ad luminaria Apoſtolorum, & S. Mariæ ad præſepe ſolidos duo mille centum & ſexaginta. Sic ille. Obijt anno Chriſti 682. 4. Idus Ianuarij.

DE S. BENEDICTO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XXII.

Anaſt. in eius vita.

SAnctus Benedictus Pont. Max. hoc nomine ſecũdus Eccleſiam B Mariæ Virginis ad Martyres (quondam Pantheon dictam) exornauit: in ea fecit coopertorium porphireticum ſuper altare, cum cruce ex gemmulis, quatuor Chriſoclauos, & in circuitu palergium holoſericum pulcherrimum &c. Migrauit ad Dominum anno 685. 7. Maij.

DE SERGIO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XXIII.

Anaſt. in eius vita. Baling. in Cal. Mar. Locrius in Chron A naceph.

SErgius primus Pont. Max. Litanias iam ante vſitatas recitari voluit etiam quatuor feſtis Deiparæ diebus Annunciationis, Purificationis, Natiuitatis, & Aſſumptionis. Idem Romæ Eccleſiam ſanctæ Mariæ in Via lata dedicauit, qui locus quondam fuit hoſpitium S. Pauli, & aliorum Sanctorum.

Obijt anno 701. 6. Idus Septembris.

DE

DE IOANNE VII. Pontifice Maximo.

CAPVT XXIV.

IOannes huius nominis ſeptimus Pont. Max. fecit Oratorium Sanctæ Dei genitricis intra Eccleſiam B. Petri Apoſtoli, cuius parietes muſiuo depinxit, illicque auri, & argenti quantitatem multam expendit. Baſilicam item Sanctæ Dei genitricis, quæ Antiqua vocatur, pictura decorauit, illicque ambonem nouiter fecit, & ſuper eamdem Eccleſiam quantum ad ſe Epiſcopium conſtituere maluit, illicque Pontificatus ſui tempus expleuit. Putat autem Baronius, Baſilicam hanc Dei genitricis, quæ vocabatur Antiqua, fuiſſe Eccleſiam Sanctæ Mariæ Transtyberim poſitam, à Calixto Papa erectam, qua antiquior nulla: illicque ſibi Ioannem habitationem delegiſſe. Idem Eccleſiam S. Mariæ nouæ reſtituit & exornauit. Obijt anno ſalutis 707. 17. Octobris, ſepultuſque eſt in D. Petri coram altari Deiparæ Virginis cuius & ſtatuam in medio variarum Imaginum in Oratorio à ſe in eodem templo (vt diximus) extructo opere teſſellato collocarat, graui vultu decoram, armillis & coronis ornatam expanſis manibus Græco ritu, habitu coloris caſtanei, ſtaturę palmorum quindecim. Ad eius dexteram ſtabat erectus idem Ioannes ſeptimus veſtitus planeta, & ornatus pallio, habens in capite quadratum diadema, & ſublatum manibus offerens Deiparę ipſum Oratorium cum hac inſcriptione.

Anaſt. in eius vita.

Baron. to. 7 ad an. 707.

Baling. in Cal. Mar.

Ioannes indignus Epiſcopus fecit
Beatæ Dei Genitricis Seruus.

DE GREGORIO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XXV.

Anaſt. in eius vita.

GRegorius ſecundus Pont. Max. Gerocomium, quod poſt abſidam S. Dei Genitricis ſitum erat, Monaſterium inſtituit, vt in eo Monachi ad honorem eiuſdem S. Dei Genitricis ſingulis diebus, atque noctibus Deo laudes canerent. Scripſit inter alia multa ad Germanum tùm temporis Patriarcham Conſtantinopolitanum Epiſtolam lectam, laudatamque in 2. Synodo Nicena, & 7. Generali Act. 4. ſingularibus Deiparę V. encomijs plenam: in ea enim Germanum hiſce verbis afflatur S. Pontifex. Propugnatricis illius ſanctę, & omnium Chriſtianorum Dominę miranda facta, quę in te declarata ſunt, per quę tu quoque contra hoſtes ſeruatus es, non ſunt reticenda: illi enim cum inſania multa tumultuarentur, tantum in ſe inuenerunt aduerſitatis hoſtilis, quantum eorum cauſa iniuſtitię habebat. Neque hoc tamen mirandum eſt, nam ſi Betulia per manum Iſraelitis mulieris ſeruata eſt, cuius opus erat Olophernis ſublatio, & per ea tempora ob id ſalus Iſraelis vocata eſt, quomodo non oportebat & tuam ſanctitatem huiuſcemodi propugnatrice Dei, ac Domini noſtri matre vtentem hoſtibus, Ciuitatis præualere, ipſamque victoria coronare?

Greg. PP. 2 In epiſt. ad Germ. Cõſtãtinopol

Plura in Dei matris laudes Gregorius, quę ex eius Epiſtola patere licebit in 7. Synodo act. 4. Supremum vitæ diem expleuit anno 731. 3. Idus Februarij.

DE

DE GREGORIO III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXVI.

POſt Gregorium ſecundum, Pontificatum inijt Gregorius tertius qui imagines Sanctiſſimæ Dei Genitricis contra Ichonomacos conſtantiſſimè defendit. Idem Oratorio Baſilicæ D. Petri à ſe conſtructo, inter alia dona, contulit imaginem Sanctæ Dei genitricis, diadema aureum habentem cum gemmis, & collare aureum cum gemmis pendentibus inaures habẽtes hyacinthinas ſex. Idem fecit in Eccleſia Sanctæ Dei genitricis ad Præſepe per circuitum ſuper columnas regulare candelabrorum, ad inſtar Eccleſiæ B. Petri Apoſtoli. Fecit, & ibidem in Oratorio Sancto, quod Præſepe dicitur, Imaginem auream Dei genitricis, amplectentem Saluatorem Dominum Deum noſtrum, ornatam gemmis diuerſis, penſantem libras quinque. Item Imaginem Sãctæ Dei genitricis antiquam deargentauit, ac inueſtiuit argento mundiſſimo, penſantem lib. 50. Item in Baſilica Sanctæ Dei genitricis, quę ad Martyres dicitur, tectũ vetus incuria demolitum, purgari fecit ad purum, & cum calce abundantiſſima, ſeu cartis plumbeis à nouo reſtaurauit, & quæque per circuitum eiuſdem tecti fuerant diſſipata, nouo nitore conſtruxit. Item Baſilicam Sanctæ Dei genitricis, quæ in Aquiro dicitur, in qua antea Diaconia, & paruum Oratorium fuit, à fundamentis longiorem, & latiorem conſtruxit, atque depinxit. Item mutauit trabes in Eccleſia Sanctæ Dei genitricis ad Præſepe numero quinque, & fecit veſtes ad altaria eius. Idem Deiparæ Baſilicam à Sancto Calixto dedicatam penè à fundamentis dirutam, nouis fabricis cum tecto conſtruxit, ac totam depinxit, vbi contulit patenam argenteam, ſimul & calicem, & veſtes altaris. Moritur anno Domini 741. 4. Cal. Decembris.

Anaſ. Bibl. in eius vit.

DE STEPHANO III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXVII.

Anaſ. bibl. in eius vit.

STephanus tertius Pont. Max. (quem cunctus Dei populus, congregatus intra venerabilem Baſilicam Sanctæ Dei genitricis ad Præſepe, poſt imploratum ipſius Dominæ noſtræ ſanctæ, ſemperque Virginis Dei Genitricis Mariæ auxilium, bono animo, & conſona voce ſibi in Pontificem elegit) Longobardorum ſæuitia graſſante, pro ſalute Prouinciæ, & omnium Chriſtianorum, omni Sabbatorum die Lætaniam, omni poſtpoſito neglectu fieri ſtatuit, & primo quidem Sabbato ad ſanctam Dei genitricem ad præſepe. Idem in vna dierum cum multa humilitate ſollicite procedens in Litania cum ſacratiſſima Imagine Domini Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, ſimulq. cum ea, alia diuerſa ſacra myſteria recipiens, proprioque humero ipſam ſanctam Imaginem, cum reliquis Sacerdotibus idem Sanctiſſimus Papa geſtans, nudisq. pedibus cum vniuerſa plebe incedens, in præfatam Eccleſiam ſanctæ Dei genitricis, quæ ad Preſepe nuncupatur; poſito in omnium capitibus populorum cinere, cum maximo eorum eiulatu pergẽs, miſericordiſſimum Dominum noſtrum deprecatus eſt, alligans, connectensq. adorandæ Cruci Dei noſtri pactum illud, quod nefandus Rex Lõgobardorum diſrupit. Obijt anno 757. 6. Cal. Maij.

DE PAVLO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XXVIII.

Anaſ. Bibl. in eius vit.

STephano Tertio vita functo, ad Pontificatus dignitatem promotus eſt Paulus huius nominis primus; qui

qui Conſtantino, & Leoni Auguſtis obſecratorias, atque admonitorias Litteras direxit, pro reſtituendis, confirmãdisq. in priſtinum venerationis ſtatum, ſacratiſſimis Imaginibus Sanctiſſimæ Dei Genitricis. Idem infra Eccleſiam B. Petri Apoſtoli foris muros Ciuitatis Romanæ, nouiter oraculum, ideſt Oratorium, in honorem Sãctæ Dei Genitricis conſtruxit, muſiuo, & diuerſis metallis eum adornans, vbi & effigiem Sanctæ Dei genitricis in ſtatua, ex argento deaurato, quæ penſat libras centum, conſtituit: in quo Oraculo, & ſibi ſepulturam conſtruxit.

Obijt anno Domini 767. 4. Cal. Iulij.

DE HADRIANO I. Pontifice Maximo.

CAPVT XXIX.

Hadrianus primus Pont. Max. In medio Presbyterij Baſilicæ Vaticanæ Imaginem Sanctiſſimæ Dei genitricis de laminis argenteis nimis pulcherrime factam conſtituit. Idem in Eccleſia Beatæ Dei genitricis ad Martires, fecit vela de pallijs ſericis numero viginti, & linea viginti. Item ipſe ter Beatiſſimus Præſul, in Baſilica maiori, quæ appellatur Sanctæ Dei Genitricis, obtulit vela de ſtauracim, ſeu quadropolio numero quindecim, & linea quindecim. Hic etiã coangelicus vir, diuina inſpiratione ignitus, conſtituit Diaconias, Eccleſiam Sanctæ, & glorioſæ ſemper Virginis Dei genitricis Mariæ Dominę noſtræ, quæ ſita eſt in Adriano: & Eccleſiam ſupraſcriptæ, & intemeratæ Dominæ noſtræ, quæ ſita eſt foris portam Beati Petri Apoſtoli in caput Porticus. Quas Diaconias hic almificus vir, in abditis ſine miſericordiæ fructu reperiens, nouiter reſtaurauit, vbi & dona plurima mobilia, atque immobilia pro remedio animæ ſuæ obtulit, & conſtituit, vt per vnamquamque hebdoma- Anaſt. Bibl. in eius vit.

 dam

dam, quintæ feriæ die, cum pſallentio, ideſt cantu Pſalmorum, à Diaconia vſque ad Balneum pergerent, & ibidem diſpenſatione per ordinem pauperibus conſolari, atque eleemoſynam fieri. Diaconiam etiam Sanctæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Scholæ Græcæ, quę appellatur, Coſmedim, dudum breuem in ædificijs exiſtentem ſub ruinis poſitam reſtaurauit; nam maximum monumentum de Tiburtino tufo ſuper eam dependens per anni circulum plurimam multitudinem populi congregans, multorumque lignorum ſtruem incendens demolitus eſt, ſimulque collectionem ruderum mundans, à fundamentis ædificans, prædictamq. Baſilicam vltro, citroque ſpatioſè largans, tresque abſidas in ea conſtitueſ, præcipuus Antiſtes veram Coſmedim ampliſſimam à nouo reparauit. Item Baſilicam Sanctæ Dei Genitricis ad Præſepe, quæ à priſcis temporibus tota marcuerat, vltro, citroque reſtaurauit, & in ſarta tecta eiuſdem Eccleſiæ poſuit trabes maiores, viginti. Item titulum ſanctæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, quæ vocatur Calixti Tranſtyberim, à nouo in integrum ex omni reſtaurauit parte, & in eodem titulo fecit caniſtra argentea quinque penſantia ſimul libras quindecim. In Baſilica verò Sanctæ Dei Genitricis, quæ eſt ad Præſepe, in altare ipſius præſepij, fecit laminas ex auro puriſſimo hiſtorijs depictis, penſantes ſimul libras centum quinque. In eadem fecit delphinos argenteos per diuerſas coronas, pēſantes libras viginti quatuor; patenam item, & calicem Sanctum ex auro obrizo, penſantes libras viginti; in qua, & in cæteris Monaſterijs ibidem conſtitutis conſtituit, Deo, die, noctuque canentes ſolitas dicere laudes.
Præterea in Eccleſia ſemper Virginis Mariæ, quæ ad Martyres vocatur, renouauit Cyborium de argento, quod ex vetuſtate conſumptum erat, & addidit in eo argenti libras ſexaginta, & in priſtinum eum erexit noniter locum: ſed & Arcum in eadem venerabili Eccleſia fecit de argento, penſantem libras duodecim. Sedebat anno Chriſti 772. ſedit autem annos 23. menſes decem, dies 17.

DE

DE LEONE III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXX.

POſt Hadrianum primum, in Pontificia cathedra ſedit Leo tertius, qui ob nimium amorem ſanctiſſimæ Dei Genitricis, fecit in Baſilica eius, quæ vocatur ad Præſepe, Cyboriũ ex argento puriſſimo, quod penſat libras ſexcentas & vndecim: ſimul & rugas argenteas in ingreſſu Presbyterij penſantes libras octuaginta, atque Cortinam maiorem ſericam albam, habentem peryclifim, & Crucem de fundato; imò & in ſacratiſſimo altari maiori fecit veſtem de Chriſoclauo, habentem hiſtoriam Natiuitatis, & Sancti Simeonis, & in medio Cheritiſmon; ſimul etiã & in Camera eiuſdem Eccleſiæ, & in quadriporticu, necnon & Coronas argẽteas tres pẽſantes inibi libras centũ quadraginta quinque, & vncias nouem. In eadem Baſilica Beatæ Dei genitricis Mariæ ad præſepe, obtulit ſicla argentea maiora, & fecit veſtem albam chryſoclabam, habentem hiſtoriam ſanctę Reſurrectionis; ſed & aliam veſtem in orbiculis Chryſoclauis habentem hiſtorias Annunciationis, & Sanctorum Ioachim, & Annæ. Item Cortinam Alexandrinam cum periclyſi de ſtauraci, & aliam albam cum periclyſi de Blatthim pẽdentes ſuper altare & ante Præſepe vela alba cũ periclyſi de Blatthin; necnon & intro rugas maiores, atque ante Secretarium numero duodecim. & intus pręſepe fecit veſtem de Alythino, cum chryſoclauo. In eadẽ Baſilica fecit Gabathas quinque, ex auro puriſſimo, penſantes libras octo, & ſemis: atque Crucem ex auro puriſſimo penſantes libras decem, necnon & Coronam maiorem ex argento puriſſimo, penſantem libras triginta ſex. Enimuero & inibi fecit vela alba holoſerica, pendentia inter columnas maiores dextra, leuaque numero quadraginta duo: ex quibus vndecim rotata: fecit & in circuito altaris, vbi ſupra, alia vela alba holoſerica rotata, quæ

Anaſt. Bibl. in eius vit.

pendent in arcu de Cyborio, numero quatuor, ex quibus vnam cum chryſoclauo, & margaritis, atq; velum aliud maius album, quod pēdet ante regias maiores in introitu. In eadem Baſilica Sanctæ Dei genitricis ad Præſepe fecit veſtem chryſoclauam, cum margaritis ornatam, habentem hiſtoriam Natiuitatis Dominicæ; ſimul etiā, & Arcus duos, ex argento, in Presbyterio, cum columnis quatuor, & alios arcus quinque penſantes libras centum triginta & tres. Idem etiam præcipuus Præſul fecit, in Baſilica Sanctæ Dei Genitricis ad Præſepe, veſtem rubeam Alithinam, habentem in medio tabulam de Chryſoclauo cum hiſtoria D. N. Ieſu Chriſti, & S. Simeonis, quando in templo eſt præſentatus, & in circuitu liſtam de Chryſoclauo, necnon & aliam veſtem chryſoclauam, habentem hiſtoriam tranſitus Sanctæ Dei genitricis, miræ magnitudinis, & pulchritudinis, decoratam ex gemmis pretioſis, & margaritis ornatam, cum periclyſi de Chryſoclauo, & in circuitu liſtam de Chryſoclauo. Hic etiam miſericordiſſimus Pontifex, & in Deiparam munificentiſſimus, fecit in præfata Baſilica eius ad Præſepe, ſuper altare, veſtem chryſoclauam miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam, cum periclyſi de Chryſoclauo vndique ex margaritis ornatam. Hic etiam Beatiſſimus Præſul diuina inſpiratione repletus, fecit in Baſilica Dei genitricis ad Præſepe, in ingreſſu Præſepij, regias veſtias ex argento puriſſimo penſantes ſimul libras centum viginti, & ſeptem, & ſuper ipſas regias velum modicum fundatum habens in circuitu liſtam de chryſoclauo, necnon & alia vela tyria ſuper regias maiores tria in ingreſſu Baſilicæ cum periclyſi de fundato. Hic etiam almificus Præſul, inueſtiuit faciem altaris, Sanctæ Dei genitricis ad Præſepe, ex argento mundiſſimo deaurato, quod penſat libras octuaginta & ſex: fecit etiam ibi Coronas duas ex argento puriſſimo penſantes libras quinquaginta quatuor: Cortinas maiores Alexandrinas holoſericas ornatas in circuitu de fundato: & coronam ex argento puro penſautem libras tredecim. In eadem Baſilica fecit roſata cum periclyſi de fundato, Canthara

de

de argento puriſſimo duo penſantes inibi libras viginti tres, columnas duas penſantes libras viginti & vnam, & vncias quinque: crucem cum Gabatha ex argento mundo penſantes ſimul libras quinque ; & ſarta tecta eiuſdem Baſilicæ omnia nouiter inſtaurauit ; in eadem Baſilica fecit Cortinam de fundato, & in circuitu ornatã de Blatthin, quæ pendet in porticu, ſuper ſedem mirificè decoratam, vela promiſcua tam de fundato, quam etiam de Stauraci, & quadruplo ornata in circuitu de blatthin, numero quinquaginta. Fecit etiam, vbi ſupra, ante ingreſſum Præſepij pharum in modum retis, ex argento puriſſimo cum caniſtris quinque penſantes ſimul libras triginta ſeptem, & ſemis; tetra vela alba holoſerica roſata, mirificè decorata: & intra Præſepium fecit veſtem albã holoſericam roſatam ornatam in circuitu de chryſoclauo, & in medio habentem crucem, cum orbiculis de Chryſoclauo, vela alba holoſerica roſata numero quatuor, ornata in circuitu de tyrio. Ipſe etiam à Deo protectus, venerabilis, & præclarus Pontifex, in eadem Baſilica Sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur ad Præſepe, ob nimium amorem ipſius Dominæ noſtræ, fecit pharum ex argento puriſſimo, cum lucerna, & cerapto ſuo penſantia ſimul libras quadraginta & ſemis, & hoc conſtituit eius Beatitudo, vt Dominicorum diebus, vel in ſanctis ſolemnitatibus, iuxta Lectorium conſiſteret, & ad legendũ ſacras lectiones luminis ſplendore fulgeret. Fecit etiam Coronas argẽteas, & Delphinos ſuos duodecim, quæ penſabant libras centum duas, & vncias nouem, & pharachantara argentea cum Delphinis ſuis ibi fecit numero ſeptem, penſantia libras octuaginta quinque, & ſemis.

Hic etiam Beatiſſimus Pontifex renouauit Eccleſiam Sanctæ Dei genitricis, ſemper que Virginis Mariæ Dominæ Noſtræ, ſitam in Fonticana, quæ per olitana marcuerat. In Diaconia Sanctæ Mariæ, quæ vocatur Coſmidim fecit veſtem tyria, habentem hiſtoriam Aſcenſionis Domini: coronam ex argento penſantem libras duodecim, & veſtem albam holoſericam, cum tabula de Chryſoclauo, habentem hiſtoriam Dominicæ Reſurrectionis, & in

circuitu liſtã de chryſoclauo. In Eccleſia ſanctæ Mariæ ad Martyres,fecit veſtem tyria,vt ſupra:coronam ex argento penſantem libras duodecim,& vncias tres,& veſtẽ albam holoſericam roſatam cum tabula de tyrio habentem hiſtoriam Crucifixi,& rotam de Chryſoclauo ornatam in circuitu de tyrio. In Diaconia Sanctæ Dei genitricis,quæ vocatur Dominica,fecit veſtẽ de ſtauraci: veſtem rubeam alythinam,habentem in medio tabulam de Chryſoclauo,cum hiſtoria eiuſdẽ Dei genitricis ex margaritis ornatam,& periclyſim de Chryſoclauo: Regnum ex auro mundiſſimo,pendens ſuper altare maius,ex gemmis prætioſis ornatum penſans libras duas:coronã ex argento penſans libras duodecim,& veſtem albam holoſericam roſatam,habentem in medio tabulam de Tyrio,cũ hiſtoria Crucifixi. In titulo Calixti,ad honorem Sãctæ Dei genitricis,ſemperque Virginis Mariæ fecit Cyboriũ ex argento, penſans libras quingenta quatuor, & ſemis: Regnum ex auro puriſſimo,pendens ſuperaltare maius ex gemmis pretioſis ornatum, penſans libram vnam, coronam ex argento penſ. lib. tredecim, & vncias tres: veſtem albam holoſericam roſatam habentem in medio tabulam de Chryſoclauo,cum hiſtoria Præſenrationis Domini noſtri Ieſu Chriſti,& S. Simeonis cum periclyſi de tyrio,tetrauila rubea alythina quatuor habentia cruces cum Gammadijs, & in circuitu periclyſim de tyrio, velum tyrium maius,quod pendet ante Imaginem,cum periclyſi de blatti vnum:vela modica rubea alythina,cortinam maiorem holoſericam,& veſtem chryſoclabam ex blatthin Bizanteo, habentem hiſtoriam Natiuitatis Domini,& Sancti Simeonis. Idem in Oratorio Sanctæ Dei genitricis, ſito in Xenodochio Firmis,fecit veſtem de ſtauraci pulcherrimam,& Caniſtrum ex argento penſ. libras duas,& vncias ſeptem. In Diaconia ipſius Dei genitricis, quæ appellatur Antiqua,ſuper altare maius fecit Cyborium ex argento puriſſimo penſ. libras ducentas,& duodecim: coronam ex argento penſantem libras tredecim, tetrauila alythina ornata in circuitu de quadruplo. In Diaconia Sanctæ Dei genitricis, quæ ponitur in via-

la-

Digitized by Google

lata,fecit coronam ex argento penſ.libras nouem. In Dia conia Sanctæ Mariæ in Cyro fecit coronam argenteam penſ. libras octo. In Diaconia B.Dei genitricis,quæ po nitur foris portam B. Petri Apoſtoli,fecit Coronam ex argento penſ. lib.quinque,& vncias tres,& veſtem de Tyrio mirificè decoratam. In Diaconia ipſius Dei genitricis, quæ ponitur in Adrianio, eodẽ modo fecit coronam ex argento penſ. libras quinque. In Monaſterio S. Mariæ, quod appellatur Ambroſij,fecit caniſtrum ex argento penſ. libras duas; pari modo fecit,& in Monaſterio S.Mariæ,quod appellatur Iuliæ,vt ſupra. In Oratorio S. Mariæ,quod ponitur in monaſterio Michaelis fecit caniſtrũ ex argẽto pẽſ.lib.duas,& vnc.duas:in Oratorio S.Mariæ, quod ponitur in Monaſterio Aquæ Saluiæ,fecit ſimiliter: necnon & in Oratorio S.Mariæ,quod ponitur in Monaſterio de Lutara:in Oratorio S.Dei Genitricis in Mediana,fecit veſtem albam holoſericam roſatam habentem in medio crucem de chryſoclauo,& in circuitu ornatam de tyrio,veſtem item de fundato,cum periclyſi de chryſoclauo, habentem hiſtoriam Annunciationis Domini: & in Oratorio ipſius Dei genitricis, quod dicitur Domini Pauli Papæ, fecit veſtem albam holoſericam ornatam in circuitu de mizilo.

Idem ſuper altare B.Petri Apoſtoli fecit veſtem cum vite ex auro puriſſimo cum gẽmis pretioſiſſimis,& margaritis habentem in medio vultum Sanctæ Dei genitricis Mariæ. Idem conſtituit,vt ante tres dies Aſcenſionis Dominicæ,Lętaniæ celebrarentur,& quod feria ſecũda egrediens Pontifex cum omni Clero,& cuncto populo, cum hymnis,& canticis ſpiritualibus, ab Eccleſia Dei Genitricis ad Præſepe,pergeret ad Eccleſiam Saluatoris, quæ appellatur Conſtantiniana.

Hic idem manſuetus Leo in Germaniam veniſſe dicitur,& ad Caroli Magni preces,Dei matris Eccleſiam ad Aquiſgrani conſecraſſe,pœnarumq. obnoxios remiſſione donaſſe. Item ſupplicante Gerbaldo Leodienſi Epiſcopo duas alias Sanctæ Deiparæ,matriſq. noſtræ Baſilicas dedicaſſe. Obijt anno ſalutis 816. pridie Idus Iunij.

Vid. Boniſ. in hiſt. Virg li.2.ca.2.& Aug. Vuihmans in Brabantia Mariana lib.2. cap. 13.

DE

DE PASCHALI I. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXI.

Anaſt Bibl. in eius vit.

PAſchalis huius nominis primus Pontifex Maximus, Eccleſiam Sanctæ Dei genitricis ſemperq. Virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ appellatur Dominica, olim conſtructam, & iam ruinæ proximam, ſolerti vigilantia ampliorem, melioremq. quam ante fuerat, à fundamentis ædificans renouauit: abſidamq. eiuſdem Eccleſiæ muſiuo mirificè decorauit, vbi etiam & plurima cōtulit dona, ſcilicet Cyborium ex argento penſans libras trecentas triginta, & duas, propitiatorium ſacri altaris ex laminis argenteis comptè decorauit. Cōfeſſionem quoque eius cum rugulis intus, & foris mirum in modum perficiens adornauit, penſ. libras centum, & quindecim, & vncias tres. Item vbi ſupra fecit Gabatham ex auro puriſſimo penſ. libras duas, & vncias octo: verum etiam & arcum ex argento, & columnellas duas cum Gammadijs duabus, imò & in Sacro altari fecit veſtem de chryſoclauo, habentem hiſtoriam Dominicæ Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, miræ pulchritudinis exornatam. Iterum, vbi ſupra, fecit veſtem de Stauraci pulcherrimam, cum periclyſi de blatthin; item aliam veſtem de blatthin Bizantea, habentem tabulam de chriſoclauo, cum vultu S. Dei genitricis, & Angeli obſequio ſtantes cum periclyſi de ſtaurace, pariterque aliam veſtem de ſtaurace habentem pauones, & in medio Crucem de blatthin. Porro & veſtes duas de quadruplo habentes in medio crucem de blatthin. Item vbi ſupra fecit veſtem ex auro textam cum periclyſi de blatthin: coopertorium rubeum de ſerico vnum; fecit etiam in circuitu altaris vela rubea ſerica quatuor, cum gammadijs, & cruces de quadruplo. Hic venerabilis præſul obtulit in trabe ante veſtibulum altaris vela tyria tria, & de quadruplo quinque; In arcus maiores eiuſdem Eccleſiæ

fe-

ſecit vela de quadruplo numero viginti, & per arcus Presbyterij vela parua de ſtauraci quatuor, ſimulque in ingreſſu Presbyterij vela Tyria duo, & in ingreſſu iam dictæ Eccleſiæ fecit Cortinas maiores de quadruplo cũ periclyſi de fundato mirificè valde. Idem in Oratorio Beatiſſimorum Martyrum Proceſſi, & Martiniani ſito infra Eccleſiam B. Petri Principis Apoſtolorum, quod ipſe conſtruxit, obtulit imaginem ex auro puriſſimo, habentem vultum Sanctæ Dei Genitricis penſ. lib. decem, & vncias quatuor. Præterea idem Summus Pontifex, & Orthodoxus, diuina inſpiratione pulſatus, Eccleſiam Sanctæ, & intemeratæ Virginis Mariæ Dominæ noſtræ ad præſepe cernens quondam tali more conſtructam, vt poſt Sedem Pontificis mulieres ad Sacra miſſarum ſolemnia ſtantes prope aſſiſtere iuxta Pontificem viderentur: ita vt ſi aliquid colloqui Pontifex cum ſibi aſſiſtentibus voluiſſet, ex propinqua valde mulierum frequentatione, nequaquam ei, ſine illarum interuentione, liceret: largum ibidem locum ineſſe, qualiter inde ſedem mutare valeret, concerneret, dato operis ſtudio, cæpit indeſinenter agere, ſedem inferius poſitam ſurſum ponere, vt eo familiarius Domino preces fundere poſſet, quo conſortia populorum modeſtè declinare potuiſſet. Denique ſedem optimè quàm dudum fuerat, pulcherrimis marmoribus decoratam condidit, & vndique aſcenſus, quibus ad eam gradiatur, conſtruxit, pauimentumque altaris erigens pretioſiſſimis marmoribus ſtrauit. Erexit ſanè ſex inibi ante Confeſſionem Sacri altaris purpureo colore columnas, quas ſuper & candidi marmoris trabem poſuit, purpureis dexterà, læuàque marmoribus nectens illas ſcilicet, cælaturiſque exornans ſatis commodè decorauit. Presbyterium quoque ipſius Eccleſiæ diuerſis marmoribus, quam pridem fuerat, in melius reparauit. Propitiatorium verò ſacri altaris, ſeu confeſſionem interiùs, exteriuſque cum rugulis ſuis ex auro puriſſimo mirificè decorauit penſ. libras centum ſeptuaginta quatuor, & vncias ſex: ſimiliter & altare ipſius Baſilicæ ex argenteis laminis cum hiſtorijs

diuerſis pulcherrimè compſit, atque deaurauit penſ. libras trecentas octuaginta & quinque. Benigniſſimus etiã, præclaruſque Præſul obtulit ibi Gabathas ex auro puriſſimo, cum diuerſis gemmis, numero ſex, penſ libras viginti, & vncias ſex: & hoc conſtituit, vt ſemper diebus, ac noctibus ante ſacroſanctum altare lucernæ ardere debeant. Hic, diuina inſpiratione fultus, obtulit in iam dicta Baſilica arcus ex argento numero octo, cum columnis ſexdecim, penſ. inſimul libras ducentas decem & octo, & vncias octo. Fecit etiam & ante veſtibulum altaris rugas maiores ex argento penſ. libras ſeptuaginta, & octo. Obtulit etiam & canthara vbi ſupra ex argento numero ſex penſ. inſimul libras ſexaginta, & ſemis; pari modo & per arcus maiores ſæpe dictę Eccleſiæ fecit calices maiores ex argento pendentes numero quadraginta & duos, qui omnes inſimul penſant libras ducentas octuaginta, & vnam Venerabilis etiam Præſul ob amorem eiuſdem Virginis Dominæ noſtrę obtulit ibidem Coronas ex argento numero quatuor penſ. libras ſexaginta & duas, & ſemis, & vncias tres; item vbi ſupra caniſtra ex argento numero duo penſ. libras tredecim; fecit etiam ibidem imaginem ex argento deauratam cum vultu B. Dei genitricis Mariæ penſant. libras decem, & ſeptem, & vncias tres. Chriſti quoque omnipotentis Domini famulus obtulit in ſacroſancto altari ſæpe dictæ Baſilicæ, veſtes de chriſoclauo duas, habentes hiſtoriam Dominicæ Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum periclyſi, diuerſis ornatas gemmis, atque margaritis mirificè decoratas. Obtulit etiam ibi ipſe aliam veſtem de chriſoclauo, habentem hiſtoriam, qualiter Dominus noſter Ieſus Chriſtus à Ioanne in Iordane baptizatus eſt, cum periclyſi de chryſoclauo mirificè ornatam; item vbi ſupra compſit veſtem de chryſoclauo, habentem hiſtoriam Dominicæ Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum pericyſi de chryſoclauo, diuerſis ornatam margaritis. Fecit ibidem in iam præfato altari veſtem ſimiliter de chryſoclauo habẽtem hiſtoriam, qualiter Beata Dei genitrix Maria corpore

eſt

eſt aſſumpta, cum periclyſi de chryſoclauo, ſeu diuerſis margaritis comptam, atque decoratam; item aliam veſtem de chriſoclauo habentem hiſtoriam Dominicæ Aſcenſionis Chriſti Domini noſtri ritè decoratam. Item vbi ſupra, ob amorem eiuſdem Virginis, conſtruxit aliam veſtem de chriſoclauo, habentem hiſtoriam, qualiter Spiritus ſanctus venit ſuper Apoſtolos, diuerſis ornatam margaritis, & decoratam; imò ibidem aliam muniuit veſtem de chriſoclauo cum hiſtoria palmarum, modeſtè comptam, atque decoratam; necnon vbi ſupra aliam compſit iam nominatus Pontifex veſtem de olouero, cum periclyſi de fundato; pariter quoque & pro quotidianis diebus obtulit veſtes de fundato duas, cum periclyſi de quadruplo pulcherrimè exornatas. Fecit etiam per Arcus maiores iam præfatæ Baſilicæ vela de fundato quatuordecim, & de quadruplo quatuordecim, ſimiliter & de mizilo quatuordecim. Domini noſtri Ieſu Chriſti famulus ob amorem eidem Dominæ noſtræ per arcus presbyterij iam dictæ Eccleſiæ fecit vela de chriſoclauo, habentia hiſtoriam Domini noſtri Ieſu Chriſti, atque Natiuitatem, ſeu Aſſumptionem eiuſdem intemeratæ Virginis, numero viginti & ſex; pariter & per ipſos arcus obtulit vela de quadruplo, diuerſis hiſtorijs circumſuta, numero viginti quatuor, & obtulit ſurſum in aſpectu abſidæ pannum Alexandrinum mirificè decoratum. Obtulit etiam in trabem maiorem ipſius Baſilicæ velum maius de fundato, habens trabes de chriſoclauo ſeptem, & periclyſim de blatthin Bizantea: fecit etiam ad ornatum ipſius Baſilicæ, in ipſam trabem, vela de quadruplo, numero ſex, & de mizilo vela numero quatuor. Ipſe quoque Pontifex fecit iuxta veſtibulum altaris in abſidam, vela de quadruplo, numero duodecim, ibidem de blatthin vela numero ſex. Venerabilis quoque Præſul fecit in ingreſſu iam dictæ Baſilicæ Cortinam maiorem Alexandrinam, cum diuerſis hiſtorijs comptè decoratam. Simili modo & pro quotidianis diebus aliam ibidem obtulit Cortinam Alexandrinam mirificè exornatam. Item vela alba holoſerica in tra-

bem

bem maiorem, cum periclyſi de fundato numero ſex: vela alia quatuor de Blatthin Bizantea alba, ibidem conſtituit mirificè; item in abſida ipſius Baſilicæ poſuit vela alba cum periclyſi de fundato numero ſex: item altare præſepij iam dictæ Baſilicæ, ſeu venerabilem Confeſſionem vltro, citroque ex auro puriſſimo, cum diuerſis hiſtorijs mirificè compſit, atque decorauit penſ. libras centum triginta quatuor, & vncias quatuor; Similiter ex argento deaurato cum varijs hiſtorijs ibidem vncias decem penſ. libras ducentas quinquaginta quatuor, & vncias quatuor. Item ibidem obtulit præfatus Pontifex Gabathas ex auro puriſſimo, cum gemmis diuerſis, numero tres penſ. lib. octo, & vncias decem; porro & vela de alitino, cum periclyſi de blatthin Bizantea ibidem poſuit. Benigniſſimus etiam Præſul fecit in iam dicta Baſilica Beatæ Dei Genitricis Virginis ſemper Mariæ Dominæ noſtræ ad Præſepe Gabathas ex auro, diuerſis gemmis ornatas, numero duas, penſ. libras ſex. Item ibi ipſe obtulit Gabatham Apoſtolicã ex auro puriſſimo penſ. libras quinque. item vbi ſupra fecit ſara cathara ex argẽto numero octo penſ. inſimul libras octuaginta duas; ob amorem quoque eiuſdem Dominæ noſtræ, obtulit in iam dicta Baſilica, columnas quatuor, & arcum vnum penſ. inſimul libras ſexaginta; fecit & in venerabili altari ipſius Eccleſiæ veſtem albam, habentem in medio crucem de chryſoclauo diuerſis gemmis circumſutam, & pulchritudine exornatam, aliam quoque ibidem adnectẽs veſtem de blatthin bizantea, ſimili modo cum cruce de chryſoclauo diuerſis lapidibus honeſtiſſimè decoratam. Fecit etiam ad ornatum præfatæ Eccleſiæ vela de chryſoclauo per arcus Presbyterij habentia hiſtoriam Dominicæ paſſionis, atque Reſurrectionis D.N. Ieſu Chriſti, necnon & in trabẽ maiorem ſæpius dictæ Eccleſię obtulit vela alia, cum periclyſi de quadruplo, numero ſex. Item in trabes ipſius Baſilicæ fecit vela de fundato, numero ſeptem: obtulit etiam vela holoſerica, in circuitu altaris, iam dictæ Eccleſiæ, habentia periclyſim de quadruplo numero quatuor. Venerabilis quoque Præſul fecit

cit in Eccleſia B. Dei genitricis, quam vocant, Dominicã, rugas ex argento penſ. libras ſexaginta ſex. Fecit etiam in Eccleſia B. Dei genitricis Mariæ Dominæ noſtræ ſita Sauinis in Epiſcopio, veſtem de fundato, cum periclyſi de blatthin bizentea, & in Oratorio S. Archangeli fecit veſtem de quadruplo circumſutam cum hiſtoria Dei genitricis pulcherrimè comptam, atque decoratam.
Obijt anno Domini 824. pridie Idus Maij.

DE GREGORIO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXII.

GRegorius quartus Pont. Max. in Eccleſia Beatæ Dei Genitricis, ſemperq. Virginis Mariæ Dominæ noſtræ ad Præſepe, fecit veſtem auro textilem, habentem Natiuitatem, Baptiſmum, Præſentationem, & Reſurrectionem, habentem in capite ipſius hiſtoriæ gẽmas albas trecentas, & octuaginta, hyacinthinas quinquaginta, praſinas viginti duas, & in circuitu aluauiras legente de nomine Domini Gregorij Papæ Quarti. Idem in Baſilica ſanctæ, intactæque Virginis Dei genitricis Dominæ noſtræ Mariæ, quæ cognominatur ad Martyres fecit Ciborium ex argento puriſſimo penſans ſimul libras quadringentas, ſimul & Coronas ex argento puriſſimo penſ. libras decem, & ſemis: veſtem item fundatam cum gryphis. Idem in Diaconia Beatæ Dei genitricis in via lata fecit veſtem de ſtauracim, cum periclyſi de blatthin, & in eadem Diaconia obtulit veſtem de fundato. Fecit etiam in Diaconia Beatæ ſemper Virginis Mariæ in Coſmedin, veſtem de tyrio, habentem hiſtoriam Dominicæ Natiuitatis, atque Reſurrectionis Chriſti veri Dei noſtri. Idem penè totam Porticum ſuper Oratorium Sanctę Dei genitricis Mariæ, quæ Mediana dicitur, nouiter ex trabibus, cæteriſq. lignis ob decorem Baſilicæ decorauit. Hic etiã

Anaſt. in eius vita.

prę-

præclarus,& venerabilis Pontifex obtulit, in Baſilica Dei genitricis Mariæ trans Tyberim,veſtem de tyrio, habentem hiſtoriam Dominicę Natiuitatis,atque Reſurrectionis D. N. Ieſu Chriſti. Conſiderans autem,quòd iuſtum non eſſet,ſi amplius Eccleſia hæc Sanctæ Dei genitricis, quæ more veterum nunc vſque Calixti trans Tyberim dicitur, ſine Monachorum officio conſtitiſſet, maximè cum in ea ſignorum non minima frequenter fiant miracula,& virtutes diuerſæ;diuinitùs compunctus corde ,& Dei omnipotentis roboratus, ac fretus iuuamine,iuxtà latus prænominatæ Baſilicæ,Monaſterium à fundamentis ſtatuit, & nouis fabricis decorauit; in quo etiā Monachos Canonicos aggregauit, qui inibi officium facerent, & omnipotenti Domino grates,& laudes diebus ſingulis, & noctibus proſecutis intimo cordis ſpiramine decantarent. Eo tempore ſæpe dicta Eccleſia,quibuſdam per circuitum locis longo ſenio erat prærupta, ſed eam firmiſſimis vndique munitionibus Paſtor eximius reſtaurauit, & in ea ſanctum fecit Præſepium ad ſimilitudinem Præſepij Sanctæ Dei genitricis, quę appellatur Maioris, quod videlicet laminis aureis, & argenteis adornauit. In quo pro remedio,ac venia delictorum, hęc obtulit dona.Imaginem auream, habentem hiſtoriam Dominę noſtræ cū diuerſis,& pretioſis gemmis , coronas argēteas duas per vnamquamque,delphinos duodecim penſ. inſimul libras duodecim;caniſtra argentea quatuor penſ libras viginti & quatuor, & in altari quoque eiuſdem Eccleſię tabulas de argento penſ. libras centum & tredecim . Fecit idem venerabilis Pontifex in eodem ſancto loco infra ambitum ipſius Eccleſię operoſam, decoramque Reſurrectionem: nam prius altare in humili loco ſitum fuerat. penè in media teſtudine,circa quod plebs vtriuſq; ſexus conueniens,Pontifex cum Clero plebi confusè immixto ſacra myſteria celebrabat. Sed & ſancta corpora Beatorum Calixti,& Cornelij, & Calepodij,in Mediana plaga Eccleſię tumulata, poſt tergum populi iacentia non condignè honorificabantur, quod religioſiſſimus idem Papa non leue tulit, ſed ſolerti,ſolitoque ſtudio,cum inti-

ma

ma induſtria operam adhibens, mirificum opus inchoans optimè conſummauit; nam effoſſo clandeſtino antro sũma cum reuerentia præfata ſancta corpora eleuans in occidentali plaga eiuſdem Eccleſiæ, hoc eſt in ambitu abſidæ honorificè collocando occuluit, circa quæque maximæ molis aggrauans aggerem, comptum miniſtris lapidibus tribunal erigens decorauit, ſupraque Confeſſionem reſpicientem ad ortum Solis miri odoris cælaturas ornata compagine coaptauit. Infra conſurgentem ſiquidem baſim altaris miri metri, & ornatus modulo, ex argento perſpicuè in honorem ſanctæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, elata ſcilicet priori, erexit inter conſurgentes pulchri operis gradus. Ante quam Presbyterium amplum operoſi operis funditus conſtruxit, cui ex ſeptentrionali plaga lapidibus circa ſeptum matroneum appoſuit. Sed & decorem altari addens, & Matrem Domini meritis honorans muneribus, fecit ibidem veſtem chriſoclauam, cum blatta bizantea, habentem hiſtoriã Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & inſuper Imaginem Dei genitricis Mariæ, refouentem imaginem oblatoris ſui. Obijt anno Domini 844. 8. Cal. Februarij.

DE SERGIO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXIII.

MORTVO Gregorio quarto, in Pontificio throno collocatus eſt Sergius ſecundus, qui pro remedio, & futura animæ ſuæ retributione Cameram Præſepij Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod Baſilicæ Beatæ Dei genitricis Dominæ noſtræ connectitur, quæ Maior ab omnibus nuncupatur, argenteis tabulis, ac deauratis, habentibus hiſtoriam Beatæ Dei genitricis Mariæ magnificè, atque præcipuè perornauit. Obijt anno 847. pridie Idus Aprilis. Anaſt. Bibl. in eius vit.

DE LEONE IV. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXIV.

Anaſt. Bibl. in eius vit.

A Sergio ſecundo, Pontifex factus eſt Leo huius nominis quartus, qui in Baſilica Sanctæ Dei Genitricis, quæ ponitur in Vico, qui nuncupatur Sardorum milliario ab Vrbe Roma trigeſimo, fecit veſtem de fundato habentem hiſtoriam Sanctæ Dei genitricis de chriſoclauo cum Prophetis. In eadem Baſilica quatuor Catholicos libros obtulit, vnum Euangeliorum, alium Regnorum, Pſalmornm, atque Sermonum. Gabathas item cum caniſtro de argento exauratas, & calicem, & patenam de argento exauratam par vnum, legente de nomine Domini Leonis IV. Papæ, penſ. ſimul in vnum libras 4. & vncias quinque. In Baſilica Sanctorum quatuor Coronatorum fecit vela, habentia hiſtoriã Sanctæ Dei genitricis, tria. Obtulit in Oratorio Sanctæ Dei genitricis ſemper Virginis Dominæ noſtræ Mariæ, quod in Mediana conſiſtit, veſtem cum rotis, aquiliſq. & cruce de Chriſoclauo cum gammadijs vnam. In Oratorio Beatæ Dei Genitricis, quæ ponitor ad ambonem, fecit veſtem de fundato cum gammadijs, & crucem ex argento texto vnam. In Eccleſia Beatæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ Dominæ noſtrę trans Tyberim, abſidam, quæ præ nimia vetuſtate ruitura eminebat, prænominatus Præſul reſtaurauit. In Diaconia Sanctæ Mariæ Virginis, quæ ponitur in Cyro, fecit Regnum ex argento intrinſecùs bullis aureis circumdatum. In Eccleſia Sanctæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ Dominæ noſtrę, quæ ponitur in Fraſcata, obtulit veſtem de fundato vnam, habentem in medio tabulam modicam exauratam interclusam, & vela de fundato quatuor. In Eccleſia Sanctæ Genitricis Dei Mariæ, quæ ponitur in Morenico narrano, fecie veſtem de fundato vnã,

&

& vela ſimiliter de fundato quatuor. In Eccleſia Dei genitricis Mariæ, quæ ponitur in Ciuitate Portuenſi, fecit veſtem de Spaniſco vnam, ornatam in circuitu de fundato, & in medio crucem de argento: ſimiliter vela de Spaniſco ornata in circuitu de fundato, numero tria. In Eccleſia Beatæ Dei genitricis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ ponitur infra Ciuitatem, quæ vocatur Anagnia, obtulit veſtem de fundato cum gammadijs auro textis vnã, & vela de fundato quatuor. In Eccleſia Sanctæ Dei genitricis Mariæ, quam ipſe Beatiſſimus Pontifex à fundamentis ſuper ſcholam Saxonum nouiter conſtruxit, obtulit veſtes de fundato tres, & vela ſimiliter de fundato quatuor. In Eccleſia Sanctæ Dei Genitricis Mariæ in Aemilia, quæ via Aurelia nuncupatur, obtulit veſtem de fundato vnam.

In primo Pontificatus ſui anno iuxta Baſilicam B. Luciæ Martyris, quæ in Orfea ſita eſt, in quibuſdam tetris, abditiſque cauernis diri generis ſerpens, qui Baſiliſcus græcè, latinè Regulus dicitur, ortus eſt. qui flatu ſuo, ac viſione omnes qui ad eaſdem properabant cauernas, celeriter necabat, mortiſque tradebat periculo, ita vt omnes ſtupor, ac timor inuaderet, ſerpentis virtutem mirantes, & cladem. Ipſe vero Beatiſſimus, & præclarus Pontifex hanc populi necem audiens, ad orationem ſe conuertit, cum ieiunijs Dominum deprecari non ceſſans, vt ab huiuſmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc agerentur, præclarus, & celeberrimus dies aduenit, in quo Beatæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Aſſumptio celebratur: tunc præfatus, & vniuerſalis Papa à Patriarchio cum hymnis, & canticis ſpiritualibus, ſancta præcedente Icona, ad Baſilicam S. Hadriani martyris, ſicut mos eſt, proprijs pedibus, cum omni Clero perrexit, de qua regreſſus cum omni fidelium cætu ad Baſilicam Beatæ Genitricis Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, quæ ad Præſepe dicitur, cum Dei laudibus, magna comitante caterua populi properabat; qui cum perueniſſet ad locum, in quo ipſe ſæuiſſimus Baſilicus tetris, vt iam ſuperius diximus, iacebat cauer-

nis, omnem Clerum, & populum ſtare præcepit, atque iuxta eaſdem cauernas properans ſuper foramen ipſius, vbi peſtiferi flatus egrediebatur ſerpentis, intrepidus ſtetit, & oculos ad cælum pariter tetendit, & palmas, Chriſtumque, qui eſt ſuper omnia Deus, profuſis lachrymis deprecatus eſt, vt ab eodem loco diri ſerpentis genus ſua potentia effugaret, & data ſuper populum oratione, Dei laudes ad Baſilicam, quam ſuperiùs memorauimus, profectus eſt, exhibere. Ab eodem verò die ipſe peſtifer Baſiliſcus ità effugatus, atque ab ipſis proiectus eſt antris, vt vltra in illis locis nulla læſionis eius macula appareret: ob cuius rei memoriam, Octauam Aſſumptionis B. Virginis celebrari iuſſit. Hanc verò octauam, quæ minimè Romæ antea colebatur, vigilijs ſacris, matutiniſque cum omni Clero pernoctans laudibus in Baſilica eiuſdem Virginis Dominæ noſtræ, quæ foris muros, iuxta Baſilicam Sancti Laurentij martyris ſita eſt, primò celebrari præcepit. In quam etiam magna populi multitudo conuenerat, nouæ feſtiuitatis cupiens celebrare ſolemnitatem. Hoc ipſe magnanimus cum videret Antiſtes, omnibus, qui aderant huic celebritati, plures argenteos erogauit. Fecit verò idem Beatiſſimus in eiuſdem Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Eccleſia veſtem de fundato vnam: necnon fecit ibidem vela numero quadragintaquinque. Item veſtem vnam habentem hiſtoriam Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & imaginem almifici prædicti Præſulis. Inſuper fecit ibidem veſtem de fundato vnam, habentem in medio tabulam exauratam cum effigie Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ipſius almifici Pontificis. In eadem Eccleſia fecit Cortinam lineam vnam habentem in gyro liſtam de fundato, & in medio crucem ſimiliter de fundato. Item vela de fundato numero viginti ſeptem. Idem Beatiſſimus Pontifex, Porticum, quæ ante dictam Baſilicam ſanctæ Dei genitricis conſiſtit, clariùs, ac firmiùs renouauit.

Villegas 14. Septembris, memorat hunc Leonem aduerſus Saracenos, ſeu Mauritanos, Romam cogitantes, mi-

militares copias conſcripſiſſe, & Oſtiam vſque in eorum occurſum duxiſſe; priuſquam verò confligerent, iuſſiſſe, vti omnes ſacra ſe Exomologeſi expiarent, diuinam Synaxim, munitiſſimum ſaluti clypeum ſumerent. Beatiſſimam Virginem in auxilium aduocarent, ſinguliquè vna manu arma, altera Roſarium tenerent, ſicque eum, ex conflictu illo maximam victoriam reportaſſe.

Vide Hyacinth. Choquetium in lib. de viſceribus maternis B. V. erga Ord. prędic. cap. 22

Huius ſanctiſſimi viri imago, Pontificis ſummi habitu, Imaginem Diuæ Virginis manibus tenentis, in arbore Benedictino conſpicitur. Obijt anno ſalutis 855. 6. Cal. Auguſti.

Arnold. Vuion. li. 5 ligni vitæ.

DE BENEDICTO III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXV.

MORTVO Leone quarto, vnus Pontificis dignus ſucceſſor eſt habitus Benedictus tertius, natione Romanus, qui in Baſilica ſanctæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Dominæ noſtræ, quæ ad Præſepe nuncupatur, auream obtulit, pretioſiſſimamque coronam vnam penſ. libras quatuor. Præfatus Beatiſſimus Papa nimio amore cõſtrictus in Eccleſia Beatæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ ponitur trans Tyberim, fecit veſtem in altari maiori de Chriſoclauo habentem hiſtoriam Aſſumptionis eiuſdem Dei Genitricis: item veſtem vnam in circuitu ornatam de olouero, habentem in medio crucem de chriſoclauo. Eiuſdem Eccleſiæ abſidam maiorem in ruinis poſitam, nouiter, atque à fundamentis faciens, ad meliorem erexit ſtatum, feneſtras verò vitreis coloribus ornauit, & pictura muſiui decorauit: necnon & Porticum, atque Baptiſterium cum Secretario, omnia, & in omnibus ſarta tecta nouiter renouauit. In eadem Eccleſia fecit amam vnam ex argento puriſſimo penſantem libras de-

Anaſt. Bibl. in eius vit.

decem: gabathas quatuor penſ. libras nouem, & ſemis, caniſtra nouem penſantia inſimul libras vndecim: Euangelium argento, auroque perfuſum vnum penſ. libras quindecim; inſuper Cortinam vnam, caniſtrum vnum, arcum cũ duabus gammadijs ex argento puriſſimo penſ. inſimul libras quadraginta. Idem in Baſilica Dei genitricis, quæ vocatur Antiqua, quam à fundamentis Leo Papa, viam iuxta ſacram conſtruxerat; fecit vela de fundato, cum periclyſi de blatthin numero tredecim, & veſtem de chriſoclauo habẽtem hiſtoriam Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecundùm carnem. Sedebat anno. 856.

DE NICOLAO I.
Pontifice Maximo.

CAPVT XXXVI.

Anaſt. Bibl. in eius vit.

BENEDICTI tertij funere peracto in Pontificem delectus eſt Nicolaus primus, qui in Diaconia Sanctæ Dei genitricis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ vocatur Coſmedim, fecit veſtem holoſericam vnam de ſtauraci habentem hiſtoriam, Leones maiores vndecim. Ibi ipſum fecit velum album roſatum vnum, ornatum in circuitu de tyrio miræ magnitudinis: obtulit verò in iam dicta Diaconia gabatham Saxiſcam de argento puriſſimo vnam deauratam, quę penſ. libras duas, & vncias quatuor. In eadem Eccleſia fecit hoſpitium largum, ac ſpatioſum, ſatiſque præcipuum, ad opem, atque vtilitatem Pontificum, & ibidem renouauit Secretarium, ibique pulchri decoris fecit triclinium cum caminatis ad honorem, & decorem eius. pari modo iuxta idem Secretarium, Porticum renouans illic conſtruxit, atque ædificauit Oratorium, & plurima dona ibi contulit. Almus idem Beatiſſimus Præful in Baſilica ſemper Virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ vocatur ad Præſepe, fecit Cantha-

tharum de argento ſeſſilem parium vnum penſ. libras octo, & vncias quatuor; ibidem æternæ pro retributionis præmijs pannos optimos obtulit. In Patriarchio Lateranenſi domum pulcherrimam, nimiſque decoram fieri iuſſit, & Oratorium Sanctæ Dei genitricis illùc conſtruens, veſtes, & competentes ornatus pro ęternæ vitæ amore luciſluis votis ipſe Beatiſſimus Pontifex obtulit. Eccleſiam autem Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, quæ primitus antiqua, nunc autem noua vocabatur, quam Domnus Leo Quartus Papa à fundamétis conſtruxerat, ſed picturis eam minimè decorarat, ipſe Beatiſſimus Præſul pulchris, ac varijs fecit depingi coloribus, augens decorem, & plurimis corde puro ornauit ſpeciebus. Obijt Romæ Idib. Nouembris anno Chriſti. 867.

DE HADRIANO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXVII.

POST Nicolaum primum ad Pontificatus gloriam ſublimatus Hadrianus ſecundus Pont. Max. in Chriſti Genitrice, apud cuius Baſilicam, dictam de Præſepe, iugibus orationibus incumbebat, tantam miserat fiduciam, vt benefaciens non deficeret, nec quicquam diſcriminis, cuncta, quæ habere poterat, diſcretiſſimè largiens, incurrere formidaret. Nam cum die quadam antequam Pontifex renunciaretur, Sergio Pontifici familiaris, ab eo denarios quadraginta dono accepiſſet, domum rediens diſpenſatori mandauit, vt eos peregrinis, & pauperibus, qui in veſtibulo domus ſuæ ſtabant, erogaret, facere ille mandata conatus, cum videret, ne minimæ quidem parti tantula re ſatisfieri poſſe, ad Hadrianum rediens rem ipſi exponit: tum Hadrianus accepta pecunia, ad pauperes veniens, ternos denarios

Guli. Bibl. Ciacó. aliique in eius vita.

rios ſingulis pręſtitit, & totidem ſibi, rei familiari ſatiſfacturus reſeruauit, admirante diſpenſatore, miraculo rei. Ab eadem Baſilica Sanctę Dei genitricis, ſemperque Virginis Marię, quæ appellatur ad Pręſepe, à Procerum, ac plebis multitudine raptus, ac ad Lateranenſe Patriarchium deductus, omnium Ordinum votis, & acclamationibus comitantibus Pontifex creatus eſt. Obijt autem anno 872. Cal. Nouembris.

DE STEPHANO VI. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXVIII.

Anaſt. Bibl. in eius vit.

STEPHANVS ſextus Pont. Max. cū conſpiceret nocturnis vigilijs in Eccleſia maiori, quę vocatur Sanctæ, & ſuperexaltatæ Dei genitricis Mariæ ad Præſepe, lampades conſuetudinariæ deeſſe, Gabathas argenteas cum lampadibus obtulit, & continuatim vigilijs ardere præcepit; nec non idem mitiſſimus Pontifex fecit in eadem prædicta Baſilica vela quatuor in circuitu altaris maioris, quorum duo ſunt de ſerico pigacio, tertium pauonatile, quartum de Alexandrino ornatum totum in circuitu de olouero. Miſit quoque in Eccleſiam Sanctæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ ſitam in Manturiano librum Regum vnum, veſtem ſericam ſuper altare vnam. Obijt anno 891. 12. Cal. Iunij.

DE GREGORIO V. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXIX.

Ciacon. in eius vita.

GREGORIVS quintus Pont. Max. in honorem Beatiſſimæ Virginis Mariæ, cui tota vita addictiſ-

ctiſſimus fuit, Vlſimenſe Monaſterium pro pijs, & Deo fideliter ſeruientibus puellis condidit, ad cuius etiam honorem largas die Sabbati pauperibus eleemoſinas erogauit. Hinc in eius ſepulchrali Epitaphio, de eo legitur.

Pauperibus diues per ſingula Sabbata veſtes
Diuiſit, numero cautus Apoſtolico.

Obijt anno 998. 12. Cal. Martij.

DE GREGORIO VII. Pontifice Maximo.

CAPVT XL.

GREGORIVM ſeptimum Pont. Max. Mariano cultui propagando mirificè ſtuduiſſe, vel ex eo poteſt probari, quòd Mathildi filiæ Beatricis Duciſſæ Tuſciæ fæminæ integerrimæ, & de Rom. Eccl. optimè meritæ, deuotionem Virginis Deiparæ hiſcè verbis commendauit. De matre verò Domini, cui te principaliter commiſi, & committo, & nunquam committere, quouſque illam videamus, vt cupimus, omittam, quid tibi dicam? quam cælum, & terra laudare licet vt meretur nequeant, tamen non ceſſant; hoc tamen procul dubio teneas, quia quanto altior, & melior, & ſanctior eſt omni matre, tanto clementior, & dulcior circa conuerſos peccatores, & peccatrices: pone itaque finem in voluntate peccandi, & proſtrata coram illa ex corde contrito, & humilitate lacrymas effunde, inuenies illam, indubitanter promitto, promptiorem carnali matre, ac mitiorem in tui dilectione. hæc ille. Vide Barō. tom. 11 ad anno 1074

Ante Pontificatum ad Eccleſiarum directionem à Summo Pontifice deſtinatus, cum inrer multa opera quæ operatus eſt, Antiſtitem quemdam falſis criminibus impetitum à malignantium calumnijs, duce ſpiritu veritatis, eripuiſſet, Romam reuerſus Baſilicam Petri Apoſtoli cauſa orationis, & gratiarum actionis ingreſſus eſt. Erat ei familiare diuerticulum ad B. Mariæ Dei genitricis Paulus Bernriedenſis in eius vit.

cis

cis Iconem, conſiſtentem intra eamdem Baſilicam, vt ante eam orando procideret, & plorando cor ſuum effunderet. Igitur cum hac vice, ſecundum ſuam conſuetudinem facturus, acceſſiſſet, vidit, quod dictu mirabile eſt, ipſam Imaginem lacrymas ſtillare, & quaſi dolorem ſuum pro aliqua dilecti ſui moleſtia ſignificare; ipſe autem repletus ſtupore, & extaſi, poſtquam ſatis in admirationem defixus eſt, lacrymis lacrymas vbertim reddidit, & ſupplicatione completa, Lateranenſe Palatiũ, Pontificem ſalutaturus reuiſit. qui mox perlati ad eum falſi rumoris excipiens indicium, quòd videlicet pro muneribus prænotatum iuſtificaſſet Epiſcopum, patenter dedit intelligi, quid in ſacra Imagine ſignificaſset ſimilitudo condolendi: Verùm cum ſapientia, quæ lucebat in vultu eius rationem cæpiſset reddere, erubeſcebant omnes, qui in ea præſentia erant Aduerſarij eius, & iuxta B. Hieronymum, falſus rumor citò opprimebatur, & mordax lingua citò confodiebatur, quippe vita ipſius voce, & exemplo commendabatur. Inde cum prædicto more ſolito repeteret Imaginem, conuerſo miraculo, vidit eam arridere ſibi, tanquam triumphatori.

Quodam tempore cum maxima detineretur corporis infirmitate, quædam neptis eius ad eum viſitandi gratia venerat, & qualiter ſe haberet, inquirebat; tum ille, vt nepti ſuper ægritudine ſua animum leuaret, monilia eiuſdem manu tenens, an nubere vellet, requiſiuit: poſt recepta ſanitate, dum ſolitis orationibus incumberet, nec recordatione præteritorum malorum, nec ſpe futurorũ bonorum, aut deſiderio, & vt breuiter concludamus, nullo modo ad hoc, vt ſaltem vnam lacrymulam exprimere valeret, pertingere potuit: Diu igitur mæſto animo reuoluens, quid egiſset, quo delicto Deum offendiſset, qua denique culpa datam ſibi compentationis gratiam perdidiſset, tandem temperato mærore id conſilij accepit, vt religioſos viros ſecum in ieiunijs, & orationibus ſupplicari Domino depoſceret, quatenus ei reuelare dignaretur, pro qua noxa donum illi, quod pridem habuit, ſublatum ſit, quod congrua deuotione peractum

eſt.

eſt. Completis itaque duarum hebdomadarum vigilijs, ieiunio, & corporali diſciplina, pius, & velox auditor deſiderium cordis tribuit ei, nam cuidam innocenti, & ſimplici viro Beata Dei Genitrix in viſione apparuit, eique præcepit, dicens; vade, & dic Gregorio, quòd cum ego illum in Chorum Virginum elegerim, ipſe è contrario aliter, quam deberet, egit: nouo autem permotus elogio, Gregorius magis hæſitare cœpit, intenſiusque orare, vt apertiùs ſibi Dei miſericordia quid eſſet, oſtenderet. Iterum eidem cui ſupra ſancta Virgo Maria Mater Domini in ſomnis apparens, inquit; Hæc dices Gregorio, quoniam ipſe contra grauitatem inſtitutionis noſtræ Monilia tractauit neptis ſuæ, idcircò gratiam, quam habuit, amiſit: ſed nunc quia pœnitentiam de peccato ſuo peregit, donum lacrymarum recipiet.

Quadam æſtate, quæ Romæ humanis corporibus valde contraria eſt, dum ibidem vir Dei maximis per integram hebdomadam æſtuaret febribus, apparuit ei Beata Deigenitrix ſemper Virgo Maria, atque vt indignationem oſtenderet, ventrem eius manu verſa, percutiens receſſit: deinde per alteram ſeptimanam adeò debilitatus eſt, vt reſpirare eum, qui exitum eius præſtolabantur, vix ſentire poſſent. Finita hebdomada illa, rurſus ad eũ Beata Dei genitrix Maria, hora diei quaſi ſexta acceſſit, qualiter ſe haberet, & ſi adhuc ſatis pœnarum luiſſe ſibi videretur, ab eo ſciſcitatur. Cui ille reſpondit. Domina pijſſima, vt tibi videtur: tunc leui manu quaſi corpus eius perungens, ab oculis eius euanuit. Mox illo, veſtimenta ſua quaſi ad Eccleſiam proceſſurus eſſet, requirẽte, hi, qui aderant præ nimia infirmitate minus ſanum ſentire æſtimabant; at ille nihil mali ſe habere affirmans, extorquet, vt veſtibus ſe induant, atque ad Eccleſiam perducant: quo facto in tantum ſanitate recepta conualuit, vt etiam ſacra Miſſarum ſolemnia publicè in Eccleſia Saluatoris, ſequenti die celebraret. Iuſſu Beatæ Virginis, quæ ei in viſione apparuerat, Henricum quartum Romanorum Regem excommunicauit. Templum Sanctæ Mariæ in Porticu de Vrbe, quod Galla Patritia in-

pro-

proprijs ædibus ædificauerat, vetuſtate pene collapſum, reſtaurauit, vt videre eſt in lapide, in ſummo Altari collocato. Cuius etiam tempore nobile illud Ciborium quod adhuc viſitur, extructum fuiſſe exiſtimatur, in quo Sacra Imago Deiparæ filium in vlnis fouentis aureis lineis in lapide pretioſo ſapphirino Angelorum manibus, vt piè creditur, efformata supernè eſt repoſita. Sanctè decubuit anno Dominicæ Natiuitatis 1085. 8. Cal. Iunij.

Spinell. in tract. de Tēplis Deip. num. 22. Ioſeph Ma traria in hiſt. S. Mariæ in Porticu lib. 1. cap. 16.

DE VRBANO II. Pontifice Maximo.

CAPVT LXI.

VRBANVS Secundus Pont. Max. zelo Mariani honoris promouendi admodum feruens in Concilio Claromontano pro recuperatione Terræ Sanctæ, è Saracenorum tyrannide anno 1095. congregato, mandauit omnibus Chriſtianis, vt ſingulis diebus Sabbatinis officium B. Virginis recitaretur, prout hebet ſcriptus Codex Abbatiæ Dionyſianæ. Vrbanus namq; Pontifex, vt res illa difficillima inchoanda optatum poſſet cōſequi effectum, Dei genitricis precibus annitens, vt cœleſte numen ſibi redderet propitium, quod probè ſciret experimento, quæque ardua progreſſura fęliciter, quibus B. Mariæ Virginis faueret gratia, & adſpiraret auxilium, de Patrum ſtatuit ſententia, vt horariæ illæ preces, & laudes, quæ vulgo Officium Dei genitricis appellari conſueuerunt, à Clero potiſſimum, omnibus q. Chriſtianis, ſi non quotidie, ſaltem diebus Sabbatinis dignè eidem Virgini perſoluerentur, vt nimirum ipſa apud filium ageret, quo fidelis populus in tot, ac tantis diſcriminibus ſubeundis eius præſidio muniretur. De quo etiam ſtatuto habetur mentio in vita S. Brunonis apud Surium 6. Octobris. Quod quidem tunc à Claromontana Synodo indictum, & à Clericis piè ſuſceptum, ad Laicos etiam

Aug. Vvichmans in Sabbatiſmo Mar. cap. 2. & 7.

tam

tam viros, quam fœminas magno cum fœnore gratiarum fuit propagatum, quamuis ad ſummū pro Laicis ſaltem, non fuerit niſi temporale pręceptum, durāte ſcilicet huius ſacræ militiæ expeditione: quæ nihilominus Conſtitutio apud teneriores affectus Marianos Clientes etiam num hodie in vſu eſt. Quod autem optabat, eiuſdem Virginis cultu, ac ſubſidio, paulò ante mortem obtinuit Vrbanus, capta nimirum Hyeroſolyma per Godefridium Ducem Bullonium, & S.R.I. ad Scaldim Antuerpianum Marchionē, anno 1099. die 15. Iulij, ipſa Crucifixi Chriſti feria, & diſperſionis Apoſtolicæ anniuerſaria die, quatuor ſcilicet ſupra decem diebus, antequam Vrbanus ſecundus ex hac vita ad æternam diſcederet, vt nimirum in cœlo poſſet triumphare, cui non erat in terris par laboribus honor, vt inquit Baronius, qui diem 14. ponit interceptæ Hyeroſolimæ, alij 15. ſed obuia, & nullius quaſi diſcrepantiæ eſt conciliatio.

Præfatio illa Sabbatina: Et te in veneratione B. Mariæ ſemper Virginis collaudare, &c. Vrbano huic Pontifici Maximo inſigni Virginis Deiparę cultori à Locrio, & alijs communiter tribuitur. Vnde Carolus Sigonius de eodem Vrbano agens, & citatur à citato Locrio in hanc comprobationem. Sanxit, inquit, hic idem Pontifex multa alia Eccleſiæ ſalubria. In primis autem nouem Pręfationibus decimam addidit: Et te in veneratione B. Marię ſemper Virginis collaudare, & quæ ſequuntur ad Deiparam laudandam, & prędicandam aptiſſima. Idem aſſerit Honorius Auguſtodunenſis Presbyter in opere, quod de gemma animæ conſcripſit lib. 1. cap. 120. & in eandem opinionem hactenus ego cum illis; ſed ab ea me reuocat Petrus Caniſius, qui lib. 4. cap. 21. ſui Marialis ita ſcribit. Conſonat & Miſſa Gregoriana, in qua mille abhinc annis propemodum, quoties de Virgine ſolemnis memoria celebratur, præſentes omnes excitantur hac voce: Gratias agamus Domino Deo noſtro. Moxq; cauſa huius gratiarum actionis adnectitur: Vere dignū, & iuſtum eſt, ęquum, & ſalutare, Et te in veneratione B. Marię ſemper Virginis collaudare, benedicere, & predi-

Id. Aug. l. c. cap. 14. Loctius l. 7. cap. 13. Sigonius l. 9. de Regno Italiæ. Vide Arnold. vuionem in l. 5. ligni vitæ.

care, quę & vnigenitum tuum ſancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitatis gloria permanente, lumen ęternum mundo effudit, Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Ex quibus liquido Gregorium illum re, & cognomento magnum authorem huius Præfationis habemus. Puto autem, Vrbanum tantummodo prædictam Præfationem Sabbatinam cæteris receptis addidiſſe, & noua Miſſa Mariana pro expeditione Terræ Sanctæ ordinata, eam legendam, vel cantandam ſtatuiſſe, neque amplius quidpiam inſinuare videntur Honorius, Sigonius, alijue, qui tantummodo dicunt, Vrbanum Secundum eam reliquis addidiſſe, ſed compoſuiſſe nequaquam.

Volunt etiam Antoninus, & Genebrardus, hunc Vrbanum, Sabbatinum B. Virginis officium compoſuiſſe. Quibus hac in re cum alijs non vlterius adſentior, quàm quòd in Concilio Claromontano, Sabbato legendum id iniunxerit, in nouum forſan, & meliorem ordinem redactum.

Ex eod. l. c. cap. 2.

Idem Pontifex Vrbanus ſecundus Eccleſiam Monaſterij Burgiloienſis Diœceſis Bituricenſis ad fluuium Iudrum in honorem B. Mariæ ſemper Virginis, cui deuotiſſimus erat, ſolemniter dedicauit: in cuius etiam honorem aliam dedicauit Eccleſiam in Apulia, ac priuilegijs muniuit. Beato fine quieuit anno 1099. 6. Cal. Auguſti.

Martyrol. Gallicanũ in ſuppl. 2. Maij. Balin. in Cal. Mariæ 29. Iunij.

DE PASCHALI II. Pontifice Maximo.

CAPVT XLII.

Ciacon. in vita. Baling. in Cal. Mariæ.

Mortuo Vrbano ſecundo, Pontificale officium ſuſcepit Paſchalis huius nominis pariter ſecundus, qui Eccleſiam Sanctæ Mariæ in regione Ariolæ conſecrauit. Eccleſiam item Sanctæ Mariæ ad Monticulum, vulgò in monticelli, cuius feſtum die Natiui-

ciuitatis Virginis ſolemniter celebratur. Huius tempore erat Romæ iuxta portam Flaminiam locus Dæmonibus infeſtus, qui moleſtijs, & diuexationibus varijs, prætereuntium iter præpediebant, ſpectris & vmbris terrebant, viam occludebant. Admonuit B. Virgo Maria hunc Paſchalem locum illum adire, Neronis Imperatoris cineres ſub quadam nuce ibi latere, nidum eſſe malorum Dæmonum, locum illum infeſtantium, cineres illos extrahere, in Tyberim proijcere, Eccleſiam ſibi in eodem loco fabricari; ita verò Dæmones fugati ſunt, & noua Eccleſia B. Mariæ Virgini conſtructa eſt, quæ hodie dicitur S. Maria de Populo. Moritur Romæ apud Sanctam Mariam trans Tyberim anno 1118. 21. Ianuarij.

Ioſeph Maria in hiſt. Sanctæ Mariæ in Porticu ex tabellis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Populo.

DE GELASIO II. Pontifice Maximo,

CAPVT XLIII.

POſt Paſchalem ſecundum in Apoſtolica Sede locatus eſt Gelaſius ſecundus, qui Diaconiam Romæ, quam S. Mariam in Coſmedim vulgariter nuncupant, ſibi tunc Cardinali Diacono à Domino Papa Paſchali II. commiſſam ruinæ proximam reſtaurauit, & in auro, ac argento, in libris, ac paramentis, in domibus innumeris, in fundis, atque caſalibus, alijſque egregijs diuitijs locupletauit. Eius precibus ſuaſus idem Paſchalis Papa ſecundus Caietæ Cathedralem Eccleſiam ſolemniter conſecrauit, atque in honorem Dei parentis Virginis Mariæ Deo Opt. Max. dedicauit. Cum eum iam Pontificem Schiſmatici perſequerentur, in Eccleſia quadam, quæ S. Mariæ in Cereo dicebatur refugium inuenit. Anno ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti 1119. ad Ciuitatem Piſanam veniens, ibi 6. Cal. Octobris nouam Eccleſiam in honorem Glorioſiſſimæ ſemperque triumphatricis Virginis Mariæ maxima cum

Ex eius vita edita Romæ anno 1638.

ſo-

ſolemnitate conſecrauit, talique die omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis conceſſit de Indulgentia quatuordecim mille annos, & ab Aſſumptione glorioſæ Virginis Mariæ vſque ad Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti conceſſit viginti quatuor millia annorum indulgentiæ. Item in omnibus feſtiuitatibus Beatæ Mariæ ſemper Virginis mille annos. Item in ſingulo die totius anni conceſſit quadraginta octo annos Indulgentiæ, & centum quarantenas. Obijt ſanctiſſimè anno Dominicæ Natiuitatis 1119. coronatus in Laterano (quantum coniectura aſſequi poſſit D. Conſtantinus Gaetanus) 2. Februarij die Purificationis Beatiſſimæ Virginis Mariæ.

DE CALLISTO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XLIV.

CVm Gelaſius ſecundus Cluniaci exceſſiſſet, in Romanum Pontificem delectus eſt Callixtus ſecundus Beatiſſimæ Virginis cultor ſingularis. Hic Abbatiam S. Mariæ de Bonaualle ſuis ſumptibus, laboribuſque fundauit vt patet ex eius Diplomate dato Valentiæ V. Cal. Martij Indict. 13. Incarnationis Dominicæ anno 1120. Cum Piſas ſe contuliſſet, à Piſanis rogatus maiorem Eccleſiam ad honorem B. Mariæ, tota ibidem Tuſcia concurrente dedicauit ſolemniter. Vt ex Pandulpho refert Baronius Annal. tom. 12. In abſide Oratorij S. Nicolai Epiſcopi, in quo Lateranenſes nunc celebrant Pœnitentiarij, intra ſepta quondam nunc diruti Apoſtolici Patriarchij etiamnum viſitur effigies huius Pontificis procumbentis ad pedes Deiparæ Virginis, certiſſimum eius in tantum Matrem pietatis, ac deuotionis argumentum. Obijt anno 1124. Id. Decembris.

Conſtant. Caiet. in Com. ſuper vitam Gelaſij II.

DE

DE INNOCENTIO II. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXXV.

INNOCENTIVS ſecundus Pont. Max. collabentem vetuſtate Baſilicam S. Mariæ Tranſtyberim deiecit, & ea qua apparet hodie amplitudine, fortitudine, atque decore inſigniter excitauit. Anno 1131. in Brabantiam profectus ibi Idib. Octobris Eccleſiam Xenodochij Maioris in honorem Deiparæ ſolemni ritu Bruxellis conſecrauit, cuius rei diploma Pontificium anno 1497. ſe vidiſſe teſtatur Henricus Bergius Cameracenſis Epiſcopus, cuius tenor eſt huiuſmodi. Anno ab Incarnatione Dñi 1131. Idibus Octobris regnante Ludouico ſeniore in Francia, Dominus Papa Innocentius, Eccleſiam iſtam dedicat in honorem B. Mariæ Virginis, &c. quæ ad longum recitat Autbertus Miræus in Codice piarum donationum cap. 86. Idem Pontifex cum eſſet Piſis, Ordinem Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini in antiquiſſima Canonica S. Mariæ de Rheno prope Bononiam reformauit, atque firmauit. Ex hoc S. Mariæ Monaſterio Pontifices ſummi prodierunt Honorius ſecundus, Lucius ſecundus, Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi quamplurimi. Idem Monaſterium Vndeſtorfenſe in Bauaria Ord. D. Aug. Canonicorum in honorem B.M.V. ædificatum confirmauit, cuius etiam Bulla extat. Aedem ſacram, & domicilium à Leopoldo Auſtriæ Marchione prope Viennam ædificatum in honorem Deiparæ, quod ſæcularibus Clericis largo cenſu dotatum aſſignarat: permiſit, vt ab ijs incurioſius rem ſuam agentibus in Regulares D. Aug. Canonicos transferretur, & vt id ratum perpetuò foret, idem Pontifex diplomate ſanxit. Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1143. 8. Cal. Octobris, Romæ in Eccleſia S. Mariæ Tranſtyberim ſe-

Baron. to. 12. Annal. ad Ann. 1140.

Aug. VVichman. in Brab. Mar. li. 2. ca. 13.

Signius li. 1 de ſtatu Canō. Baling. in Cal. Mariæ 17. Feb.

 pul-

pultus cum hoc Epitaphio. Hic requieſcunt venerabili
Oſſa Sanctiſſimæ memoriæ D. Innocentij Papæ II. qu
præſentem Eccleſiam ad honorem Dei Genitricis Ma
riæ,ſicut eſt,à fundamẽtis,ſumptibus proprijs renouauit.

DE EVGENIO III Pontifice Maximo.

CAPVT XXXXVI.

Ex vitis Pont. Rom. nouæ editis an. 1630

EVGENIVS tertius Pont. Max. Porticum ante Baſilicam S. Mariæ Maioris refecit,& picturis opere vermiculato, quod Muſiuum vocant,exornauit, vt inſcriptio capitalibus litteris adhuc oſtendit.

Tertius Eugenius Romanus Papa benignus
Obtulit hoc munus Virgo Maria tibi,
Quæ mater Chriſti fieri meritò meruiſti
Salua perpetua Virginitate tibi.
Et via, vita, ſalus, totius gloria mundi
Da veniam culpis Virginitatis honos.

E vita migrauit anno ſalutis 1153. 6. Idus Iulij.

DE ADRIANO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXXVII.

Ioan. Piſcus Poſſeuinus,& alij. Vide Bibliothecam noſtrã Marianam.

HADRIANVS quartus huius nominis Pont. Max. Nicolaus antea vocatus, apud Anglos obſcuris parentibus ortus, ſcripſit ante Pontificatum de Conceptione Beatiſſimæ Virginis ad Petrum Pontiniacum librum vnum. Cum anno 1155. Soram cum 7. Cardinalibus perueniſſet, ibi Idibus Octobris

Eccle-

Eccleſiam S.Mariæ dedicauit, quæ adhuc perſtat Eccleſia Cathedralis, vt refert Baronius Tomo 12. ad annum Chriſti 1155. Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1159. Cal. Septembris.

DE ALEXANDRO III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXXVIII.

HADRIANO quarto ſucceſſit Alexander tertius, qui æternæ ſapientiæ matrem Mariam Virginem ſummo deuotionis affectu coluit. Pariſijs exiſtens Baſilicæ S.Mariæ primum lapidem impoſuit. ſecundo ſui Pontificatus anno ad vrbem reuerſus, ibi Eccleſiam S. Mariæ Nouæ, auctore Domino ſolemniter dedicauit, vt refert Baronius Tomo 12.ad annum Chriſti 1161. Ordinem Eremitarum Montis Virginis ſub peculiari eiuſdem Virginis protectione a Gulielmo Vercellenſi inſtitutum confirmauit. Beneuenti Ordinem fratrũ Cruciferorũ S.Mariæ formauit. A rabie Federici profugus pro munere receptæ hoſpitalitatis, Venetorũ nobile Xenodochium S. Mariæ Charitatis nomine, inexhauſto Indulgentiarum theſauro ditauit. Viuere deſijt anno 1181. de quo haud prætermittenda eſt reuelatio facta in Hiſpania Marco viro pio, & religioſo, Canonico Regulari Monaſterij S. Iſidori Legionenſis, quò corpus S.Iſidori tranſlatum eſt, & requieſcit, quam refert Lucas Tudenſis Hiſtoriographus Hiſpaniæ lib. 3.de miraculis, & tranſlatione corporis S.Iſidori cap.46. Cum in cubiculo per noctem Marcus iaceret, viſus eſt ſibi ſenex venerandus eum vocare, & vt poſt ſe veniret, indicaturus ei magnalia diuina, qui ſurgens, continuò ſequutus eſt eum, qui cum ad clauſtrum perueniſſet Monaſterij, reperit totum magno ſplendore plenum, & turbis cæleſtibus, albis veſtibus amictis, qui omnes laudes concinebant Altiſſimo,

Martyrol. Gall. 27. Auguſti. Arnold. VVion.l.9. Ligni vitæ.

Sigonius li. 9.de Regno Italiæ Io. Bonif. lib.4 hiſt. Virg. cap. 24.

Loerius In Mar. Aug. li.3.c. 112.

Lucas Tudenſis li. 6. ca.46. vide vitas Pōt. Romæ editas anno 1630.

mo ſuaui harmonia. In ſacello Regio aderat Beatiſſima Dei Genitrix Maria, choro circundata Apoſtolorum. Quidam autem illorum ſanctorum quæſiuerunt ab alijs, vbi eſſent Principes Apoſtolorum, Petrus, & Paulus, & egregij Confeſſores Gregorius, & Iſidorus; quibus reſponſum, Romam adijſſe, ad excipiendam animam Alexandri tertij Papæ, tunc vita defuncti, & ad ſubueniendum ei, & parua mora interiecta, ecce quatuor ſancti, deferentes ſecum animam Alexandri tertij Papæ, poſt quos ſequebatur magna caterua Dæmonum magno ſtrepitu, & clamore dicentium: Alexandrum ad pœnas expurgatorias damnandum, ob aliqua peccata, quæ commiſerat. acceſſerunt Sancti illi ad Dei genitricem Mariam, & annuerunt omnes B. Iſidoro, vt petitionem exponeret: ille precatus pro anima illa, memorans, quantas gratias, & priuilegia conceſſerat ille ſuo Monaſterio, & Eccleſiæ filij ſui vnigeniti; proinde precari illam, vt animam illam liberam ſineret ab igne expiatorio, & mox in noſtram Societatem recipiatur, cum hæc facilia ſint tibi, quæ genuiſti in tuis viſceribus Chriſtum conditorem cæli, & terræ. Quibus virgo reſpondit; indignum erit vobis, præcipuis ſanctis gloriæ cæleſtis aliquid denegare; proinde confiſa de miſericordia filij mei, annuo votis, & petitioni veſtræ. Vix finierat ſermo Virginis, cum vox de cælo intonuit; fiat voluntas Matris, & ſanctorum meorum, & Alexander continuo iungatur cæli ciuibus. Vt audierunt eam vocem Beati, omnes magna lætitia perfuſi, Alleluia concinerunt, & caterua Dæmoniorum confuſa aufugit, & viſio illa cæleſtis diſparuit. Marcus autem Presbiter, Priori, & Canonicis omnia, quæ viderat, ordine retulit in Capitulo congregatis, ipſi verò annotauerunt tempus viſionis, & deprehenderunt eodem die, & hora Alexand. tertium Romæ vita fuiſſe defunctum.

DE

DE CLEMENTE III. Pontifice Maximo.

CAPVT XXXXIX.

CLEMENS tertius Pont. Max. à teneris annis Beatiſſimæ Virginis cultu clarus, in cuius domo, in canonica ſcilicet, S. Mariæ Maioris de Vrbe, nutritus, atque edoctus fuerat, ac per omnes eiuſdem Eccleſiæ dignitates pertranſierat, ædes præfatæ Baſilicæ Canonicorum vſui deputatas, proprijs impenſis fabricauit. Rebus humanis eximitur anno Dominicæ Natiuitatis 1191. 8. Cal. Aprilis.

Ciacon. in eius vita. Paul. de Angelis in deſcript. Sanctæ Mariæ Maioris pagina 170.

DE CÆLESTINO III. Pontifice Maximo.

CAPVT L.

POST Clementis tertij mortem Romanus Pontifex deſignatus eſt Cæleſtinus tertius, qui ſanctę Mariæ Teutonicorum militum ordinem confirmauit, & S. Auguſtini regulam præſcripſit, data lege, & ſancta, vt in ſodalitium iſtud non niſi Theutones, ijque proſapia nobiles admitterentur, candidum habitum atra cruce ſignatum portarent, Orationem Dominicam, cum Salutatione Angelica, & Apoſtolorum ſymbolo ducenties quotidie recitarent, in omnem euentum parati, pro ſecura cuſtodia ſepulchri Dominici certare ſtrenuè, hoſtium impetus, id affectantium, nihil formidare, vitam vbi neceſſe eſſet, glorioſè profundere. Idem Congregationem Monachorum Montis Virginis approbauit. Vide Bull. Tom. 1. fol. 31. Idem Romæ propenſiorę ſtudio, quo tenebatur erga cultum venerandæ Imaginis Dei geni-

Locrius in Mar. Aug. lib. 3. cap. 2.

Ioſeph. Matraria in hiſt. S Mariæ in Porticu lib. 1. ca. 20. & li. 3. cap. 2.

tricis Mariæ, quæ fuerat Gallæ Placidiæ, verius Patritiæ, collocatæ in antiquo foro Romano in Eccleſia S. Mariȩ in Porticu, ædificauit, iuxta ipſam, Hoſpitalem domum infirmorum, quam, & redditibus locupletauit.

Deceſſit anno Dominicȩ Natiuitatis 1198. 6. Idus Ianuarij.

DE INNOCENTIO III. Pontifice Maximo.

CAPVT LI.

B. Alanus Rupẽſis Rediuiuus in Roſario B. V. p. 4. c. 27.

CÆLESTINO tertio vita functo, ad Pontificiæ dignitatis apicem promotus eſt Innocentius tertius, qui (vt dixi in fundatoribus meis Marianis cap. 17. hicque in complementum operis, ac legentis commodum repetere non grauabor) inſigni deuotionis cultu aduerſus illibatam Dei Matrem ferbuit, ac Mariæ totiſſimus fuit. Et verò ipſam in peruetuſto illo ad Roſarij coronam precandi ritu libenter venerari, ac familiariter quotidie ſalutare conſueuit. Neque ſolum ſua illi ſat iſta fuerat deuotio, verum etiam (quod in concionibus ad frequentem populum habendis præcipuum nomen ferret, ac laudem) in hiſce ad ſanctum Dei matriſque Dei cultum latius proferendum, quod ipſe genus orandi deamabat, ac terebat Roſarium, idem vt Laicis rudique vulgo proprium impensè pro ſuggeſtu commendare ſolebat. Neque Deus Zelum viri tanti, tantum, vel in hoc vitæ pelago irremuneratum dimiſit, ſed ad ſummum denique Pontificatum Romanum, illum euocauit, vt dignum in terris Chriſti Vicarium ageret. Hic vt de fide perduceretur ad ſpeciem, de ſtadio veniret ad brauium, de via tranſiret ad patriam, & facilius obtineret quod implorabat, glorioſæ Dei genitricis Virginis Mariæ memoriam recolebat.

Vide huius Innocentij lib. 3. myſt. Miſſæ ca. 3.

Idem pro defenſione, & tranquillitate Catholicæ, &

Or-

Orthodoxæ Eccleſiæ in hunc modum orabat. A cunctis nos quæſumus Domine mentis, & corporis defende periculis, & intercedente beata, & glorioſa Virgine Dei Genitrice Maria, ſalutem nobis tribue benignus, & pacem, vt deſtructis aduerſitatibus, & erroribus vniuerſis, Eccleſia tua ſecura tibi ſeruiat libertate. Item. Mundet, & muniat nos quæſumus Domine vnigeniti filij tui pretioſiſſimus ſanguis effuſus, & tibi oblatus in cruce, & intercedente Beata Virgine Dei genitrice Maria, à cunctis nos reddas, & peruerſitatibus expiatos, & aduerſitatibus expeditos. Vide eiuſdem opera Coloniæ edita anno 1575.

Hymnum mirè deuotum de Beatiſſima Virgine Maria compoſuit certis, & magnis remiſſionibus, atque indulgentijs ab ipſo ditatum, quem in Marianorum cultorũ gratiam ſubiungere placet. Eſt autem huiuſmodi. Extat tõ. 1. operũ eius.

Aue mundi ſpes Maria,
Aue mitis, Aue pia.
Aue charitate plena,
Virgo dulcis, & ſerena.
Sancta parens Ieſu Christi,
Electa ſola fuiſti,
Eſſe mater ſine viro,
Et lactare modo miro.
Angelorum Imperatrix,
Peccatorum conſolatrix;
Conſolare me lugentem,
In peccatis iam fœtentem;
Me defende peccatorem,
Et ne tuum des honorem,
Alieno, & crudeli.
Precor te, Regina Cœli.
Me habeto excuſatum,
Apud Chriſtum tuum natum,
Cuius iram pertimeſco,
Et furorem expaueſco.
Nam peccaui illi ſoli;
O Maria Virgo, noli
Eſſe mihi aliena,

Omni gratia tu plena.
Eſto cuſtos cordis mei,
Signa me timore Dei.
Confer vitæ ſanitatem.
Da & morum honeſtatem.
Da peccata me vitare,
Et quod iuſtum eſt amare,
O dulcedo virginalis,
Nunquam fuit, nec eſt talis,
Inter natas mulierum.
Omnium creator rerum.
Te elegit genitricem,
Qui Mariam peccatricem,
Emundauit à reatu,
Ipſe tuo me precatu
A peccatis cunctis tergat,
Ne Infernus me demergat.
Eia Roſa ſine ſpina,
Peccatorum medicina,
Pro me Deum interpella,
Vt me ſaluet à procella.
Huius mundi tam immundi
Cuius fluctus furibundi
Omni parte me impingunt;
Et peccati zona ſtringunt
Chriſte filij ſummi Patris
Per amorem tuæ Matris,
Cuius venter te portauit,
Et te dulci lacte pauit.
Te per ipſam oro ſupplex,
Quia tu es ſalus duplex,
Rerum dator mundanarum,
Atque ſalus animarum.
℣. *Audi nos pia Mater Chriſti.*
℟. *Nam te filius nihil negans honorat.*

ORATIO.

INteruueniat pro nobis, quæſumus Domine Ieſu Chriſte, apud tuam clementiam glorioſiſſima Virgo Maria,

ria, digniſſima mater tua, cuius ſanctiſſimam animam in hora paſſionis,& mortis tuæ, doloris gladius pertranſiuit. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorũ. Amen.

Neque hic reticere poſſum huius Innocentij, ſuper illa Canticorum verba, Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens,pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata,de Beatiſſimæ Virginis laudibus ſermonem pulcherrimum, ſeu iucundiſſimam meditationem,verbis hiſce conſcriptam. Cant. 6. Eſt ſermo 2. de Aſſumpt.B.V.

Cum Aurora ſit finis noctis, & origo diei,meritò per Auroram deſignatur Virgo Maria, quæ finis damnationis, & origo ſalutis fuit; finis vitiorum, & origo virtutum. Oportebat enim, vt ſicut per fœminam, mors intrauit in orbem, ita per fœminam,vita rediret in orbem: & ideo quod damnauit Eua, ſaluauit Maria, vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret. Illa conſenſit diabolo, & vetitum pomum comedit, ſecundum illud; Tulit de fructu,& comedit,deditque viro;iſta credidit Angelo,& filium promiſſu concepit,ſecundum illud. Ecce concipies,& paries filium. Illa comedit pomum ad mortem, iuxta quod fuerat illi prædictum; quacunque die comederis, morte morieris; iſta concepit filium ad ſalutem, ſicut fuerat ei prænotatum: Vocabis nomen eius Ieſum, ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum; illa peperit in dolore, ſecundum illud; multiplicabo ærumnas tuas, & conceptus tuos, & in dolore paries; iſta generauit in gaudio, ſecundum illud: Annuncio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus eſt nobis hodie Sauator, qui eſt Chriſtus Dominus, in Ciuitate Dauid. Illa fuit de ſolo viro producta, quoniam ædificauit Dominus Deus coſtam, quam tulerat de Adam in mulierem, ſed produxit virum, & fœminam: hęc autem producta fuit de viro, & fœmina, ſed ſolum virum produxit, quia nouum fecit Dominus ſuper terram, fœmina circundabit virum, gremio vteri ſui. Illa dicta eſt Eua, huic dictum eſt, Aue quia per hanc mutatum eſt nomen Euæ; Aue (inquit) Gen. 3. Luc. 1. Gen. 2. Matth 1. Gen. 3. Luc. 2. Hier. 31.

Gra-

Gratia plena, Dominus tecum: quaſi diceret, Illa fuit plena peccato, ſed tu plena gratia: illa fuit maledicta in mulieribus, ſed benedicta tu in mulieribus: fructus ventris illius fuit maledictus Cain; ſed fructus ventris
Gen. 4. tui, erit benedictus Ieſus; Caim inuidioſe fratrem occidit Abel, ſed Ieſus inuidioſe fuit occiſus à fratribus. Aurora fugatis tenebris, lumen mundo oſtendit, tu verò deſtructis vitijs Saluatorem ſæculo protuliſti, quia per te populus gentium, qui ambulabat in tenebris, vi-
Exod. 9. dit lucem magnam, habitantibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt eis, illa videlicet, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Tu es
Ioan. 1. igitur Aurora conſurgens, finis videlicet noctis, & origo diei, finis damnationis, & origo ſalutis.

Pulchra, vt Luna. Sicut rationaliter aſſerunt, qui de rerum naturis ediſſerunt, Luna frigida eſt, & humida. Quia frigida deſignat Virginitatem, quia humida deſignat humilitatem; Ignis enim, de quo ſiccitas prouenit, quaſi leuis naturaliter petit ſublimia; aqua vero, de qua procedit humiditas, quaſi grauis naturaliter petit humilia. Frigiditas ergo, & humiditas Lunæ, virginitas, & humilitas Mariæ, quia frigida fuit contra æſtum luxuriæ, humida verò contra faſtum ſuperbiæ. Luna verò tunc eſt plenè pulchra, cum exiſtit rotunda, & Maria tunc exiſtit plenè formoſa, cum fuit prole fœcundata. Felix virginitas, quam ornauit humilitas, felix humilitas, quam honorauit virginitas: ſed longè felicior vtraque fœcunditas, quam ſimul ornauit, & honorauit Virginitas, & Humilitas. Ne ergo Virginitas, maledictionē illam incurreret, de qua dicitur: Maledicta ſterilis, quę
Exod. 23. non parit, comitatur illam fœcunditas. & ne fœcunditas immunditiam illam contraheret, de qua legitur, quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemi-
Iob. 14. ne; comitatur illam virginitas. Ne verò virginitas, vel fœcunditas ſententiam illam acciperet, de qua legitur:
Luc. 14. Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, vtramque comitatur humilitas. Hæc tria ſimul Euangeliſta commendat, & commemorat in Maria. Cum eſſet, inquit, deſponſata

ata mater Ieſu Maria Ioſeph, antequam conuenirent, Matth. 1.
inuenta eſt in vtero habens de Spiritu ſancto. Magna humilitas, quia Mater Ieſu erat deſponſata Ioſeph: ſancta fœcunditas, quia inuenta eſt in vtero habens de Spiritu ſancto, pura virginitas, quoniam antequam conuenirent, inuenta eſt in vtero habens: non quod poſt vnquam carnali commixtione, quia virgo fuit ante partum, virgo in partu, virgo poſt partum. Hæc eſt enim porta in domo Domini clauſa, & vir non eſt ingreſſus Ezech. 44.
per eam, hæc eſt hortus concluſus, & fons ſignatus: hæc eſt rubus ardens, ſed non conſumptus. De fœcunditate Gabriel Angelus prædixit illi: Ecce concipies, & paries filium. Illa verò de virginitate reſpondit: Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Cum autem audiuit, quòd nec virginitas impediret fœcunditatem, nec fœcunditas auferret virginitatem, Spiritus Sanctus, inquit, ſuperueniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi, ſtatim de humilitate ſubiunxit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Fuit ergo Maria pulchra, vt Luna, Virgo ſcilicet humilis, & fœcunda.

Cant. 4. Exod 3. Luc. 1

Electa vt Sol. Duo præcipuè commendantur in Sole, ſplendor, & calor: quia ſplendet, ſignificat ſapientiam: quia calet ſignificat charitatem. De ſapientia namque legitur, quod ipſa eſt candor lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei maieſtatis, & imago bonitatis illius. De charitate legitur, quod ignis eſt in Syon, & caminus in Hieruſalem. Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem.

Sap 8. Iſa. 31. Cant.

Electa eſt ergo Maria, quatenus ſplenderet, & caleret vt Sol; ſplẽderet per ſapientiam, caleret per charitatem, quia Spiritus ſanctus ſuperuenit in eam, & virtus altiſſimi obumbrauit eam. Spiritus ſanctus eſt charitas, de quo dicitur, Deus charitas eſt; & virtus altiſſimi ſapientia, de qua legitur, Chriſtus eſt Dei virtus: & Dei ſapientia. Audi Mariam interrogantem ex ſapientia; Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Audi reſpondentem ex charitate, Ecce ancilla Domini, fiat mihi

1. Joan 4. Luc. 1.

mihi ſecundum verbum tuum. Audi ſapientiam in Maria; Maria, inquit, conſeruabat omnia verba hæc in corde ſuo. Audi charitatem in ea; Magnificat anima mea Dominum,& exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Superuenit igitur in eam Spiritus ſanctus, vt ad concipiendum in corpore daret ei charitatis affectum, propter quod legitur, quia Chriſtus natus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine,& virtus altiſſimi obumbrauit ei, vt ad concipiendum in corde, daret ei ſapientiæ Intellectum, propter quod legitur, Beata quæ credidiſti, quoniam omnia completa ſunt tibi à Domino.
Ioan.1. Concepit in corpore verbum, quod caro factum eſt, &
Pſal.18. habitauit in ea. Concepit in corde verbum, quod erat in principio apud Deum,& Deus era Verbum. Electa igitur eſt vt Sol, quatenus in Sole poſuit tabernaculum ſuum,& ipſe tanquã ſponſus procedens de thalamo ſuo.

Terribilis, vt caſtrorum acies ordinata. Scriptum eſt
Sap. 8. enim, quia ſapientia vincit malitiam, inter quas in hac vita mortali grandis,& grauis exercetur conflictus: pro ſapiẽtia namque pugnat, & expugnat Chorus virtutum pro malitia verò pugnat, & repugnat exercitus vitiorum, quia non eſt conuentio lucis ad tenebras, neque
2.Chor.6. Chriſti ad belial. Caſtra vitiorum quaſi Ducem ſequuntur Superbiam, de qua dicit ſcriptura, Initium omnis peccati eſt Superbia. Caſtra verò virtutum qua-
Eccl. 10. ſi Ducem ſequuntur humilitatem, de qua dicit Maria; Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ: ecce enim ex hoc
Luc.1. beatam me dicent omnes generationes.

Acies ergo Caſtrorum, ideſt plenitudo virtutum ita fuit in Virgine ordinata, vt de ſe verè dicere poſſit: In-
Cant. 2. troduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Ipſa eſt ergo aurora conſurgens, pulchra, vt Luna, electa, vt Sol, terribilis, vt Caſtrorum acies ordinata. Luna lucet in nocte, Aurora in diluculo, Sol in die. Nox autem ſit culpa, diluculum pœnitentia,
Eccl. 24. dies gratia. Qui ergo iacet in nocte culpæ reſpiciat Lunam, deprecetur Mariam, vt ipſa per filium cor eius ad compunctionem illuſtret. Quis enim de nocte inuoca-

uocauit eam, & non eſt exauditus ab ea? Ipſa eſt mater pulchræ dilectionis, & ſanctæ ſpei. Qui verò ad diluculum pęnitentiæ ſurgit, reſpiciat Auroram, deprecetur Mariam, vt ipſa per filium, cor eius ad ſatisfactionem illuminet. Quis enim deuotè inuocauit eam, & non eſt exauditus ab ea? Ipſa eſt mater pulchræ dilectionis, & ſanctę ſpei. Quia verò militia eſt vita hominis ſuper terram (nam mundus poſitus eſt in maligno, caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, oculus depredatur animam, mors ingreditur per feneſtras, nec eſt nobis colluctatio tantum aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus ſpiritualia nequitiæ in cęleſtibus, aduerſus rectores tenebrarum harum; aduerſarius enim noſter diabolus, tanquam Leo rugiens, circuit quærens quem deuoret) quicumque ſentit impugnationem ab hoſtibus, vel à mundo, vel à carne, vel à dæmone reſpiciat cęlorum aciem ordinatam, deprecetur Mariam, vt ipſa per filium mittat auxilium de ſancto, & de Sion tueatur, ipſo pręſtante, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen. Hęc Innocentius.

Iob. 7. 1 Ioan. 5. Gal. 6. Thren. 3. Hyer. 9. Eph. 6. 1. Pet. 5.

Pſal. 19.

In ſolemnitate Aſſumptionis glorioſiſſimæ ſemper Virginis Mariæ verſans illa verba Euangelij Lucæ cap. 10. Intrauit Ieſus in quoddam Caſtellum, ac per Caſtellum Deiparam intelligens, hæc inter alia notatu digna, ac à memoria nunquam excidenda, fidelium auribus intonabat. Ad munimentum Caſtelli, duo ſunt neceſſaria, murus, & turris, murus exterior, & turris interior. Sanè in hoc ſpirituali Caſtello, quod eſt Dei genitrix Virgo Maria, murus exterior eſt virginitas corporis, turris interior eſt humilitas cordis. Habet Caſtellum iſtud murum virginitatis, contra inſultum luxuriæ, habet turrim, humilitatis, contra incurſum ſuperbiæ. Iſti namque ſunt hoſtes, qui miſerum hominem frequenter, & violenter infeſtant, videlicet luxuria carnis exterius, & ſuperbia mentis interius. Si quando te luxuria carnis impugnat, ad hoc Caſtellum procede, muro Virginitatis adhære, deprecare Mariam. Quis vnquam inuocauit eam, & non eſt exauditus ab ea? Si quando te ſuper-

Vid. ſem. 1. de Aſſump. B. Virg.

perbia mentis infeſtat, ad hoc Caſtellum accede, Turrim humilitatis aſcende deprecare Mariam. Quis vnquam inuocauit eam, & non eſt exauditus ab ea? Hæc eſt Mater pulchræ dilectionis, & ſanctæ ſpei, quę pro miſeris orat, pro afflictis ſupplicat, pro peccatoribus intercedit. Sic ille.

Eius eſt iſtud de Beatiſſima Virgine Maria Encomium. Virgo Dei genitrix virga eſt, flos filius eius; mira floris ſummitas, & inattingibilis virgæ proceritas.

Hæc eſt virga recta, virga erecta, procera, fragilis, gracilis, flexibilis, frondoſa, florigera, fructifera; recta per iuſtitiam, erecta per deuotionem, procera per longanimitatem, fragilis per abiectionem ſui, gracilis per humilitatem, flexibilis per manſuetudinem, frondoſa per ſanctiſſimam conuerſationem, florigera per virginalem conceptionem, per partum vitæ æternæ fructifera. Recta per fidem, erecta per ſpem, procera per charitatem, fragilis per pudorem, gracilis per deſpectionem mundi, flexibilis per compaſſionem proximi, frondoſa per bonorum operum exequutionem, florigera per gloriam virginitatis, fructifera per prærogatiuam fœcunditatis.

Ex ſerm. eius de Purif. B. Vir.

Eiuſdem eſt iſta ſalutatio. Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Aue quia per te mutabitur nomen Euæ. Illa fuit plena peccato, ſed tu plena gratia. Illa receſſit à Deo, ſed Dominus tecum. Illa fuit maledicta in mulieribus, ſed tu benedicta in mulieribus: per illam mors intrauit in orbem, ſed per te vita rediit ad orbem, &c.

Baling. in Cal. Mariæ 16. Iulii.

Ordinem militum de Auis ab Alphonſo Luſitaniæ Rege contra Mauros inſtitutum, ſub Deiparæ Virginis patrocinio militantem, ſua auctoritate confirmauit Innocentius. Nec Albigenſium hæreticorum, capitalium Deiparæ hoſtium peruicaciam ferre valens, quod neque miraculis à D. Dominico patratis, neque doctrinæ veritate, aut vitæ ſanctitate mouerentur, bellum ſacrum in eos indixit, & cruce ſignatos multis præmiis animauit. Porro quam impii eſſent, & quam horrendas euomerent in Deiparam blaſphemias Albigenſes, pudori caſti Lecto-

ris

ris conſulens, prudens omitto: eas tamen ſuggerit Bzouius tom. 13.

De hoc Innocentio, à maleuolis in Ordinem Dominicanorum commoto, reuelauit Deipara Ferdinando Diaz Dominicano, Pontificis feruorem deſediſſe, & quæ contra libertatem, atque inſtituta Religioſorum, ad impiorum ſuggeſtiones ſanxerat, abrogaſſe; quam porrò reuelationem eiuſdem Ferdinandi orationes, vigiliæ, & lachrimæ, vt Deipara iratum Pontificem mitigaret, præceſſerant.

Neque omittendum, quomodo Deipara per quemdam virum ſanctum, qui ei à ſacris Confeſſionibus erat, eum à moleſtãdis Religioſis Ciſtercienſibus ſibi deuotis auerterit; Litteris ſuis mandauerat Ordini iſti, vt quadrageſimam partem omnium mobilium in ſuccurſum belli Terræ ſanctæ tranſmitteret. Ordo vero priuilegijs ſibi ab eius Anteceſſoribus datis innitens, non acquieuit exactioni. Vnde Innocentius in tantum commotus eſt, vt ſæcularibus Principibus indulgere proponeret, vt ipſi poſſeſſiones ordinis vſurparent. Abbates verò, qui in proximo generali conuentu confluxerant, ſpem ſuam in Deipara ordinis patrona ponentes, ſpeciales orationes indixere. Interim ſupradicto eius Confeſſario Deipara apparens in hæc verba Innocentio mandauit. Tu Ordinem Ciſtercienſem, cuius ego aduocata ſum, deſtruere conaris, at non præualebis, & niſi citò reſipiſcas, ego te, & omnem potentiam tuam conteram, Territus Pontifex vlterius non perrexit, imò ordinis priuilegia roborauit, hocque adiecit, vt negotia huius Ordinis primò omnium in Curia expedirentur. Cumque hanc gratiam, & ſua Bulla, & Cardinalium ſubſcriptionibus firmaret, eique vnus duntaxat Cardinalis contradiceret, ita in eum exarſit, vt ſtatim eum amouere minaretur.

Cæſarius li. 7. cap. 6.

Humanis exemptus eſt anno à Virginis partu 1216. 16 Iulij, de quo apud Surium in vita S. Lutgardis hæc habentur timoris ſimul, & conſolationis plena. Dominus Innocentius III. Papa poſt celebratum Lateranenſe Concilium, ex hac vita migrauit, moxque apparuit viſibiliter

Laur. Surius in vita S. Lutgardis.

ter S. Lutgardi. Illa vt vidit illum ingenti flamma cinctum, quiſnam ſit, percunctatur: reſpondit autem, ſe eſſe Innocentium Papam. Et illa cum gemitu. Quid eſt hoc, inquit, communem noſtrum Patrem tam dirè cruciari? Reſpondit ille, tres ob cauſas ita crucior quæ etiam me æternis ſupplicijs iuſtiſſimè addixiſſent, niſi per interceſſionem pijſſimę Matris, cui Monaſterium condidi in extremis me penituiſſet. Quod autem ad te ſuffragia petiturus venire permiſſus ſum, id mihi à filio ſuo miſericordiæ Mater impetrauit.

DE HONORIO III. Pontifice Maximo.

CAPVT LII.

Ciacon.

HONORIVS Papa tertius, adoleſcens in Ecclesia Patriarchali ſanctæ Mariæ Maioris de Vrbe educatus, eiuſdem etiam Canonicus primùm fuit; Pontifex poſt Innocentium tertium creatus, Pontificio decreto edixit, vt quotieſcunque Virgineum officium in templis caneretur, toties eius, campanæ pulſu daretur indicium, teſte Conrado à Lichtenau Abbate Vſpergenſi, ſicut notat Genebrardus.

Paleonid. antiq. Carmel lib 3. apud Goronem in Chron. B Virg.

Idem non abſque miraculo præcedente, Ordinem Carmelitarum ſub regula B. Alberti Patriarchæ Hieroſolymitani hactenus viuentem, authoritate apoſtolica anno Domini 1217. approbauit, diutius diſtulerat poſtulationes eius inſtituti fratrum exaudire, quapropter ſacratiſſima Dei Mater Maria tenebris noctis interruptis, æthereo cum lumine adueniens, Summum Pontificem admonuit, dixitque; non eſt aduerſandum in his, dum iubeo, nec diſſimulandum, dum promoueo; inſinuauitque eidem Pontifici, duos ex Palatinis ſuis dictæ Religionis æmulos, Deo vltore, eſſe plexos, diſpari exitu, ſed diſceſſu

ꝗ pari. Audiuit hæc omnia Honorius,& dato diploma-
te ,eam viuendi rationem, ex præſcripto formulæ Al-
berti inſtitutam approbauit.

Idem anno 1217. die 5 Aprilis, conſecrauit Eccle-
ſiam S. Mariæ in Campitello de Vrbe ,ſuisq; ſanctis ma-
nibus in eiuſdem Eccleſiæ altari recondidit, de lacte,&
capillis, & veſtimẽtis glorioſæ Virginis Mariæ, partemq;
Coronæ de Pater Noſter,ſeu Calculos,aut Globulos pre-
carios nonnullos, quibus Auguſtiſſima cœlorum, terra-
rumq; Imperatrix, in Corona, ſeu Roſario perſoluendo,
Deo Orationes ſuas Dominicas annumerare cõſueuerat.
De quorum Calculorum, ſeu precariorum Globulorum
veritate, quoniam apud aliquos non leuis orta eſt dubi-
tatio, pro ipſis Diſſertationem compoſui, quam in tuî
gratiam, candide Lector, appono.

Ex antiquis monumentis eiuſdem Eccleſiæ.

PRO MARIANÆ CORONÆ

CALCVLIS

Romæ in Eccleſia S. Mariæ in Campi-tello ab Honorio III. collocatis.

DISSERTATIO.

INTER Reliquias, quæ in vetuſtiſſi-
ma,nunc à vetuſtate vindicata,Eccle-
ſia S. Mariæ in Campitello de Vrbe,
in marmoreo priſci operis Taberna-
culo, nobiliſſimæ Familiæ Capizuc-
chæ inſignibus Inſignito, ab anno in-
uectæ per Chriſtum in orbem ſalutis
1217. vſque ad hunc annum 1641. ſumma cum Religio-
ne aſſeruantur:& quotannis in Natali feſto Sanctiſſimæ
Dei Genitricis, publico Chriſtani populi frequentiſſimè
concurrentis, cultui ac venerationi exponuntur, quaſi

 reli-

reliquarum omnium Corona, extat Corona quædam de Pater noſter, Beatiſſimæ Virginis Mariæ: ſeu Calculi, aut Globuli precarij nõnulli, quibus auguſtiſſima Cœlorum, Terrarumque Imperatrix, in Corona, ſeu Roſario perſoluendo, Deo orationes ſuas Dominicas annumerare conſueuerat: ſic enim legitur in antiquiſſimo earumdem Reliquiarum ſyllabo, in eadem Eccleſia aſſeruato, & à Pio V. Pont. Max. per Viſitatores ſuos Apoſtolicos recognito, atque approbato.

Vid. li. Viſitat. Pii V. à Io. Catolo Poteza collectum fol. 252. pagina 2.

In nomine Domini Amen. Anno 1217. Pontificatus D. Honorij III. Papæ anno eius 2. indictione 6. Menſis Aprilis die 5. conſecrata eſt Eccleſia hæc ab eodem ſummo Pontifice: & vniuerſali Papa; per cuius ſanctas manus reconditæ ſunt in hoc altari Beatæ Mariæ Virginis multæ reliquiæ Sanctorum, & Sanctarum: videlicet de ligno S. Crucis; de lacte & Capillis, & veſtimentis glorioſæ Virginis Mariæ. Item pars Coronæ de Pater noſter Virginis Mariæ, &c.

De huius autem Coronæ veritate, quoniam dubium nonnullorum mentibus inſedit, rem prædictæ Eccleſiæ neceſſariam, chriſtianæ pietati vtilem, ac Beatiſſimæ Virgini gratam, acceptamq; me facturum exiſtimaui, ſi illam ab omni falſitatis ſuſpicione vindicarem. Quod vt facilius aſſequar, duo in primis, ex quibus omnis præfatæ Coronæ veritas conſtabit, breuiter oſtendere conabor. Primum eſt Beatiſſimam Virginem in hac mortali vita degentem Orationem Dominicam ſæpè recitaſſe: Alterum, Calculos ſeu precarios globulos in eius recitatione adhibuiſſe. His verò oſtenſis, ad clariorem dictæ veritatis confirmationem, traditionem addam, omni memoria ſuperiorem, Summorum Pontificum auctoritate ſtabilitam.

Et quidem quod Orationem Dominicam Pater noſter, vtpote à filio traditam ſæpè recitarit cælorum Regina, nullus ex Catholicis, quod ſciam, hucuſque negare auſus eſt. Cur etenim primam ad vbique orandum in ſpiritu & veritate inſtructionem diuinam, frequẽter non vſurparet Deipara? Cur eam non crebrò repeteret oratio-

tionem, quæ vt in Rationali diuinorum officiorum Gulielmus loquitur Durandus, auctoritate Doctoris, breuitate ſermonis, ſufficientia petitionum, fœcunditate myſteriorum cæteras omnes orationes antecellit? Quod ſi ſemel atq; iterum quod pulchrum, vt inquit Manutius in Adagijs, quid hac oratione pulchrius? illam igitur crebrò repetijt Diuarum Diua; eoq; crebrius, quo pulchrior eſt: præcipuè cum crebræ repetitioni, præter pulchritudinem, breuitas ipſa inſeruiret. Nam, vt Theophilactus in cap. 6. Matthæi de hac oratione commentatur. Non ſunt longæ orationes faciendę, ſed breues quidem & crebræ, oportet enim pauca loquentes perſeuerare in precibus; non enim, vt doceamus, petimus, ſed vt nos à teporibus, & ſecularibus curis abſtrahamus. Sic ille. Quis autem frequentem diuinæ iſtius orationis repetitionem in Deipara, vel in alio quouis iuſtæ culpationi patere poſſe affirmet? An per ſe, & ex genere ſuo culpanda eſt huius orationis repetitio, an verò per accidens ratione numeri, quòd ea certo numero fiat, vt ſacrilegi huius tempeſtatis hæretici contra nos petulanter inſultant? Neutro ſanè modo. nā de ſola repetitione precis ita iam olim fluuius ille lactis Lactantius Firmianus lib. 4. Diuinarum Inſtitutionum cap. 28. Quid cauſæ eſt, cur precari pro filiorum ſalute ſemel, religioſi; & idem decies facere ſit ſuperſtitioſi? Si enim ſemel facere optimū eſt, quanto magis ſæpius? Si hora prima, ergo & tota die. Hæc Lactātius. Non igitur nuda eiuſdem Orationis Dominicę, quæ non tantum bona, ſed optima eſt, repetitio culpari poteſt: multò verò minus ea poteſt, quæ eſt myſterioſa repetitio, qualis euadit per myſterioſi numeri acceſſionem. Quis enim B. Virginem in aliquam vocare culpam audeat; ſi ipſa in orando ter, verbi gratia, vel decies, vel centies & quinquagies orationem dominicam fudiſſet? nonne tres ſunt perſonæ diuinæ; decem Legis præcepta; centum & quinquaginta pſalmi Dauidici, ad quos illam poterat referre? Non vacant myſterio numeri Biblici, atque Catholici, ideoque non ſacrilegę ſuperſtitioni, vt ab hęreticis fit, ſed ſinceræ Religio-

Lib. 4. de diuin. off. ca. de Pater noſter.

Paul. Manut in adagiis.

Theophyl. in cap. 6. Matth.

Lact. Firm. li. 4 Diuin. offic. ca. de Pater noſter.

ni eorum eſt à nobis vſus adſcribendus. Poſſem quidem ad id non paucos locupletiſſimos auctores in medium afferre, qui hoc ipſum ſenſere; ſed mihi nunc inſtar omnium ſit, auctoritas Sancti, & magni Patris Auguſtini, qui in lib. 11. Ciuitatis Dei hęc ſcripſit. Numeri ratio contemnenda nequaquam eſt: quę in multis ſacrarum ſcripturarũ locis, quam magni ſit ęſtimanda elucet diligenter intuentibus. Nec fruſtrà in laudibus Dei dictum eſt: Omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti.

D. Auguſt. lib. 11. de Ciuit. Dei.

Sed dicet aliquis, quid B. Virginem ſæpè orationem Dominicam, eamq; ad certum numerum fudiſſe iactas; cùm nec ſemel in omni vita ſua huiuſmodi oratione vſã, poſſit euidenti ratione conuinci? Quomodo enim puriſſima creaturarum, verè & ex animo dicere poterat, & orare: Dimitte nobis debita noſtra, cùm certiſſimè ſciret, ſe nullum debitum, id eſt peccatum, habere, ſibi dimittendum? Nonne veritas eſt de fide, in Concilio Claromontano ſub Vrbano II. definita, vt refert Vega lib. 14. in Tridentinum cap. 18. B. Virginem nullum vnquàm habuiſſe actuale peccatum? Verùm facili negotio ſoluitur hic nodus. Aſſerunt enim nonnulli, Beatam Virginem licet nunquam peccauerit, non tamen ſemper & in omni actu ſuo, hoc certò cognouiſſe, ſed dubitaſſe interdum; ideoq; Dimitte nobis debita noſtra, dicere potuiſſe. Sed hoc, cum Suarez, falſum, & contra excellentem Beatiſſimæ Virginis perfectionẽ exiſtimo: ſuis enim omnibus actibus perfectiſſimè dominabatur Deipara, perfectiſſimeq; cognoſcebat, conſiderabatq; in omni opere ſuo, quid ſecundum rectam rationem fieri poſſet, & oporteret, atq; idcirco quale vnumquodque opus ſuũ exiſteret, perſpicuè, clareque videbat: neq; aliquid operata vnquam eſt, quod Deo gratum, acceptumq; fore, non prius certò exiſtimaret; alioquin ſi vel inconſiderate, vel cum aliqua practica dubitatione operata fuiſſet, ab omni culpa, vel imperfectione fomitis excuſari non poſſet.

Vid. Suar. tom. 2. in 3 par. qu 27. diſp. 4. ſection. 4.

Reſpondendum igitur eſt, Sanctiſſimam Dei genitricem, quando orationem Dominicam recitabat, illa

ver-

verba, Dimitte nobis debita noſtra, cùm in ſe non cade-
rent, pro vniuerſali Eccleſia protuliſſe. Vnde vir do-
ctiſſimus, & cum alijs, tum verò Theologicis literis or-
natiſſimus Franciſcus S.R.E. Cardinalis Toletus, in ſuis in
ſacroſanctum Lucæ Euangelium Commentarijs cap. 11.
cum tanquam certum fidei dogma ſtatuiſſet B. Virginẽ
Matrem nullum vnquam habuiſſe peccatum, ſubtexuit.
Nec propter hoc exiſtimes B. Virginem nõ fuiſſe in hoc
ſæculo vſam oratione Dominica; vſa enim eſt, non qui-
dem in hac parte, Dimitte nobis debita noſtra, pro ſe,
ſed pro corpore fidelium: petitiones enim hæ ſunt com-
munes, vti verba declarant: in quibus generaliter pro
omnibus fidelibus petimus, & pro ſe, ſi quis etiam indi-
get, cùm ſit de corpore. Sic Toletus.

Franc. Tolet. in cap. 11. Lucæ.

Addit P. Ioannes Baptiſta Nouatus Mediolanenſis cla-
ri nominis hac noſtra tempeſtate Theologus, in ſuo Ope-
re de Eminentia Deiparæ Virginis Mariæ tom. 1. cap. 3.
quæſt. 15. Quòd ſicut eminens charitas Chriſtũ ad pec-
cata noſtra ſuper humeros ſuos transferenda induxit, iu-
xta illud Pſalmi 122. Supra dorſum meum fabricauerunt
Peccatores, & Apoſtoli ad Galatas 3. Factus eſt pro no-
bis maledictum, & 2. ad Corinth. 5. Qui non nouerat
peccatum, pro nobis peccatum Fecit; Et ſic coram
æterno Patre ad ſatisfaciendum pro nobis eſt debitor cõ-
ſtitutus. Ita ſimili quadam ratione Beatiſſima Dei Ma-
ter, ex vehementiſſima charitate erga vniuerſam Eccle-
ſiam, & fideles, qui omnes, ipſa ſola excepta, erant pec-
catores, ſuper ſe ipſam quodammodo delicta, & debita
peccatorum ſuſcipiendo, pro illis velut debitrix conſti-
tuta, veniam à Patre æterno deprecabatur, dicendo: Di-
mitte nobis debita noſtra. Certum igitur, immotumq;
ſit; B. Virginem in hoc ſæculo degentem, ſæpè orationẽ
Dominicam recitaſſe. An verò Calculos ſeu precarios
globulos in eius recitatione adhibuerit, modò eſt inqui-
rendũm.

Io. Baptiſt. Nouat. de Eminẽt. B. Virg. tom. 1. cap. 3. quæſt. 15.

Et quidem prima fronte non videtur. Nam Polido-
rus Virgilius Vrbinas de Inuentoribus Rerum lib. 5. cap.
9. modum orandi per calculos, nouitium putat, & circa

annum ſalutis humanæ 1090. ſub Vrbano II. Pontifice Maximo, à Petro Eremita Ambianenſi inuentũ, hęc enim ſunt eius ipſiſſima verba. Vt rationem cum Deo habere poſſemus, quoties Dominicam precem cum Angelica ſalutatione recitaremus, eſt modus orandi poſtremò inuentus per calculos, vt ita dicant, ligneos, quos vulgus modo Preculas, modo Pater noſtros appellat. Eius rei auctor fertur Petrus Eremita homo Gallus, ciuis Ambianenſis, qui ab hinc annis 430. hoc eſt, circiter annum ſalutis humanæ 1090. ſanctitate floruit, egitq; cum Vrbano Romano Pontifice, vt bellum Aſiaticum à noſtris ſuſceptũ fuerit, quo Hieroſolyma recepta ſunt. Sic ille. Cui nonnulli fauent Hæreticorum, qui calculorum, ſeu globulorum precariorum vſum, vel recentem inuentionem, vel ſuperſtitioſam eſſe, Catholicis criminantur. At toto cælo, cum ſuis errare conuincitur Polydorus; ſi enim Palladium Helenopolitanum Epiſcopum, qui floruit circa annum Domini 390. atque Aurelium Caſſiodorum, qui ſæculum à Chriſti natiuitate quintũ, ſuis virtutibus illuſtrauit, attentè legiſſet, nunquam modum orandi per calculos, nouitiam vel recentem inuentionem eſſe tam leuiter pronunciaſſet. Quid enim Palladius? Hic, in ſua hiſtoria Lauſiaca cap. 23. loquens de Paulo quingentorum Monachorum Abbate in Monte Pherme habitãte, hæc inter alia litteris conſignauit. Habebat Paulus 300. preces expreſſas, & præſtitutas, totidẽ habens in ſinu calculos, & in vnaquaq; oratione iaciens vnum calculum. Sic ille. Quid vero Caſſiodorus? De eodem & ipſe loquens lib. 8. cap. 1. ſuæ hiſtoriæ Tripartitæ ſic ſeruit. Orabat Paulus ſolummodò, & velut quoddam tributum habens impoſitum, trecentas orationes Deo vnoquoq; die reddebat, & ne numero forte delinqueret, trecentos lapides ponebat, & ſingulis orationibus lapides mittebat in ſinum, expenſis verò lapidibus orationes ſciebat eſſe completas. *H*inc (inquit *H*eribertus Roſuuedius in Notis ſuis ad lib. 8. de vitis Patrum orientis numero 58) probatur vetus vſus Calculorum Roſarij, vt fruſtanei ſint hæretici, qui vel recen-

Polyd. Virgil. de Inuent. rer. lib. 5. ca. 9.

Pallad. in hiſt. Lauſ. cap. 23.

Caſſiod. in hiſt. Tripart. lib. 8. cap. 1.

Herib. Roſuued. in not. ad li. 8 de vit Patr Orientis.

centem inuentionem, vel ſuperſtitioſam calumniantur.

Neque verò ab hoc Paulo, qui anno à Virginali partu 370. ſuperſtes erat, ritum orandi per calculos incœpiſſe exiſtimandum eſt; cùm certò certiùs conſtet, huiuſmodi ritum ad Apoſtolica vſque tempora eſſe referendũ. Tunc enim in Eccleſia Dei Calculorum ſeu precariorum globulorum vſus incœpit, quando in ea incœpit Corona, ſeu Roſarium. (tum quia Corona, ſeu Roſarium, ſine calculis, ſeu precarijs globulis perſolui non poteſt; tum quia idem eſt Corona, ſeu Roſarium, ac preces Coronariæ, ſeu calculi, aut globuli precarij, vt videre eſt apud Io. Andræam Coppenſteiniũ lib. 1. de inſtitutione Roſarij cap. 2.) ſed Corona, ſeu Roſarium incœpit Apoſtolica ætate, quando adhuc Deipara in viuis erat, igitur & calculorum, ſeu precariorum globulorum vſus.

Io. Andr. Coppenſt. de inſtitut. Roſar. li. 2. cap. 2.

Duplex autem Corona, ſeu Roſarium inde vſq; ab ipſius Euangelij primordijs incœpit, Roſarium ſcilicet Chriſti, & Roſarium B. Virginis: illud ex 150. orationibus Dominicis, iſtud verò ex 150. ſalutationibus Angelicis conſtans. Mirum fortaſſe, nouumq; hoc alicui videri poterit, ſed nihil dico, quod euidentiſſimo doctiſſimorũ, ac omni exceptione maiorum virorum teſtimonio, non afferam confirmatũ. Vt enim de Chriſti Roſario à Deipara frequentiſſimè orato primum loquar. Beatus Alanus de Rupe, ſacri Ordinis Prædicatorum, vir (teſte Trithemio Spanhemenſi Abbate Benedictino) in diuinis ſcripturis eruditus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentiſſimæ opinionis, vita & conuerſatione Deo deuotus, & B. Mariæ ſemper Virginis amator præcipuus, à qua etiam ſingulari dono ſupernæ conſolationis aliquoties meruit recreari, & iam in æterna felicitate refoueri; is inquam Deiparæ magiſtræ ſuæ pene familiaris, qui plurima, vt ipſius ex ore acceperat, ita conſignauit ſcripto, in Apologia ſua ad Ferricum de Cluniaco Epiſcopum Tornacenſem cap. 8. inquit. In primitiua Eccleſia, communitas fidelium, cupiens imitari exemplum orandi in Synagoga, in qua erant 150. Pſalmi, accepit numerum eumdem, per Pater noſter, hocq; appel-

Io. Trith. in Catal. ſcript. Eccleſiaſt.

B. Alan. de Rup. in Apolog. pro Roſar. Chriſti, & B. Virg. cap. 8.

Id. loc. cit.

labatur Pſalterium, ſeu Roſarium Chriſti. Eius etiam iſta ſunt verba. Dominicam orationem Chriſtus docuit Diſcipulos, ac in eis, Eccleſiæ toti præſcripſit. Inde porrò S. Bartholomæus Apoſtolus, quaque eam & dieCenties, & centies nocte frequentaſſe proditur, cum totidem adgeniculationibus, quo in numero quatuor inſunt quinquagenæ; quarum tres ſic oratę, Pſalterium Ieſu Chriſti conſtituunt, ex centum & quinquaginta Dominicis orationibus conſtans: quartam vero quinquagenam adiunxit Apoſtolus ob deuotionis cauſam, ipſi Deoque notam. Hæc Alanus. Certè, vt Io. Andreas Coppenſtein Mandalenſis Ordinis Prædicatorum Theologus in ſuo opere de Inſtitutione Fraternitatis Roſarij lib. 1. cap. 24. ratiocinatur. In Clero inde à primæua Eccleſia, *Horarum* viguiſſe Canonicarum vſum, ſeu Pſalmorum Dauidis, Deo pſallendorum, dubitari non debet. Vt igitur populus imitator eſt Cleri factus in moribus, inq; doctrina; ita quoque, & vel maximè in Dei cultu, & in, ipſum orādi, religione; vt quot Clerus Deo pſalmos Dauidicos, tot eidem populus offeret orationes Dominicas. Vnde in primitiua Eccleſia, quod Clero erat Dauidis Pſalteriū, hoc vulgò erat Chriſti Roſarium.

Ioan. And. Cappenſt. in op. de Inſtit. Fratern. Roſar lib. 1. ca. 24

Nec ſolū Chriſti, ex 150. orationibus Dominicis; ſed Beatiſſimæ quoque Genitricis eius, ex 150. Angelicis ſalutationibus conſtans Roſariū, in iiſdem Eccleſiæ Chriſtianæ incunabulis pullulauit. *Sic enim* plurimi, fama & doctrina celebres ſcriptores, inter quos eſt præfatus Alanus, Hieronymus Taxus, Albertus Caſtellanus, Balthaſar Arias, Ioannes Andręas Coppenſteinius, aliiq; quos ſciens, libenſq; prætereo, in ſuis quæ ediderunt operibus apertè teſtantur. Vnum hic loquentem faciam Iudocum Beyſſelium, Regiæ Vrbis Aquenſis Patritium, & vnicum decus, virum tam in ſcripturis ſanctis, quàm in ſæcularibus literis eruditiſſimum, Philoſophum, Oratorem, & Poetam inſignem, & Iuris vtriuſq; Profeſſorem, & Interpretem celeberrimum, in libro, quem ad Imperatorem Auguſtum Maximilianū *Seniorem*, de Corona Roſacea conſcripſit, ita eruditè diſſerentem. Coronariorū ſa-

B. Alā. loc. cit.
Hier. Tax. lib. de Roſ. B. Virg.
Alb. caſtel. li. de Roſ.
Balthaſ. Arias Conc. 2 de Roſ. B. Virg.
Io. Andr. Capp. in ſuis operib de Roſ. varijs in loc.

ſalutandæ Mariæ ritus nouitijs inuentis nequaquam adſcribitur: ſiquidem cum ipſa penè Eccleſia pullulauit; nam cùm inter ipſa naſcentis Eccleſiæ primordia, perfectiores quique fideles, tribus illis Dauidicorum pſalmorum quinquagenis diuinas laudes aſſiduè celebrarent, ad rudiores quoque, qui modo arctius diuinis vacabant, pij moris æmulatio eſt deriuata, vt tamen non pſalmos ipſos canerent; quippe quos nec legere ſatis, nec intelligere poſſent; ſed ad myſticum illum numerum Angelici concentus Carmine vterentur, rati id quod erat, cuncta illorum pſalmorum ſacramenta cœleſti, hoc elogio deliteſcere. Siquidem eum, quem Pſalmi venturum concinunt, hunc iam adeſſe hæc formula nunciauit: ſicq; trinas ſalutationum quinquagenas (quod iuſti pſalterij vicem vi & numero compenſarent) Mariæ Pſalterium appellare cœperunt, oratione vtiq; Dominica in ſingulas Decades vbiq; præpoſita, prout a Pſalmidicis obſeruari ante aduerterant. *Hæc* ſapientiſſimus Aquenſis. Iudoc. Beyſſe l li. de Coron. Roſac. B. Virg.

Nec omittam multis & eximijs virtutum, gratiarum & miraculorum donis à Domino illuſtratũ virum, quem Paulus V. Pontifex Maximus ob eius excellentia merita in Beatorum numerum retulit, Beatum Paſchalem Baylon ex Diſcalceatis Ordinis Minorum Regularis obſeruãtiæ, Prouinciæ S. Ioannis Baptiſtæ Regni Valentini, in diuino opere, quod mirificè cõſcriptum reliquit, nullis alijs quam ab alto eruditus doctrinis (fuerat namque Paſtor ouium, & de gregibus, a Deo in ſtatum humilium laicorum ad religionem ſublatus) inter alia de Roſario Beatiſſimæ Virginis ſentem. B. Paſcalis Bayli in li. de Roſar. B. V. M.

Inuenitur quod Virgo ſanctiſſima Maria Domina noſtra, antequam ex hoc mundo diſcederet, per reuelationem à Spiritu ſancto habitam, ſanctum ordinauit Roſarium; & quòd, cum omni cœleſti Curia pro eis orat in cælo, qui illud cum deuotione perſoluunt in terra. Sic ille. Vt inter alios refert Barezzius Barezzius Cremonenſis, tom. 4. Chronicæ Franciſcanæ lib. 9. cap. 33. & P. Ximenez cap. 34. chronicæ vitę ipſius Beati de anno 1621. Quis autem horum virorum oraculis, teſti-

mo-

monijq; inficias ibit?

An incredibile alicui apparet, viua adhuc Dei Genitrice ſalutationem Angelicam in eius Roſario recitando à Chriſti fidelibus vſurpatam? At incredibile apparere non debet, quod teſtimonio Deiparæ reuelantis, & ratione quoque Theologica, vir ſcientia, ſanctitate, & diuinis reuelationibus clarus, quem ante memorauimus, docet B. Alanus. Quod accepit, tradidit, acceptum autem ſic prodidit in Apologia ſuperius allegata cap. 15. Reuelauit aliquoties glorioſa Veritatis amica Virgo Maria, quod Angelica ſalutatio in maxima ſemper fuerit reuerentia; idque vel in incunabulis Eccleſiæ Chriſtianæ, hoc ita docebat. Apoſtoli Dominicæ Annunciationis virtutem, accepto Spiritu ſancto, multò præclarius quibuſcunque poſteris pernouerunt; ſimul & agnouerunt, ſe per ipſam primitias ſpiritus accepiſſe. Quippe fonti veritatis propinquiores ac luminis. Addo; cognouerunt etiam, quod Diuorum Diua Deipara, in teſtamento nouo cauſa rerum ſacrarum fuerit ſecunda, filius prima. Ex quibus clariſſimè perſpexerunt nihil ſeſe donorum gratiæ habere, niſi Virgine Maria mediante. Addebatq; Maria: Apoſtoli vtebantur hac oratione, ſcilicet vtraque, Dominica & Angelica ſalutatione, hac inquam, vel ipſa adhuc viuente; verum ſic vt eam referrent ad Mariam ſub eſſe gratiæ, & futuræ gloriæ, ac diuinæ prouidentiæ, prout ab æterno, B. Maria in Deo ideam ſui habuit exiſtentem, quæ ratio eſt Mundi reparati. Sic ille. At verò quis illam Mariæ & gratiam tunc præſentem, qua plena erat, & gloriam futuram, cuius certa erat, & ideam præcedentē, honore digniſſima fuiſſe neget? præſertim cùm, vt Alanus ipſe ſubdit, hæc idea ſecundum D. Thomam, quæ eſt Maria Deifica, non ſit aliud a diuina eſſentia re, ſed tantum ratione. Nec ſolum Apoſtoli, viua adhuc Matre vitæ ſalutationem Angelicam vſurparunt: ſed ipſa Deipara ſciens virtutem Annunciationis Dominicæ, deuotius illam dixit, & eadem ſecundum eſſe naturale humanum, Mariam ſecundum eſſe diuinum & gratiæ & gloriæ orauit. Nec mirum. Dignum etenim, iu-

B. Alan. in Apolog. citat. cap. 15.

Vid. Ioan, And Coppenſt. in Claui prædic. Roſar. li. 1. cap. 10

B. Alan. loc. cit.

iuſtumq; erat, vt poſitam in ſeſe à Deo gratiam honoraret. Planè ingrati ſimus, ſubdit Coppenſteinius, niſi & nos Virginis exemplo gratiam Dei in nobis honorificemus: nam etiā iſto modo, Deus in nobis deſiderat glorificari. Iſtum ad modum, ſed longe altiore, Chriſtus vt homo, cùm orabat Deum, ſuam quoq; ſecundam in Deitate perſonam ipſe orabat. Mater Chriſti mortalis immortalem in ſeſe gratiam minimè adorabat, ſed verbis Angelicis nūciatam, ac declaratam recolebat, & ritè gratias Deo perſoluebat. Ioan. And. Coppenſt. loc. cit.

Sed nec Calculorum, ſeu precariorum globulorum vſus in Chriſti ac Chriſtiparæ Roſario recitando, primitiuis Eccleſiæ temporalibus ita incœpit, vt ſtatim inſtar torrentis exaruerit, ſed ita, vt inde incipiens, quaſi fons perennis, vſque ad hæc noſtra tempora perennarit. Mentior, ſi de eodem Chriſti, ac Mariæ Roſario per calculos, ſeu precarios globulos perſoluto, in omnibus ferè ſæculis mihi clariſſima non ſuppetunt exempla. Nonne ſeculo à Chriſti natiuitate 4. Chriſtianæ eloquentiæ flumen Ambroſius, Mediolanenſis Antiſtes obijt hic anno tertio poſt exceſsū Theodoſij, qui erat 397. ab Aduentu Saluatoris, ex Cardinali Baronio) Roſariū Chriſti, ac Beatiſſimæ Virginis per calculos, ſeu precarios globulos deuotiſſimè orauit? Scimus (verba ſunt Beatiſſimi Alani) vt ter benedicta Mater Dei reuelauit, S. Ambroſium Pſalterij ſeu Roſarij Chriſti, ac Beatiſſimæ Virginis ſanctiſſimam ſciuiſſe dignitatem, idque in ſubſtantia, & quantitate & qualitate. Nonne ſeculo ab eadem Natiuitate quinto Catholicæ Eccleſiæ Iubar Hieronymus, qui iunctus eſt ſuperis anno 420 & totius mundi ſanctitate, ingenio & ſapientia prodigium, Auguſtinus, qui anno 433. mortalem cum immortali vita commutauit, idem ac Ambroſius pari animi pietate præſtiterunt? Scimus, inquit, idem, vt B. Virgo Maria reuelauit, S. Hieronymo orandi ritum ad calculos, numero 150. ſingulare extitiſſe refugium, tum aduerſus hæreticos, tum vt in omni ſcientiarum genere tantum præſtaret ſtylo, quantum Orbis admiratur. Sanctus quoque Auguſtinus Eccleſiæ Doctor in

B. Alan. in Roſ. Chriſti, & Mariæ part. 2. cap. 2.

B. Alanus loc. cit.

incomparabilis Pſalterium,ſeu Roſarium Chriſti, & Mariæ vſurpauit. Et quis enim dicere audeat,vel cogitare tantum virum,Pſalterium tantum ignoraſſe,quod nos ſcimus,quod Eccleſia prædicat,& frequẽtat? Nonne ſeculo 6. idipſum factitauit glorioſus Monachorum Pater Benedictus,teſte ipſius Benedicti filio, Ioanne de Prato? Idem loquatur Alanus: S.Benedictus ſacri Ordinis ampliſſimi Patriarcha digniſſimus,ea cura & religione, ſanctum in pſalterio ſalutatorio, in Roſario ſcilicet Chriſti & B.Virginis,cultum Dei familiarem ſibi,perpetuumque voluit,& obſeruauit ſic, vt eo, tam diuinæ Monaſticæ inſtitutionis fundator, & auctor fieri mereretur. Nonne ſeculo 7. id ipſum proſequutus eſt aureus, auguſtiſſimuſque Eccleſiæ Doctor S. Gregorius Papa, huius nominis primus,vt ter benedicta Dei mater reuelauit? Quis enim hunc de vlla eiuſdem Roſarij negligentia, vel omiſſione ſuſpectum habere, vel cogitatione poteſt, cùm eiuſdem Roſarij ſanctiſſimam ſciret dignitatem,idque in ſubſtantia,& quantitate,& qualitate? Nonne ſeculo 8. Venerabilis Beda,tota Anglia,Brittannia,& Francia,longè lateq; Pſalterij Mariani intermiſſam frequentationem prædicationibus ſuis inſtaurauit: atque ex eo gentes illæ,in primis Anglicana, eo pſalterium hoc amore, & honore complexa eſt, vt paſſim in Eccleſijs videre eſſet ſuſpenſa,fixaque Roſaria compluria,publicum ad vſum, omnibuſque communem, quibus templum ingreſſis ad ea ſuas fundere preces,Deoque libare placuiſſet? Nonne ſeculo 9. Leo IV.Pontifex Maximus,cùm aduerſus Saracenos, ſeu Mauritanos Romam cogitantes, militares copias conſcripſiſſet,& Oſtiam vſque in eorum occurſum duxiſſet, priuſquàm confligerent,iuſſit, vti omnes Beatiſſimam Virginem in auxilium aduocarent,ſingulique Roſarium manu tenerent, ſicque ex eo conflictu maximam Victoriam reportauit? Nonne ſeculo 11. vt de Petro Eremita Ambianenſi,& Ottone Bambergenſi Epiſcopo ſileam, ſpecialis Mariæ ſponſus Bernardus, mirifico zelo Roſarium Chriſti,& Mariæ propagauit, & exemplo illuſtrauit; indeque vir tantus, tantam apud Deum ſibi

Id.loc cit. & part. 4. cap. 32.

Id.in apol. cit.cap.8.

Id. in Roſ. Chriſti, & Mariæ par. 2.cap. 2.

Id.in Apol. citata.

Alph. Villegas 14. Septemb.

Hiacynth. Choq.li.de viſceribus mater. B. Virg. erga Ord. prædic. ca. 22.

Robert. Frãquinet. in lib de Corõ.Virg.

Polyd.Virgil.loc.cit.

gra-

gratiam adinuenit, vt vel in terra multis altior Diuis, merito Roſarij eſſe mereretur? Nonne ſeculo 12. Beatiſſimus Pater Dominicus, incliti Prædicatorum Ordinis Patriarcha digniſſimus, ſuum ipſe in Ieſu Matrem pietatis affectum, ſimul ac ſtudium vix dum natu maior decenni, & exinde continuo, ſua in Roſario Mariæ, non in manibus verſãdo ſolùm delectatione, ſed ad ipſum quoque ſedula orandi deuotione, luculentè demonſtrauit? Quod prætereà Roſarium, Deipara iubente, atque adiuuante, cum tot ſignis, & portentis mirabilibus vbiq; prædicauit, vt ob id, eius ſi non inſtitutor, certè ſingularis reſtitutor, & propagator rectè ab omnibus habeatur? Quid de ſignifero illo Stigmatum, Chriſti Cherubico Patriarcha Minorum fratrum humillimo, eiuſdem Dominici coæuo atque amiciſſimo, Franciſco Aſſiſinate dicam? Nonne hic Roſarium B. Virginis orauit, & inaudita, tum in ſe ipſo, tum in ordine ſuo per idem deſignauit: ordinique pignus hoc deuotionis præcipuæ reliquit vſurpatum?

B. Alan. in Apol. cit.

Id loc. cit.

Id. B. Alan. loc. cit.

Succedentium ſæculorum exempla, ne longior ſim, tacitus prætereo, meamque aſſertionem ſic premo. In primitiua Eccleſia, vt ex ſupradictis perſpicuum eſt, Roſarium Chriſti ex centum, & quinquaginta orationibus Dominicis conſtans, per calculos à Chriſti fidelibus frequentabatur: igitur & à vera Chriſti fidelium Matre Virgine Deipara. Quis enim adeò frontis effrontis eſt, vt affirmare audeat, orandi ritum à Chriſti fidelibus vſurpatum, ab illa, quæ in omni virtutis actu, eorumdem abſolutiſſima forma fuit, prætermiſſum atque neglectum? Si verò Chriſti Roſarium prætermiſſum, aut neglectum à Chriſtipara non fuit: ſed ab ea vſurpatum, frequentatum, imò in delicijs habitum eſt: cur de eiuſdem Roſarij calculis, ſeu precarijs globulis, aſſumpto eius ac cælis donato corpore, ad noſtram vſque ætatem aliquid peruenire non potuit? Quot quęſo Beatiſſimæ Virginis reliquiæ, ſacræque pignora nunc extant, quæ in præcipuis Chriſtiani orbis Eccleſijs ſumma cum religione aſſeruata, pia fidelis populi veneratione coluntur? Lacteum illum

Vid. Ferreol Locr. lib. 5. Mar. Auguſt.

ſum vberum niue candidiorum liquorem, multoties Chriſto propinatum, Aſſiſium in B. Damiani Ordinis D. Claræ cænobio; Mons Gerardi in Flandris; Duacum in templo B. Amati; Tungri Eburonum, Toletum, & Ouetum in Hiſpanijs; Pariſij tum in Cathedrali templo, tum in ſacro Regis Sacello, aliaque orbis loca poſſident. Capillorum eius puriſſimorum partem Roma in D. Crucis magna religione conſeruat, teſte M. Attilio Serrano in libro, quem de ſeptem Vrbis Eccleſijs conſcripſit. Eorumdem aliquid habet Ouetum: participant, & Altimontum in Calabria, Aquiſgranum in Germania, Mons Gerardi, Duacum, Audomaropolis; Mareolenſe Aſceterium, Atrebato mille paſſibus abiunctum. Domo Virginea gaudet Lauretum; eiuſque partem ſe habere dicunt Aſcetæ Montis S. Eligij iuxta Atrebatum. Lecti Virginei pars, eodem Attilio Aſſertore, Romæ in Baſilica S. Mariæ Maioris aſſeruatur. Beatiſſimæ Virginis induſia, ſeu Interulæ Carnoti, & Aquiſgrani in magna veneratione habentur. Taceo Deiparæ tunicas, Zonas, Vittas, Vela, annulum, atque alia, quæ ſacratiſſimo eius corpori, dum in terris vixit, proxima fuerunt, à Ferreolo Locrio Paulinate in libro S. Mariæ Auguſtæ cum locis, in quibus eadem religioſè aſſeruantur, enumerata. Cur igitur de ſolis Roſarijs calculis, ſeu Coronarijs preculis Beatiſſimæ Virginis negetur, quod de alijs eiuſdem reliquijs non negatur? Has verò cæteraſque Mariæ reliquias, non articuli fidei loco nos Catholici habemus, aut tanquàm tales facili populo, leuique plebeculæ venditamus, vt falsò vociferantur hæretici, ſed modò Traditionum (quas Boni iſti repudiant) auctoritati, modò veterum auctorum fidei, modò miraculorũ ad eas patratorum ſplendori accedentes, Deiparæ reliquias eas eſſe nihil, aut vix nihil, ambigimus, ideoque veneramur, & colimus, nos earum præſentia beatos fatemur, & ſumus quanquam harum ab illis certitudo quandoque maior, & ex ea honor habeatur.

Et quidem ſi pro noſtris Marianæ Coronæ, ſeu Roſarij Calculis aliud non ſtaret, præter traditionem omni memoria ſuperiorem, Summorum Pontificum auctoritate

fir-

firmatam, nihil nobis eſſet de eorum veritate dubitandũ: adeò enim ex traditione deſumptum, firmum eſt argumentum; vt quamuis non perpetua, ſed multorum annorum ſit inueterata traditio, conuincat intellectum, vt ſi multa ei aduerſentur, non negetur, ſed ei oppoſita corrigantur. Quemadmodum in Apparatu ad tomum. 1. Annalium Eccleſiaſticorum Cardinalis obſeruauit Baronius. Nihil opus argumentis, ingenio nihil, nihil teſtibus, in re, pro qua traditio ſtat. Totius orbis (verba ſunt S. Hieronymi contra Luciferianos) in hanc partem conſenſus, inſtar præcepti obtinet. Nam & multa, quæ per traditionem in Eccleſijs obſeruantur, auctoritatem ſibi præſcriptæ legis vſurpant, & rationabilis obſeruatio eã ſibi vendicat, quoniam ita noſtri tradidere maiores. Sic ille. Pro noſtris Marianis calculis ſtat traditio, eos nobis noſtri tradidere Maiores, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontifices Summi. confitemur, veneramur, lætanter, glorioſæque poſſidemus, atque prædicamus, quod traditum accepimus, nihil amplius quærimus. Traditio eſt, inquiebat homilia 4. in 2. ad Theſſalonicenſes Epiſtolã S. Ioannes Chryſoſtomus, nihil quæras amplius. An huic traditioni fidem, ac vim adimere tentabis, quia eius teſtem, ſcriptorem aliquẽ claſſicum, tibi aſſignare non valemus? At ideo traditum eſt, quia ſcriptum à nemine eſt. An neſcis, quia traditio ipſa ſibi teſtis eſt? Quę igitur ſibi ipſa ſufficit, quid ſcripturæ, quid teſtis, quid opis eget alienæ? Quæ ipſis rerum ſcriptoribus fidem tempore facit ac firmat, fidem ab ijſdem ſibi non quærit. Antiqua pleraq; ipſius teſtimonium deſiderant, nullius ipſa, vt egregiè loquitur Coppeſteinus lib. 2. de Fraternitate Roſarij cap. 5. Concedeſne de his Deiparæ precarijs globulis, ſeu Calculis, traditionem quidem eſſe, ſed eam probam, aut legitimam non eſſe? non credo. Nam ſi proba, aut legitima ex te non eſt, ſed nouitia & ficta; aſſignare debes figmenti tempus, locum, modum, auctorem, occaſionem; hoc autem nunquam poteris aſſignare, quamuis omnes tuas exeras ingenij vires. Quod ſi aſſignare non potes, traditioni acquieſce. Traditio eſt,

Baron. tõ 1 annal. in appar.

D. Hier. li. con. Luciferian.

D. Chryſoſtom. hom. 4 in 2. Ep. ad Theſſal.

Io. Andr. Coppenſt. de Fratern. Roſar. lib. 2. cap. 5.

eſt, nihilquæras amplius. Liceat mihi pro Marianorum calculorum traditione hac vſurpare, quod pro fide tradita, quondam Tertullianus, dum contra Hæreſiarcham, paternarum traditionum Contemptorem, Marcionem ita ſcribit. Si Chriſtianus es, crede quod traditum eſt: ſi traditionem non recipias, multa quæ in Chriſti Eccleſia firmiſſima habentur, in dubium poteris, reuocare, cùm non alio, quàm traditionis fundamentò nitantur. Excides à vero, ſi altiora traditione quæſieris: nam vt veriſſimè D. Athanaſius in lib. de Verbo Incarnato contra Paulum Samoſatenum. Qui ea, quæ vltra vires ſunt, indagat, in præcipiti conſiſtit: qui verò traditioni inhæret, extra periculum verſatur. Iam per quadringentos viginti & amplius annos Marianæ Coronæ globuli, quibus ipſa Orationes ſuas Dominicas Deo Optimo Maximo numerabat, in hac Eccleſia S. Mariæ in Campitello religioſè aſſeruantur, & pia populorum fidelium veneratione coluntur, cùm ibidem, vt huius diſſertationis initio diximus, anno ſalutis 1217. ab Honorio Papa III. fidelibus fuerint ad venerationem expoſiti. Quis vero adeò demens eſt, vt eos anteà alicubi cultos fuiſſe neget? quis tunc primò natos exiſtimet? Certè vas, in quo aſſeruantur, eam redolet antiquitatem, vt illud ante mille annos elaboratum, promptum cuique iudicium præſtet. Non enim minoris antiquitatis, quàm altare portatile S. Gregorij Nazianzeni, quod ibidem pretioſiſſimis ſanctorum, ac ſanctarum reliquijs refertum aſſeruatur, intuentium oculis apparet. An Chriſti in terris Vicarius, hos calculos publicæ fidelium venerationi expoſuiſſet, ſi eorum veritatem, antiquæ ſaltem traditionis vallo munitam, prius anteà non cognouiſſet? tantam non ſuſpicor, in tanto Pontifice leuitatem. Nec permiſiſſet Deus ſuum in hoc errare Vicarium.

Tertull. li. de Carn. Chriſti c. 2.

D. Athan. li. de Verb. incar. con Paul. Samoſat.

Hæc habui, Chriſtiane lector, quæ pro Marianæ Coronæ globulis, Romæ in Eccleſia iam dicta aſſeruatis, in præſentia diſſererem. Si tu hiſce certiora habes, ſcribere ne dubita: Sentiam tecum, ſi his afferas meliora. Quouſque autem aliud neſcio, quod ſcio tenebo, illamque

que in mortali iſto, & miſerabili deſerto poſitus, firma fide, humili corde, mente deuota venerabor Coronam, qua Deipara vitæ huius vſura fruens, Deo orationes ſuas Dominicas annumerauit; quamque Sacratiſſimo manuum ſuarum ſanctificauit attactu.

Obijt autem præfatus Pontifex Honorius III. (vt ad noſtra tamdem redeamus) anno ſalutis 1227. ſepultus ante aram Præſepij, in Baſilica S. Mariæ Maioris.

DE GREGORIO IX. Pontifice Maximo.

CAPVT LIII.

GREGORIVS nonus Pont. Max. poſt Honorium tertium Pontifex deſignatus, glorioſæ Dei Matris Mariæ Virginis perpetuus cultor, dum armis Federici Imperatoris exagitaretur, decreuit, vt Hymnus Salue Regina, certis diuinæ rei horis adderetur, & vt laudes B. V. ſpeciali oratione in Matutinis celebrarentur, & ſalutatio eiuſdem tum mane, tum veſperi, dato ſigno campanæ, ab omnibus genu flexo repeteretur.

Ex eius vitæ ſcriptoribus.

Imaginem Deiparę à S. Luca depictam, ex loco, qui dicitur, Sancta Sanctorum, perlatam, cum omni Clero, ac populo in templo Sanctæ Mariæ de Populo repoſuit.

Spinell. in tract. de feſtis, ac templis Deip. num. 27.

Ordinem ſanctæ Mariæ de Redemptione captiuorum, ſiue vt nonnulli vocant, de mercede, à Iacobo Aragoniæ Rege inſtitutum ratum habuit, firmauitque anno 1230. extatque diploma datum Peruſij 16. Cal. Februarij. Alium item Ordinem, cui nomen ſanctæ Mariæ à Monteſa, ab eodem Rege erectum, ſua auctoritate conſtabiliuit.

Loerius in Mar. Aug. lib. 3. cap. 4.

Baling. in Cal. Mar. 20. Martii.

Idemque non procul à Reatina Ciuitate, Eccleſiam ſub inuocatione Beatiſs. Virg. conſecrauit. Vita functus eſt anno 1241. 11. Cal. Septemb.

Vvadding. tom. I. Annali Min ad an. 1217. numero 13.

DE INNOCENTIO IV Pontifice Maximo.

CAPVT LIV.

Gian. in Cēt. 1. Ann. Ord. ſeru. lib. 2. ca. 12. Gonon. in Chron. B. Virginis ex Thoma de Trugillo Tom. 2. Theſ. Concion.

INNOCENTIVS quartus Pont. Max. præcipua quadam religione in Beatiſſimam Dei matrem vehementer propenſus, feſtum Natiuitatis eius, inter ſolemnia feſta, cum octauis retulit, & vniuerſo Chriſtiano orbi, ſolemniter celebrandum, Bullis editis, indixit: nam poſt mortē Cæleſtini 4. decurſum fuit tempus ſeſquianni, & vltra, quò tempore non poterant concordare Cardinales in electione Pōtificis, vnde ſuccedebant in vniuerſa Eccleſia afflictiones, & multa mala, pręſertim in Italia; ſiquidem Fridericus Imperator, factus rebellis ipſi Eccleſiæ, ſibi vſurpabat terras, Eccleſiæ ſubiectas. Deſiderabant ergo Cardinales, qui erant in Cōclaui, electionem facere, & nunquā poterant inter ſe cōuenire, & concordare; tractatum ergo fuit inter eos, & propoſitum à quodam deuotiſſimo B. Virginis, vt fieret votum, quòd qui primus ex eis Papa electus eſſet, breui tempore, mandaret in Eccleſia vniuerſa (nam antea in particularibus quidem Eccleſijs iam celebrabatur huiuſmodi feſtum, à tempore Apoſtolorum) celebrari feſtum Natiuitatis Beatiſſimæ Virginis, cum ſuis Octauis, per totum Chriſtianiſmum: quo voto facto, ſtatim ſucceſſit electio Sinibaldi Cardinalis, qui vocatus fuit Innocentius quartus. Hic ergo inſtituit celebrari feſtum ab omnibus Chriſtianis, & Catholicis, in vniuerſa Eccleſia, Natiuitatis B. Virginis die 8. menſis Septembris. Et quia huiuſmodi electio Pontificis gaudium, & iucunditatem maximam attulit vniuerſo mundo, propterea Pontifex ipſe attribuens eam iucunditatem Natiuitati, & meritis B. Virginis, inſtituit, vt diceretur iſta Antiphona; Natiuitas tua Dei genitrix Virgo, gaudium annunciauit vniuerſo mundo. Officium etiam, quod in eiuſdem

Nati-

Natiuitatis feſto legi, & cantari ſolet, ordinauit.

Huius tempore, Auenione, Arelatę, & in alijs Vrbibus Galliarum, non tam ab hæreticis, quàm ab inuidis aliquibus Clericis, multam calamitatem paſſæ ſunt Religiones Mendicantium. Cauſa fuit, quòd in partem miniſterij Eccleſiaſticæ Hyerarchiæ adiuncti, tum concionibus ad populum faciendis, tum confeſſionibus excipiendis operam maiorem, quàm illi negligentiores, nauarent. Inter hos Carmelitæ, cum Diuæ Dei parentis Mariæ interceſſionem implorarent, Priori eorum Generali Diua apparuit, dixitq. Vade ad Innocentium quartum intrepidè, qui iuxta nominis ſui interpretationem, partem innocentium fouebit, atq; promouebit. Iuit ille, & à ſummo Pontifice quæcunq; deſideraſſet, contra impugnatores obtinuit. Cum neſcio quibus cauſis, eſſet in Ordinem Prædicatorum, & Franciſcanos, nulla eorum culpa incitatus, & quibuſdam etiam Edictis eorum priuilegia, & facultates impediſſet, ij quidem ad cæleſte auxilium implorandum, inter alias preces Litanias etiam quotidianas indixerunt. quæ dum Romæ à Fratribus Dominicanis in Eccleſia recitarentur, vni ex ipſis contigit, vt ipſam Virginem videret ſtantem vna cum filio, ita vt, ipſo vultu eius familiæ mœrorem, ac lachrymas, quas vberius fundebant, miſereri videretur, & ad filium conuerſa hęc verba iterare; Fili exaudi eos. Nec multò poſt, ipſum etiam Innocentium ferunt, morte iam imminente grauiter pœnituiſſe, illaq; verba ex pſalmo protuliſſe; *Propter iniquitatem corripuiſti hominem, & tabeſcere feciſti ſicut araneam animam eius*, ſtatimq; ex hac vita migraſſe: tum deniq; in prouerbium Aulę Palatinę abijſſe, à Litanijs Prędicatorum, libera nos Domine.

Paleonid.l. 3.hiſt. Carmel.

Huius Pontificis iuſſu, Cardinalis Petrus Capocius excitauit à fundamentis ędiculam B. Virginis Mariæ tali occaſione. Cum Imago quædam B. Virginis depicta in tegula, per imprudentiam, deiecta eſſet in puteum, qui pridem ad equorum ſtabulum, ac prope viam publicam (vnde poſtea templum denominatum eſt) ſitus

Baling. in Cal.Mar. 7. Decemb.

erat in ædibus Cardinalis Capocij: nocte porro quadam exundantibus putei aquis, & Equile ipſum inundantibus, equorum ſtrepitu excitati famuli, eam imaginem aquis ſupernatantem (licet ex ſe grauem) conſpexere, mox Cardinalem docent, qui magna pietate primum domi ſuę Imaginem repoſuit, mox ſummi Pontificis iuſſu Aediculam ædificauit, in qua Imago eſt collocata; tandem eam Patres Seruitæ in ampliorem formam extruxere: puteus verò ille intra templum concluditur; ea ex aqua ęgroti potiſſimum bibunt; Vocatur autem Templum S. Marię in via. Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1243. Idib. Decembris.

DE ALEXANDRO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT LV.

MORTVO Innocentio quarto, in Pontificem electus eſt Alexander quartus; qui Beatę Mariæ Virginis monitu in ſomnis accepto, plurimis Indultis, Ordinem Seruorum eiuſdem B. Virginis, approbauit: cuius propterea ſimulachrum Seruitanæ familię alumni, Florentiæ, coram Dei Genitricis Annūciatæ Imagine, apponi curarunt; vt cuius monitis, ſeruorum ſuorum cętum, in gratiam Apoſtolicę Sedis, receperat, & comprobauerat, eiuſdem quoq; Imagini deuotè adſtare, illam perpetuo venerari, ab eaq; viciſſim honorem, & gratiam, præcipuoſq; fauores accepiſſe videretur.

Archangegelus Ganius in Cēt. 1. Ann. Ord. ſeruorū l. 3.

Idem anno ſalutis 1258. Viterbij, ędem S. Marię ad Gradus, a Raynaldo Cardinali conſtructam, Deiparæ propriam eſſe voluit, eidemq; proprijs manibus dedicauit. Eodem anno, eadem in Vrbe, Trinitariorū Eccleſiam ſub Sanctę Virginis patrocinio cōſecrauit, datis triū annorum, & ter 40. dierum Indulgentijs. Obijt anno 1261. 8 Cal. Iunij.

L[illegible]rius in Mar. Aug. l. 4. cap. 17. & in Coron. Anaceph.

De

DE VRBANO IV.
Pontifice Maximo.

CAPVT LVI.

VRBANVS quartus Pont. Max. poſt Alexandri quarti deceſſum, Romanus Pontifex renunciatus, nouo Ordini militiæ B. Virginis Mariæ formam viuendi præſcripſit, vt viduarum, & pupillorum curam ſuſciperent, vt paci componendæ ſeruirent. Viuebant ſuis in ædibus cum vxoribus, & liberis tunica alba, & ſubcineritia toga induebantur, crucem purpuream in campo albo, ſupra poſitis ſtellis, præferebant.

Idem prolationem nominis Mariæ, ſacris Indulgentijs ditauit, vt eius eſſet frequentior inuocatio. Vita functus eſt anno 1264. 10. Octobris.

Balin. in Cal. Mar. 10. Octob. ex Sigonio lib. 3. Epiſcoporum Bononienſ. Poyre in Coronæ tripl. B. M. tract. 1. c. 28. Poza in Elucid. lib. 2. tract. 17. c. 9.

DE NICOLAO IV.
Pontifice Maximo.

CAPVT LVII.

NICOLAVS quartus Pont. Max. ob amorem D. Virginis, habitare conſueuit, apud ſanctam Mariam Maiorem; quam porro Baſilicam, vna cum Iacobo Columna, reſtituit, atq; eidem cuiuſdam Monaſterij tunc extincti, nomine S. Bartholomæi in Suburra, Ordinis S. Benedicti, reditus conceſſit; Oueti in Tuſcia, Angelorum Reginæ ædificauit longè pulcherrimum templum, quod & conſecrauit anno 1290. 13. Nouembris, illudq; marmoreis ſtatuis, à primis artificibus, ſculptis decorauit. Qua autem erga æternæ ſapientiæ Matrem Mariam Virginem, pietate viguerit, in Bul. a quadam, quam ſui Pont. anno primo edidit, oſtendit,

Toſſiniac. hiſt. Seraphica lib. 2. Paulus de Angelis in deſcript. Baſilicæ ſanctæ Mariæ Maioris.

Baling. in Cal. Mariæ 4 Aprilis.

ibi inter cætera fatus. Propter veritatem, & manſuetudinem, & iuſtitiam, Verbum Patris, quod totus non capit Orbis, Ancillam humilem recognoſcens in ſua ſe clauſit viſcera factus homo, humilians ſemetipſum, vt nos Diuinitatis ſuæ participes ſtabiliret. Hæc eſt mulier amicta Sole, & Luna ſub pedibus eius, quæ cum virginitate fæcunda nobis genuit Saluatorem. Hæc eſt illa, quę & Mater, & Virgo, Deum habuit filium, ſuper Choros Angelorum ad cæleſtia Regna exaltata. Hęc eſt vtique Virgo S. Maria, Virgò Virginum, Mater Chriſti, regali ex progenie orta, & Abrahæ ſemine, ex generoſa, & Dauidica ſtirpe concepta, diuinitus miſticis præfigurata miraculis, & ſola inter mulieres à virili commercio, & dolore parturientium aliena: fœlix namq; & omni laude digniſſima Sancta parens, ex qua, in mundum paterni luminis ſplendor venit, cuius humilitas Deo grata noſtris delictis miſericordiam impetrauit, & aduocata pro nobis ſedula veniam repromittit. Dignum certè eſt, vt Chriſti fideles loca, ſuis inſignita vocabulis, condigna reuerentia venerentur, vt à ſuo filio patre fidelium, qui mentes eleuat, virtutem largitur & præmia, veniam conſequantur &c. Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1292. pridie Nonas Aprilis, in Patriarchio S. Marię Maioris, eoq; loco ad caput Baſilicæ, minorem portam verſus, in Choro ſepultus eſt, vt ex hoc Epitaphio circa eius ſepulchrum, Emblemate ex Porphireticis lapidibus ornatum, in pauimento inciſo conſtat.

Paulus de Angelis loco cit.

Vita Pontificum Rom.

Hic tumulus tumulat humilem, qui faſcibus auctus,
Sic moriens ſtatuit, oſſa manere ſua.
Hunc Franciſcus alit, Cardo veſtit, almaq. Petri,
Sedes magnificat, gratia dia beat,
Quartus Papa fuit Nicolaus, Virginis Aedem.
Hanc lapſam reficit, ſitq; vetuſta noua.
Petrus Apoſtolicus ſocium, Franciſcus alumnum.
Protegat. Omnipotens, Matre rogante, beet.

De

DE COELESTINO V. Pontifice Maximo.

CAPVT. LVIII.

POſt Nicolaum quartum, conſtitutus eſt ſummus Pō-tifex, *Cæleſtinus* quintus, ita in Pontificatu appellatus, quod cęlitus miſſus eſſe diceretur. Hic tres annos natus, cum in præacutū lignum, oculum dextrum illiſiſſet, & lumen amiſiſſet, à B. Virgine ſanatus eſt, vt ne macula quidem, nec vulneris veſtigium appareret, perfectumque lumen recepit. Grandiuſculus factus, cum Scholas frequentaret, ſæpe ab eadem S. Virgine, & S. Io. Euangeliſta erudiebatur. Factus vir, ſolebat per ſingulos annos ſex quadragenas, incredibili cum rigore, ieiunare; quarum tertiam in honorem ipſius ieiunabat, incipiens à feſto Apoſtolorum *Petri*, & *Pauli*, vſque ad eiuſdem Virginis Aſſumptionem. multis quoque ad eum videndum confluentibus, vt eos ad Virginis amorem, ac deuotionem inflammaret, *Corollas* precarias tribuebat. Cæleſtinorum Ordini à ſe inſtituto, viuēdi modum præſcribens, non contentus fuit diuinæ laudis officio, ſed cō-ſiderans intemeratam Virginem, eſſe peccatorū ſcalam, portam cæli, veniæ largitricem, & gratiæ, miſericordiæque matrem, ordinariæ ſeruitutis penſo, præmiſit quotidianum ipſius immaculatæ genitricis officium, vt conciliata prius matre, facilior eſſet, per eam, ad filium acceſſus. Cuius præterea officium, ipſe ab adoleſcentia, deuotiſſimo cordis affectu recitabat. Cùm à Concilio Lugdunenſi, impetrata ſui Ordinis confirmatione, rediret, & iuxta Vrbem Aquilæ, in loco Colllsmadij, requieſceret: vidit in ſomnis ſcalam erectam, necnon Angelos aſcendentes, & deſcendentes, ac in ſcalæ ſummitate glorioſā Virginem Dei genitricem Mariam, inter Angelotum choros exiſtentem, qnæ ad B. virum conuerſa, vt in eodem loco, Eccleſiam in ſui honorem conſtrueret, præcepit. His au-

Ciacon. in eius vita. Benedi Go. nonus in eius vita, & in Chron. B. V.

auditis, ad Monaſterium ſancti Spiritus, concito gradu reuerſus, duos fratres ſine mora Aquilam direxit, vt pro ædificanda Eccleſia locum illum emerent. Quod vbi factum eſt, conuocantur artifices, fundamenta iaciuntur, opus acceleratur, Eccleſia conſtruitur, & in eo loco, quo ſcala illa mirabilis apparuerat, altare in honorem Virginis Deiparæ erigitur. Beato fine quieuit anno 1296. die 19. Maij, de quo vide etiam fundatores noſtros Marianos cap. 23.

DE BONIFACIO VIII. Pontifice Maximo.

CAPVT LIX.

Baling. in Cal. Mar. 21. Octob.

POſt Cæleſtini quinti abdicationem, in Summum Pontificem delectus eſt Bonifacius octauus, qui Imaginem Deiparæ, ac ſuam, quam eidem Deiparæ offert Apoſtolorum Princeps, vermiculato opere ad D. Petri Baſilicam (quam & multùm ornauit) collocauit. A morte inſuper, inuenta ſunt in eius ſacris veſtibus, anno 1606. cum eius ſepulchrum aperiretur (in quo poſt annos duos, & trecentos, eodem die, quo mortuus fuerat, repertum eſt corpus eius integrum, & incorruptum, in quo non niſi extremum naſi deſideraretur) non leuia eius in Deiparam affectus, argumenta, nam in fimbrijs albæ (quæ & Camiſium dicitur) viſebantur, auro, & ſerico, acu pictæ infraſcriptæ hiſtoriæ, Annunciationis, Viſitationis, Natiuitatis, Inuentionis Chriſti à Matre in medio Doctorum, vt alias prætercam.

Iacob. Gardinus de Iubileo.

Occaſione Iubilæi, quod ipſe indixit anno 1300. illuſtris accidit Deiparæ apparitio, quam, quia parum cognita lubet hoc loco ſubijcere. Clericus quidam, iubilæi tempore, vidit per quietem ſanctiſſimam Virginem, cum Filio in vlnis, in quodam thalamo reſidentem. Eam cum Clericus genuflexo adoraſſet, ita ipſa ad eum. Omni-

nibus miſerans indulſit Deus. Eo autem ſubijciente: Num & mihi? ſubticuit Deipara; rurſumq. poſt momullam interiectam, repetijt idem: Omnibus miſerans indulſit Deus, viuis, & mortuis. Proſtratus iterum ille, num & mihi? Cui nec tum dato reſponſo, at paulo poſt ait. Indulſit omnibus, mortuis, & viuis miſerans Deus, atque etiam tibi. Et vt de viuis ſileam, certè tunc temporis Dæmones per Energumenos publicè clamabant omnes animas purgatorij æternam gloriam conſecutas.

Antiphona illa: *Aue glorioſa Dei genitrix, &c.* ad primas Aſſumptæ Deiparæ veſperas, in Eccleſia Atrebatenſi vſurpari conſueta, fertur ab hoc Pontifice fabricata, eaque opinione ducitur Genebrardus lib. 4. Chron. ad annum 1294. Vide vitas Pontificum nouiſſimè excuſas in vita huius Bonifacij. Locrius in Mar. Aug. l. 7. cap. 10.

DE CLEMENTE V. Pontifice Maximo.

CAPVT LX.

CLEMENS quintus Pont. Max. maxima in Deiparam pietate feruens, contra Saracenos, eiuſdem Deiparæ hoſtes, non ſemel tum in Syriam, tum in Inſulas Baleares, & in Hiſpanias, ſacrum bellum edixit. Vreſtæ item in Gallia, Deiparæ templum erexit, in quo etiam conditus eſt anno 1314. Ciacon. in eius vita. Baling. in Cal. Mar. 20. Aprilis.

Extant in Parnaſſo Mariano Duaci per Bellerum excuſo, anno 1624. Hymni ſacri officij de compaſſione B. Mariæ Virginis, ex Hortulo animæ deprompti, Auctore Papa Clemente, ſuntque vt infra.

Ad Matutinum.

Hora matutina Mariæ nunciatur,
Quòd Ieſus, à Iudæis falſis captiuatur.
Domum Annæ petijt, illuc ducebatur,
Toto corde tremuit, malè cum tractatur.

Ad

Ad Primam.

Hora Prima Maria Ieſum ſuum natum
Crebris ſuſpirijs, ſequitur ad Pilatum;
Falſos teſtes audiens, ſputo maculatum
Cernens, ingemiſcit acriter alapatum.

Ad Tertiam.

Audit hora Tertia crucifigi natum,
Vidit tectum purpura, ſpinis coronatum
Ad mortis ſententiam, eumdem damnatum,
Trabe magna grauiter Crucis oneratum.

Ad Sextam.

Hora ſexta Maria videt conclauari,
Corpus Chriſti tenerum in altum lèuari,
Ieſum ſitientem, felle ſaturari,
Et veſtem proprio ſanguine rubricari.

Ad Nonam.

Hora Nona Maria Ieſum expirantem
Videns, audit eum magna voce clamantem,
Ioanni Matrem, Spiritum Patri commendantem,
Enſem Symeonis, cor eius perforantem.

Ad Veſperas.

Hora Veſpertina Maria doloroſa,
De cruce depoſitum voce queruloſa
Continens in gremio dixit: O meorum
Vita, ſuſtentatio, lumen oculorum.

Ad Completorium.

Hora Completorij venit ad ſepulchrum,
Vnxit aromate Maria corpus pulchrum
Ieſu, deformatum pallore mortis dura
Redemptionis noſtræ . . . . .

Commendatio.

Has Horas Canonicas Maria mater pia
Tua laudi refero cordis ſymphonia,
Sicut tu compaſſa es Nato in agone,
Sic huic me congregans, ſocium fac Coronæ. Amen.

Porrò quicunque pio aduerſus Deiparam affectu, & ſenſu, integrum de eius compaſſione officium recitare volet, præmiſſo: Domine labia, &c. ad Matutinum, &c.

Con-

Conuerte nos Deus ſalutaris noſter, ad Completorium, &c: Deus in adiutorium,&c. ad ſingulas horas, pro Collecta ſubijciat Orationem iſtam, ei præponendo (dicto prius hymno,vt ſupra,Verſum iſtum,cũ ſuo Reſpõſorio).

℣. In omni tribulatione, & anguſtia noſtra.

℟. Succurre nobis pijſſima Virgo Maria.

Oremus.

INteruениat pro nobis, quæſumus Domine Ieſu Chriſte, nunc,& ſemper,& in hora mortis noſtræ, apud tuam clementiam pijſſima Virgo Maria,dulciſſima Mater tua, cuius ſacratiſſimã animam,in hora benedictæ paſſionis,& amaræ mortis tuæ, gladius doloris pertranſiuit. Qui cum Patre,& Spiritu ſancto viuit,& regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Quoniam verò,octo fuerunt huius nominis Clementis Papæ,nec in prædicto Parnaſſo,vel alibi,quod ſciam,quiſnam ille ſit Clemens,qui hos hymnos de Beatæ Virginis compaſſione compoſuit, expreſſum reperitur, idcircò, donec propriùs inueniatur auctor,huic Clemẽti,eos adſcribere viſum eſt; quiſquis autem ille fuit, abſque dubio æternæ ſapientię Matris,Marię Virginis,amãtiſſimus fuit.

DE IOANNE XXII. Pontifice Maximo.

CAPVT LXI.

CLEMENTI quinto ſuffectus eſt Ioannes vigeſimus primus dictus vigeſimus ſecundus, religione erga Deiparam Virginem illuſtris. Hic inſtituit,vt ter, in ſingulos dies, tintinnabula ad veſperum pulſarentur, ac tum vnuſquiſque ter ſalutationem Angelicam Diuæ Virgini ſacram recitaret; inſtitutum ita manet, vt hodie vbique gentium ſit in vſu, atque audito tintinnabuli ſono, cuncti confeſtim in veſtigio genua flectant, atque orent. Polyd. de Inuẽtorib. rer. l. 6. c. 12

Idem

Menol. Carmel.

Poza in Elucid. lib. 2. tract. 17. cap 7. Riech. Cluniac. in Ioann. 22.

Idem Pontifex ſingulis, Canticum Salue Regina deuotè recitantibus, quadraginta dies Indulgentiæ conceſſit. Prolationem etiam nominis Mariæ, vt eius eſſet frequentior inuocatio, ſacris Indulgentijs ditauit.

Auenione, Capellam Dei genitricis, titulo de miraculis ædificauit, ac perpetuos ibidem Cappellanos fundauit, hac occaſione. Duobus Auenione, vbi tum degebat Pontifex, pro crimine peſſimo commiſſo, vno ſene, & altero iuuene, igni adiudicatis, eiſque ad columnam ligatis, igneq; accenſo, iunior ad inuocationem Deiparæ, ſeniore exuſto, illæſus exijt: quo in loco Ioannes, cappellã Dei genitrici, titulo de miraculis, ædificauit, & perpetuos ibidem Cappellanos, prouẽtibus aſſignatis, inſtituit.

Vide Gono nẽ in Chrõ. B. Virg. ad annũ 1321.

Huic ſanè Ioanni Beata Virgo iuſſit, vt non ſolùm Ordinem Carmelitarum confirmaret, verum etiam, deuotionem S. Scapularis adaugeret, propterea in vtriuſque fauorem, ſequentem Bullam, quam Sabbatinam vocant, conceſſit. Eſt autem huiuſmodi.

Ioannes Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, vniuerſis, & ſingulis Chriſtifidelibus, &c. Sic mihi flexis genibus ſupplicanti Virgo viſa fuit Carmelita, ſequentem effata ſermonem: O Ioannes, ò Ioannes, Vicarie mei dilecti filij, veluti te à tuo eripiam aduerſario (erat hic Ludouicus quartus Imperator) te Papam facio, ſolemni dono, Vicarium meis iuuantibus ſupplicationibus à dulciſſimo filio meo petẽs, quod gratioſe obtinui; ita gratiam, & amplam meo ſancto, ac deuoto Carmelitarum Ordini confirmationem habeas præconcedere, per Eliam, & Eliſæum in Monte Carmelo inchoato, quod vnuſquiſque profeſſionem faciens, regulam à meo ſeruo Alberto Patriarcha ordinatam obſeruabit, & per meum dilectum Innocentium approbatam, vt Verus mei filij Vicarius debeat in terris aſſentire quod in cœlis meus ſtatuit, & ordinauit Filius, quod qui in ſancta perſeuerabit obedientia, paupertate, & caſtitate, vel qui ſanctum intrabit ordinem, ſaluabitur. Et ſi alij deuotionis cauſa in ſanctam ingrediantur Religionem, ſancti habitus ſignum ferentes, appellantes ſe Confratres, & Conſorores mei Ordinis præno-

nominati, liberentur, & abſoluantur à tertia ſuorum peccatorum portione, à die, quo præfatum Ordinem intrabunt; Caſtitatem, ſi vidua eſt, promittendo, Virginitatis, ſi virgo eſt, fidem præſtando: ſi coniugata, inuiolatam Matrimonij conſeruationem adhibendo, vt ſancta Mater Eccleſia imperat. Fratres profeſsi dicti Ordinis, ſupplicio ſoluantur, & culpa, die, quo ab hoc ſæculo iſti recedunt, properato gradu accelerant Purgatorium; Ego Mater glorioſa deſcendam Sabbato poſt eorum obitum, & quas inuenero in Purgatorio, liberabo, & eas in Montem ſanctum vitæ æternæ reducam. Verum quod iſti Cõfratres, & Conſorores, teneantur dicere Horas Canonicales, vt opus fuerit, ſecũdum regulam datam ab Alberto, illi, qui ignari ſunt, debeãt vitam ieiunam ducere in diebus, quos ſacra iubet Eccleſia (niſi neceſſitatis iam traditæ impedimento) Mercurio, ac Sabbato debeant ſe à carnibus abſtinere, præterquam in mei filij Natiuitate, & hoc dicto, euanuit iſta ſancta viſio. Iſtam ergo ſanctam Indulgentiam accepto, roboro, & in terris confirmo. Sicut propter merita Virginis Matris glorioſæ Ieſus Chriſtus conceſſit in cælis. Nulli ergo hominum liceat, hanc paginam noſtræ Indulgentiæ, ſeu ſtatuti ordinationem irritare, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſe nouerit incurſurum. Datum Auenione tertia die Martij, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Hanc confirmarunt Alexander 5. Gregorius 13. & 14. Sixtus 5. & Clemens 8. Quapropter fauori huic Mariano impetrando S. Ludouicus Galliarũ 9. & Eduardus 1. Angliæ Reges, alijque innumerabiles omni ſanctimonia, ac dignitate conſpicui, Confraternitati ſacri ſcapularis ſe adnumerari procurarunt. Aug. Vvichm. in Sab. Mar. cap. 5

Obijt anno Domini 1334. ſepultus Auenione, cum magna funeris pompa, in Cathedrali Eccleſia ſanctæ Mariæ de Donis, eique ſubrogatus eſt Benedictus 11. dictus 12.

DE

DE BENEDICTO XII Pontifice Maximo.

CAPVT LXII.

Baling. in Cal. Mariæ 25. April. ex hiſt. Turſel. lini.

BENEDICTVS duodecimus Pont. Max. Indulgentias peccatorum primus dedit, viſitantibus ſacram Ædem Beatæ Virginis Lauretanam: vnde ad eam magnus factus concurſus; cumque Recinetenſes (Recinetum abeſt tribus milliaribus Laureto) ſenes, ac valetudinarij eò pergere non poſſent, Imagini ad Lauretanæ ſimilitudinem, ara excitata, & ſacello, ad id ſe conferebant, ab eodem Pontifice impetrata Indulgentia, ijs, qui id præſtarent. Vita functus eſt Auenione anno 1342. 25. Aprilis, ſepultus in Cathedrali S. Mariæ de Donis, cique ſubrogatus eſt Clemens ſextus.

DE CLEMENTE VI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXIII.

CLEMENS Sextus Pont. Max. qua erat in Deimatrem, atque intemeratam Virginem Mariam pietate, Auenione in agro, quem ipſe emerat Templum eidem Matri conſtrui iuſſit, annuiſque redditibus donauit.

Vita Pont.

Hoc Pontifice Auenione ſedente, vnus aliquis reus, de nefario quodam crimine peractus, flammis adiudicatus fuerat; is autem Beata Virgine in patrocinium aduocata, viſus eſt ab eadem Virgine, pallio protegi; tertiò autem ab incenſo rogo diuina vi expulſus, à circumſtante turba, quæ id coram geri viderat, ad Pótificem deductus eſt, iſque re cognita, Eccleſiam, ſub nomine B. Mariæ, ſeu N. Do-

Frnc. Lanou. in Chron. Ordinis Minimorum ad ann. 1570. num. 3.

Dominæ à miraculis, condi mandauit. Diploma Pontificis aſſeruatur apud S. Agricolam;illudque ſe legiſſe teſtatur Valladierus ſerm. 6 de B. Virgine. Vide ſupra in Ioanne 22. cui prædicta Eccleſia ab alijs adſcribitur.

Obijt anno Dominicæ natiuitatis 1332. 8. Id. Decembris,cuius imago adhuc cernitur Lutetiæ Pariſiorum in vitrea feneſtra,quæ prima omnium occurrit ingredientibus Templum Sorbonicæ domus,vbi flexo genu, & manus ad cęlum tendens,ſupplicique habitu Virginem ſacram, quam viuens vnicè poſt Deū dilexerat, veneratur. Huius bulla de Fratrum Seruorum B. Mariæ reformat. extat Tom. 1. Bulla fol. 213. Vitæ Pont. Rom.

DE VRBANO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXIV.

VRBANVS quintus Pont.Max. apud Mimatenſes D. Virginis Epiſcopalem ędem auguſtiſſimā ſumptibus ſuis inſtaurauit,vaſaq, ex auro, & argento puriſſimo,auratas veſtes.& omnis generis inſtrumenta Eccleſiaſtica donauit.Collegium Canonicorum in vico,cui Queſaco nomen eſt, ad Tarnem auriferum, inſtituit,dicauitque Virgini Dei parenti. In monte Peſſuano de nouo fundauit,conſtruxit, & dotauit Baſilicam Dei genitricis, Quolibet Sabbato,toto anno, vt & feria 4. & 6. aqua,& pane vitam tolerabat. Roma in Galliam profectus ſecum tulit capillum Beatiſs. Virg. Mariæ. Ex Calend. Marian Bal die 19. Decemb:

Inter plurimas, à Dei genitrice,reuelationes factas S. Birgittę,vna eſt de hoc Vrbano. Antequam Vrbanus quintus moreretur,S. Birgitta Romæ tunc exiſtens intellexit, Pontificem velle,Roma deſerta, Auenionem omnino redire. Itaque in viſione audiuit B.Virg.Mariam ſibi dicentem;Papa vult relinquere Sedem Romanam,& Auenionem reuerti, ſed ſi fecerit ſtatim morietur, rationem obi- Vid.Reuel. B. Birgittæ lib. 4. cap. 138.

obitus ſui Deo reddīturus. Eam reuelationem curauit per Pontificis Confeſſarium ei renunciari; ille tamen ſatis, & Cardinalibus vrgentibus Auenionem reuerſus, defunctus eſt anno 1370. 14. Cal. Ianuarij. In ægritudine autem ſtatuit, quod quando ab hac luce migraſſet, ſuum ipſius corpus ſepeliretur, more pauperum, apud S. Mariam de Donis, in Auenionenſi Cathedrali.

DE GREGORIO XI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXV.

POſt Vrbani quinti obitum, anno Dominicæ Natiuitátis 1371. 8. Idus Ianuarij, in Cathedrali Auenionenſi, S. Mariæ de Donis conſecratus, & coronatus eſt Gregórius XI. Pont. Max. Hunc beatiſſima Dei Genitrix hortata eſt, vt Auenionẽ relinquens, Romam veniret, eidemque obtemperanti, maternæ ſuæ pietatis viſcera, ſe exhibituram promiſit. Vnde lib. 4. cap. 139. Reuelationum D. Birgittæ legitur. Vna perſona vigilans, & non dormiens, ſed in oratione perſiſtens, in ſpiritu rapta fuit, & tunc omnes eius corporis vires deficere videbâtur, ſcilicet, cor ipſius inflammabatur, & exultabat charitatis ardore, eiusq. anima conſolabatur, & quodam diuino robore confortabatur ſpiritus ejus, ac etiam tota cõſcientia eius replebatur ſpirituali intellectu: cui perſonę tunc apparuit viſio talis: audiebat enim tunc ipſa quandam vocem dulciſonam, eam taliter alloquentem. Ego ſum illa, quæ genui Dei filium, verum Deum, Ieſum Chriſtum: quoniam alias dixi tibi aliqua verba, quæ Vrbano Papę deberent nunciari: nunc etiam dico tibi aliqua, quæ mittenda ſunt Papæ Gregorio: ſed vt melius intelligantur, dicam tibi ea, per quandam ſimilitudinẽ. Sicut enim pia Mater dilectum videns filium nudum, & frigidum, in terra iacentem, & ad erigendũ ſe, vires cor-

D. Birgitta in Reuelbt. lib. 4. cap. 139.

po-

poris nullas habentem, ſed præ deſiderio fauoris, & la-
ctis materni, querulis vocibus cum vagitu plorantem, te
nera dilectione compaſſa, filio feſtine occurrit, & ne
deficeret frigore, pia manu materna eleuauit eundem,
quem ſtatim leniter fouit, & materno calore ſui pecto-
ris mitiſſimè calefecit, eumque dulciter mamillarum
ſuarum lacte cibauit. Sic ego Mater miſericordiæ volo
facere Papæ Gregorio, ſi Romam, & in Italiam redire vo
luerit, animo permanendi, & voluntatem habuerit ibidē
vt pius Paſtor, plangendi compaſſionis lachrymis geme-
bundis, animarum ſibi ouium commiſſarum æternam
perditionem, & earum damna, & diſpendia doloroſa,
& innouare propoſuerit ſtatum Eccleſię cum humilita-
te, & paſtorali debita charitate: tunc enim ego, ſicut pia
Mater, eleuabo eum de terra velut nudum, frigidum fi-
lium, ideſt ſeparabo eum, & totum eius cor ab omni de-
lectatione terrena, & ab omni mundano amore, quæ
ſunt contra Dei voluntatem, & calefaciam eum ſuaui-
ter materno calore, ſcilicet charitatis meæ, quæ eſt in
pectore meo; ſaturabo etiam ipſum lacte meo, ideſt ora-
tione mea, quæ ſimilis eſt lacti. O quam innumerabi-
les ſunt illi, qui lacte orationis meæ ſuſtentantur, & dul-
citer ſaturantur? iſto enim lacte ſaturabo eum, ideſt ora-
tione mea, quam faciam pro eo ad Dominum Deum
meum, qui eſt filius meus, vt ipſe dignetur miſereri, &
mittere ſpiritum ſuum ſanctum cum interno ſanguine cor-
dis eiuſdem Papæ Gregorij: tunc autem ipſe ſaturabitur
vera ſatietate perfecte, in tantum quod vlterius ad nihil
aliud deſiderabit in hoc ſæculo viuere, niſi vt poſſit Dei
honorem totis ſuis viribus augmentare. Ecce iam nunc
oſtendi ei maternam charitatem, quam ſibi faciā, ſi obe-
dierit, quia Dei voluntas eſt, vt transferat ſedem ſuam ad
Romam, cum humilitate. Modo etiam ne in poſterum
ipſe ignorantia excuſetur, ego præcauens eum, mater-
na charitate, annuncio ei iſta, quæ ſequuntur: videlicet
quod ſi ipſe prædictis non obedierit, indubitanter ſen-
tiet iuſtitiæ virgam, id eſt filij mei indignationem, quia
tunc abbreuiabitur vita eius, & vocabitur ad iudicium

Dei, nulla tunc ei temporalium poteſtas auxiliabitur dominorum, nec etiam ſapientia, & ſcientia ei proderunt Medicorum, nec flatus aeris, ſuæ naturalis patriæ proficiet ei ad eius vitam aliquatenus prorogandam: quaſi dicat, quod ſi etiam veniret Romam, & prædicta non fecerit, tunc abbreuiabitur eius vita, nec proderunt ei Medici, nec reuertetur ad Auenionem, vbi poſſit ei proficere aer naturalis patriæ, ſed potius morietur. Sic ibi. Et ibid. cap. 140. hæc habentur. Laus Deo ſit pro omni ſua dilectione, & ſeruitium, & honor Sanctiſſimæ Mariæ, pretioſæ Virgini ſuæ matri pro compaſſione, quam habet ſuper omnes, quos filius ſuus redemit ſanguine ſuo pretioſo. Pater ſancte, hinc eſt, quod cuidam perſonæ, quam vos benè noſtis, vigilando in oratione exiſtenti contigit, quæ ſentiebat cor ſuum totum inflammari diuinæ charitatis ardore, & quadam viſitatione Spiritus Sancti: quæ quidem perſona tunc audiuit quandam vocem ſibi dicentem. Audi tu, quæ vides ſpiritualia, & dicito illud, quod tibi modo præcipitur, & ſcribe Gregorio ſummo Pontifici hæc verba, quæ modo audies. Ego, quæ loquor tibi, ſum illa, quam Deo placuit ſibi in Matrem eligere, qui de carne mea ſumpſit ſibi corpus humanum. Ipſe quidem filius meus fecit cum Gregorio Papa magnum opus miſericordiæ, quādo ſcilicet fecit per me ſibi dici ſanctiſſimam ſuam voluntatem, quam in priori reuelatione tranſmiſſam, ei plenius intimaui, & hoc factum eſt potiùs propter orationes, & lacrymas Amicorū Dei, quàm propter merita eius aliqua præcedentia. Ideo ego, & diabolus inimicus eius, graue certamen habuimus ſuper eum. Nam ego monui eundem Gregorium Papam alia littera, vt feſtinanter ad Romam, ſeu Italiam ſe trāsferret cum humilitate, & diuina charitate; & vt ibidem ſedem ſuam poneret, & vſque ad mortem omninò permaneret: Diabolus verò, & aliqui conſiliarij eiuſdem, conſuluerunt ei tardare, & in illis, vbi nunc eſt partibus demorari, & hoc propter carnalem amorem, & etiam propter parentum, & amicorum mundanam delectationem, & con-

Bad. l. 2. c. 140.

conſolationem; & ideo Diabolus maiorem habet nunc uſtitiam, & occaſionem tentandi eum, quia magis obediuit conſilio Diaboli, & amicorum carnalium quàm Dei, & voluntati meæ. verùm quia ipſe Papa deſiderat de voluntate Dei adhuc pleniùs certificari: ideo iuſtum eſt, vt tale ſuum deſiderium impleatur. Nouerit igitur certiſſimè hoc, quod infra ſequitur, eſſe voluntatem Dei, videlicet quòd ſine dilatione quacumque, ipſe veniat ad Italiam, ſeu Romam, & omnino taliter faciat, & acceleret iter ſuum, cum feſtinantia ad veniendum, quòd in menſe Martio, vel ad vltimum intrante Aprili proximè futuro, ipſe perſonaliter in prædicta Vrbe, ſeu Prouincia Italiæ omninò ſit ingreſſus, ſi ipſe in matrem me vnquam voluerit habere: ſi autem in prædictis inobediens fuerit, veraciter ſciet, quòd nunquam amplius tali conſolatione, id eſt alia mea viſitatione, ſeu reuelatione viſitabitur in hoc mundo, ſed poſt mortem ſuam, reſpondebit coram diuina iuſtitia, cur mãdatis Dei noluerit obedire: ſi verò in prædictis obedierit, tunc ego etiam complebo ea, quæ promiſi in reuelatione illa à me ſibi primitùs deſtinata. Notum etiam eidem Papæ facio, quòd nunquam ſic erit firma, & tranquilla pax in Francia, quòd habitãtes in ea, plena ſecuritate, & concordia poſſunt nullatenus congaudere, antequam populus Regni placauerit Deum filium meum per aliqua magna opera pietatis, & humilitatis, quem ſuis multis prauis operibus, & offenſionibus ad indignationem, & iram hactenus prouocauerunt; propterea nouerit, quod iter, ſeu paſſagium illorum armigerorum de iniquis ſocietatibus iniquorum, quod ipſi facere volunt, ad ſanctum Sepulcrum filij mei, non magis placet filio meo, vero Deo, quàm aurum illud, quod populus Iſrael proiecit in ignem, de quo Diabolus conflatile vitulum compaginauit, quia in eis eſt ſuperbia, & cupiditas; & ſi aliquam habent voluntatem eundi ad memoratum Sepulchrum, magis eſt, propter ſuperbiam, & cupiditatem pecuniæ, quàm propter amorem, & honorem Dei. Et his dictis, hæc viſio diſparuit. Poſt hæc autem

ſubiunxit, & dixit mihi Mater Dei. Item dic Epiſcopo meo heremitæ, quod claudat iſtam litteram, & ſigillet eam, & poſtea ſigillet in alio papyro copiam eius, & oſtēdat eandem copiam apertam illi Abbati, nuncio Papæ, & Nolano Comiti, vt ipſi legant eam, & ſciant quid continetur in illa: poſtquam vero illi eam legerint dimittat eis ſupradictam litteram, clauſam, ſigillatam, quā ipſi ſtatim mittant Papæ Gregorio, ſine mora, ſed copiam illam apertam poſtquam legerit, non dimittat eis, ſed volo, quod dilaceret, & rumpat eam, coram oculis eorum in fruſta, quia ſicut littera, quæ eſt vna, dilacerabitur in multa fruſticula, ſic, niſi Papa, tempore, & anno venerit præfixo in Italiam, terræ Eccleſiæ, quæ ſub vna eius obedientia, & ſubiectione modo eidem obediunt, diuidentur in plures partes in manus inimicorum, & firmiſſime ſcias, quod in augmentum tribulationis ipſius Papæ, non ſolum ipſe audiet, ſed & videbit oculis ſuis eſſe vera, quæ dico, nec poterit cum tota manu potentię ſuæ reducere terras prædictas Eccleſiæ ad priſtinum ſtatum ſuæ obedientiæ, & pacis: Hactenus ibi Cœlorum Regina. Apparens etiam Chriſtus ſponſæ ſuę Birgittæ pro hoc Gregorio oranti dixit, Attende filia ad verba, quæ loquor; ſcias, quod iſte Papa Gregorius adiutorio orationis Virginis Mariæ Matris meæ, iam incipiet mouere manus, & pedes, ſcilicet faciendo voluntatem meā, & honorem meum in veniendo Romam. Sic ille.

Ead. l. 1. cap. 141.

Porro Gregorius ſingulari aliquo pietatis, cultuſque officio ſibi Diuam Virginem demereri ſtudens, Ordinem Oliuetanorum, qui totus eſt eidem B. Virgini dicatus, vocaturque Congregatio S. Mariæ montis Oliueti, confirmauit. Ordinem fratrum B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum à ſolutione decimarum exemit. Inſtituit, vt dies feſtus Natiuitatis B. Virginis vigiliam haberet, quemadmodum tradit Radulphus Tungrenſis de Canonum obſeruatione propoſit. 19. Maxima dum viueret, Baſilicam S. Mariæ Maioris de Vrbe reuerentia proſecutus eſt: etenim dum Auenione eſſet, ei Sanctę Luciæ in Silice Eccleſiam tunc temporis vacantem-

Baling. in Cal B. V.

Bull. tom. 1

Vitæ Pont.

Paulus de Ang. in deſcript. Baſil S. Mariæ Maior.

tem, redditusque conceſſit. Plenariam Indulgentiam ad modum Iubilæi illis impertitus eſt, qui eiuſdem Sanctæ Mariæ Maioris Eccleſiam viſitarent. Affirmant nonnulli, vt Platina, & Honuphrius, Turrim campanariam eiuſdē Baſilicæ ſtructura, atque elegantia omnes alias Romanas antecellentem, ab hoc Gregorio conditam, atque huius Pontificis etiam nunc inſigna pario marmore inſculpta cernuntur.

Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1378. Cal. Aprilis, in Diaconia Sanctæ Mariæ in via Noua, cuius quidem Diaconus Cardinalis ante Pontificatum extiterat, ſepultus.

DE VRBANO VI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXVI.

MOrtuo Romæ Gregorio XI. Pontificali gradu inſignitus eſt Vrbanus VI. qui dignum reputans, & debitum, vt feſtum Viſitationis B. Mariæ Virginis, quando viſitauit Eliſabeth, in Dei Eccleſia celebraretur, ac attendens, quod laudes tantæ Virginis humana lingua non ſufficit exprimere, nec etiā Sancti, & iuſti, eam, in cuius ille, quem cœli capere non poterant, ſe contulit aula Virginali, dignis laudum præconijs ad plenum efferre poterunt: & conſiderans, quod ex quo Dominum in Sanctis ſuis laudare iubemur, quanto magis in veneratione B. Mariæ Virginis Matris ipſius exultantibus animis collaudare, & eius laudum augendo titulos, gratias referre, quem genuit filio debeamus, quæ etiam exaltata ſuper ſydera, ſtellato conſedit ſui ſolio genitoris, ne etiam diuinæ viſus fuiſſet reſiſtere voluntati, quæ tam ſibi, quam alijs viris deuotis, ad huiuſmodi factam feſtiuitatem celebrandam, vt piè ipſe Vrbanus credidit, dignata fuit mentem inſpirare, deli-

Ex conſtit. Bonifacij noni tom. 1. Bullarij.

ſubiunxit, & dixit mihi Mater Dei. Item dic Epiſcopo meo heremitæ, quod claudat iſtam litteram, & ſigillet eam, & poſtea ſigillet in alio papyro copiam eius, & oſtēdat eandem copiam apertam illi Abbati, nuncio Papæ, & Nolano Comiti, vt ipſi legant eam, & ſciant quid continetur in illa: poſtquam vero illi eam legerint dimittat eis ſupradictam litteram, clauſam, ſigillatam, quā ipſi ſtatim mittant Papæ Gregorio, ſine mora, ſed copiam illam apertam poſtquam legerit, non dimittat eis, ſed volo, quod dilaceret, & rumpat eam, coram oculis eorum in fruſta, quia ſicut littera, quæ eſt vna, dilacerabitur in multa fruſticula, ſic, niſi Papa, tempore, & anno venerit præfixo in Italiam, terræ Eccleſiæ, quæ ſub vna eius obedientia, & ſubiectione modo eidem obediunt, diuidentur in plures partes in manus inimicorum, & firmiſſime ſcias, quod in augmentum tribulationis ipſius Papæ, non ſolum ipſe audiet, ſed & videbit oculis ſuis eſſe vera, quæ dico, nec poterit cum tota manu potentię ſuæ reducere terras prædictas Eccleſiæ ad priſtinum ſtatum ſuæ obedientiæ, & pacis: Hactenus ibi Cœlorum Regina. Apparens etiam Chriſtus ſponſæ ſuę Birgittæ pro hoc Gregorio oranti dixit, Attende filia ad verba, quæ loquor; ſcias, quod iſte Papa Gregorius adiutorio

Ead. l. 1. cap. 141.

orationis Virginis Mariæ Matris meæ, iam incipiet mouere manus, & pedes, ſcilicet faciendo voluntatem meā, & honorem meum in veniendo Romam. Sic ille.

Porro Gregorius ſingulari aliquo pietatis, cultuſque officio ſibi Diuam Virginem demereri ſtudens, Ordinem

Baling. in Cal B.V.

Oliuetanorum, qui totus eſt eidem B. Virgini dicatus, vocaturque Congregatio S. Mariæ montis Olіueti, confirmauit. Ordinem fratrum B. Mariæ de Mercede re-

Bull. tom. 1

demptionis captiuorum à ſolutione decimarum exe-

Vitæ Pont.

mit. Inſtituit, vt dies feſtus Natiuitatis B. Virginis vigiliam haberet, quemadmodum tradit Radulphus Tun-

Paulus de Ang. in deſcript. Baſil S. Mariæ Maior.

grenſis de Canonum obſeruatione propoſit. 19. Maxima dum viueret, Baſilicam S. Mariæ Maioris de Vrbe reuerentia proſecutus eſt: etenim dum Auenione eſſet, ei Sanctę Luciæ in Silice Eccleſiam tunc temporis vacan-

tem-

tem, redditusque conceſſit. Plenariam Indulgentiam ad modum Iubilæi illis impertitus eſt, qui eiuſdem Sanctæ Mariæ Maioris Eccleſiam viſitarent. Affirmant nonnulli, vt Platina, & Honuphrius, Turrim campanariam eiuſdẽ Baſilicæ ſtructura, atque elegantia omnes alias Romanas antecellentem, ab hoc Gregorio conditam, atque huius Pontificis etiam nunc inſigna pario marmore inſculpta cernuntur.

Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1378. Cal. Aprilis, in Diaconia Sanctæ Mariæ in via Noua, cuius quidem Diaconus Cardinalis ante Pontificatum extiterat, ſepultus.

DE VRBANO VI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXVI.

MOrtuo Romæ Gregorio XI. Pontificali gradu inſignitus eſt Vrbanus VI. qui dignum reputans, & debitum, vt feſtum Viſitationis B. Mariæ Virginis, quando viſitauit Eliſabeth, in Dei Eccleſia celebraretur, ac attendens, quod laudes tantæ Virginis humana lingua non ſufficit exprimere, nec etiã Sancti, & iuſti, eam, in cuius ille, quem cœli capere non poterant, ſe contulit aula Virginali, dignis laudum præconijs ad plenum efferre poterunt: & conſiderans, quod ex quo Dominum in Sanctis ſuis laudare iubemur, quanto magis in veneratione B. Mariæ Virginis Matris ipſius exultantibus animis collaudare, & eius laudum augendo titulos, gratias referre, quem genuit filio debeamus, quæ etiam exaltata ſuper ſydera, ſtellato conſedit ſui ſolio genitoris, ne etiam diuinæ viſus fuiſſet reſiſtere voluntati, quæ tam ſibi, quam alijs viris deuotis, ad huiuſmodi factam feſtiuitatem celebrandam, vt piè ipſe Vrbanus credidit, dignata fuit mentem inſpirare, deli- Ex conſtit. Bonifacij noni tom. 1. Bullarij.

beratione etiam ſuper hoc maturè prȩhabita,de fratrum ſuorum S.R.E. Cardinalium conſilio, ad exaltationem fidei Catholicæ dignè,& rationabiliter, videlicet 6.Idus Aprilis, Pontificatus ſui anno vndecimo, ſtatuit, vt feſtũ præfatum, videlicet Viſitatioins B. Mariæ Virginis, quando, vt præfertur viſitauit Eliſabeth, 6. Nonas Iulij, annis ſingulis in Dei Eccleſia, cum laudum cantico, lætitiæ iubilo, cordiſque tripudio, ſub duplici officio, per orbem vniuerſum ſolemniter celebraretur. Suaſit etiam, & conſuluit, vt ipſius feſti vigilia, & vigilia Natiuitatis, & Aſſumptionis prædictæ Virginis feſtiuitatum, etiam in obſeruatione ieiunij deuotius obſeruaretur: & mandauit, quòd ſimile, non tamen duplex officium abſque alicuius Sancti commemoratione, exceptis primis veſperis ante octauam Apoſtolorum Petri, & Pauli, & officio totius diei octauæ, cum commemoratione tamen eiuſdem noui feſti, per ſeptem ſequentes dies in Dei Eccleſia, cum celebritate debita decantaretur. Ac etiam volens idem Vrbanus Chriſti fideles ad colendum tantȩ feſtum Virginis, & etiam celebrandum donis ſpiritualibus animare, ipſoſque myſticis de theſauris militantis Eccleſiæ benedictionum muneribus cupiens præuenire, & omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui matutinali officio feſti eiuſdem, in Eccleſia, qua idem officium celebraretur, intereſſent, centum; qui verò Miſſæ, totidem, qui autem primis feſti Veſperis, ſimiliter centum, qui autem ſecundis, totidem, illis verò, qui Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonȩ, ac Completorij officijs pro qualibet Horarum ipſarum, 40. dies: illis autem, qui per octauam feſti prædicti Matutinalibus, Veſperarum, Miſſæ, ac prædictarum Horarum officijs intereſſent, centum dies, ſingulis octauarum ipſius diebus, de iniunctis ſibi pœnitentijs miſericorditer relaxauit. Sed cum ſuperueniente Vrbani obitu, litteræ Apoſtolicæ ſuper præmiſſis confectæ minime extitiſſent, eius in Pontificali ſede ſucceſſor Bonifacius nonus præmiſſa omnia rata, ac firma eſſe, ſua Conſtitutione declarauit, vt ſtatim, de eodem Bonifacio nono agentes, dicemus.

In-

Inſtituendi verò prædicti feſti impulſus, ſeu cauſa fuit vigeſimum ſeptimum, quibuſdam vigeſimum primum, idque grauiſſimum, in Eccleſia Romana, ſchiſma, à Gregorij XI. Pont. Max. morte, exortum in Summi Pontificis electione. Etenim Gregorio eo ſublato, Itali Italum Pontificem, Galli Gallum, quẽ Clementem VII. appellarant, magnis vtriq; animis expetebant, cui malo, in tempore, & quaſi naſcenti Vrbanus occurrendum eſſe ratus, ad Diuæ præſidium impetrandum ſeſe tranſtulerat, Inſtituta eius Viſitationis ſolemnitate. — Vita Pont.

Hic idem Vrbanus quamuis ſchiſmate, & ſchiſmaticorum Principum armis, atquè inſidijs exercitus, agitatuſque, tamen in tanta curarum, & negotiorum mole ad Lauretanam Virginem ornandam curæ aliquid deriuauit: nam de cœleſtibus flammis, 5. Idus Septembris, ſupra ædem Lauretanam ſpectari ſolitis, certior factus, cœleſti Reginæ honeſtandæ animum adiecit, Natalemque Virginis lucem, cœleſtibus à Deo prodigijs decoratam, Pontificijs à Dei Vicario muneribus decorandam, exiſtimauit. Lauretanam igitur Domum, ipſo Natalis Virginis die, viſentibus, cumulatiſſimam delictorum omnium Indulgentiam impertiuit. Romæ etiam celebre templum S. Mariæ montis Serrati, Nationis Aragonicæ, à celeberrimo illo in Hiſpania in monte Serrato templo ita dictum, à fundamentis extruxit, ac Purificationi Deiparæ dicauit. Obijt Romæ anno 1389. Id. Octobris. — Turſell. in hiſt. Laur. lib. 1. ca. 21. — Ballingen. in Cal. Mariæ 2. Feb.

DE BONIFACIO IX. Pontifice Maximo.

CAPVT LXVII.

BONIFACIVS IX. Pont. Max. feſtiuitatem Viſitationis B. Mariæ Virginis ad Eliſabeth, à prędeceſſore ſuo Vrbano VI. inſtitutam, ad eiuſdem B. Mariæ Virginis honorem, cultuſq; augmentũ euulgauit, & confirmauit, Conſtitutione edita tenoris ſequẽtis.

Bull. tom. 1 Superni benignitas conditoris, humanam creaturam ad ſimilitudinem ſuam creatam, miſericordi pietate reſpiciẽs, etiam collapſam fore primi parentis lapſu cõſiderans, illam miro decreuit conſilio releuandam, vt ſcilicet verbum ſupernum, quod erat in principio, eam à mortis nexibus liberaret. Igitur pij patris, qua nos dilexit charitas, temporis veniente plenitudine, Verbum ipſum æternum ſub forma ſerui carnem noſtræ mortalitatis aſſumere, vt eadem mortem noſtram moriendo deſtrueret, ac damnationis ſententiam, ſimul, & maculam, quam per reatum primi hominis, generis humani poſteritas incurriſſe noſcebatur, clemens Verbi æterni bonitas aboleret. Quapropter de clara ſtirpe regia Dauidica prælegit Virginem, in cuius vtero, miſtico ſpiramine Verbum ipſum carnem ſuciperet, vt egrederetur, iuxta verbum propheticum, virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcenderet, & requieſceret ſpiritus Domini ſuper eum; perfectam Reginam inclitam Matrẽ eligens, quæ tanto Regi digna fuit, ſui corporis thalamũ præparare, de quo tanquam ſponſus præ filijs hominum procederet ſpecioſus. locum in Nazareth, quæ flos, ſiue ſanctitas dicitur, ad ſuam conceptionem elegit, in quo per Angelicæ ſalutationis eloquia ipſius incarnati Verbi myſteria, miraque fuerunt ſolemnia celebrata. Ibi enim ſumpſimus noſtræ redẽptionis exordia, ibique primum dies ſanctificationis illuxit, qui nobis de ſalute ſpem intulit, & de æternitate lætitiam. In hoc etenim tantæ fœconditatis loco, Virgo Regia, venuſtiſsima a Domino conſeruata, flos ſanctitatis, vas cæleſtis gratiæ mundiſſimum, omnium virtutum floribus redimita, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, Redemptorem gentium virgo concepit, datura lucem gentibus ſub mortis caligine conſtitutis, ſane ipſa Regina Cœlorum, in cuius ſe clauſit viſcera Dei filius, factus homo, ex tanti honoris faſtigio ſibi per Angelum nunciato nequaquam elationis aſſumpſit ſpiritum, ſed tanquam ancilla humilis, quãuis mater effecta Domini, humilitatis ſuæ, quam reſpexit Dominus exequens officium, exurgens abijt in mon-

tana ad Eliſabeth cognatam ſuam,quæ vocabatur ſterilis, iam ſemeſtri prægnantem, cum feſtinatione, & quemadmodum ab Angelo humillimè ſalutationis ſuſceperat oraculum, ſic etiã ipſam Eliſabeth humiliter ſalutauit. Eliſabeth vero vt ſalutationem audiuit Virginis glorioſę repleta Spiritu ſancto,& incarnati verbi myſterium in vtero ſentiens Virginali, voce magna exclamauit, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui: & vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? ecce enim, vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultauit infans præ gaudio, in vtero meo, & beata,quæ credidiſti, quoniam perficientur in te, quę dicta ſunt tibi, à Domino. Ad quam Virgo veneranda, in humilitatis ſpiritu reſpondens,illud mirabile Canticum decantauit; Magnificat anima mea Dominum; & exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo: quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes; quia fecit mihi magna qui potens eſt, & ſanctum nomen eius. O magnum myſterium! o admirabile commercium! o ineffabile ſacramentum! vt Matres de pignoribus, quæ geſtabant in vteris,in ſpiritu præſentirent, & etiam prophetarent, & vt ſacri Euangelij pandit hiſtoria, Cœli Regina grauida, partu conſecranda diuino, pro humilitatis amplioris ſignaculo, præcurſoris ſui, quem geſtabat filij, Genitrici grauidæ humanitatis impendit obſequiũ. quo impenſo,completoque huiuſmodi Viſitationis,quaſi trium menſium,tempore,in domum ſuam eſt reuerſa. Hæc eſt enim illa, de qua ſacra canunt Elogia, Sole amicta,Lunam habens ſub pedibus,Stellis coronari meruit duodenis. Hæc eſt enim illa, quæ in ſuis caſtis viſceribus, cœli, terræque geſtauit opificem, & ſola cunctas hereſes interemit,& pro Chriſtiano populo,vt Aduocata ſtrenua, & exoratrix peruigil ad Regem, quem genuit, intercedit. Igitur felic. record. Vrbanus Papa ſextus,prædeceſſor noſter, dignum reputans,& debitum, vt feſtum Viſitationis ipſius B.Mariæ Virginis,quando vt præfertur,viſitauit Eliſabeth, in Eccleſia Dei celebrare-

tur, deliberatione, ſuper hoc matura præhabita, de fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium, de quo numero tunc eramus, conſilio, ad exaltationẽ fidei catholicæ, dignè, & rationabiliter, videlicet 6. Idus Aprilis, Pontificatus ſui anno vndecimo, ſtatuit, feſtum præfatum, 6. Nonas Iulij, annis ſingulis, in Dei Eccleſia cum laudum cantico, lætitiæ iubilo, cordiſque tripudio ſub duplici officio per orbem vniuerſum ſolenniter celebrari. Suaſit etiam, & conſuluit idem prędeceſſor noſter, vt ipſius feſti vigilia, vt vigilia Natiuitatis, & Aſſumptionis prædictæ Virginis feſtiuitatum, etiam in obſeruatione ieiunij deuotius obſeruaretur, & mandauit, quod ſimile, non tamen duplex officium abſque alicuius Sancti commemoratione, exceptis primis Veſperis ante octauam Apoſtolorum Petri, & Pauli, & officio totius diei octauæ, cum commemoratione tamen eiuſdem noui feſti, per ſeptem ſequentes dies, in Dei Eccleſia cum celebritate debita decantaretur. Ac etiam volens idem prædeceſſor Christi fideles ad colendum tantæ Virginis feſtum, & etiam celebrãdum donis ſpiritualibus animare, ipſoſque de myſticis theſauris militantis Eccleſiæ, benedictionum muneribus cupiens præuenire, & omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui matutinali officio feſti eiuſdem, in Eccleſia, qua idem officium celebraretur, intereſſent, centum, qui vero Miſſæ, totidem: qui autem primis feſti Veſperis, ſimiliter centum, qui autem ſecũdis, totidem: illis verò, qui Primę, Tertię, Nonæ, ac Cõpletorij Officijs: pro qualibet horarum ipſarum, quadraginta dies, illis autem, qui per octauas feſti prædicti Matutinalibus Veſperarum, Miſſæ, ac prędictarum horarum officiis intereſſent, centum dies, ſingulis Octauarum ipſarum diebus de omnipotentis Dei miſericordia de iniunctis ſibi pœnitentijs miſericorditer relaxauit. Ne autem pro eo, quod ipſius prędeceſſoris ſuperueniente obitu, litterę Apoſtolicę ſuper præmiſſis confectę minimè extiterint, huiuſmodi Conſtitutio dicti prædeceſſoris fruſtretur effectu, volentes, & auctoritate Apoſtolica decernentes, quod huiuſmodi Conſtitutio à dicta die, videlicet

cet 6. Idus Aprilis, perinde ſortiatur effectum, ac ſi ſuper ea prædeceſſoris litteræ ſub ipſius diei data, confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur: quodque præſentes litteræ ad probandum plenè Conſtitutionem huiuſmodi vbique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Vniuerſos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios Eccleſiarum Prælatos monemus, & hortamur in Domino, per Apoſtolica eis ſcripta in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo, mandantes, & in remiſſionem peccaminum iniungentes, quatenus tam glorioſum feſtum, & celebre, annis ſingulis 6. Nonas Iulij, vt præfertur deuotè, ac ſolemniter celebrent, ac ieiunium vigiliæ huiuſmodi ſuadeant, in augmentum meriti obſeruari, & faciant per vniuerſas Eccleſias ſuarum Ciuitatum, & Diœceſum celebrari, ac officium peragi ſupradictum, vt pia eiuſdem Virginis Mariæ interceſſione ipſi Chriſti fideles, & hic à noxis protegi, & in futuro ſempiterna gaudia conſequi mereantur. Sic ille. obijt anno 1404. die 1. Octobris.

DE INNOCENTIO VII. Pontifice maximo.

CAPVT LXVIII.

INNOCENTIVS Septimus Pont. Max. ita erga Sanctiſſimam Matrem Dei Mariam deuotus extitit, ac in particulari erga eius abſque originali peccato Conceptionē ita piè fuit affectus, vt doctorem quendam theologum, nomine Ioannem Monteſonem, qui in ſuis Concionibus in peccato fuiſſe conceptam auſus eſt prædicare, inſtante ad hoc Pariſienſe Gymnaſio de Conceptionis articulo ſemper benemerito, & rigidè puniuit, & vt palinodiam caneret, coercuit. Sic ex Roberto Ganguino Ordinis SS. Trinitatis Generali Miniſtro lib. 9 hiſt. Francorū in Carolo ſexto referunt Doctor Luzerus diſc.

Ioan Serranus Epiſc. Acernenſis in tract. de Cócept. B. Virg. lib. 2, cap. 8.

prima

primo de Conceptione cap. 5. Frater Ioannes Baptiſta Lezana in Apologetico pro conceptione cap. 13. Mauritius Hylaretus homil. de concep. atque alij permulti Obijt anno 1406. 8. Idus Nouembris.

DE ALEXANDRO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXIX.

ALEXANDER V. Pont. Max. ex Sacro Minorum Ordine ad ſummum Eccleſię culmen euectus, Beatiſſimam Virginem intimo cordis affectu dilexit, pro cuius pura Conceptione, ante Pontificatum, litterarum armis pugnauit, atque in Petri cathedra iam ſedens, Conſtitutionem Apoſtolicam in fauorem eiuſdem Conceptionis euulgauit. Petrus de Candia (inquit Buſtus) ex Ordine Minorum ad Pontificatum ſummum euectus, & Alexander V. denominatus, immaculatam Virginis Conceptionem approbauit in 3. ſenten. diſt. 3. & exiſtens in Pontificatu hanc opinionem dicitur determinaſſe in Ciuitate Piſarum, anno 1411. atque ſtatuiſſe, vt ab omnibus teneri deberet. Vnde Magiſter Ioannes Varzo in 3. ſent. diſt. 3. inquit. Sanctiſſimus Dominus Papa Alexander V. approbauit opinionem Minorum, quoad immaculatam Conceptionem attinet. Hæc Buſtos. Cæterum, vt inquit Salazar, exiſtimandum non eſt, prædictum Pontificem piam opinionem definiuiſſe, aut determinaſſe, ſed tantummodo approbaſſe, ac ſine iniuria fidei defendi poſſe, Pontificia auctoritate ſanxiſſe. Vide Ioannem Serranum Epiſcopum Acernenſem in tract. de immaculata Conceptione Beatæ Virginis lib. 2. cap. 8. & Bibliothecam noſtram Marianam lib. 14. in Petro de Candia. Deceſſit optimus Pontifex anno 1410.

Ber. Buſt. in Mariali ſerm. 14. & 9. de Conc

Salaz. in tract. de Conc.

DE

DE MARTINO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXX.

MARTINVS Quintus Pont. Max. rediens ex Concilio, Conſtantię habito, Mediolani 17. Calend. Nouemb. templum ſolemniter ſacrauit, ac Deiparæ dedicauit. Templum iſtud, inter Chriſtianorum templa forte primatum tenet, (illud extruxit Ioannes Galeatius, Mediolanenſis Dux, ſub annũ 1388) ſeu magnitudo in eo ſpectetur, ſeu artificium, ſeu pręrioſa marmora, plane excellit. Eſt enim foris, & intus niueo marmore ad tectum vſque incruſtatum, atque ſtatuis marmoreis Sanctorum, & Patriarcharum noui & priſci teſtamenti hiſtorijs, mira arte elaboratis, vndique exornatum. In eo viſitur organum quod quatuor aureorum millibus ſtetit, gaudetque vno e ſacris Chriſti crucifixi clauis. Quæ omnia ad ſanctiſſimæ Deiparæ decus faciunt.

Baling. in Cal Mariæ 16. Octob. ex Philippo Bergomen. Vide Loriũ in Maria Aug. li. 4. cap. 33.

Idem Pontifex, pace, & otio Eccleſiæ parto, antiquiſſimum habuit, Lauretanam Ædem miraculis, ac prodigijs nobilem, ſuo aliquo munere inſignem relinquere. Itaq; multis, magniſq. indulgentiarum propoſitis præmijs, mortales omnes ad Lauretanum ſacellum, Septembri potiſſimum menſe viſendum, colendumq. inuitauit. Porrò anno eius ſæculi fermè vigeſimo, hoc beneficium nouo beneficio cumulauit: ſolemnes Recineti nundinas ad laudem, & gloriam, & honorem Lauretanę Virginis (vt ipſe in litteris Apoſtolicis ait) inſtituit, ratus fore, id quod euenit, vt ob locorum propinquitatem; Recinatenſis Emporij celebritas celebritatem augeret Lauretanæ domus quippe cum finitimos populos, mercium illecebra, mercatores indulgentia delictorum ad Lauretanam ædem celebrandam alliceret. Lauretanas porrò indulgentias trimeſtres eſſe voluit, & Recinatenſi mercatui pares, nimi-

Turſell. in hiſt. Lauret. lib. 1. cap 22.

mirum, vt Septembri, Octobri, Nouembri menſibus, quibus Recinetenſis mercatus celebraretur, indulgentiæ Laureti percipi ab adeuntibus ritè B. Virginem poſſent.

Baling. in Cal. Mariæ 20. Febr. ex Archang. Gianio in Ann. Seru.

Eo tempore, quo Florentiæ hæſit, frequenter viſitauit Iconem Sanctiſſimæ Deiparæ Annunciatæ, in Templo Seruitarum nobiliſſimo, miraculis florentiſſimam. Cùm autem eam imaginem ſuis ornamentis, argenteiſq. votis exutam, ob extremam fratrum inopiam conſpexiſſet, ſericis aulæis, auro intextis, & ſacra ſupellectili tanto Pontifice digna exornauit. Deinde frequenter ad eius altare ſacra fecit. In cuius rei memoriam vnum illud altare, cum nonnullas ob cauſas Florentiã aliquando ſacris poſtea interdixiſſet, reſeruauit; ad quod tunc, omnes Florentini tanquam ad vnicum animæ ſolatium recurrerent. Ibidem antequam Romam concederet, Baſilicam ſanctæ Mariæ Floris Metropolitanam à ſe effectam, necnon Templum S. Mariæ Nouellæ conſecrauit.

Gonon. in Chron. B. V. ad ann. 1419.

Hoc Pontifice Romanam Eccleſiam regente, quidam Toloſani ſtudij Rector determinare auſus eſt, B. Virginem Originali peccato fuiſſe corruptam. Qua de re in furore populi pulſus Ciuitate, Romam veniens, ad ſummum Pontificem de illata ſibi iniuria conqueſtus eſt, cõcluſionem ſuam aſſerens publica velle diſputatione tutari. Audiens hæc memoratus Antiſtes, diem faciendæ diſputationis indixit, collectoque maximo Doctorum conuentu, cum frater ille non veniret, miſſus eſt nuncius, qui eum aduocaret, fratres autem, apud quos ille hoſpitatus fuerat, ad eius cellam pergentes, ipſum mortuum reperere, interiora ventris non habentem.

Obijt anno 1431. die 12. Februarij.

DE

Digitized by Google

DE EVGENIO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXI.

MARTINI quinti ſucceſſor Eugenius IV. ergà Diuæ Virginis cultum ſingulariter affectus, eius Eccleſias ſanctæ Mariæ Maioris, & S. Mariæ Rotundæ in Vrbe, ædificijs, & ſacellis exornauit. Florentiæ templum ſummum B. Mariæ Deiparæ appellatum ob Regiam eius, & ciuitatis magnificentiam, exquiſita pompa dedicauit. Eius quippe cauſa pons ligneus egregio ornatu apparatus, eductuſq. in altum, & ab Eccleſia S. Mariæ Nouellæ, vbi Pontifex agebat, ad hanc vſque Eccleſiam productus eſt, ituris Pontifici Max. Cardinalibus, Epiſcopis, cæteriſq. proceribus, qui alia, ob incredibilem populi concurſum nō poterant, viam præbiturus. Hic Oecumenicum Concilium an. 1431. eodè Eugenio Præſide, contra Græcos coactum eſt, ac tandem iiſdē Romanæ Eccleſiæ conſentientibus, 6. Iulij cōcluſū. Ciacon. in eius vita. Locrius in Mar. Aug. lib. 4 c. 35.

Idem Pontifex Congregationem Canonicorum Regularium, ortam apud Cœnobium ſanctæ Marie Frigionaria, in Diœceſi Lucenſi an. 1401. authoritate Apoſtolica approbauit. Baling. in Cal. Mariæ 23. Febr.

Idem dum Florentiæ ageret, poſtquam die 8. Epiphaniæ Aram ſacratiſſimæ Dei Genitricis Annunciatæ conſecrari mandaſſet 1443. Indulgentias quoque perpetuò valituras, viſitantibus idem ſacellum D. Annunciatæ, die eadem tertiadecima Ianuarij, viuæ vocis oraculo primùm, mox per Apoſtolicas litteras conceſſit. Rebus humanis exceſſit anno ſalutis 1447. 7. Cal. Martij, poſt quem Pontificium thronum adeptus eſt Nicolaus quintus. Gianius in Annal. ord. ſeru Cent. I. lib. I. c. 6.

DE

DE NICOLAO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXII.

Turſell. in hiſt. Laur. lib. 1. cap. 24.

NICOLAVS quintus huius nominis Pontifex Maximus in Deiparæ Virginis cultu feruens, Lauretanam eius Cellam Pontificijs muneribus auxit. Videbat diem B. Virgini ab Angelo ſalutatæ ſacrũ, maximè inſignem illi domui, ac memorabilem eſſe: quippe cum Deus eo ipſo die inibi naturam humanã induiſſet. Lętiſſimam ergo illam lucem, qua iacta ſunt fundamenta ſalutis humanæ, anniuerſaria Indulgentia decorauit. Ex quo templum Lauretanum, vt tanti myſterij memoria dignum erat, quot annis illo die eximiè celebrari eſt cœptum. Porro Nicolaus, Lauretana æde Indulgentijs cohoneſtata, opulentiæ quoque ædis conſulendum putauit. Igitur magnopere cauit, ne Lauretana dona auerteretur, neue diuenderentur, arcens ingreſſu Eccleſiæ Antiſtitem Recinetenſem, Si quid eorum imposterum diſtrahere, alioſue in vſus conuertere auſus foret: ſin autem vendita iam ac diſtracta, intra vnius menſis ſpatium, non recuperaret, epiſcopatu deijciens. Ciuitati inſuper Recinetenſi eodem Diplomate negotium datum, vel recuperandi Lauretana dona, vel tuendi. Nec pace ſolùm, ſed bellico etiam tumultu, inſignis Nicolai Pontificis pietas in Lauretanam ſedem enituit. Sub id tempus Mahometes Turcarum Rex Conſtantino Paleologo Orientis Imperatore cæſo, Conſtantinopoli vi capta, fædeque direpta, Turcici ſedem Imperij tranſtulit in Europam anno poſt Chriſtum natum 1452. Ergo vt Cõſtantinopolim Chriſtiani Imperij arcẽ à Barbaris captã, Imperatorẽ ipsũ cũ Nobilitate cæſum, Turcarũ Regẽ tanta victoria inflatũ ex propinquo inſultare Grecię, minitari exitium Italiæ, fama tulit. Enimuerò tantus Chriſtianis viribus terror inceſſit, vt tota Italia

tre-

trepidatum ſit. Itaq; Nicolaus ſatis memor ædis Lauretanæ, eam aduerſus Barbarorum incurſiones ſatis firmo præſidio munit, & ſimul in hoſtem omnibus viribus cõſurgere parat, eius rabiem compreſſurus.

Sodalitatem B. Virginis Hallenſis approbauit, ac Indulgentijs illuſtrauit. Locrius in Chron. Anaceph. Mariæ Auguſtæ.

Bullam edidit in fauorem Conceptionis B. Virg. Mariæ, quam extare apud Auguſtinum Suarez Ordinis Carmelitani in libro ſtatutorum eiuſdem Ordinis, Hiſpali impreſſo anno 1573. aſſerit Petrus de Oieda in tract. de Conceptione B. Mariæ Virg. cap. 1.

Magna reuerentia Baſilicam Sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe proſecutus eſt, vbi ſplendidè domicilium Summis Pontificibus extruxit, quod etiam hodie intuemur, per multos annos pro Capitulo, & huius Baſilicæ Clero, ſic Pontificibus concedentibus. Obijt anno ſalutis 1455. 9. Cal. Aprilis. Vitæ Pont. Paulus de Ang. in deſcript. Baſil. S. Mariæ Maior.

DE CALLISTO III. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXIII.

NICOLAO Quinto è viuis ſublato, in Poteſtatem Pontificiam deuenit Calliſtus huius nominis tertius, cuius erga D. Virginem ſingularis deuotio extitit, quia fama erat, Turcas victoria vſos, magna Peloponenſi, Ærycijque parte in ſuam ditionem redacta, in Dalmatiam, atque in ipſam Italiam furore, ac rabie inſtinctos rapi, nihil habuit antiquiùs, quàm vt Lauretanam domum tutaretur, haud dubius, quin illa ſalua, Deiparæ præſidio cætera in Italia ſalua eſſent futura. Igitur Rodericum Borgiam fratris, & Ioannem Milianum ſororis filios, cum Legatorum Pontificiorum munere, ac nomine, copijs præficit; horum alterum in Picenum; Lauretana domo præcipuè eius curæ demandata, alte- Turſell. in hiſt. Laur. li. 1. c. 25.

rum Bononiam è veſtigio deſtinat. Veniunt ambo Legati cum ſuo vtroque exercitu Lauretum: ibi pacem, veniamque à Deo, Deique parente comprecati, ſacram Ædem à muris, & propugnaculis nudam, tumultuario opere aggeribus cingunt. Cæterùm B. Virgo tametſi Pontificis, Pontificiorumque Ducum erga ſe voluntatem minimè aſpernata, ſuâ ipſamet cæleſti ope protexit Domum, Turcarum rabie aliò auerſa, domitaque. Quippe per id tempus Pontificia claſſis non magna, duce Patriarcha Aquileienſi Aſiæ oras fœlici auſu, euentuque populata, effuſum Barbariæ impetum fregit. Turcica Claſſis acie victa, pleræque triremium captæ. Vſumcaſſanus inſuper Perſarum Rex, Calliſti inſtinctu Turcarum fines infeſto agmine ingreſſus, egregias reportauit de ſuperbiſſimo hoſte victorias, non tam humana vi, (vt ipſemet litteris ad Pontificem datis, profeſſus eſt) quàm ope diuina.

Locr. in Mar. Aug. li. 5. c. 28.

Idem Pontifex ſacrum Beatæ Virginis velum, eiuſque cingulum in Eccleſia Cathedrali Atrebatenſi, vbi ea habentur, piè venerantibus indulgentias impertiuit.

Arnold. Vvion. li. 5 ligni vitæ cap. 20.

Nonnullorum ſententia eſt, meridianum ſalutationis Angelicæ pulſum, non à Gregorio Nono, ſed ab hoc Calliſto eadem de cauſa, qua Matutinus, & Veſpertinus ab Vrbano ſecundo priùs inſtituti fuerant, eſſe adinuentum: ſcilicet vt eo excitatus populus Chriſtianus orare recordaretur pro exercitu Chriſtiano in Hungaria contra Turcas decertanti; id refert Petrus Meſſias, quidamque alij Neoterici.

Ioſeph Matrar. in hiſtor. S. Mariæ in Porticu lib. 1. cap. vlt.

Hic idem, vt habetur ex M. S. Sanctæ Mariæ in Porticu, ex picturis, & ex traditione, ad ſui temporis calamitates auertendas, venerabilem Imaginem eiuſdem B. Mariæ in Porticu, ſolemni ritu in proceſſione portauit.

Moritur anno Domini 1458. 8. Idus Auguſti.

DE

DE PIO II.
Pontifice Maximo.

CAPVT LXXIV.

SAnctiſſimus Pontifex Pius hoc nomine ſecundus, in demortui Calliſti tertij locum ſubrogatus, cum Beatiſſimæ Virginis amore flagraret, Mantuam, ad illius templum inuiſendum, perrexit, ibique triduo in cęnobio B. Mariæ de gratijs fratrum Minorum commoratus, ac in eiuſdem Deiparæ ſacello ſolemni pompa ſacris myſterijs operatus, omnibus Chriſti fidelibus templum illud prima Octobris Dominica venerantibus, perpetuam ſeptem annorum, totidemque quadragenarum indulgentiam oretenus conceſſit. Quod tantæ munificentiæ exemplum, cùm in tabulas referri, perpetuòque in eodem cęnobio aſſeruari præcepiſſet, id à fratribus oppidò fuit executioni mandatum, hoc pacto. Ad laudem, & gloriam D. N. Ieſu Chriſti, eiuſque glorioſiſſimæ genitricis Virginis Mariæ, matris omnium gratiarum, & ad perpetuam rei memoriam, Sanctiſſimus, ac Beatiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus D. Pius diuina prouidentia Papa ſecundus, qui cauſa deuotionis, & ſpiritualis recreationis hanc Baſilicam cum loco viſitauit, tribuſque noctibus pernoctauit anno 1459. 19. Octobris, & 21. quæ fuit Dominicæ, poſt Miſſarum ſolemnia, populo adſtante fideli, pro ſua ſolita clementia, omnibus Chriſti fidelibus ipſam Baſilicam, ſiue Eccleſiam viſitantibus, in prima Dominica dicti menſis Octobris, & verè pœnitentibus; & confeſſis, miſericorditer conceſſit ſeptem annos, & totidem quarantenas de vera indulgentia, & hoc viua voce perpetuis temporibus duratura. Quamobrem impoſterum adeò loci illius reuerentia excreuit, vt quot annis prima Octobris Dominica, ſumma populi frequentia, ſolemnique diuinorum officiorum ritu celebretur.

Hippol. Donesmũdus in hiſt. Mantuana lib. 6.

Quin etiam idem Pontifex, vt magis, ac magis illius ſe Religioſiſſimi templi ſtudioſum oſtenderet, ſuum ibi ſimulachrum Pontificijs inſignibus ornatum, è templi regione collocari, atque hæc in eius baſi carmina Italico idiomate, ſculpi mandauit.

Da i ſette Colli, Madre alma di Dio,
Oue fui poſto à dar al mondo eſempio,
Ne vengo ad adorarti in queſto Tempio
Con le chiaui, e col manto humile, e pio.

Quæ latino carmine ita reddi poſſunt.

Collibus è ſeptem genitrix ò alma Tonantis,
Vrbi vbi ſum poſitus Romanæ exemplar, & orbi,
Veni, vt in auguſto recolam tua Numina templo
Clauibus, & clamyde inſignis, ſupplexque piuſque.

Idem innata ſua quadam, ac peculiari veneratione pariter, & deuotione ſemper accenſus, ſupra prædictum altare almæ Virginis, & glorioſiſſimæ matris ſextadecima die Ianuarij 1460. deuotiſſimè celebrauit, & in huius memoriam, quibuſcunque ibidem celebraturis à die ſuæ celebrationis pro qualibet Miſſa trium annorum, & trium quadragenarum, audituris verò Miſſam deuotè in forma Eccleſiæ ibidem conſtitutis, vnius anni, ac vnius quadragenæ indulgentiam dedit, perpetuis temporibus duraturam, hoc tamen ſemper ſeruato, vt celebrans prius petat licentiam Guardiani, vel eius loco exiſtentis, paratus autem ante altare dicat deuotè: Miſerere mei Deus, & De profundis clamaui, ac ter Pater noſter, cum Aue Maria. Aſſiſtentes verò cæteri pro ipſa indulgentia conſequenda ſimiliter genuflexi, ante Miſſam ſepties Pater noſter cum Aue Maria deuotè perſoluant, vt meritis eiuſdem Virginis ſalutis auctor dulciſſimus Ieſus Chriſtus, Vicarij ſui totam vitam ad ſuæ ſanctiſſimæ dirigat beneplacitum maieſtatis: demumque animam admittat in gaudium æternitatis: quam Indulgentiam viua voce conceſſit.

Turſell. in hiſt. Laur. li. 1. c 26.

Idem Pontifex, Chriſtianis regibus, ac principibus, non modò per litteras, legatoſque, ſed etiam per ſe in concilio Mantuano ſua præſentia, ac voce ad Turcicum bel-

bellum incitatis, ex itinerum laboribus, in longinquum, periculoſumque incidit morbum, alieniſſimo Chriſtianę Reipublicæ tempore. Quippe magna ſacrorũ militũ pars, qui Cruce inſignes ſacræ militiæ dederant nomen, Anconam Pij Pontificis iuſſu conuenerant; iamque Pontificis ipſius ex compoſito præſtolabantur aduentum. Cęterùm ſenile, laboribuſque fractum Pij corpus, alieniſſimo tempore, ardens febris, moleſtiſſimaque tuſſis adeo afflixerant, vt non dicam ire, ſed aſpirare Anconam, vti conſtituerat, haud quaquam valeret. Damnata igitur ſpe, atque ope Medicorum, B. Mariæ Lauretanæ, cuius egregiam vim in morbis diuinitus curandis, fama acceperat, implorat opem, non tam vrgentis morbi, quàm Anconitani itineris remedium quærens. Nec dubius auditas preces, extemplo Calicem aureum opere, ac pódere inſignem B. Virgini donat, dicatque, addita votiuo calici ab ipſomet Pontifice in voto nuncupando dictata inſcriptio, Pontificij voti; donique monumentum.

Pia Dei Genitrix

Quamuis tua poteſtas nullis coarctetur finibus, ac totum impleat orbem miraculis, quia tamen pro voluntate ſæpiùs vno loco magis quàm alio delectaris: & Laureti tibi placitam ſedem per ſingulos dies innumeris ſignis, & miraculis exornas; ego infęlix peccator, mente, & animo ad te recurro, ſupplex orans, vt mihi ardentem febrim, moleſtiſſimamque tuſſim auferas, læſiſque membris ſanitatem reſtituas, Reipublicæ, vt credimus, ſalutarem. Interim hoc munus accipito meæ ſeruitutis ſignum. Pius Papa ſecundus anno humanæ ſalutis 1464.

Et donum Virgini cordi fuit, nec ſua ſpes Pium Pontificem, vlla feſellit ex parte. Mirum dictu. Voto nuncupato extemplo febris ardor refrigeſcere cœpit, tuſſis remittere, redire vires affectis, ac penè conſumptis morbo pariter, & ætate membris. Pius ergo moræ impatiens, nondum ſatis confirmata valetudine, committit ſe viæ, Anconam iturus, & Lauretanæ Virgini ex itinere votum exoluturus. Lectica delatum complures Cardinalium, Romanorũq. Procerum proſequuti, quos partim

Digitized by Google

Pontificis charitas, ac reuerentia, partim miraculi fama, partim etiam ſacri exercitus viſendi cupido ab Vrbe exciuerat. In itinere Pontifex, quo propiùs Lauretanam Ædem accedebat, hoc meliùs habebat, vt facilè appareret, inde vires augeri. Itaque ad B. Mariæ Patronæ ſuæ conſpectum valens, & vegetus peruenit, & præſentis opis in Vrbe, atque in Via expertæ memor, vota perſoluit. Nunquam aliàs ante maior Lauretanæ maieſtatis ſpecies viſa: Vno tempore Cardinalium, primorumq. Romanæ Ciuitatis plurimos Pium proſecutos, ſatis etiam multos egregios bello Duces ex Ancona Pontifici obuiam progreſſos, ipſumq. Pont. Max. ante Lauretanam Virginem ſupplices, ac venerabundos videres. Pius ergo voti religione exolutus, iiſdem comitantibus pergit Anconam. Cæterùm quo minùs voti, cuius compos à Lauretana Virgine factus erat, fructum perciperet, impedimento fuit ſociorum ſacri belli mora, nam dum grauior iam ætate, ac viribus Pontifex per æſtiuos calores Anconæ ſedet, Venetæ claſſis Ducem, aliosq. belli ſocios expectãs, ſiue moræ tædio, ſiue ſenio affectum corpuſculum vrgente, languere cœpit. Inde in lentam, ac pertinacem incidit febrim, cuius demum tabe conſumptus, ad ſuorum laborum, egregiiq. illius conatus præmia migrauit in cælum anno 1464. 17. Cal. Septembris. Pontifex omnino cùm cæteris egregijs animi dotibus, tùm verò pietate, ac religione memorabilis.

DE PAVLO II.
Pontifice Maximo.

CAPVT LXXV.

Turſell. in hiſt. Laur. li. 2. c. 1.

POſt Pij ſecundi Pontificis in Anconitana Vrbe deceſſum, Cardinales Pium Anconam proſecuti, Romam ad Comitia Pontificia iter intendunt. Atrox per id tempus ex tanta hominum colluuione, vt fieri ſolet,

let, Anconæ orta peſtilentia erat, quæ intolerabili æſtu per autumnum humana corpora mouente, per vulgaria primùm capita vagari cœpit, inde Nobilitatem quoque, Primoresque corripuit. Ergo præſentis periculi terror profectionem Patrum, aut fugam potiùs maturauit; & ſi quendam eorum ne fuga quidem eripuit morbo Lauretanæ gloriæ materiam futurum. Petrus erat Barbus Cardinalis S. Marci, ætate, prudentia, ac rerum vſu inter cæteros eminens; hic peſtilentia tactus æſtuare animo cœpit, cum fœda impendentis mortis facies oculis obuerſaretur. Sed Pius ſecundus Pontifex Lauretanæ opis recens erat documentum. Itaque valetudinis Pio diuinitus redditæ memor deferri ſe confeſtim ad Templũ Lauretanum iubet. Quò vt ventum eſt, eiectis arbitris, in Deiparæ cellam infertur, ibi venerabundus procumbere humi, omnem in B. Virgine, ſecundum Deum ſuæ curationis ſpem reponere, vrgentis morbi, mortiſq. impendentis remedium expoſcere: Rempublicam Pontifice orbatam Deo, ac B. Virgini impenſius commendare. Nec fruſtra, precibus inſiſtenti leuis quidam, ac dulcis ſomnus obrepſit. Fama eſt, illi in quiete Deiparam Virginem cæleſti quadam ſpecie oblatam, quæ bonum habere animum iuſſo, auditas eius preces nuntiaret: mox diſcuſſũ iri morbum; inſuper ipſum propediem Dei nutu Pontificem Maximum futurum. Haud vanum fuiſſe viſum docuit euentus. Extemplo cum ſomno morbus abijt, ipſe voti compos, animi, corporiſq. vigorem omnium ſpe maturius recuperauit. Ipſius admodum lætus multiplex Dei, Deiparæque beneficium agnoſcit, & gratijs vtrique impensè actis, ſoſpes, ac vegetus exit è ſacroſancto ſacello, cunctis, qui eius morbi conſcij erant, attonitis, & ingenti admiratione defixis. At ille B. Mariæ promiſſo ad ſummi ſacerdotij ſpem erectus, & ſimul accepti beneficij ſatis memor, Lauretanæ Ædis Præſidem protinus accerſiri iubet. Huic propalam enunciat, ſibi eſſe, in animo magnificentiſſimum S. Mariæ Lauretanæ templum condere: proinde primo quoque tempore calcis, cæmentorum, materię, quod ſatis ſit, comparet ſuo nomine, ſumptuque, Inde Romam ad Comitia profectus Pō-

Vide ſupra in Pio 2. Pont. Max.

tifex creatur, Pauli ſecundi inditum nomen, vix dum Pontificatu inito, haud immemor, cuius ope, & valetudinem, & ſummum illud faſtigium adeptus eſſet, Lauretanum tẽplum moliri inſtituit, ac præſagiente iam animo futuram olim amplitudinem eius loci, veteri diſturbato templo, ingentem circa aream inſanis occupat fundamentis, inde opus cœptum ſtrenuè ędificare pergit. Bonam Templi Lauretani partem à Paulo ſecundo extructam, fidem facit Baptiſta Mantuanus, apud quem in Angelariorum carmine Antonium Principem virum, præter Picæni oram nauigantem ſic gubernator nauis affatur.

Quod cernis Picentia iuxta
Littora, delubrum eſt illud venerabile Magnæ
Matris, ab Aſſyrijs quod Dij ſuper æquora quondam
Huc manibus vexere ſuis.

Et paulo poſt.

Lauretæ delubra vocant; neu crede ſuperbam
Hanc Aedem veniſſe fretis, ſuperaddidit iſta
Templa Sacerdotum Princeps ingentia Paulus.

Ex quo profectò coniectari licet, Lauretanum templũ ab eo planè ad faſtigium eſſe perductum. Inter hęc dum Templum ſumma ope extruitur, Pontifex nõ ædificijs ſolùm, ſed litteris quoque, ac muneribus Pontificijs Deiparę domum adornauit; nam viſentibus ædem Lauretanã, diebus omnibus B. Marię ſacris, ac prętereà Dominicis diebus, peccatorum omnium veniam indulſit: Indulgentijs etiam ſingulares immunitates adiecit: quippe Lauretanam Ædem vnà cum Miniſtris, cęterisq. rebus ad eam pertinentibus, ab Recinetenſis Epiſcopi iuriſdictione exemptam, & in ſuam, Sedisque Apoſtolicæ, & Apoſtolorũ Petri, & Pauli tutelam recepit; Sacerdotibus Lauretanis, abſoluendi peregrinos à ſceleribus, ac flagitijs, Epiſcopo, Sediq. Apoſtolicæ reſeruatis, ſatis amplã dedit facultatẽ.

Idem Pontifex, cum anno 1464. mala innumera in terrarum orbe inualuiſſent, feſtum Pręſentationis B. Virginis approbauit, & ſolemniter celebrari imperauit, etiam indulgentijs (quod & Pius II. eius anteceſſor recens prędtiterat) id piè colentibus impertitis, vt Vſuardi Mar-

Locr. in Maria Aug. li. 6. cap. 3.

tyrologium à Ioanne Molano auctum, verbis hiſce confirmat. Hieroſolymis Præſentatio Beatę Dei Genitricis Virginis Marię, quam *Pius*, & Paulus Pontifices Romani cum Indulgentijs inſtituerunt.

Idem ſtudio colligendi res pretioſas, & ſingulares, cum pietate tamen coniuncto, adductus, venerabilem imaginem ſanctæ Mariæ in Porticu de Vrbe in gemmis, & auro formatam, in manibus habere curauit: quod tamen ſecretò, & cautè per Epiſcopum forenſem fieri mandauit. Iure ſecretò fieri commiſit; nam alioqui, non ſine murmuratione, aut reclamatione Canonicorum ipſius Eccleſiæ, vicinorum, aut etiam totius Vrbis, res illi ex ſententia eueniſſet; ergo diſceſſit à Palatio Epiſcopus Forenſis, acceſſit ad Eccleſiam S. Mariæ in Porticu, & remotis arbitris, locum, vbi ſacra Imago cuſtodiebatur, aſcendit, ſeras aperuit, Imaginem adorauit: manibus accepit, in ſinum clauſit, & in Palatium ad Summum Pontificem adſportauit, qui Summus Pontifex hilari vultu, & ea, qua decet reuerentia, & pietate, eam excepit, adorauit, & in ſuã Cappellam, ſuper altare collocauit; ſequenti verò mane Pontifex in ſuam Cappellam, ad adorãdam imaginem, redijt, eam non inuenit, cuſtodem Cappellę interrogat de imagine, percunctatur, num tota illa nocte Cappella clauibus obſerata fuiſſet, atque ita animo plurima voluens, ſpeſque, metuſque variè illum afficiebant: cum tandem miſſis de Palatio Nuntijs ad Eccleſiam S. Mariæ in Porticu, venerabilis Imago in ſuo loco inuenta eſt: atque ita diuino compellente Numine, magnoque miraculo venerabilem Imaginem ipſam per ſe ad ſuam Eccleſiam rediſſe, Summus Pontifex intellexit: quam deinde ſummo ſtudio, magnaque pietate ſemper eſt proſequutus. Propterea verò Indulgentias plurimas eius Eccleſię contulit, & voluit, vt ſuus Nepos Cardinalis Baptiſta Zeno acciperet titulum S. Mariæ in Porticu.

Ioſeph Matrar. in hiſ. S. Marię in Porticu li. 2 c. 23.

Pro victoria adipiſcẽda aduerſus Turcas, Chriſtiani nominis hoſtes, ſolemnem ſupplicationem indixit, in qua Imago ſanctæ Mariæ de Populo geſtabatur, Pontifice ipſo cum Cardinalibus nudis pedibus procedente.

Ciacon. in eius vita.

Obijt

Obijt anno 1471. 5. Calend. Auguſti, poſt quem Romanus Pontifex renunciatus eſt Sixtus quartus.

DE SIXTO IV.

Pontifice Maximo.

CAPVT LXXVI.

Io. Serran in trac. de Concep. li. 2. cap. 8. Ægid. de Præſent. in trac. de eadẽ materia lib. 3. q. 6.

SIXTVS Quartus Pontifex Maximus, in ſeruitio Dei Genitricis deuotiſſimus, quanta cum deuotione immunitatem Conceptionis eius à peccato originali, amplexus ſit, fouerit, & fidelibus ſummo cũ ardore ſuaſerit, expreſsè conuincunt plures illius Conſtitutiones, quarum duas, quæ habentur lib. 3. Extrauagantium cõmunium, De Reliquijs, & Veneratione Sanctorum cap. 1. hic in legentium commodum exſcribere operepretium exiſtimaui.

Sixti Papæ quarti. De Conceptione B. Virg. Conſtitutio.

Ex li. 3. Extrauag. cõmuniũ c. 1.

CVm præexcelſa meritorum inſignia, quibus Regina Cęlorum Virgo Dei genitrix glorioſa, ſedibus prælata æthereis, ſideribus quaſi ſtella matutina prærutilans, deuotę conſiderationis indagine perſcrutamur, & intra pectoris arcana reuoluimus, quod ipſa, vtpote via miſericordiæ, & mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis conſolatrix, pro ſalute fidelium, qui delictorum onere grauantur, ſedula Oratrix, & peruigil ad Regem, quem genuit, intercedit. Dignum, quin potius debitũ, reputamus, vniuerſos Chriſti fideles, vt omnipotẽti Deo, (cuius prouidentia eiuſdem Virginis humilitatem ab æterno reſpiciens, pro reconcilianda ſuo Auctori humana natura, lapſu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam ſui vnigeniti habitaculum, ſancti Spiritus præparatione conſtituit, ex qua carnem noſtræ mortalitatis pro redemptione populi ſui aſſumeret, & immaculata Virgo ni-

nihilominus poſt partum remaneret) de ipſius immaculatæ Virginis mira Conceptione gratias, & laudes referant, & inſtituta propterea in Dei eccleſia, Miſſas, & alia diuina officia dicant, & illis interſint, indulgentijs, & peccatorum remiſſionibus inuitare, vt exinde fiant Virginis meritis, & interceſſione diuinæ gratiæ aptiores. Hac igitur conſideratione inducti, Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi; auctoritate Apoſtolica, hac in perpetuum valitura Cõſtitutione, ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes & ſinguli Chriſti fideles, vtriuſque ſexus, qui Miſſam, & Officium Conceptionis eiuſdem Virginis glorioſæ, iuxta piam, deuotam, & laudabilem ordinationem dilecti filij Magiſtri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronenſis, Notarij noſtri, & quæ deſuper à nobis emanauit Miſſæ, & officij huiuſmodi inſtitutionem in die feſtiuitatis Conceptionis eiuſdem Virginis Marię, & per Octauas eius deuotè celebrauerint, & dixerint, aut illis Horis Canonicis interfuerint, quotiés id fecerint, eandem prorſus indulgentiam, & peccatorum remiſſionem conſequantur, quam iuxta felicis recordationis Vrbani Quarti in Concilio Viennenſi approbatas, ac Martini quinti, & aliorum Romanorũ Pontificum prędeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones, conſequuntur illi, qui Miſſam, & Horas Canonicas in feſto Corporis, & Sanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti, à primis veſperis, & per illius Octauas iuxta Romanæ Eccleſiæ Conſtitutionẽ celebrant, dicunt, aut Miſſæ Officio, & Horis huiuſmodi interſunt, præſentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicę 1476. 3. Cal. Martij Pont. noſtri anno ſexto.

Eiuſdem de eadem materia Conſtitutio altera.

Vide Cõc. Trid. ſeſ. 5. in decreto de peccato originali §. vlt. vbi hæc Cõſt. cõfirmatur

GRaue nimis gerimus moleſtum, cum ſiniſtra nobis de quibuſdam Eccleſiaſticis perſonis referũtur, ſed in eorum, qui ad euangelizandum Verbum Dei ſunt deputati exceſſibus prædicando commiſſis, eò grauius prouocamur, quo illi periculoſius remanent incorrepti, cum fa-

facile deleri nequeant,qui multorum cordibus ſic publi-
cè prædicando diffuſius,& damnabilius imprimuntur er-
rores . Sanè cum Sancta Romana Eccleſia de intemera-
tæ ſemperque Virginis Mariæ Conceptione , publicè fe-
ſtum ſolemniter celebret, & ſpeciale ac proprium ſuper
hoc Officium ordinauerit: nonnulli(vt accepimus) diuer-
ſorum Ordinum Prædicatores in ſuis ſermonibus ad po-
pulum, publicè per diuerſas Ciuitates:& terras, affirma-
re hactenus non erubuerint, & quotidie prædicare non
ceſſent,omnes illos qui tenent,aut aſſerunt eandem glo-
rioſam,& immaculatam Dei Genitricem abſque origina-
lis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter pecca-
re, vel eſſe hæreticos; eiuſdemque immaculatæ Conce-
ptionis Officium celebrantes, audientesq. ſermones illo-
rum,qui eam ſine macula conceptam eſſe affirmant pec-
care grauiter. Sed & præfatis prædicationibus non con-
tenti,confectos ſuper his ſuis aſſertionibus libros in pu-
blicum ediderunt ,ex quorum aſſertionibus,& prædica-
tionibus non leuia ſcandala in mentibus fidelium exorta
ſunt, & maiora meritò exoriri formidantur in dies . Nos
igitur temerarijs auſibus , ac peruerſis aſſertionibus , ac
ſcādaloſis, & quæ exinde in Dei Eccleſia exoriri poſſunt,
(quantum nobis ex alto conceditur) obuiare volentes,
motu proprio , non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ
petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione
& certa ſcientia huiuſmodi aſſertiones prædicatorū eo-
rundē ,& aliorum quorumlibet, qui affirmare præſume-
rēt, eos qui crederent,aut tenerent eandem Dei Genitri-
cem ab originalis peccati macula,ſua Cōceptione præ-
ſeruatam fuiſſe ; propterea alicuius hęreſis labe pollutos
fore,vel mortaliter peccare,aut huiuſmodi officium Con
ceptionis celebrātes,ſeu huiuſmodi ſermones audientes,
alicuius peccati reatū incurrere,vtpote falſas & erroneas
à veritate penitus alienas, editoſque deſuper libros præ-
dictos id continentes,quo ad hoc, auctoritate Apoſtoli-
ca,tenore præſentium reprobamus,& damnamus .Ac mo-
tu, ſcientia,& auctoritate prædictis,ſtatuimus , & ordina-
mus, quod prædicatores Verbi Dei,& quicunque alii ,cu
iuſ-

iuſcunque ſtatus,gradus,aut ordinis, ac conditionis fuerint, qui de cætero,auſu temerario, præſumpſerint in eorum ſermonibus ad populum,ſeu alias quomodolibet,affirmare,huiuſmodi ſic per nos improbatas & damnatas aſſertiones, veras eſſe,aut dictos libros pro veris, legere, tenere, vel habere poſtquam de præſentibus ſcientiam habuerint, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, à qua ab alio, quàm à Romano Pontifice (niſi in mortis articulo) nequeant abſolutionis beneficium obtinere. Item motu, ſcientia, & auctoritate ſimilibus, ſimili pœnæ, ac cenſuræ ſubijcientes eos,qui auſi fuerint aſſerere, contrariam opinionem tenentes, videlicet glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe cóceptam,hęreſis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum ſit à Romana Eccleſia, & Apoſtolica Sede deciſum. Non obſtantibus Conſtitutionibus,& ordinationibus contrarijs Apoſtolicis quibuſcunque, quibus communiter vel diuiſim, à Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam ac expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne de præmiſſis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus quod locorũ ordinarij requiſiti, præſentes litteras in Eccleſijs conſiſtentibus in eorum Ciuitatibus, & ſuarum Diœceſum, & locis inſignibus, dum maior ibi multitudo populi ad diuina conuenerit, ſermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Præterea quia difficile foret pręſentes litteras ad ſingula loca, in quibus expediens fuerit deferre: etiam volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundem litterarum tranſumpto, manu publici Notarij confecto, & autentico, alicuius Prælati Eccleſiaſtici ſigillo munito, vbique ſtetur, prout ſtaretur eiſdem originalibus litteris, ſi forent exhibitæ,vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reprobationis, damnationis, ſtatuti, ordinationis,voluntatis,& decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indigna-

gnationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno incarnationis Dominicæ 1483. pridie Non. Septemb. Pontificatus noſtri Anno 13.

Io. Serran. lib. 1. Idem præcepit, vt fieret Octaua ſolemnis de feſto Conceptionis, ita vt feſtiuitates Sanctorum, quæ intra illam venerint, poſt Octauam celebrentur. Conſtituit etiam, vt ſi feſtum Conceptionis in Dominica venerit, Dominica traſferatur, vt habetur in Mari magno fol. 68. cóceſſ. 134. anno 1488. Conceſſit etiam, vt Officium Conceptionis compilatum per F. Bernardinum de Buſtis celebrari poſſit, vt hoc modo deuotionis illius feſti fieret incrementum. Vide in Mari magno fol. 114. pag. 2. Iuſſit etiam, vt feſtum Conceptionis, quod Eccleſia Romana celebrat, in tota Eccleſia ſolemniter celebraretur in laudem B. Virginis. Romæ in Eccleſia Sancti Petri in Vaticano Capellam ædificauit, vt in ea Conceptio immaculatæ Virginis celebraretur. Ante Pontificatum librum de eiuſdem immaculatæ Virginis Conceptione ſcripſit. Salutationi Angelicæ B. Virginis adiecit; Et benedicta ſit Anna Mater tua, de qua ſine macula tua proceſſit caro Virginea, idque piè fundentibus Apoſtolica præmia impertiuit, vti Iudocus Clictoueus in Virginis laudibus, lucido ſtylo, ſignare nil dubitat.

Loerius in Mar. Aug. li. 7. cap. 11

Id. l. 1. c. 13 Feſtum noſtræ Dominæ de Pietate, Miſſa, ſeu Lythurgia à ſe confecta adornauit, quam expreſſam habet Miſſale nouum Franciſcanorum.

Approbauit antiquum ritum orandi, Pſalterium B. Mariæ Virginis, illudque orantibus Indulgentias elargitus eſt.

Vid. Bull. tom. 1. & Io. Andr. Coppenſt. in libris de Roſario B. Virg.

Idem vt erat propenſi animi erga Deiparam, inſtituit feſtum Oblationis, ſeu Præſentationis eiuſdem Deiparæ: præterea nobilem ædem cum ampliſſimo Cœnobio Sanctæ Mariæ de Populo Ord. S. Auguſtini à fundamentis erexit. Hic pace Italiæ magna ex parte confecta, quoddam Templum Romæ à ſe extructum Pacis titulo ſignauit, & Sanctiſſimæ Virgini Mariæ dicauit. Cuius templi erigendi hæc fuit occaſio. Erat eodem loco an-

Vide Pótif. vitas Romę excuſas anno 1630

antea' parochialis Ecclesia S. Andreæ, & in eius Porticu Imago Deiparæ in pariete extra Ecclesiam. Ante hanc dum aleatores ludunt, vnus ob amiſſas pecunias, horrendè blaſphemat Beatiſſimam Virginem, poſtea taxillos in Imaginem iacit, & arrepto pugione, eam in pectore, in collo, in gena dextra, & in mento vulnerat, vnde ſtatim recens ſanguis exilit. Inde fama miraculi ſparſa, ingens fit hominum ad imaginem concurſus, ſuccedunt miracula: vnde quæ prius S. Andrææ Eccleſia dicebatur, dicta eſt Sanctiſſimæ Mariæ de miraculis. Porro cum tota prope Italia bellorum motibus quateretur, & ipſa Roma à Calabriæ Duce obſideretur, Sixtus ad dictam Imaginem accedens, vouit, ſi Deus per Beatiſſimæ Mariæ Virginis interceſſionem, pacem Italiæ daret, ſe Templum ſub titulo Dei genitricis erecturum. Quare voti compos factus, & Vrbe liberata, in ſolo veteri Eccleſiæ ſancti Andreæ ad honorem Virginis Mariæ templum ædificauit; dictam etiam Imaginem in illud tranſtulit, & loco decentiſſimo ſupra aram maximam collocauit.

Vide Gab. Pennot. in Hiſt. Lat. li. 3. c. 31.

Idem Indulgentias, & immunitates ædi Lauretanæ à Paulo II. (de quibus Turſell.) firmauit, nouaſque addidit, ſcilicet immunitatem decimarum, facultatem diſpenſandi vota, &c.

Vide Turſell. li. 2. c. 3. hiſt. Lauretan.

Egregium porro ſuum erga B. Virginem Lauretanam ſtudium, pietatemque, in cuiuſdam Diplomatis ſui proœmio teſtatum reliquit his verbis: Cupientes, vt ipſa Eccleſia Lauretana, ad quam ſpecialem gerimus deuotionis affectum, congruis honoribus frequentetur, & vt fideles populi libentiùs eo deuotionis cauſa confugiant, confirmamus, & quæ ſequuntur. Ad hæc Sixtus Hieronymo Robureo, ſororis filio, Cardinali, cum Epiſcopatu Recinetenſi tutelam permiſit Aedis Lauretanæ, haud paruo ipſius Aedis bono, quippe & Auunculi inſtinctu, & ſua voluntate, Templum à Paulo ſecundo inchoatum exædificauit, eiuſq. cultum ſacra ſuppellectili, lectiſſimis Sacerdotibus, Cantoribuſque adauxit.

Turſel. li. 1

Subnectere libet orationem in laudem Beatiſſimæ Virginis

giniſ ab eodem Sixto compoſitam, vt in Horis antiquis Pariſienſibus videtur, quam deuotè recitantibus ipſe Pontifex vndecim millium annorum Indulgentiam conceſſit. Eſt autem huiuſmodi.

Ioan. Bapt. Grimal. in Man. Mar. 2. Maij.

Aue Sanctiſſima Maria mater Dei, Regina cœli, porta Paradiſi, Domina mundi, tu es ſingularis Virgo puriſſima, tu concepta ſine peccato originali, & ideo immaculatiſſima tu ſine macula concepiſti Ieſum Saluatorē, tu fuiſti veriſſimè ante partum, in partu, & poſt partum inuiolata, & illibata, fac me tuis ſanctis precibus purè, piè, & ſanctè viuere, & ora pro nobis Ieſum filium tuum dilectum, & poſt mortem me ſuſcipe, ab omnibus malis mentis, & corporis libera me, & alios fac me liberare, opera miſericordiæ acquirere, & in gloria Paradiſi in æternum tecum gaudere. Amen.

Obijt anno ſalutis 1484. pridie Idus Auguſti.

DE INNOCENTIO VIII. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXVII.

Turſell. in hiſt. Laur. lib. 2. c. 5.

INNOCENTIVS octauus Pont. Max. poſt Sixti quarti funus à Cardinalibus electus, eximia pulchritudine auream bullam cum gentilitijs Inſignibus donum miſit Lauretanæ Virgini ſuſpendendam è collo, velut ſuæ erga eam religionis indicium. Pontificale inſuper Amiculum (Pluuiale appellant) ex holoſerico villoſo, auroque magnificis ſanè, ac præclaris Floribus pictum, & opere phrygio prætexto, margaritiſque conſpicuum. Ad hæc peripetaſmata intexta ex auro, ſericoque.

Anton. de Treio in orat. 8. ad Paul. 5. pro Concept.

Hunc Innocentium Sixti quarti prædeceſſoris ſui Extrauagantes pro immaculatæ Virginis Conceptione cōfirmaſſe ferunt, & ſub eo Religionem Sanctimonialium Conceptionis incrementa ſuſcepiſſe, quarum Conſtitutio-

tiones,ſed ſub Benedictinorum regula confirmauit.

Huic intenſiſſimis doloribus egerrime laboranti, cum remedium vllum Medicorum peritia adhibere non poſſet, Cælorum Regina ſuis fauoribus opitulata eſt. Ipſe enim audita perenni fama miraculorum,& gratiarum Deiparæ Annunciatæ de Florentia, vix eidem vouerat, quando id idem experimento didicit, & de acerrima illa infirmitate conualuit. Quamobrem imaginem ſuam pro gratiarum actione, tholo ſuſpendi, in templo D.Annunciatæ curauit; ex ſinceræ deuotionis affectu, quem ad Beatiſſimam Dei Genitricē gerebat,omnibus Seruorū eiuſdem B. Virginis priuilegijs ab origine examinatis,recognitis,& in compendium redactis,Bullam confici iuſſit, quæ magnitudine, & numero priuilegiorum iure optimo Mare magnum nuncupata fuit. Ad preces Antonij Alabanti Ordinis Fratrum Seruorum B. Mariæ Virginis Generalis, ſpeciale Priuilegium Calixti tertij de celebranda Miſſa in ſero Sabbati Sancti in honorem Beatæ Dei Genitricis, ad inſigniores Eccleſias extendit eorundem Fratrum Seruorum. Arch.Giannius in Annal. Ord. Seru. Cēt. 3 lib.4 c.5. & 9.

De Confraternitate,& Roſario Beatæ Virginis Bullam edidit incipientem. Splendor paternæ gloriæ.

Obijt 8.Cal.Aug.anno 1492. ſuccedente Alexādro 6.

DE ALEXANDRO VI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXVIII.

ALEXANDER Sextus Pont. Max. cum imminentia ſibi pericula maxima à Carolo Octauo Gallorum Rege videret,ad humanam prudentiā adiecit,& diuinum perfugium, nam ad Deiparam recurſum habuit, & votis conceptis ſuam ſtatuam in templo Deiparæ Annunciatæ Florentiæ ante eius imaginem ſuſpendi juſſit. Ea ſummo artificio ad viuum elaborata, Gian. Annal. Seru. Cent.3.li.4 cap.15.

ſolemni pompa præcinentibus tubis excepta, & conſpicuo in loco expoſita ad hæc vſque tempora viſitur, monumentum perenne ſpei, quam Pontifex grauiſſimis in periculis in ſacratiſſima Virgine repoſuerat.

Anton. de Trejo in orat. 3. ad Paul. V pro cauſa Concept.

Propter ſuum in Immaculatæ Deiparæ Virginis Conceptionem affectum, Extrauagantem Sixti IV. Graue nimis &c. ſecundam pro Eccleſia vniuerſali, non illam particularem pro Longobardis editam cōfirmauit, inſeruitque ſuis Litteris: Illius, qui ſe, &c. incipientibus, cuius executioni iudices applicuit. Religioni inſuper Conceptionis Beatæ Virginis ſub ſuis prædeceſſoribus Sixto IV. & Innocentio inceptæ ſummopere fauit, ita vt, ſub illo non modicè ſe dilatauerit per Hiſpaniæ Regiones, in quibus ſub eodem etiam Pontifice plurima Templa ſunt ædificata, & Fraternitates inſtitutæ, præcipuè in Luſitania, & Catalonia in Conceptionis honorem.

Bullam edidit de Confraternitate, & Roſario B. Virginis incipientem: Illius, qui perfecta eſt charitas, &c. à Coppenſteinio in ſuis de Roſario operibus relatam.

Cœlum petijt anno 1503. 15. Cal. Septembris.

DE IVLIO II.
Pontifice Maximo.

CAPVT LXXIX.

Ex Ægidio Luſitan. tr. de Côcept. Deip. V. q. 6. ar. 2. n. 3.

IVLIVS Secundus Pont. Max. maxima erga B. Virginem pietate affectus, anno 1511. die 20. Septembris, inſtituit Religionem Monialium ſub titulo Cōceptionis Beatiſſimæ Virginis Immaculatæ, cui etiam Religioni regulam conſtituit propriam, in cuius cap. 1. declarat, ſe illam Religionem inſtituiſſe in honorem Conceptionis B. Virginis Immaculatæ, & præcipit, vt Moniales dum habitum ſuſcipiunt, expreſſe profiteantur, ſe illum ſuſcipere, vt eiuſdem Dei Genitricis Cōceptionem venerentur, vt patet ex illis verbis: Eiuſdem Genitricis

Dei

Dei Conceptionem venerantes,&c. Et ſtatim in cap. 2. vt Moniales his verbis profeſſionem emittant. Ego Soror N. ob amorem, & ſeruitium Domini noſtri, & Immaculatæ Cõceptionis eiuſdem Genitricis voueo,&c. Cap. item 3. ita ſcribitur: vt pallium ſit hyacinthini coloris propter myſticã ſignificationem, quod ſcilicet Glorioſæ Virginis anima a creatione ſua tota ſãcta fuit,cæleſtis,& ſingularis Regis æterni thalamus. Item cap.4 ita habetur: Vt autem diuinum ſeruitium ſemper creſcat,& glorioſæ Virginis pijs in cordibus puriſſimæ Conceptionis deuotio augeatur. In cap. 14. præcipit idem Pontifex, vt in ſingulis feſtis ſimplicibus,& ſemiduplicibus,Dominicisq. recitent Moniales officium Conceptionis illis inſtitutum. Statuit etiam idem Iulius Secundus, vt quamuis huius Religionis Moniales regulam S. Claræ non profiteantur,ſed propriam a ſe illis datam, tamen ſubiectæ ſint fratribus Minoribus, ideo quia tam indefeſſo ſtudio, & vigilantia, puritatis,& innocentiæ Dei Genitricis defenſores exiſtunt. Denique plures indulgentias conceſſit illis, qui in Regno Caſtellæ Imaginem Conceptionis, quam præfatæ Moniales portant, ſecum portarent,quaſi deuotionem hanc in Immaculatam B. Mariæ Cõceptionem non ſolùm voluerit intus in corde latere, ſed & exterius in pectus prodire.

Hic idem Pontifex religione erga Lauretanam Virginem nulli ſecundus, anno 4. Pontificatus ſui, ſiue Sixti quarti patrui exemplo, ſiue quod in Pontificia ditione armis recipienda, imploratam Lauretanæ Virginis ſenſiſſet opem, Lauretanam ædem ſumma ope ornare cœpit. Omnium primum, rem ad augendam loci religionem efficaciſſimam, veterem ædis famam Pontificia auctoritate altiùs in mortalium pectoribus defigendam ratus eſt. Iraq; in primi diplomatis ſui procemio Vrbani Sexti, Bonifacij Noni, Martini Quinti Maximorum Põtificum Decreta, Ædi Lauretanæ perhonorifica perſtringit. Hinc Lauretanæ Domus primordia exequens, cubiculum eſſe ait (vt pie creditur,& fama eſt) B. Mariæ,vbi illa concepta,vbi educata,vbi ab Angelo ſalutata, Chriſtum cõce- Turſell. in hiſt. Laur. li 2 c 9.11. 12. & 14.

L 2 pe-

perit, alueritque. Hanc deinde Ædem ab Apoſtolis cõſecratam, ac diuinitus primùm è Nazaretho, exinde è ſylua latrocinijs infeſta, in collem duorum fratrum; hinc ob fraternas rixas in eum, vbi nũc ſita eſt, collem demigraſſe. Deinceps præfatus ſe non minore ſtudio teneri Lauretanæ domus ornandæ, quàm Paulum Secundum, aut Sixtum Quartum, quorum præclara in eam extarent beneficia, confirmat illorum munera, immunitatesq; Lauretanam inſuper Aedem denuo in tutelam Pontificis receptam, Pontificium Sacellum appellat, ſacra inibi officia ſolemni ritu ſimiliter, vt Romæ in Sacello Pontificis, peragi iubens. Porro Lauretani Templi Miniſtris omnibus indulſit, vt Pontificij familiares, & Conuictores eſſent eo iure, quo qui optimo. Ad hæc Prætorem Laureto præſidere iuſſit à Pontifice deligendum, cui etiam mixtũ dedit Imperium. Ex quo tempore oppidum Lauretum Recinetenſium ditioni exemptum ſui iuris eſſe cœpit. Annonam quoque, & alia venalia Lauretum deferentes, omni portorio, ac vectigali immunes eſſe voluit. Interdixit etiam ne quiſquam dona, ſeu pecunias Beatę Marię Lauretanæ oblatas auerteret, cum excommunicationis latæ ſententiæ minis.

Iulius porro alia multa beneficia, quæ longo explicata diplomate operæ pretium non eſt referre, ſuperioribus adiecit. Aucta hiſce immunitatibus Aede Lauretana, ad eius munimentum cura Pontificis verſa. Igitur haud minore animo pacis opera aggreſſus, quam quanta mole gerebat bella, Lauretanum Templum à Paulo Secundo inchoatum, cuius abſolutio varijs caſibus turbata fuerat, non extruere ſolum, ſed etiam præmunire parat. Videbat quippe, ædem non minus ſanctimoniæ, quàm opulentiæ fama inclytam, in vico immunito expoſitam, ſeu militum, ſeu barbarorum auaritiæ fore. Bramantis ergo nobilis Architecti conſilio, atque opera vſus, per Hieronymum Robureum, Laureti Patronum, rem vrgere cœpit. Et Hieronymus Lauretanam ædem omni ope ornare, munus, ac decus Robureæ familiæ ratus, Baſilicam in arcis modum extruxit, muniuitque. Quippe

ia.

ſacella ipſa propugnaculorum inſtar aſſurgunt, additæ vndique in ſummis muris pinnæ, aditusque ſub tecto, vt ad propugnandum quoquò verſus tuto diſcurrere miles poſſit. Omnino eminus intuenti, arcis potius, quam Aedis ſpeciem præbet. Et adiuuat templi munitionem collis, cuius in vertice ſita eminet, præſertim quà vergit ad mare. Baſilicæ corpus ex pilis ingentibus columnarum inſtar duodecim conſtat, quarum vtrinque ſenæ concameratum tectum ſubſtinent. Huic corpori duæ velut alæ hinc, atque hinc adiectæ, cum ſenis ſacellis minoribus, quæ intercolumnijs vtrinque reſpondent. Alia porro maiora circa templi caput ſacella diſpoſita numero ſeptem: his interiecta ſacraria quatuor, quibus fere Lauretana conduntur dona; ſub tholo, quod eſt velut Baſilicæ caput, ſacroſancta Beatæ Virginis Cella præcipuã obtinet ſedem, & vndequaque aſpectabilem, multis circa, vt diximus facellis maioribus admirabili artificio excitatis, Inter hæc, euidenti miraculo nouus Pontifici iniectus eſt ardor, Lauretanæ Virginis honeſtandæ Bononiam pergens ad comprimendos Bentiuolorum motus, Lauretum venit, & ipſo Natali B. Virginis die in natali eius Cella ſacrum fecit. Sub ſacrum, ſolemni pompa in ſuggeſtum ad id fabricatum aſcendit. Hinc populo, qui ad Pontificis aduentum maior ſolito confluxerat, bene precatus, ampliſſimam delictorum indulgentiam largitur omnibus, Lauretanam ædem eo die ritè viſentibus. Sunt qui ſcribant Iulium eo tempore vota B. Virgini nuncupaſſe, pio, iuſtoque bello Tyrannos perſequi molientem. Certè id & belli euentus, & Pontificis ob partam victoriam dona teſtantur. Iulius igitur Bononiam profectus, expulſis Bentiuolis, Vrbem pacauit. Inde Fauentia, Foroliuio, Rauenna, alijſque Pontificiæ ditionis Vrbibus oppidiſque vi receptis, cum Mirandulæ obſidio Ducum incuria traheretur, ipſemet Pontifex nouo exemplo pergit in caſtra, Duces, militeſque ſua præſentia excitaturus. Ibi dum belli conſilia cum Cardinalibus agitat ſub tentorio, manifeſtum periculum diuina vtique euaſit ope. Quippe globus ferreus,

inſtar humani capitis, repente ab hoſtibus æneo tormento prægrandi excuſſus; deiecto Pretorio, nihil omnino Pontificem ipſum, aut quemquam eorum, qui Pontifici in conſilio aderant, læſit. Id eninuerò Pontifex B. Mariæ Lauretanæ debere ſe profeſſus eſt: ſiue quod ad bellum iturus, ei vota fecerat, ſiue quod ad primum bombardæ fragorem Lauretanam Virginem inclamarat. Ergo Mirandulæ expugnatione, aliiſque victorijs clarus, Lauretum pergit; ad vota reddenda. Gratijs Deo, Deiparæque impensè actis, globum illum in ſacroſancto ſacello pendi iubet, monumentum, quanta peſtis eſſet ab ſuo capite, Lauretanæ Virginis præſidio, depulſa. Suſpenſus eſt globus ab latere ſiniſtro aræ, quod vulgo cornu Epiſtolæ vocatur; vbi nunc quoque monſtratur viſiturque. Inde Pontifex vt gratus, non tantum pius in Virginem foret, Lauretanam Baſilicam impenſius decorare cœpit: namque aram maximam ſacra ſuppellectili augendam ratus, egregium Aræ Amiculum, ex veſte Attalica Criſpante, argenteam crucem pondo librarum 40. illuſam auro, & antiquo opere celatam, bina item ſeſquicubitalia candelabra eiuſdem materiæ, atque operis pondo 26. ab Vrbe miſit, & extat in turbinata Crucis baſi titulus; haud obſcurum indicium partæ à Pontifice Deiparæ Virginis ope, victoriæ.

Iulius ſecundus Pont. Max. Deiparæ Virgini Lauretanæ dicauit anno 1510. In hoc ſigno vinces.

Neque his contentus Iulius, binos inſuper aræ ornatus (frontalia vocamus) ex holoſerico villoſo ceruleo, inſignes auro, margaritis, & opere Phrygio addidit. Alcarium ornatui ornatum Miniſtrorum adiecit, mitram egregio opere, aliaque Pontificalia ornamenta; quibus videlicet vel Pontifices, vel Epiſcopi ſacris operantes vterentur. Super hæc conchiliata periſtromata exornandis templi parietibus, aliaque complura dona Lauretanæ Virgini dedit, dicauitque. Cæterum intentus perficiendo exornandoque Templo Lauretano, augebatur ad impenſas Pontificis animus.

Ita-

Itaque ſacroſancto ſacello maris Baſilicæ communito, munimentum Lauretano vico aduerſus hoſtium impetus, incurſionesq. addendum ratus eſt. Dudum Hieronymus Robureus Laureti Patronus, vel maximè memorabilis, qui id operis ſuſceperat, exceſſerat vita, vix apertis primi ędificij fundamentis. Proinde Iulius Pontifex præclara cępta exequens, eodem Brabante (cuius ante mentionem fecimus) authore, Pontificias circa templum ædes, ſane ingentes, ac magnificas inchoauit, Principum hoſpitio præcipuè deſtinatas. Quarum forma talis. Aedium ſinus (vbi eſt aditus impluuij) Baſilicæ obuerſus eam duobus lateribus quaſi brachijs cingitur in quatuor angulis totidem prominent propugnacula, tota moles quadrati caſtelli ſpeciem refert: templum habet pro arce, eius hodie pars vix dimidia aſſiduo multorum annorũ labore, ſumptuq. abſoluta. Nec verò dum Pontificias ædes extrueret Iulius, templum adornare deſtitit. Ad eius cultum Cantorum Chorus inſtitutus: organa muſica egregia magnifico opere, auróque conſpicua: campanæ duæ eximia magnitudine, ac ſpecie fuſę, turris campanarię fundamenta iacta, Iulij Secundi opera ſunt. Ita ornato templo Auguſtiſſimæ Virginis Cellæ extrinſecus ornandæ ſatis prętioſi marmoris comparat: quod vtiq; opus fuiſſet operum eius maximum, niſi iam matura æuo mors, cœptis eius interuen ſſet, Deo tam inſignem laudẽ alteri referuãte. Illud autẽ non poſtremo habendũ loco, quod huius generis vltimũ mortaliũ eius operum fuit.

Petrus Antonius Perottus, Syluestrinorum Præpoſitus Generalis, D. Marię Lauretanę ſtudio accenſus Abbatiam S. Laurentij Laureto proximam (ea eſt in agro Caſtri Ficardi) cum vniuerſis Villis, ædibus, pratis, agris, oliuetis, ſyluis ad eam pertinentibus, Pontifice approbante, Lauretano conceſſerat templ , anno 1512. Iulius ergo paucis ante mortem diebus Abbatiam illam Pontificali diplomate Lauretanæ attribuit domui Perottum ipſum Laureti Gubernatorem inſtituit, ratus (id quod erat) cui cordi fuiſſet Lauretanas fortunas augere, eidem conſeruare, ac tueri auctas cordi futurum.

Locr. in chron. Anaceph Mar. Aug. Hipp. Donesm. in hiſt. Mãtuanæ li. 1. pag 25 Ciacon. in eius vita.

Idem anno 1512. lampadem argenteam Virgini Halenſi obtulit.

Conceſſit Indulgentiam plenariam recitantibus Coronam B. Virginis 72. Aue Maria, eò quod crederet Deiparam ætatis ſuæ anno 72. ex hac vita migraſſe. Sauonæ, vbi Iuſtinianus Lygur eum natum eſſe refert, Templum Virginis ampliauit.

Suam erga S. Mariæ Maioris Eccleſiam de Vrbe, egregiè Pietatem patefecit, dum eidem Eccleſiæ inſignem apparatum auro intertextum pro ſacris faciendis largitus eſt, vt refert Abbas Paulus de Angelis in deſcriptione Baſilicę S. Mariæ Maioris pag. 132.

Decubuit Romę anno 1513. 9. Calend. Martij.

DE LEONE X. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXX.

Turſell. in hiſt. Laur. li. 2. c. 14. 16 17. & 28.

LEO decimus, haud in Pontificatu magis, quàm pietate in B. Virginem Iulij ſecundi ſucceſſor, nihil potius habuit, quam vt in Lauretana eiuſdem B. Virginis æde amplificanda nemini cederet. Et huiuſce ſtudij ſui declarandi prę claram illi Deus materiam inter primum Pontificatus rudimentum dedit. Per ea quippe tempora Lauretanæ religionis, ac celebritatis fama Neapolim perlata, duas Ioannas Aragonias, ſeniorem, & iuniorem (Reginas Neapolitanas, quia Regia ſtirpe genitę erant, vulgus appellabat) ad templum miraculis maximè inclytum viſendum accendit. Itaque magnifico ſanè comitatu Neapolitani Regni interiora penetrantes, per Samnites in Picenum tranſeunt, ingenti populorum quacunque tranſibant, gratulatione, cultuq. exceptæ. Quo tempore Leonis prę cipuè magnificentia enituit. In omnibus Pontificiæ ditionis oppidis, quę erant in via, Reginas regio apparatu excipi iuſſit, non tam illarum cul-

tui,

tui, quàm Lauretanę Virginis celebritati fauens, cumulatiſſimam inſuper delictorum veniam & ipſis Reginis, & cæteris Lauretum ad illarum aduentum occurrentibus, eodemque die Lauretanam Aedem ritè venerātibus, impertiuit. Exin Leo cunctas Iulij Secundi, ſuperiorumque Pontificum indulgentias, immunitates, beneficia Lauretanæ domui tributa luculento diplomate rata eſse iuſſit: ac deinceps alijs ſuper alia diplomatis impensè cumulāuit. Lauretanam quippe Eccleſiam Collegiatam inſtituit: Sigillo, cæteriſque Collegialibus inſignibus ei attributis. Duodenos inibi Canonicos (ex quorum numero Archipresbyter, & almæ domus Cuſtos forent) totidemque Sacerdotes aſſiduos, quos Manſionarios vocant: Senos præterea Clericos Chori adiutores eſse voluit: ſui cuique annui redditus pro rata portione aſſignati. Omnes porro indulgentias, quibus in templorum ſtationibus Roma perfruitur, Lauretanæ conceſſit ædi, vt iiſdem temporibus Laureti percipere aduenæ poſsent in vna Aede, quæ Romæ perciperentur in pluribus. Inde Anconitano, Piſaurenſi, alijſque autumnalibus finitimorum oppidorum mercatibus abrogatis, Recineti duntaxat, Septembri menſe (ornando ſcilicet diei Natali B. Mariæ) celebrari emporium iuſſit. Ad hęc Recinetenſis Emporij, immunitatumque Nuntijs, ad barbaras quoque nationes, non tantum ad Chriſtianos populos cicumniſſis, euocauit vndique mercium inſtitores. Ergo gentium, generumque omnium mercatores hac fama exciti, Recinetum ad indictum mercatum confluunt, Itali, Dalmatę, Germani, Flandri, Gręci, Armeni, Iudęi denique Hiſpania nuper expulſi, Turcęque. Inſtitorum ergo complures cuiuſque generis ſeu religione, ſeu miraculo loci, (& vicinitas inuitabat) ad Lauretanam Ædem veniſſe conſtat: nec quemquam aditu prohibitum, pręter obſtinatos in auita ſuperſtitione Turcas, Iudęoſque, ne videlicet proiicerentur margaritę ante porcos. Gręcos verò, & Armenos (tametſi plerique eorum Schiſmatici eſſent) religione erga B. Virginem cum Latinis certaſſe accepimus: plu-

res eorum detractis in ipſo templi aditu ſibi calceis, manibus, & oculis ſublatis in cęlum ad ſacroſanctam acceſſiſſe domum: quo vbi ventum eſſet, ad limen procubuiſſe venerabundos, ibique proſtratis humi corporibus, Deum, Deique Parentem adoraſſe, demum ad conſpectum Virginis, aramque adrepſiſſe genibus, Ieſu, Mariæque nomina enixè inuocantes. Hęc porro Recinatenſis mercatus a Leone inſtituta celebritas plurimos deinceps durauit annos, ingenti cum Lauretanę celebritatis incremento. At Leo, ne quam Lauretani cultus amplificandi omitteret viam, ad vltimum ſanxit, ne vota adeundę ſanctæ Marię Lauretanę vllo modo poſſent cum alijs pietatis operibus commutari: proinde votum hoc quinque illis vulgo excipi ſolitis aggregauit.

Nec Apoſtolicis Litteris magis Lauretanam Aedem Leo Pontifex, quam Pontificijs opibus auctam voluit. Interim ab eo, Templi, Domuſque Lauretanæ ædificia ſtrenuè adiuta. Bina templi ſacraria circundatis ſegmentato opere armarijs adornata. Inde ad ipſam Sacroſanctam Cellam honeſtandam conuertit animum. Ac ſacros quidem parietes intrinſecus ornandos, ratus non eſt, ne quid in eis ornatus eſſet, præter ipſos, quos Chriſti, ac B. Virginis habitatio, contactuſque ſatis, ſuperque adornarant: Cæterum intentus ſacello extrinſecùs magnifice exornando (& materies ad id nuper ab Iulio præparata ſtimulabat) eam ornatus amplitudinem concepit animo, quæ digna Deipara Virgine, digna Romano Pontifice Chriſti Vicario, digna ipſius loci maieſtate, religioneque quoad paterentur humanæ opes, foret. Ergo Sanſouino Architecto ſimul, ac ſtatuario illis temporibus nobiliſſimo formę deſcribēdę negotium dat, monito quid ſui conſilij ſit. Sibi vtique eſſe in animo tale moliri opus, quod in parua mole omnem illius ſæculi magnificentiam vinceret. Nec defuit regio Pontificis animo ſapientiſſimi Architecti ſolertia: formam quippe talem deſcripſit, quæ Leonis reſponderet optatis. Nec Pontifici minus animi in perficiendo opere fuit, quam ſtudij in forma optanda, probandaque fuerat. Pretioſi

mar-

marmoris haud quaquam ſatis erat, & deſcripta forma requirebat ingentes marmoris glebas. Igitur eas inde vſque à Carraria (quæ candidi marmoris Lapidicina in Lyguribus eſt in primis nobilis) peti iuſſit, nullaque habita ſumptus ratione Lybuſtica marmora nauigijs impoſita longiſſimo circuitu (quippe infero, ſuperoque mari, Italiæ oram, pene quam longa eſt, circumuehi neceſſe erat) ſubuehenda curauit. Quæ ad Anconam, ſiue ad Recinetẽſem portum denium expoſita, Lauretum aduehebantur Plauſtris. ibi ab eximijs fabris illius ætatis maxima mercede conductis, antiqua illa Græcorum, Romanorumque arte perpoliebantur. Inter hæc auxit loci Maieſtatem, religionẽque haud exiguum Lauretanæ Baſilicæ additum decus. Leo vt auguſtiorem Sedis Lauretanæ ſpeciem faceret, Petrum Antonium Perottum Præſidem ſacris operantem cum cætero habitu, tum verò Epiſcopalibus inſignibus venerabilem fecit, eidemque conceſſit, vt ſacris operatus populo bene precaretur Epiſcopali ritu. Nec Leonis cura Lauretanum Antiſtitem magis, quam aram Pontificijs muneribus honeſtauit. Candelabra argentea quatuor ſeſquicubitalia auro interlita, & præclaro opere cęlata pondo ferè 50. vmbella inſuper quadrata egregia, Leonis dona ſunt. Per idem tempus à Barbarorum vi, & ab auaritia Chriſtianorum militum, Lauretana domus cæleſti vtique præſidio intacta remanſerat: vnde multiplicis periculi Lauretani, diuinique præſidij rumor Leonem Pontificem perpulit, vt humana etiam ope talia pericula arceret in poſterum. Apparebat Pontificiarum Aedium molem, Aedis munimento deſtinatam eſſe tantam, quantam vix aſſiduus plurimorum annorum abſoluere poſſet labor. Ergo tam ſera ſpe damnata aduerſus ſubitas hoſtium populationes, Lauretum foſſis, aggeribus, mænibus, propugnaculis cingit, ſatis etiam tormentorum æneorum adiecit ad propugnandum, & procul arcendum hoſtem, & quo Lauretum templi, oppidique munitionibus ſeptum, adiuuante Collis ſitu muniri Caſtelli etiam eminus haud vanam ſpeciem gerit. Huius rei fama finitimos ad in-

incolendum, non tantum peregrinos ad videndum excitauit, Barbaros verò, ac cæteros à conando impoſterum ſcelere retardauit. Inter quæ Cardinali Robureo Laureti patrono vita functo Bernardus Cardinalis Bibiennenſis, huic Iulianus Rodulphus Prior Capuanus à Pontifice ſuffectus eſt: qui Leonis iuſſu, quoniam iam paratum erat Dynaſtis hoſpitium, domum hoſpitalem pauperibus peregrinis denuo extruxit. At Pontifex perfectis Laureti munimentis, Campanam raræ magnitudinis fundendam curauit 20. millium pondo, eamque Lauretam, oppidi nomine appellauit. Exinde haud parum memor egregij monumenti, quod circa ſacroſanctum ſacellum relinquere moliebatur, Sanſouinum, cæteroſque artifices litteris, præmijs, promiſſis impenſius vrgere inſtitit, vt ſe viuo tam eximium opus abſoluerent. Verumtamen haud potuit Leone viuo ſuprema illi operi imponi manus. Et ſanè genus cælaturæ, ac pulcherrimarum ſtatuarum multitudo non vnum requirebant Pontificatum. Idem Pontifex Leo anno 1518. pro victoria obtinenda contra Turcas ordinauit tres ſolemnes proceſſiones: primam à S. Auguſtino, vſque ad S. Mariam in Ara Cęli: ſecundam à Sancto Laurentio in Damaſo, vſque ad Sanctam Mariam de Populo; tertiam à S. Petro, vſque ad Sanctam Mariam ſuper Mineruam, in quibus portauit Imaginem Saluatoris Chriſti, lanceam, caput S. Ioannis Baptiſtæ, & S. Andreæ Apoſtoli, reliquias etiam S. Crucis in Hieruſalem, & aliarum Eccleſiarum Vrbis. In tertia verò Proceſſione, quæ fuit 14. Martij die dominico, ipſe Pontifex ſimul cum Cardinalibus, & Clero nudis pedibus inceſſit à S. Petro vſque ad Sanctam Mariam ſuper Mineruam, vbi fuit lecta Bulla concordiæ Principum Chriſtianorum contra Turcas: & in hac tertia proceſſione, vt habetur ex M. S. illius temporis, quæ ſeruantur apud Patres S. Mariæ in Porticu, portauit Imaginem eiuſdem S. Mariæ in Porticu. Huius rei meminit Reu. P. Anton. de Balinghem Societatis Ieſu in Cal. Mar. die 14. Martij, dum ait: Anno 1518. Turcarum metu Vrbe vndique perculſa, ad impetran-

Ioſeph Matrar. in hiſt. S. Mariæ in Porticu li. 1. c. vlt.

Baling. in Cal. Mar. 14. Martij.

tran-

trandam contra eos, Chriſtianorum Principum concordiam, Leo X. miraculoſam Deiparæ imaginem ex S.Maria in Porticu allatam in ſolemni ſupplicatione deferri iuſsit, quam ipſe cum Patribus purpuratis, nudis pedibus eſt proſecutus. Hæc Imago (vt obiter dicatur) ea eſt, quam ad B. Gallam illuſtriſſimam & ſanctiſſimam viduã Symmaci Conſulis, & Martyris filiam, Angeli detulerunt, aureis lineis in lapide pretioſo zaphyrino, Angelorũ manibus (vt fertur) efformatam, multa luce circunfuſam, quare vehementer ipſa commota Ioannem Pontificem, poſtea Martyrem, tota de re cõmonefecit; qui cum prodigium viſurus ad eam adijſſet, repente campanæ tota Vrbe concreparunt ſuamet ſponte, eas pulſante nemine, viditque ipſe Imaginem iſtam in aere ſuſpenſam, quam tunc Angeli in manus Pontificis depoſuerunt.

Idem Leo anno incarnationis Dominicæ 1514. ſexto Cal. Maij Aram, & ſacellum B. Virginis Annunciatæ de Florentia à Maioribus Domus, & familiæ ſuæ de Medicis, magnis auri copijs abunde fuſis, à fundamentis erectum, Bulla edita, ampliſſimis Indulgentiarum muneribus decorauit. Ea in Bulla Sanctiſsimam Dei Genitricem Mariam vocat pientiſſimam humani generis ſoſpitatricem, diuinorum ærarij beneficiorum, atque theſauri fidiſſimã cuſtodem, ac ſplendidiſſimam diſpenſatricem, pro vniuerſo populo Chriſtiano ſedulam apud Dominum exoratricem, quam ſuperi colunt, venerantur mortales, obſeruant inferi, &c.

Gian. in Annal. Ord. Seru. Cent. 5. li. 5. c. 14.

Cum ea duceretur opinione, quæ aſserit, Beatiſſimam Virginem ætatis ſuæ anno 72. ex hac vita migraſse, conceſſit Indulgentiam plenariam recitantibus Coronam 72. Aue Maria in venerationem annorum vitæ eiuſdem. Conceſſit etiam omnibus Chriſti fidelibus Indulgentias mille dierum, dicentibus vnum Aue Maria, quandocunq; hora auditur.

Doneſmũdus in hiſt. Mantuana lib. 1.

Carol. Stẽgelius in fine hiſt. ſãcti Ioſephi.

Erga Immaculatæ Deiparæ Virginis Conceptionem eximiam oſtendit pietatem, plurima ædificando templa in honorem huius myſterij, magnas etiam elargiẽdo Indulgentias non ſolùm fratribus Minoribus, & Monialibus

Ant. à Treio or. 8. de Concept.

Con-

Conceptionis hoc myſterium,& feſtum tanto proſequẽtibus affectu, ſed etiam alijs religionibus, vt conſtat ex Bulla; Sane Religionis ſinceritas, in qua Fratribus Benedictinis indulſit facultatem interdictum ſuſpendendi in feſto,& per totam Octauam Conceptionis; quod poſtea omnibus Hiſpaniæ Eccleſijs communicauit Aedem S. Mariæ in Campo Sancto à Leone 4. conſtructam reædificauit in Conceptionis honorem,& alijs quamplurimis Vrbis Eccleſijs S.Mariæ de Populo, de Monte, de Araceli, SS. Apoſtolorum, S.Franciſci trans Tyberim, S.Laurẽtij in Damaſo,&c. in ipſo Conceptionis die, Iubileum conceſſit. Hymnos inſuper approbauit Zacchariæ Epiſcopi Gardienſis, quos ad ipſius Pontificis iuſſum in encomium compoſuit Conceptionis; & maximas conceſſit Indulgentias vtriusque ſexus perſonis, imagines Conceptionis deferentibus.

Anno ſalutis 1518. Pontificatus ſui 6 Bullam edidit, qua dilectis filijs Rectoribus, & Beneficiatis Parochialium Eccleſiarum oppidi Molinę in Hiſpania, vt in nocte ante diem feſtum Conceptionis B. Mariæ Virginis poſt laudes annis ſingulis vnam Miſſam in cantu cum Presbytero, Diacono, & Subdiacono ſolemniter celebrare libere, & licitè valerent, auctoritate Apoſtolica de ſpecialis dono gratiæ perpetuò indulſit. Bulla incipit: Pia Chriſti fidelium, eiuſque exemplar authenticum vidi apud eruditiſſimum virum Bernardum de Toro Hiſpalenſem.

Bullam edidit de Confraternitate, & Roſario B Virginis incipientem; Paſtoris æterni &c. quam habes apud Ioannem Andræam Coppenſteinium in lib.3. de eadem fraternitate cap.6. & tom.1. Bullarij in appendice.

Animam efflauit anno a Virginis partu 1521. Cal. Decembris.

DE

DE HADRIANO VI. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXI.

LEONE decimo è terris ſublato, ad ſacrum Reipublicæ Chriſtianæ faſtigium aſcendit Adrianus ſextus, qui edidit de fraternitate Roſarij Beatiſſimæ Virginis Mariæ Bullam vnam incipientem: illius, qui Dominicum gregem, &c. Pontificia etiam Bulla incipiente: Romanus Pontifex, data Tarragonæ anno Domini 1522. vltimo die menſis Iulij, & ſui Pontificatus anno primo, regiam, & grauiſſimam approbauit Confraternitatem Toletanam, in obſequium, & laudem Conceptionis Beatiſs. Virg. Immaculatæ fundatã, in qua Oeconomus, & primus Confrater erat Carolus V. Imperator, cuius deuotionem in Virginem imitati totius Regni proceres, ſe eiuſdem ſodalitij legibus ſubiecerunt, in quibus multoties profitebatur expreſsè, ſe omnia illa & magna, quæ exhibebantur obſequia, Deo obtuliſſe in honorem Immaculatæ Conceptionis ſuę genitricis; & hanc ſodalitatem conceſſit per omnes Hiſpaniæ Ciuitates fundari, quam per cunctas propagari præcepit prædictus Imperator. Ant. à Treio in or. 8. de Cõcep.

Idem Hadrianus Belgis ſuis Romæ templum elegans ædificauit Diuæ Virgini ſacrum, cui ab Anima cognomentum eſt factum. Ad hæc, omnia ſuperiorum Pontificum priuilegia Aedi Lauretanæ data, cõfirmauit, plura relicturus verſus Deiparam propenſi animi monumẽta, niſi Pontificatus breuitas (quippe qui vix annus fuit) obſtitiſſet. In huius ſepulchro Romæ ante imaginem B. Mariæ Virginis inciſum legitur Baling. in Cal. Mar. 31. Aug.

Partus, & integritas diſcordes tempore longo
Virginis in gremio fœdera pacis habent.

Obijt anno Chriſti 1523. 8. Cal. Octobris.

DE

DE CLEMENTE VII. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXII.

CLEMENS Septimus huius nominis Pont. Max. poſt Hadrianum Sextum ſummam rerum ſacraru dignitatem adeptus, præcipuo quodam pietatis affectu in Deiparæ cultum incubuit; Pōtificatu enim inito, nihil ferme prius habuit, quàm vt Lauretanam B. Virginis Aedem Pontificijs diplomatis honeſtaret, quibus & vetera firmaret beneficia, & adijceret noua. Inter beneficia Clementis fuit, quod Recinetenſibus ius omne, ſi quod reliquum eſſet in Lauretum, ademit. Nec paruum eiuſdem beneficium, quod Ioannem Matthæum Gibertū Veronæ Antiſtitem Laureto prepoſuit, virum doctrina, pariter & virtute clarum. Ab eo Lauretana ędes ſuppellectili ſacra, optimis Canonicis, ſolemnibus ceremonijs inſtructa, cultaque. Pontificiarum ædium Porticus fornicatę. Ceterum illa maxime cura intentum Clementis habebat animum, vt nobile illud a Leone X inchoatum auguſtiſſimi ſacelli ornamentum pari magnificentia abſolueret. Accendebatur domeſtica vel pietate, vel gloria, vt cuius familię decus inchoata ędis Lauretanę cęlatura eſſet, eiuſdem abſoluta foret. Itaque Antonium Sangallum, Raphaelem Baccium, Nicolaum Tribulum, aliosq. ſtatuarios illa tempeſtate celeberrimos ingenti pretio conducit. Raynerium Neruciuni Piſanum Lauretanę ędificationi, pręcipue verò egregio illi operi pro dignitate perficiendo præeſſe iubet. Iam pretioſa marmora erant maxima ex parte cęlata, ac perpolita. Nerucius ergo cum cætera elaborātur, diſturbat lateritios muros, qui ſacrę Cellę pro fulcimento adſtructi, ab eademque diuinitus repulſi, ſubmotiq. ſpectaculo erant. Inde pari interiecto ſpatio quod veteris miraculi monumentum foret, nouos circundari parietes placuit, qui cælato mar-

Turſell. in hiſt. Laur. li 2. c. 2. 23 24. 25. 26. 27.

mar-

marmore conueſtiti extrinſecus adornarent ſacellum:ſuperſtruendumq. fornicem nouum, deiecto lacunari, tectoq. veteri ſuſtinerent: Ædem quippe lapide cõcamerari Pontifici placuerat, verito ne peruetuſtum tectum laqueatum, tot luminibus perpetuò ardentibus obnoxiũ, igne concepto, exitium ſanctiſsimæ Cellæ pararet: proinde ars poſtulabat, vt altiora fundamenta iacerentur, quæ ſatis firmis ſubſtructionibus, tam inſigne, pretioſumque opus à terræ motibus tutum vſquequaque præſtarent. Igitur aperiendis nouorum parietum fundamentis, ſacra domus (ne ſubducto ſolo, quid detrimenti caperet) ſtragulis, vt fit, funibusque conſtricta, ac validis ſuſpenſa rudentibus, tandiu ſublimis pependit è machinis, quoad expletis foſsis, noua fundamenta extare cœperunt. Quo tempore ſatis conſtat, (plurimorum enim oculis res comperta eſt) ſub imis parietibus, dum circa eos ad fundamenta humus effoderetur, puluerulentum, tritumq; ſolum, & proximi ruris ſæpem oppreſſam, aliaq. militaris viæ, quam ſacra Aedes occuparat, indicia inuẽta eſſe; noua veteris miraculi monumenta. Cæterùm aucta per idem tempus loci celebritate, ſanctiſsimã Ædem ianuis augeri oportuit. vna tum erat ianua in medio ferè pariete, qui vergit ad Septentrionem. Hac ingredientibus omnibus, & egredientibus aditus erat, pariter exituſque. Itaque in tanta aduenarum multitudine, concurſuque, alijs, vt fit, alios prementibus, nonnulli, quia receſsũ primis vltimi non dabant) coarctati, oppreſſiq. exanimabantur. Proinde peruiam fieri Cellam placuit, binis ad angulos duorum parietum ianuis patefactis. Vt primum Architecti conſilium diſtulit rumor: enimuerò nefas videri, non magis accolis, quàm peregrinis, eos parietes ferro temerari, quos per tot ætates diuina prouidentia ſaluos, intactoſq. ſeruaſſet. Multi palam fremere, quiſquis id auderet, haud impunè ſcilicet auſurum. igitur cæleſtis iræ metus fabros à conando abſterruit; haud vanum fuiſſe metum, docuit euentus. quippe Nerucio ipſi Architecto rem aggredienti quiddam accidit viſu, dictuq. mirabile. fabris tale miniſterium detrectantibus, ipſemet

M ſa-

ſacrum parietem perfodere aggreſſus eſt, maiore artis fiducia, quàm reuerentia loci. Ergo vt malleum in ſacrũ parietem adegit, repente manu obtorpeſcente, inſolitus horror reliquum corpus inuaſit: pallor deinde ſuffuſus ori, ingentis mali nuncius: mox linquente animo, qui circa erant, collabentem excipiunt, domumque inter manus deferunt expiranti ſimilem, & ſenſus omnis expertem. Exanimatus iacuit horas ferme octo, quoad ſcilicet eius coniux, mulier pia, & B. Mariæ Lauretanæ dedita in paucis, Deum, Deiparamque precibus, votiſque placauit viro.

Tandem igitur, vitalis calor, qui totum propemodum corpus reliquerat, artubus reddi, & ſpiritus liberius meare cœpit; iamque alleuans Nerucius oculos, redeunte ſtatim animo, circumſtantes noſcitare, demum iam compos mentis audaciam incuſare ſuam, veniam, opemque à B. Maria expoſcere. Nec fruſtra: animus religione exſolutus pariter corpus ægritudine leuauit, vt morbi cauſam ipſamet curatio aperiret. Poſtquam conualuit, Pontificem tota de re admonitum, quid facto opus ſit, conſulit. Ille haud ignarus, id nimia Architecti confidentia, magis, quàm indignatione Beatæ Virginis eueniſſe, miſcens monitis imperia, vrget Nerucium, vt Dei Vicario authore, non dubitanter exequatur incœptum, & ſimul impenſe monet, vt ſacros parietes perfodiat, non tam malleo, & audacia, quam ieiunio, & veneratione Virginis armatus: ſic demum rem ex ſententia ſucceſſuram: neque enim timendum eſſe, ne Deipara Virgo ſuam Domum peruiam fieri nollet, quæ eam peregrinis vellet cum ſalute, non modo ſine pernicie patere. At Nerucium recenti malo ex audacia timidiorem iam factum ne Pontificis quidem auctoritas perpellere potuit, vt iterum ipſemet experiretur, quod tanto ſuo periculo paulò ante tentarat. Ad vltimum quia Pontificis imperium vrgebat, & mora patefaciendi ianuas ædificationem morabatur operis, inuentus eſt adoleſcens minimè timidus, qui authoritate Pontificis fretus, & plenus amicorum vocibus rem auderet. Cle-

ri-

ricus is erat Baſilicæ Lauretanæ, Venturam Perinum vocabant: Hic triduano munitus ieiunio ad ſacrum parietem venerabundus cùm malleo accedit. Circa Perinum erat, & aduenarum turba, & Clericorum, hæc ſollicita ex adoleſcentis fiducia, illa rei expectatione ſuſpenſa. At Perinus ſupplex ita præfatus dicitur. Sacra Virginis domus ignoſce innocentiæ meæ, non ego te hoc malleo, ſed Clemens Dei Vicarius ornamenti tui auidus fodit, ille te ornatam, ille te peruiam cupit. placeat Dei parenti, quod Dei Vicario placet. Talia precatus, deſignatum parietis locum percuſſit impune; eum deinde ictus tutò iterantem fabri pari ieiunio, ac reuerentia ſequuti, ianuas aperiunt tres, quarum duæ liberum populo ingreſſum, egreſſumque præberent, tertia Sacerdotibus aditum daret ad ſanctiorem Sacelli partem, vbi eſt Virginis ſimulachrum. Eodem tempore parua feneſtra, quæ vna in anteriore pariete erat ferme è regione ſimulachri, amplior ad accipiendum lumen facta, & clathris æreis inauratis pulcherrimè communita: cæmentis inde erutis, vetus ianua, quę ſatis ampla in medio pariete patebat, obſtructa. Exin nouus paries duci, & inſigni cælati operis cruſta operiri, conueſtirique cęptus. Sub id tempus Clemens Aedi Lauretanæ adornandæ intentus, ingens periculum Deiparę Virginis præſidio euaſit. Fraude, doloque hoſtium capta Vrbe Roma, ipſe in Arcem molis Adrianæ receperat ſe. Ibi à Cæſarianis obſeſſus poſteaquam hoſtium vim ſuſtinere non poterat, non votis modò, ſed etiam Litteris. Lauretanæ Virginis implorat auxilium. Nec miſſæ incaſſum preces. Pontifex haud ita multò poſt inter hoſtium tela elapſus in tutum eſt. Ad hoc, ex auro, argentoque Lauretano tria circiter aureorum millia coacta, & Pontifici inopia laboranti per opportunum ſubſidium miſſa. Ita Clemens B. Mariæ Lauretanæ beneficio, præſens periculum, inopiamque vitauit, ac demum diſcuſſa ingruente belli procella, pacem populis ſuis, atque otium peperit. Diſcrimine capitis, belloque perfunctus, Lauretanæ Virgini gratiam non ſolùm habendam, ſed etiam

quantùm mortali fas eſset, referendam exiſtimauit. Igitur poſt Carolum V. inſignibus Imperij ab ſe decoratum Bononiæ: Romam inde remigrans, ad Lauretanam diuertit Aedem, Patronam, liberatricemque ſuam ſalutaturus. Gratijs ritè actis, votiſque Deo, ac Virgini ritè perſolutis, vt tantorum erga ſe meritorum extaret gratia, inchoata Lauretanę ædificationis opera ſumma vi vrgere ſtatuit. Architecto igitur, fabriſque inſtare cœpit: Templum præcipuè ad culmen perducere, aliquando feſtinans. His operibus perficiendis pecuniam, quam mutuam à Virgine acceperat, reddidit. Itaque illo Pontifice, & Pontificia tecta Laureti ſtrenuè ædificata, & templo faſtigium impoſitum, cum egregio tholo, qui tantùm ſe à faſtigio attollit, quantum faſtigium à terra. Inter hęc haud vltima Clementis cura erat, de abſoluenda præclara illa cælati operis cruſta, quam vt principia ſe dabant, haud falsò augurabatur maximè inclytam toto Orbe terrarum futuram.

Dum Lauretana Domus egregijs operibus ornatior in dies exiſtit, & Lauretanum oppidum exciſis circa ſyluis, exſiccatiſque paludibus exiſtere cępit ſalubrius. Infame incolarum morbis, mortibuſque erat illa tempeſtate Lauretanum cęlum, quippe magna ex parte paluſtre ac noxium multarum offenſarum cauſas corporibus afferebat, vt incolæ bonam anni partem pituitoſi eſſent omnes, ac redundantes, plerique tenui, imbecillaque vterentur valetudine: pueri verò maxime immatura morte extinguerentur, vt pote qui propter corporum imbecillitatem proximi ſtagni halitum, locique ipſius grauitatem egerrimè ferrent. Pertulit igitur fama ad Pontificem in oppido Laureto ob cęli inclementiam, pleroſque infantium, ac puerorum, priuſquam ætas adoleſceret, interire: ita paulatim incolis metu orbitatis alio demigrantibus, in oppido ſolitudinem fieri. Itaque ille Lauretanæ Virgini pulchrum ratus, & oppidum quàm frequentiſſimum, & locum quàm ſaluberrimum eſſe, de Architectorum ſententia commodiſſimum exiſtimauit, vicinas lacunas ſiccare, nemora excidere, imminentes

tem-

templo colles æquare, vt nebularum origine ſublata, cęloque patefacto, aer ventorum ſalubrium flatibus apertus, ſalubriorem faceret locum. Igitur Ioanni Antonio à Statis Lauretano Gubernatori, & Antonio Sanſouino Architecto ſcribit his verbis. Accepimus aerem iſtic præſertim æſtiuo tempore reddi inſalubrem, partim ex eo quòd quidā Collis dictæ Cappellæ, & Eccleſiæ supereminens ventos montanos lòco ſalubres excludit, partim quod in planitie dictæ Eccleſiæ circumuicina, etiam ad quinque millia paſſuum plures paludes, & ſyluę ferè ſemper limoſæ inſalubritatē faciunt. Quamobrem nos illam Eccleſiam toto orbe Chriſtiano ob glorioſiſſimæ Virginis Mariæ merita, & confluentium illuc populorum multitudinem celebrem, his cauſis ſublatis, ſalubrem reddere cupientes, iam ordinauimus, vt dictus collis ſupereminens complanetur: paludes factis foſſis exſiccentur, ſyluæ excidantur, &c. Lauretanus ergo Pręſes impenſius etiam quam iubebatur tam ſalubre opus aggreſſus eſt anno eius ſæculi 33. ac ſtrenuè per Architectum, ingenti operarum vi conducta, pauperibus etiam peregrinis corrogatis, ſyluam vico proximam deijcere, lacunam ductis foſſis in præterfluentem amnem, aut in mare proximum deriuare; imminentem oppido collem cædere inſtitit. Longum erat, ac penè infinitum opus, proinde tum inchoatum magis, quam perfectum. Cæterum illa ipſa inchoatio, & ſalubritatis aliquid in præſentia, & ſpei plurimum in poſterum procedente opere incolis fecit. Salubrior iam facta erat Laureti habitatio, cum Lauretanæ domus hiſtoria facta eſt exploratior. Hieronymus Angelita Ciuis Recinetenſis, domi ſuæ vel generis nobilitate, vel integritate vitæ clarus in paucis fuit. Is Virginis Lauretanæ hiſtoriam ab ſe conſcriptam Clementi Pontifici per id tempus dicauit. Scribendæ, dicandæque Pontifici hiſtoriæ cauſa fuit, quòd per eadem ferme tempora Sacroſanctæ Domus e Galilæa in Dalmatiam, inde in Picenum aſportatæ Narrationem, ex Flumenſibus Annalibus Dalmatæ quidam ad Recinetenſem pertulerant Ciuitatem. Itaque ſiue Angelitanæ hiſtoriæ admo-

 nitu,

nitu, ſeu familiarium rogatu, ſeu potius cęleſtis Numinis inſtinctu, Clementem cupido cępit, migrationem Sanctæ Domus è Galilæa intenſius explorandi: haud erat ignarus idipſum olim & à Dalmatis, authore Frangipanio, & à communi Picentium, Ciuitatis Recinetenſis hortatu, ſatis eſſe perſpectum. Cæterùm præcipuas Pontificis partes eſſe ducebat, rem tam inuſitatam, ac penè incredibilem denuò per certos homines explorare, vt aliorũ indicijs accederet Pontificalis authoritas, quæ ex mortalium pectoribus dubitationem omnem, ſi qua forte reſideret, funditus tolleret. Proinde ex omnium familiariũ numero tres Cubicularios ſuos delegit expertæ in primis religionis, ac fidei. Hos quid facto opus eſſet monitos, rebuſque neceſſarijs abunde inſtructos dimittit, fauſtum eis iter precatus. Ergo illi Lauretum profecti, ſacramque domum intenſiore cura contemplati, dimenſique, conſcendunt nauim, Illyricum petituri. Quò vt ventum eſt, Aediculam Lauretanæ inſtar ſatis vetuſtam, & miraculorum monumentis ſatis inſignem inueniunt. Porro parieti eius Ædiculæ inſcriptum, Lauretanã ibi domum olim fuiſſe. Hæc accolæ ipſi monſtrabant: haud vana ab illis afferri, veræ lachrymæ vbertim manantes ex deſiderio teſtabantur. Confeſtim igitur Legati, menſuris admotis, depræhendunt prorſus omnia conuenire. Protinus repetito curſu pergunt in Galilæam, Nazarethum veniunt: Sacræ Domus fundamenta monſtrata ab Incolis cernunt: quoquo verſus metiuntur: congruere cuncta comperiunt. Ex Legatorum numero Ioannes N. erat Senenſis, qui nouo aliquo indicio veteris miraculi fidem dfirmandam ratus, duos inde attulit lapides ex ijs, quibus vulgò ſtrui ædes Nazarethi ſolent. Lapis quidem laterem naturali forma imitatur (cuiuſmodi ex ſectilibus lapidicinis erui alicubi ſolet) cæterum flauentibus intermicat venis. Reuerſus igitur Ioannes cum Collegis ad Aedem Lauretanam cum eius lapidibus, Nazarenos illos lapides confert: reperit geminos eorum, ac ſimillimos eſſe. Ea quoque res auxit miraculi fidem, cum talem lapidicinam in Piceno nul-

ſam

iam eſſe conſtaret, & omnia quamuis vetuſta ædificia ob cementorum, taliumque lapidum inopiam laterculo ſtructa cernerentur. Illi igitur ſucceſſu admodum læti peruolant Romam, Pontificem expectati adeunt, comperta renuntiant. Ioannes inſuper Nazarenos lapides Lauretanis ſimillimos profert tanti miraculi teſtes; res ſumma & Pontificis lætitia, & aſſeclarum præcipue ſermone celebratur. Explorata autem Lauretanæ Domus ex Galilæa, & Dalmatia tranſlatione mirè lætus Pontifex, enixè inſtare Nerucio cępit, vt præcipuum ſacroſanctæ Cellæ ornamentum quam primùm abſolueret. Sed Deo aliter viſum, qui affecti tam eximij operis nomen Clementi dedit, abſoluti decus alteri reſeruauit. Enimuerò in illo tam inſigni opere extruendo, & ad culmen (quantum in ipſo fuit) perducendo, adeo præclarè Clementis non ſedulitas modo, ſed etiam magnificentia extitit, vt haud immeritò eum authorem fama ferat: etiam ſi Leonis Pontificis ſymbola, inſigniaque voluntaria multis locis inſerta cernantur. Clemens quippe nullum omnino inſeruit ſui monumentum, rarum vtique exemplum, Deoque acceptum adeo, vt eius haud dubiè nutu tam excellentis operis gloria ſequentem fugeret, fugientem ſequeretur.

Hic idem Clemens officium Conceptionis B. Virg. immaculatę à Franciſco Quinnonio Cardinali ordinatum approbauit, quod ab illo vſque ad Pium V. à pluri- mis recitabatur. Litteris etiam Pontificijs ſatis fauit Religioni Monialium Conceptionis, circa quam cuncta confirmauit quæ ſui conceſſerant prædeceſſores.

Ant. à Tre io in or. 8. de Cócept.

Conſiderans, quàm Religioni noſtræ ſalubre, ac fructuoſum fuerit Roſa-ij inſtitutum, quantaque exinde prouenerint, & quotidie proueniant bona, deuotionis affectu erga Deiparam diuinitus excitatus, eiuſdem Roſarij Confraternitatem, Indulgentias, & priuilegia omnia per prædeceſſores ſuos Sixtum IV. & Leonem X. eidem Societati quomodolibet conceſſas, & conceſſa approbauit, confirmauit, & roborauit: quinimo extendit, & ampliauit, vt patet ex eius Bulla edita Romæ anno 1534. 8. Idus Maij.

Bull. tom. 1

Gratias, & priuilegia Ordini Fratrum, ac Monialium B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo à Ioanne 22. & Alexandro V. Romanis Pontificibus conceſſa, rata, ac firma eſſe voluit, eidemque Ordini quæcumque alia indulta omnibus alijs Ordinibus conceſſa, & concedenda attribuit, indulgentiaſque elargitus eſt pro Confratribus vtriuſque ſexus Confraternitatum inſtitutarum in loco dicti Ordinis.

Bull. loc. c.

Deceſſit anno ſalutis 1534. 7. Cal. Octob.

DE PAVLO III. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXIII.

PAVLVS huius nominis tertius, poſt Clementis ſeptimi obitum, Summus Eccleſiæ Paſtor ſalutatus, initio ferme Pontificatus ſui, Aedem B. Virginis Lauretanam, & indulgentijs, & beneficijs cumulauit. Quippe indignum ratus, ſacræ Domus Miniſtros ad vſum domeſticum vix pecunia emptum ſalem habere poſſe, vicenos eis quot annis ſalis ſaccos ex Ceruiæ ſalinis aſſignauit gratuitos, non contemnendum beneficium, ſiue muneris perpetuitatem, ſeu neceſſitatem accipientium, ſiue dantis animum ſpectes. Porrò haud ignarus, quantum boni ſit in bono Præſide: id ſemper egit, vt optimos Laureto Præſides daret, donum omnium forte maximum. Gliſcente Turcico bello, quod Solimanus Turcarum Imperator, Tunetario Regno per Ariadenum Renobarbum ſubacto, Italiæ moliebatur, Paulus Carolo Cæſare, ac Venetis in Societatem adſcitis, in Turcicum bellum omnes intenderat curas, vireſque. Cæterum illa tempeſtate Lauretano templo vel in primis conſultum voluit. Et quoniam exhauſto in apparatum bellicum ærario, pecuniæ inopia pijs eius conſilijs obſtabat, occaſionem forte oblatam ſibi è manibus

Turſell. in hiſt. Laur. li. 3. c. 1. 2. 3. & 10.

ela-

elabi paſſus non eſt. Per idem tempus Recinetenſium Legati Romam ad Pontificem venerant, expoſtulantes, quod Lauretum, auita ipſorum poſſeſſio, à Iulio Pontifice ereptum eis eſſet, ingenti cum damno, maiore cum dedecore Ciuitatis ſuæ. Quem enim exiſtimaturum à Sacrorum Principe, Chriſtique Vicario ſine graui aliqua cauſa antiquiſſimam Laureti poſſeſſionem Recinetenſibus inuitis ademptam? quo autem ſuo merito tam inſignem optimè meritæ Ciuitati inuſtam infamiæ notam? An quia Lauretanæ virginis ſedem impensè ab initio fouerit, donis coluerit, templo ornauerit, frequentauerit tectis, per 250. propemodum annos iuſte ſanctèque rexerit? Quando à Recinetenſium Magiſtratibus auarè, aut ſuperbè eſſe imperatum? quando incolarum, peregrinorum, templi tutelam neglectam? Iam quoties latronum vias, obſidentium audaciam repreſſam? quoties Ædem ipſam magnis armatorum præſidijs ab hoſtium iniuria defenſam? En cur Recinetenſes libenter memorarent, Deipara virgo natalem Domum ſuam in Italiam transferens, in noſtra potiſſimum ſylua ſedem elegit, iter intra paucos menſes locum mutans, noſtris finibus non exceſſit: tres in noſtro agro locos ſuis veſtigijs inſignes fecit, nos illi ſatis ſpatij ad templum conceſſimus, nos templum, nos vicum circa eam condidimus, nos incolis magiſtratus, & iura dedimus. Multum verò iſta eis profuiſſe, vt eum locum optimo iure poſſidere viderentur: ſiquidem in dicta cauſa ſint de antiquiſſima poſſeſſione deiecti. Quod ſi æquum videatur munus a Deo, Deiparaque Recinetenſibus datum, à Dei Vicario reddi, profectò ipſos daturos operam, vt neque Pontificem, neque Lauretanos Recinetenſis tutelæ, ac regiminis pœniteret. Recinetenſes porrò, vt vtriſque cautum foret, nullam conditionem, quam æquiſſimus Pontifex imponeret, recuſaturos. Ergo Paulus Legatis benignè auditis, medium quiddam ſequutus eſt, vt & Recinetenſibus ſuum redderet, & tamen Ædi Lauretanę ſuperiorum Pontificum beneficia conſeruaret. Igitur oppidum Lauretum (templo excepto, & ſaluo Præ-
ſidis

ſidis iuriſdictione inter oppidanos, peregrinoſque) Recinatenſi Ciuitati reſtituit, his conditionibus, vt Lauretanam Domum aduerſus Turcam valido præſidio tueri, muros, ac munimenta, ſicubi opus foret, reficere, peregrinis vltro, citroque commeantibus itinera à latronibus tuta præſtare deberent. Ad hæc octo aureorum millia à Leone X. in Laureti munitiones inſumpta Pontificali Fiſco, vnde erant deprompta, remunerarent ad vſum Turcici belli. Cæterum exinde Pontifex bello perfunctus Lauretanam ædem præſidijs munitam, prædijs locupletauit: namque eius iuſſu ex Duumuiris Caſtri Ficardi, vicina Laureto nemora cum adiacentibus vineis, pratis, oliuetis coëmpta ſunt; In eam rem ſex aureorum millia ex ærario Pőtificis erogata. Alia porro prędia circa Muſionem amnem à Pőtifice empta, & Lauretanæ Virgini donata. Nec fortunis tantum Lauretanam Ædem, ſed etiam miniſtris per id tempus auxit: ſatis enim gnarus integræ pueritiæ preces Deo, Deiparæque acceptiſſimas eſſe, Collegium duodecim alumnorum inſtituit. Ibi lectiſſimos ex omni Piceno pueros ingenuos, impuberes inſtitui iuſſit, ad laudes B. Virgini decantandas. In his porro legendis corporum, animorumque integritatem ſpectari, in inſtituendis optimorum Magiſtrorum rationem haberi voluit. Præcipua erat cura, vt non minus caſtitate morum, quam ſuauitate vocum Sanctiſſimam Virginem delinirent. Ergo hi ex præſcripto Pontificis in opportuno loco, intenſiore cura educati, inſtitutique, B. Mariæ carmina in eius ſacello ſtatis quotidie canebant horis, pacem, ac veniam à Deo, Deiparaque orantes, & opem Italiæ contra Turcarum rabiem expoſcentes. Nec puerilis pietas Pontificis ſpem, nec B. Virgo pueriles preces feſellit; & ſi enim fœderatorum Principum claſſem Ducum diſcordia inutilem fecit: tamen Deipara Virgo, & otium Italiæ peperit, & Turcarum audaciam fregit. Quippe haud ita multo poſt compoſitis inter Cęſarem, Galliæque Regem controuerſijs, ex triſti bello læta repente Italiæ pax reddita. Maxima, inſtructiſſimaque Turcarum

Claſ-

Claſſis Ariadeni Ænobarbi du u exitium Italiæ ferens ipſo menſe Auguſto Acroceraunijs illiſa ſcopulis in conſpectu propemodum Aedis Lauretanæ fecit naufragium; quo naufragio ſatis conſtat maximam Claſſis partem amiſſam: viginti Barbarorum millia hauſta fluctibus, totumque ferme Adriaticum ſinum hoſtium cadaueribus, armis, tabulis, armamentis, alijſque naufragij indicijs ſtratum. Quorum arma ad Lauretum fluitantia cognita in littore, prius fere, quàm nunciari poſſet, inſignem fecerunt hoſtium cladem. Ibi enimuerò exultare Lauretani, aduenæque: auditas profectò à Deo, Deique parente preces puerorum, piorumque; aperuiſſe aliquando oculos, vltorem Turcicæ ſuperbiæ, Deum; alius alium hortatione firmare, talem vt Præſidem præcipuo colerent honore, cuius præſidio totam illam Italiæ oram cernerent præſenti Turcarum formidine liberatam. Pontifex tali nuncio admodum lætus, ne benignior in indigenas, quam in peregrinos foret, Noſocomium Laureti eadem fere tempeſtate abſolutum aperuit, ægris aduenis præcipuè curandis. Alius porro locus ſcabioſis, leproſiſque extra mœnia, ne quid cęteros eorum contagio læderet, aſſignatus. Ab ægris inde ad ſanos cura conuerſa Xenodochium pauperibus peregrinis excipiendis inſtitutum, vbi benigne alebantur per triduum, & diſcedentes pane, vino, calceis, pecunia iuuabantur. Hæc hoſpitalitatis, & Chriſtianæ charitatis fama, mirum quantum vel aduenis religionis, vel Lauretano templo opum adiecerit, cunctis ferme exteris gentibus expertam in ſuis peregrinis Lauretanam benignitatem remunerantibus. Nec vero dum exardeſcunt hæc Chriſtianæ charitatis officia, Lauretana opera a Clemente VII. inchoata interim refrixere. Nihilominus Pauli iuſſu ſyluæ noxiæ cedebantur, nebuloſæ ſiccabantur lacunæ: Colles Lauretanæ ſedi officientes ad ſolum diruebantur: ſurgebant eodem tempore ædes Pontificiæ, extruebatur Porticus, templi tholus plumbeis integebatur laminis: magnifica illa ſacroſanctæ Domus cælata cruſta (quæ haud procul faſtigio abe a)

piæ.

præcipuè vrgebatur. Inter hæc Paulus Pontifex Aedis Lauretanæ celebritatem præclaris ab ſe operibus adornatam ſua præſentia cohoneſtauit, ratus ab ſe Principibus viris prodendum exemplum non ſolum ornandi cunabula Virginis, ſed etiam celebrandi. Itaque intra triennium ipſe bis Lauretanam Virginem inuiſit: ſemel anno eius ſæculi 41. cum diſſuaſor Algerianæ expeditionis, ab Vrbe Luca, & congreſſu Cæſaris per Aemiliam, ac Flaminiam Vrbem rediret: iterum triennio fermè poſt, cum Cæſari poſt Algerianum incommodum ad Belgicum bellum properanti occurreret Bononiam. Tum enim Pontifex maturata, vt in tempore occurreret, profectione, Pontificiam ditionem obiens, venit Lauretum; vtroque autem tempore, & immortalem hauſit ex Lauretana æde lætitiam, & præclara B. Virgini dona attulit. Pontificales altarium, & ſacerdotales veſtes aureas, argumenta religionis, ac munificentię ſuę. Cęterum haud mediocrem ſuę magnificentię fructum cępit, cum ex cæterorum operum ſuorum aſpectu, tum vero ex magnificentiſſimi operis, quo ſanctiſſimum ſacellum extrinſecus conueſtitur, inſatiabili ſpecie. Ex inde obſtantis fauonio Collis æquandi difficultatem contemplatus, ratuſque id eſſe non ſumptus tantum, ſed etiam laboris infiniti, commodi autem labori minimè paris, dixiſſe fertur: parcendum eſſe inani labori, inſiſtendumque vtilioribus, verioribuſque Aedis Lauretanę commodis, quæ expectationi hominum reſponderent, proinde ab æquando colle ad extruendas Pontificias ædes Principum virorum hoſpitio deſtinatas curam, operamque conuertit. Ergo breui maxima eius ædificij pars abſoluta, expolita, inſtructaque adeo magnificè, vt in ea etiam Reges, ac Pontifices maximi lautè diuerſari queant.

Ioſeph Matrar. in hiſt. S. Mariæ in Porticu li. 1. c. vlt.

Idem Pontifex Paulus tertius ſui Pontificatus tempore venerabiles Imagines S. Mariæ Maioris, & S. Mariæ in Porticu, bis ſolemni ritu per Vrbem deportauit, ad Turcarum impetus arcendos, & ad pacem Chriſtianæ Reipublicæ obtinendam; prima vice anno 1537. ſecunda ve-

ro anno 1543. vt ex M. S. illorum temporum, quæ in domo Patrum S. Mariæ in Porticu cuſtodiuntur, & nonnullorum traditione habetur. Priuilegia omnia Religionis immaculatæ Conceptionis B. Virginis confirmauit, & Concilium Tridentinum indixit, ſub quo facta eſt illa declaratio Decreti vniuerſalis de peccato originali ſeſſ. 5. adeo fauorabilis piæ ſententię Conceptionis abſque peccato, vt eam liberauerit à magna moleſtia aduerſariorum quotidie obtrectantium Virginem comprænhendi tam ſub vniuerſalibus loquutionibus ſacræ ſcripturæ, quàm alijs aliorum Conciliorum generalibus Decretis. Vnde & Pontificem hunc non minùs ſuis prædeceſſoribus imò cunctis præſtantius ſententiæ, quæ immaculatam Conceptionem tuetur, fuiſſe iudicandum eſt. Ant à Trejo or. 2. de Concept.

Fraternitati etiam Roſarij Beatiſſimæ Virginis Mariæ Bullis editis fauit, vt videre eſt apud Ioannem Coppenſteinium in ſuis, quæ ſcripſit de eodem Beatiſſimæ Virginis Roſario, monumentis. Coppeinſt. in li. de Roſar.

Ex hominum vita demigrauit anno ſalutis 1549. 4. Idus Nouembris.

DE IVLIO III.
Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXIV.

PAVLO tertio in Pontificiæ Dignitatis amplitudine ſucceſſit Iulius pariter tertius, qui Lauretanæ Domus B. Virginis indulgentias, immunitates, beneficia, ſua firmauit auctoritate, ac memor diuinæ illius vocis, Domum tuam decet ſanctitudo Domine, Cleri, populiq. Lauretani mores, legibus per Cardinalem Carpenſem latis. compoſuit ad ſanctitatem. Exinde ab accolarum diſciplina ad ornatum loci cura Pontificis verſa: ſacra ab eo ſupellex ſatis aucta, marmorei gradus in templi veſtibulo excitati; atrium ad loci munditiem la- Turſell. in hiſt. Lau. lib. 3. c. 1.

lateſculo ſtratum: nonnullæ etiam priuatæ ædes vel ad plateæ ſpeciem, vel ad incolarum commoditatem è regione Porticus extructæ; ad vltimum ſumma, tectoque proxima Pontificiæ domus contignatio, rudis antea, ac deſerta, ad habitandū ſatis exculta, eaque Societati Ieſu attributa. Pontifex quippe probè gnarus prauorum morum emendationem ex bene inſtituta confeſſione fructum piæ peregrinationis eſſe vel maximum; Lauretano templo cunctarum gentium peregrinationibus celeberrimo, idoneos prouidere Pœnitentiarios ſtatuit: & ſi enim non deerant Sacerdotes pij, doctique: tamen eorum ſiue paucitas, ſiue peregrinarum imperitia linguarum minus vtique proficiebat, quàm opus erat. Itaque Pontifex omnia circumſpectans, demum Cardinalis Carpenſis admonitu, optimum factu exiſtimauit, Patres Societatis Ieſu Lauretanis Sacerdotibus adiungere, vt eſſent qui linguæ commercio peregrinos allicerent ad expiationem animorum: & ſimul aduenarum confeſſionibus aſſiduam, ſedulamque operam darent.

Idem Pōtifex per Vicarium ſuum Philippum Archintum ſanxit, vt Diocletianæ Thermæ in templum ſanctiſſimæ Virginis Mariæ, & ſeptem Angelorum dicarentur. Itaque 15. Auguſti Thermæ per Epiſcopum Sebaſtenum in honorem ſanctiſſimæ Mariæ Angelorum, & Martyrum ſunt dedicatæ, duę aræ ibidem erectæ, & ſacra quotidie celebrari cœpta.

Baling. in Cal. Mariæ 23. Martij.

Ob ſpecialem deuotionem erga Beatam Virginem, eumdem anni ſancti Iubilæum, quem conſequebantur adeuntes Eccleſias Romę conceſſit anno 1550. in die Natiuitatis S. Mariæ Virginis viſitantibus ſacellum, & Eccleſiam Annunciatæ de Florentia.

Gianius in Annal. ord. Seru. Centuria 4. li. 2. c. 2.

Confirmauit cuncta, quæ circa religionem Monialium immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ Virginis ſui ſtatuerunt Anteceſſores, approbauitque quicquid Patres Concilij Tridentini ſub Paulo III. ordinauerant: vnde & cum illis negauit eſſe ſuæ intentionis Mariam Virginem ſub communi regula de peccati originalis contractione cōprehendere.

Ant. à Trejo in or. 8. de Cōcept.

Dei-

Deiparæ Imagini in Sanctæ Mariæ maioris de Vrbe Baſilica obſeruatæ aureã roſam à ſe benedictam ſolẽni pompa donum dedit, vt refert Paulus de Angelis in deſcriptione Baſilicæ Sanctæ Mariæ maioris pag. 132. Vita functus eſt anno 1555. die 10. Cal. Aprilis.

DE MARCELLO II. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXV.

MARCELLVS Ceruinus Cardinalis vir doctrina pariter, & ſanctitate clarus (qui nomen ſibi antea impoſitum, ad ſupremum rei ſacræ culmen, poſt Iulij tertij obitum, euectus, Hadriani Papæ ſexti exemplo retinuit) in oppido Lauretanæ domui ſacris vicino, (montem Fanum appellant) domicilium ſtatuerat, ſuum id natale ſolum ferebat, reuera locum inueruiſendæ natali Beatæ Virginis Cellæ peropportunum elegerat. Inde Lauretum incenſo ſtudio ventitabat in auguſtiſſimo Orbis terræ ſacello ſacris operaturus. Itaque ſub Iulij tertij Pontificis deceſſum Marcello rem diuinã ibi de more facienti, res euenit viſu, euentuque mirabilis. Eximio candore, ac ſpecie Columba, multis inſpectantibus ſupra eius caput placidè cum inuolaſſet, nunc in ſacrificantis manibus, nunc in ipſo Miſſali libro requieſcebat. Ea res obiecta oculis adſtantium pleroſque animis immobiles ſtupore defixit. Sacerdos, qui de more Cardinali ſacrificanti præſto erat, vulgarem aliquam columbam eo forte delapſam ratus, eam abigere conabatur. At Cardinalis haud parum memor candidæ columbæ indicio diuinitus olim deſignatos nõnunquam eſſe Pontifices: inhibet abigentem, ipſe cęleſtem columbam quieſcere ſinit, quoad ſacrificio peracto ſua ſponte auolaret. Exinde cęleſte viſum homini affirmat fidem. Nuncio de morte Pontificis Marcellus Romam

Turſell. in hiſt. Laur. lib.3. c.20.

mam reuocatus, non ſubſtinuit viæ prius, & Pontificijs comitijs cõmittere ſe, quã veteri ſuo inſtituto Lauretanã Virginem ſalutaret. Et aderat dies Annunciatæ Virgini ſacer, qui cæteroqui pium eius animum inuitabat. Venit ergo pridie Lauretum; feſto ipſo die excluſa incondita turba, ſacrum in auguſtiſſima cella facere attentiſſimè cępit. Inter ſacrificandũm poſt initium Canonis, Eccleſiam Pontifice orbatam memorans, Deo, ac Beatæ Virgini enixiùs commendabat. Effusè precanti B.Maria cęleſti ſpecie, cęlitum ſepta comitatu ſe offert, animoque eius diuina luce, ac dulcedine deliburo, ipſum fore Pontificem indicat: extemplo attonitæ mentis oculis ſubducit ſe. Marcello tam nouæ rei, ac ſubitæ admiratio tantum repente animi, corporiſq. totius incuſſit horrorem, vt ad aram trepidans pedibus ægrè ſubſiſteret. Senſit Sacerdos eius adminiſter aliquid profectò Cardinali obiectum diuinitus, vtique cum eius conſpiceret faciem inſolito quodam ſplendore fulgentem: mox etiam notaret totum eius corpus nouã circũdatum luce. Ergò quod ipſemet viderat deinde cum alijs multis, tum Raphaeli Rieræ, qui rem litteris prodidit, pro familiaritate narrauit. Quin etiam Cardinalis ipſe neceſſariorum, qui ſpectaculo adfuerant, precibus fatigatus, enunciauit denique totam rem, vti geſta erat: ac ſimul adiecit, tantum vtiq; Pontificis munus longè altius eſſe faſtigio ſuo: ac propterea Deum fortaſſe alium ſibi Vicarium quæſiturum. Cæterùm ſi Deo cordi eſſet talem in terris habere Vicarium; enimuerò ſibi antiquiſſimum fore, Chriſtianam Rempublicam conſeruare fartam, tectamq; atq; ædis Lauretanę cultum longè, ac latè propagare. Itaq; Montem Fanum regreſſus, accerſito Tabellione, publicis conſignari litteris iuſſit, quæ in B. Mariæ Lauretanæ gratiam deſtinarat animo: nimirum vt publicæ Tabulæ ſuam Deiparę obſtringerent fidem, eędemque ſi forte (quod accidit) mors interueniret, teſtes forent ſuæ erga illam egregiæ voluntatis. Extant hodie in eo, quod dixi, oppido, tabulæ Marcelli Ceruini Cardinalis, ex quibus ſatis apparet, ei in animo fuiſſe Canonicorum, Cantorum, Mini-

niſtrorum, ſacerdotum etiam ſocietatis Ieſu numerum augere, vt ſancta Domus aduenarum frequentia, pietateque auctior foret. Ad hæc Laureti Pomærio longè lateque prolato muris, propugnaculiſque circa excitatis nouam Vrbem, nouam condere Ciuitatem, Epiſcopali ſede, mero, mixtoque imperio, & octo finitimis oppidis attributis inſignem. Condendæ porro Ciuitatis facilem hanc, expeditamque excogitauerat viam, vt pauperes familias ex omni Pontificali ditione partim ſpe præmiorum, partim etiam Beatæ Mariæ Lauretanæ religione, ad nouam frequentandam Ciuitatem pelliceret: nouis colonis proximam ſyluam publico ære coemptam viritim diuideret, vt exciſa ſylua repurgatiſque ſaltibus, agros colerent ſuos: ita breui & ſatis frugum, vini, olei nouæ Ciuitati fore, nec Mercatores ſpe lucri ob loci celebritatem illectos defuturos. Hac demum ratione Lauretanæ Virgini, & dignationis, & cultus acceſſurũ eſſe vel plurimum. Cæterum Deo, cuius inſcrutabilia iudicia ſunt, aliter viſum; quippe illum præclara ſua de Lauretana æde conſilia mandare litteris, quam factis exſequi maluit. Vt Marcellus Romam attigit, facilè quidem euenit quod Deo cordi erat, vt fieret Pontifex, & extitit Beatæ Virginis fides: Pontificis tamen extare non potuit. Is namque intra 22. diem, vix dum inito Pontificatu exceſſit e vita. Pontifex egregijs conſilijs magis, quàm operibus memorandus; ſalubria quippe eius conſilia plures deinde Pontificum ſecuti, multis ac magnis ſimul eccleſiam, ſimul Lauretanam ædem præſidijs, ac muneribus adornarunt.

Obijt anno 1555. pridie Cal. Maij.

DE PAVLO IV. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXVI.

MARCELLO Secundo hominibus erepto, ad ſummum Eccleſię ſacerdotium cōſcendit Paulus hoc nomine quartus, qui (vt in Marianis noſtris Fundatoribus cap. 34. iam proſequuti ſumus) materna adhuc aluo incluſus Beatiſſimæ Virgini, quæ in Virgiliano, ſeu Virgineo monte prope Neapolim, colitur, oblatus eſt. cumq; eius mater ad hunc montem pergeret, deuotiſſimam ibi Deiparæ imaginem viſitatura, vt cautè ſe ſe in itinere gereret, ab Eremita quodam admonita fuit, cum Pontificem ſummum in vtero geſtaret. Mariæ Caraffæ ſorori ſuæ auctor fuit, vt ipſa Neapoli nouum Monaſterium Sapientiæ, pro monialibus Dominicanis in honorem Beatiſſimæ Virginis, quæ vera eſt ſapientiæ mater, ædificaret. Officium paruum Beatiſſimæ Virginis cum ſocijs correxit, atque ad meliorem formam reduxit, vt patet ex diplomate Clementis Septimi ſub datū Romę die 20 Ianuarij anno 1529. optans contra blaſphemiæ abuſum, vt Beatiſſimam Virginem Mariam Dei matrem Dominam noſtram, eiusque perpetuam virginitatem debito honore, ac reuerentia proſequerentur fideles, pœnalem legem ſtatuit in eos omnes, qui ipſam temerè blaſphemare auſi fuiſſent. Conſtitutionem quoque edidit anno 1555. qua monuit omnes, qui eò vſque aſſeruiſſent, vel credidiſſent, Beatam Virginem non fuiſſe Dei matrem, neque ſemper Virginem extitiſſe, vt ab eorum aſſertione, & credulitate infra certum terminum recedere, ſuumque errorem in manibus Inquiſitorum abiurare deberent: ipſisque pœnitentibus, & abiurantibus, remiſſionem conceſſit, quatenus relapſi, aut inquiſiti, vel delati non eſſent; impęnitentibus autem, & alijs de cętero errantibus rela-

Io. Bapt. Caſtaldus in eius vita.

Tuſus in hiſt. Cleric. regul. & in ſupplem. eiuſdem.

Vide Bull. tom. 1.

pſo-

pſorũ pęnas irrogauit, quibuſcumque non obſtantibus.

Bellorum tempore Vrbem munire volens, Eccleſiam S. Marię de Populo, vt quidam ſuadebant, demoliri non permiſit, id conſulentibus reſpondens, Sanctiſſimam Virginem, bonum Vrbis propugnaculum futuram. Primus auctor fuit Pontificij Equitatus, qui hodie in die Annunciationis Beatiſſimæ Virginis à Summis Pontificibus fieri ſolet ad Eccleſiam Beatæ Mariæ ſuper Mineruam, quam præterea Eccleſiam ſingulari ſemper deuotione coluit, & Cardinalis exiſtens, ſuas in ea conſuetas orationes peragere conſueuit. Ordinauit, vt die 15. Auguſti, quo die glorioſæ Virginis Dominæ noſtræ Aſſumptionis feſtum celebratur, in Patriarchali Eccleſia S. Mariæ maioris Pontificia haberetur Capella, quemadmodum ab eo Pontificatu ad hæc vſque tempora ſeruatur. In qua etiam Eccleſia, Beatiſſimæ Virginis parientis figuram altricibus circumdatam prorſus abradi mandauit. Eccleſiæ S. Mariæ in Dominica, quæ in Nauicula dicitur, Dominica ſecunda in Quadrageſima ſtationes reſtituit. Statuerat ob ſuam deuotionem Lauretum proficiſci, ſeque in ea ſancta Domo Beatiſſimæ Virginis viſitatione recreare: ſed ſe ad iter accingens multo ad id ſcutorum millia neceſſaria eſſe animaduertit: quibus cum careret, & Cameram Apoſtolicam grauare nollet, conſilium mutauit. Huius tamen ſanctæ Domus cultum amplificare non deſtitit: Pontificatus namque initio vetera aliorum Pontificum beneficia nouo ſanxit diplomate, ædificationem ſedulò iuuit, auxit numerum Miniſtrorum: nihil denique prætermiſit, quod ad amplificandam loci religionem pertinere exiſtimaret. Eccleſiam B. Mariæ Virginis Antuerpiæ operis mirifici, & quadrati ad 466. pedes ſurſum eminentis glorioſiſſimam, in Cathedralem erexit, cum prius aliquot ſæculis Collegiata ſub Præpoſitis fuiſſet. In myſterium immaculatę Conceptionis Beatiſſimæ Virginis nihil minus ſuis prædeceſſoribus propenſus varias elargitus eſt per ſpecialia diplomata Indulgentias, & gratias Sanctimonialibus Conceptionis, negauitque cum Patribus Concilij

Ex eius vita.

[e] Turſell. in hiſt. Laur. l. 3. cap. 21.

[f] Baling. in Cal. Mariæ 18. Aug.

Ant. à Treio or. 8. de Cõcep. ap. Vvadding. in Legatione.

Tridentini ſuæ intentionis eſſe, Mariam Virginem ſub communi regula de peccati originalis contractione comprehendere: Bullam edidit de Beatiſſimæ Dei genitricis Roſario incipientem, Ex apoſtolicæ ſedis &c. Sancto fine quieuit anno ſalutis 1559. ætatis 83. die 18. Auguſti.

DE PIO IV.
Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXVII.

PIVS huius nominis quartus poſt Paulum quartum Sũmus totius Eccleſiæ Pontifex electus, Thermas Diocletiani in templum commutatas, in honorem ſanctæ Mariæ Angelorum conſecrauit, præſentibus Cardinalibus, vniuerſaque Curia, & populo Romano: quod præterea templum in titulum Cardinalitium erexit, variaſque ei Indulgentias donauit. Confraternitatem B. Mariæ Pietatis de Vrbe ad pauperes aduenas hoſpitandum, & ad egenos dementes charitatiuè ſuſcipiendum approbauit, pluraque eidem priuilegia indulſit. Laureti ſuperiorem domus pontificiæ porticum magna extruxit ex parte. Vetus Xenodochium, nouo adiecto ædificio, amplius, & commodius fecit. Lauretanum oppidum Recinetenſibus adeptum ſui iuris eſſe iuſſit. Nec minor in cultu B. Virginis, quam in re Lauretana amplificanda optimi Pontificis pietas enituit. Canonicorum, Miniſtrorumque numerum non nihil imminutum ſuppleuit. Collegium Societatis Ieſu a Paulo IV. amplificatum ſimul pontificali diplomate ſtabiliuit, ſimul reditibus auxit. Inter quæ Cardinali Carpenſi humanis rebus exempto Laureti tutelam permiſit Cardinali Vrbinati, qui nulli veterum patronorum pietate, ac ſtudio erga Lauretanam Virginem ceſſit. Sub hoc Pontifice concluſum eſt Concilium Tridentinum, quod

Vitæ Pont. Baling. in Cal. Mariæ 9. Decemb. & 5. Aug.

Turſell. in hiſt. Laur. li. 4. c. 1.

& ipſe

& ipſe Pontifex confirmauit plenariè, & conſequenter declarationem illam decreti vniuerſalis de peccato originali, quà dicitur, non eſſe intentionis Concilij Mariam Virginem ſub communi regula de peccati originalis contractione comprehendere. Nec ſat ſibi in hoc feciſſe in Virginis obſequium viſus eſt, niſi & plures cõcederet gratias Religionibus Minorum, & Conceptionis pro eadem celebranda, quas ad alias poſtea extendit, præcipuè Hieronymianam, in qua tolli interdictum conceſſit in feſto Conceptionis Beatiſſimæ Virginis Roſarium præcipua deuotione coluit, pro quo & Bullam edidit; Dum præclara meritorum inſignia. Animam exhalauit anno ſalutis 1565. 5. Id. Decembris, poſt quẽ Eccleſiæ Dei gubernaculis ſummus Rector, atque nauclerus admotus eſt Pius quintus.

Vuadd. in ſua Legat. or, 8.

Coppenſi. in li. de Roſario.

DE PIO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXVIII.

PIVS quintus Pontifex Maximus Beatiſſimæ Virgini Dei Matri ita ſe deuouerat, nullum vt ageret diem, quo vel dum Summus eſſet Pontifex, tantiſque rebus occupatus, ſacri quod vocant Roſarij precationem non adhiberet. Quem quidem precandi ritum a D. Dominico inſtitutum & ab Eccleſia Catholica receptum, maximoque cum animarum fructu iam vbique gentium apud Chriſtianos vſitatum graui Decreto renouauit, & ampliſſimis ſacræ Indulgentiæ donis illo piè vtentes, vel publicam proceſſionem, quæ ab eius ſodalitij fratribus ſingulis menſibus fieri conſueuit, deuotê comitantes exornauit. Atque huiuſce ſacri inſtituti ſocietatem cum apoſtolicis ſuis decretis, & muneribus vbique locorum communicandi, & erigendi vni Summo Dominicani Ordinis Antiſtiti pro tempore

Io. Anton. Gabut. in eius vita.

exiſtenti, alijſue ab eo delegatis poteſtatem fecit. Cum (vt loquitur, ipſe in ſuo diplomate) aduerteret Eccleſiam tot hæreſibus, & bellis agitatam ſuorum prædeceſſorum veſtigia ſequens, oculos lachrymabundos, ſed ſpe plenos conuertit in montem illum (Deiparam intelligit) vnde omne auxilium prouenit, & ſingulos Chriſti fideles ad idem faciendum per Roſarij maximè recitationem hortatur: ex quo ſancti Pontificis ad Virginis cultum excitãdum ſtudio ſuus extitit fructus. Cum enim tum in Belgio, tum in Gallia hæretici in Catholicos impia arma cæpiſſent: ita vt in Gallia de religione actum videretur, idem Pontifex equitum, & peditum copias auxiliares anno 1569. ad Carolum Galliarum Regem miſit; & eodem anno 3. Octobris hæretici à Catholicis profligati ſunt. Edixit porro, ne in popularibus Concionibus, alijſue publicis in Conuentibus vbi promiſcua virorum, ac mulierum multitudo conuenire ſolet, de Beatæ Virginis Mariæ Conceptione diſputare, alterutram partem damnando, propriamque aſſerendo ſententiam, vel de hac ipſa quæſtione, cuiuſuis pietatis, aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere, vel dictare deinceps quiſpiam auderet, ſub grauibus pœnis ſtatim poſt factum ſubeundis. Ac Sixti quarti, Tridentinæque Synodi ſuper hac re decreta confirmauit. Cæterum quandiù per Apoſtolicam Sedem res definita non fuerit, fas eſſet viris doctis in publicis Academiarum diſputationibus de illa quæſtione in vtramque partem diſſerere, dum tamen neutra vt falſa reprobetur, nec vlla offendiculi ſubſit occaſio.

Baling. in Cal. Mariæ 3. Octob.

Ex eius Cõſtit. incipiẽte: Super ſpecula, &c

Certè pius in hoc ſe exhibuit ſpecialem immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ Virginis cultorem, quod cum multa in Romano Breuiario reformauerit, & aliquas feſtorum celebrationes abſtulerit, feſtum tamen Conceptionis per vniuerſam Eccleſiam celebrari præceperit, Miſſalique, Breuiario, & Calendario Romanis à ſe publicatis, & obſeruari præceptis inſeruerit, ſolemnitatemque iſtam ſacram, & Conceptionẽ Beatæ Mariæ Virginis digniſſimam in Eccleſiaſtico officio ab omnibus accla-

Vide P. Lucam Vvading. in Legat. de Concept. B. V. or. 8.

ma-

mari voluerit, ita vt virtute præcepti piјſſimi Pij V. neceſſe habeant vniuerſi fideles Romanum officium perſoluentes ſub Conceptionis digniſſimæ nomine, & profeſſione illud celebrare. *S*ancto certe Pontifici pia hæc debet opinio. Sed, & fratres Minores non parum ſe ei debere profitentur, quibus proprium, & antiquum Conceptionis recitare officium libenter indulſit.

Miſſalem librum, Breuiarium, ſtatas, & arbitrarias preces, ac B. Mariæ Virginis officium ordinauit, atque reſtituit, hoc recitantibus Apoſtolicæ indulgentiæ præmio conceſſo.

Beneficiarios, qui citra legitimum impedimentum ſtatas preces, quas vocant horas canonicas non recitarent, ad omiſſionis ratam, quam ipſe præſcripſit, beneficiorum fructibus priuari; qui verò penſionem, aut res alias Eccleſiaſticas, vt Clericus perciperet, eum ad Beatæ Mariæ Virginis Pſalmodiã recitandam ſub ijſdem pœnis obnoxium eſſe ſtatuit.

Victoria ad Echinadas de Turcis nauali prẹlio deuictis per nuncios audita, maximas ille Deo gratias egit, per aliosque agi curauit, & vt tantum diuinæ clementiæ beneficium, qua par erat pietate, Chriſtianus populus coleret, ad honorem Dei, eiuſque Sanctiſſimæ Genitricis Virginis Mariæ, cuius potiſſimum precibus, & auxilio tantam ſe victoriam adeptum eſſe profitebatur, inſtituit, vt deinceps in perpetuum nonis Octobris commemoratio Sanctæ Mariẹ de Victoria in Eccleſia Catholica piè recoleretur, vt hoc videlicet eximio diuinæ benignitatis monumento poſterorum animi ad agendas Deo, eiuſque Parenti gratias excitati, in eam ſpem erigerentur, poſſe noſtræ Religionis hoſtes (modò in vnum Chriſtianorum ſenſus, vireſque conueniant) omnino vinci, profligari, delerique: præſertim ſi non tam in armis, quàm in ope diuina (vti tunc factum eſt) ſpes reponatur, peccatorumque ſordibus elutis, puræ ad Deum preces effundantur, atque genetricis eius Mariæ ſubſidium ſedulis votis imploretur.

Idem anno 1565. Carmelitarum Ordinem (qui to-

tus eſt B.Mariæ Virginis) ſecundum reformationem S. Thereſiæ approbauit.

Turſell. in hiſt. Laur. li.4.c.24.25 & 26.

Inclyta eius in omnibus rebus pietas in Diuæ Mariæ Lauretanæ cultu ſatis enituit. Nihil quippe illi antiquius fuit, quam vt eam ſuo aliquo munere inſignem faceret: proinde inter primum ſui Pontificatus rudimentum, illuſtre in ſuo monumento teſtimonium ædi Lauretanæ dedit. Nam cereos Agnos de more conſecraturus effigiem Domus Lauretanæ Angelorum humeris vectæ multis eorum imprimendam curauit, cum hoc titulo. Verè Domus florida, quæ fuit in Nazareth. Quod quidem talis, tantique Pontificis teſtimonium eo nobilius cenſendum, quo plures orbis Chriſtiani partes cum ſacrorum Agnorum imaginibus peragrauit. Neque eo contentus Pontifex Cardinali Vrbinati Ædi Lauretanæ tutelam impenſius commendauit. monito, nihil vt omnino prætermitteret, quod ad eam ornandam, augendamque pertinere exiſtimaret. Itaque optimus Cardinalis ad id ſua ſponte pronus, impellente Pontifice in eam curam totus incubuit.

Nec nullam Pius Pontifex ſui erga Lauretanam Virginem meriti gratiam, ac mercedem retulit. Michaelem Bonellum Cardinalem Alexandrinum ſororis filium graui, periculoſoque implicitum morbo, iamque morti proximum dolens Beatæ Virgini Lauretanæ prò illo vota fecit: haud fruſtra. Extemplo Pij Pontificis preces auditæ, moribundo Cardinali ſalus reddita, & Pontifex voti compos celeritati diuini muneris pari religionis celeritate reſpondit. vt primum Michael per valetudinem iter illud exequi potuit, eum ad Lauretanam Virginem miſit, receptæ diuinitus ſalutis teſtem votiuo cũ dono futurum. Donum fuit Aræ, & ſacerdotis præclara veſtis argentea opere criſpo: hoc inſignius, quod & pro egregij Cardinalis ſalute, & à Pio Pontifice mittebatur: quem nunquam cuiuſquam gratia, aut preces flectere potuere, vt vota in Lauretanæ Domus emolumentum cedentia, in alia pietatis opera conuerteret, adeo fixum habebat, vnde accepta eſſent beneficia à vo-

à vouentibus inibi vota ſoluenda, nec vſpiam melius votiua munera, quam in Lauretanæ domus ornamentis, & hoſpitalitate collocari.

Bartholomæus Bolognettus Ciuis Bononienſis ad inopiam redactus, quam filiarum augebat multitudo, ne malè cum illis ageretur, in tutelam, ac fidem Sanctiſſimę Deiparæ Virginis eas piè contulerat, quæ mox in quiete ei viſa: Noli, inquit, vereri, nam filias tuas in tempore iuuabit frater Dominicanus. Euenit deinde, vt ille Romam profectus in familiaritatem ſe daret Michaelis Ghiſlerij Dominicani (qui poſtea fuit Pius V. Pont. Max.) per eos dies ſacri Quæſitoris munere fungentis, qui de illius & integritate vitę, & rerum anguſtijs cognoſcens identidem, ei pro viribus ſuccurrens, Pontifex deinde creatus ſex eius filias nuptum honeſtas in familias collocauit; eiuſdemque filio ampla dote præditam dedit vxorem, alterum vero ſibi à cubiculis eſſe voluit; atque ita viſis facta reſponderunt. Ex Ioann. Ant. Gabutio in lib. 6. de vita, & reb. geſtis Pij V. ca. 4.

Antequam Summus Eccleſiæ Pontifex renunciaretur, in ſummo vitæ diſcrimine conſtitutus, de ſe ad fęlicem obitum componendo, deque parando ſibi ſepulchro cogitare cępit, quod eiuſmodi eſſe voluit, quale in medio templi ſolo S. Mariæ ſuper Mineruam hodie conſpicitur cum hoc epitaphio.

Ad laudem D.O.M. Fr. Michael Ghiſlerius ex oppido Boſchi, Agri Alexandrini, Ord. Prædic. D. miſ. tt. S. Sabinæ Presbyter Card. noſcens terram terræ ſe redditurum, ob certam reſurrectionis ſpem, in Virgrnis Dei Genitricis templo, cuius, & ſanctorum, ac piorum viuentium cupiens adiuuari ſuffragijs, locum hunc viuens ſibi ſtatuit, in quo cadauer, cum ſuum obierit diē, poni curauit, annum agens ætatis ſuæ 60. & humanæ ſalutis an. 1564.

Ad ſummū Pontificatus apicem poſtea euectus ſtatuit corpus ſuū poſt obitum ad Boſchenſe Cęnobiū à ſe Pontificia munificentia ædificatum aſportari. Sed cum annis quindecim, & amplius id nunquam curatum eſſet, factum planè videtur, non ſine diuino conſilio, vt tanti

Pon-

Pontificis memoriam, & oſſa non Boſchum oppidum, non Alexandria in Ciſalpinis, non alius denique quamuis celeberrimus in Orbe locus exciperet, aut conſeruaret, niſi vna Roma, atque ibi præcipuè in Baſilica S. Mariæ Maioris, & in ſacello ſacratiſſimis Chriſti Dei, ac Domini noſtri Natalitijs Incunabulis conſecrato; vt videlicet inde velut è freqentiſſimo terrarum orbis theatro, pontificalium eius virtutum exempla ſpectatiſſima, tum ad Dei gloriam prædicandam, tum etiam ad præclaraqueque edenda facinora poſterorum animos excitarent, atque omnium gentium mentes ad colendam virtutem erudirent. Et qui Beatiſſimæ Virginis Dei matris in omni vita fuit cultor egregius, is non niſi in eiuſdem Virginis æde Vrbanarum omnium ei dicatarum longè auguſtiſſima poſt obitum conquieſceret.

Deo placidiſſimè reddidit ſpiritum Cal. Maij ſub veſperum anno poſt Chriſtum natum 1572. ætatis verò ſuæ octauo, & ſexageſimo, cum Pontificatum ſanctiſſimè adminiſtraſſet annos ſex, menſes tres, dies quatuor & viginti.

Anno deinde à partu Virginis 1588. 5. Id. Ianuarij Sixtus V. Pont. Max. eximio, ac planè pontificia magnificentia digno apparatu è B. Petri, in Exquilinam S. Mariæ Majoris Baſilicam Pij corpus tansferendum curauit.

DE GREGORIO XIII. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXIX.

PIO quinto mortuo ſucceſſit Gregorius XIII. qui præcipuo quodam pietatis affectu in Deiparæ cultum propenſus, inito Pontificatu, nihil habuit priùs, quàm vt maximè inclyto in terris Lauretanæ Virginis templo, ſi quid deeſſet, munifice adijceret. Itaque Indulgentias ſuperiorum Pontificum non ſua tantum

F Turſell. in hiſt. Lauret. lib. 4. ca. 22.

tum

tum firmauit auctoritate, ſed prudentia etiam amplificauit, omnibusque promiſcue Lauretanam Aedem viſentibus cunctorum indulſit veniam delictorum. Pęnitentiariorum inſuper authoritatem auctiorem fecit, addita Cęnobitarum quoque à delictis reſeruatis abſoluendorum facultate. Illud verò inſigne Gregorij donum. Indicta in annum 1575. Iubilei celebritate, Indulgentijsque toto orbe terrarum, vt fieri ſolet, in Vrbis gratiam ſuſpenſis, vnam excepit Ædem Lauretanam, quam nihilo ſeciùs, quam cæteris annis, illo quoque Romanæ celebritatis anno ius ſuum obtinere voluit, ne Romana frequentia quicquam de Lauretana decerperet. Qui etiam Iubilæi anno circum acto, illam ipſam, quæ Romæ fuerat, Lauretano templo conceſſit Indulgentiam, quam etiam Romæ adepti, denuò Laureti conſequerentur, ſi præſcripta feciſſent. Inde orſus magnificum opus, & tali Pontifice, ac Lauretana maieſtate dignum. ſatis gnarus erat, vias, quæ Lauretum ferebant, etiam in ipſa Pontificia ditione multis locis eſſe aſperas, anguſtaſque, vix vt equiti, peditique expeditus pateret aditus. pulchrum fore B. Mariæ Lauretanæ ratus eſt, itinera adeò lata, ac munitia eſſe, vt etiam quadrigis facilè ac tuto adiri poſſet. Itaque pręcipuas vias regio ſumptu prope ad veterem illam Romanorum magnificentiam etiam per ſaxa, ac rupes aperuit, muniuitque: nempe vel in ipſis Apennini iugis via tanta eſt amplitudine, vt quadrigæ inter ſe occurrentes ſine periculo commeent. Ita Pontifex perfecit (quod niſi factum videremus, fieri poſſe nemo crederet) vt eſſendis, quadrigiſque expeditus per Apenninos montes, ac iuga tranſitus pateret, ex Vrbe non ſolùm in Picenum, ſed etiam in Aemiliam, in Galliam Ciſalpinam, in Poloniam, ipſamque Germaniam. Ergo ex remotiſſimis quoque orbis Chriſtiani partibus plurimi rhedis, eſſendiſque vehuntur Lauretum, inuitante itineris commoditate, quos difficultas antea deterrebat.

Memor eius, quod initio Pontificatus imbiberat, Lauretanæ Domus, reique Chriſtianæ amplificandæ, vt Id. l.c. lib. 5. cap. 3.

Ro-

Romæ, atque alibi diuerſarum nationum, ita Laureti Dalmatarum Collegium inſtituit, ingens afflictæ nationi vel auxilium, vel ſolatium. Quippe tricenos ibi adoleſcentes litteris, boniſque moribus inſtrui iuſſit, haud maiori genti Illyricæ adiumento, quam ædi Lauretanæ ornamento futuros. His ex arca Lauretana ſtipendium, certaſque ædes, vbi antea erat Noſocomium aſſignauit, nouo Noſocomio alibi excitato. Illyrici alumni feſtis diebus in templo linteati ſacris ſolemnibus adeſſe, ac miniſtrare iuſſit, iidem Patribus ſocietatis Ieſu in diſciplinam traditi. Porro in ſacri cultus curam intentus Pontifex muſicum Organum alterum condidit ſanè multiplex, ac varium, & auro picturiſque conſpicuum. Ex eo tempore bina egregia organa in templo Lauretano eſſe cœperunt, Iulianum, & Gregorianum; quo maior concentuum varietas ſolemnia ſacra decoraret.

Lauretana domo cultu ac multis Principum muneribus aucta admodum lætus, ſuum quoque proprium Pontificis donum extare voluit. Romani Pontifices Dominica quadragenarij ieiunij quarta (ea ab Miſſæ introitu Dominica Lætare dicitur) veteri, ſolemnique more Roſam auream conſecrant. Ea ſtirps eſt, ſeu planta roſarum vernantium ex auro, quæ aureo inſerta vaſculo, & ex tripode eminens aureo, ſeſquicubitalem altitudinem facilè excedit: aureis nummis æſtimari fertur circiter mille. Pontificale hoc donum, Reginis plerumque mitti ſolitum Gregorius Lauretanæ Virgini, vtpote Reginæ mortalium, & cæleſtium miſit: & extat in medio vaſculo titulus donantis monumentum.

Id. loc. cit. lib. 5. ca. 18.

Idem Roſarij Beatæ Virginis deuotiſſimus commemorationem S. Mariæ de Victoria, quam nonis Octobris Pius quintus Pont. Max. ob inſignem victoriam à Chriſtianis bello nauali, eiuſdem Dei genitricis auxilio de Turcis reportatam, quot annis fieri inſtituerat, ſub duplici maiori officio, & S. Roſarij titulo, in tota Eccleſia fieri dedit in mandatis. Id planum faciat eius diploma datum Cal. Aprilis an. 1573. quod ſic habet. Animad-

Bullar. tom. 2. Locr. in Maria Aug. lib. 6. ca. 22.

maduertentes quoque eadem die ſeptima, quæ tunc fuit dies Dominica prima dicti menſis Octobris, fraternitates omnes ſub dicti Roſarij nuncupatione militantes per vniuerſum orbem, iuxta earum laudabilia inſtituta, & conſuetudines, proceſſionaliter incedentes, pias ad Deum preces effudiſſe, quas per interceſſionem Beatiſſimę Virginis ad dictam victoriam conſequendam multum profuiſſe pie credendum eſt, operæpretium nos facturos eſſe exiſtimauimus, ſi ad tantæ victoriæ cælitus proculdubio conceſſæ memoriam conſeruandam, & ad gratias Deo, & Beatiſſimæ Virgini agendas, feſtum ſolemne ſub nuncupatione Roſarij in prima Dominica menſis Octobris ſingulis annis celebrandum inſtituerimus. Quo circà motu proprio, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ad laudem Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiuſque glorioſæ Virginis matris, tenore præſentium decernimus de cætero perpetuis futuris temporibus, qualibet prima die Dominica menſis Octobris, per vniuerſi Orbis partes, in his videlicet Eccleſijs, in quibus altare, vel Cappella Roſarij fuerit, ab omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus feſtum ſolemne ſub nuncupatione Roſarij prædicti ſub duplici maiori officio, ad inſtar aliarum ſolemniũ feſtiuitatum celebretur, & ſacrificetur, eademque die officium de Beatiſſima Virgine nouem lectionum more Eccleſiaſtico perſoluatur &c. Inde idem Gregorius ſex fere poſt annos tertia Aprilis Dominica eamdem ſolemnitatem ſeruari præcepit, plenaria peccatorum remiſſione hac die pœnitentibus Roſarij ſodalibus indulta, vt ex altero diplomate conſtat, dato 3. Iunij an. 1579. cuius initium eſt: Cum ſicut accepimus in Eccleſia &c.

Societatem Annunciationis B. Virginis nuncupatam anno 1584. Romæ erexit, multiſque donarijs nobilitauit, id prętare rogatus à Reuerendiſſimo Patre Claudio Aquauiua Societatis Ieſu Præpoſito Generali. Vnde breui poſt tempore in omnes fere orbis partes emanauit, adeò vt nulla ſtudiorum vniuerſitas vllibi terrarum frequentetur, eiuſce Societatis titulo non inſignita. Bullar. tõ. 2 Locr. l. ci. cap. 29.

Sed

Sed & ſingulæ Vrbes, Collegijs Patrum ſocietatis Ieſu donatæ, eadem Societate gloriantur, in quibus ab Vrbe Orbis domina eminet Pariſienſis, Colonienſis, Moguntina, Treuirenſis, Spirenſis, Herbipolenſis, Padelbornenſis, Neyligenſtadienſis, Confluentiana, Molsheimienſis, Monaſterienſis, Embricenſis, Monachienſis, Salmanticenſis, Angrenſis, Panormitana Ambulenſis, Medinenſis, Louanienſis, Antuerpienſis, Tornacenſis, Valencenenſis, Duacenſis, Audomarenſis, & Norebatẽſis.

Idem Pontifex in templo S. Petri ad vincula Romæ, altare ſacratiſſimæ Virginis ditauit priuilegio liberandi animas à purgatorio.

Baling. in Cal. Mariæ 10. Aprilis.

In Liberiana B. Virginis Baſilica Eugenij Papæ quarti Porticum refecit, Xenodochium S. Mariæ ampliauit, Eccleſiam S. Mariæ Montium ædificari iuſſit.

Vitæ Pontif.

Vt plura ædificarentur Monaſteria Ordinis Conceptionis B. Virginis tam in Hiſpaniarum regionibus, quàm in Indiarum remotiſſimis plagis, proprijs diplomatibus, in quibus non tepidè fideles ad prędictę Conceptionis deuotionem incendit, liberaliter conceſſit.

Ant. à Trejo in orat. 8 de Cõcept.

Congregationem noſtram Dei matris Lucę, Ordinarij tantùm loci auctoritate a Ioanne Leonardio erectam inter Canonicas haberi voluit, eique Eccleſiam S. Mariæ Curtis Orlandingorum perpetuò vniuit.

Cæſ. Franciot. in hiſt. Cong. Cler. regul Matris Dei.

Confraternitatem Recommendatorum B. Mariæ Virginis, Confalonis poſtea nuncupatam, Romæ anno 1264. a nonnullis Romanis Patritijs inſtitutam, ac modum orandi, ſiue coronam à S. Bouauentura eius Confratribus præſcriptam, indulgentijs, priuilegijsq. illuſtrauit.

Bullar. tõ. 2

Congregationem Fratrum, & Monialium Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo in Regnis Hiſpaniæ ſub denominatione Diſcalceatorum erectam approbauit.

Ad Diuæ Annæ, quæ peperit Mariam Virginem, ex qua natus eſt nobis Saluator mundi, deuotionem, quam vſque ab exordio naſcentis Eccleſiæ, inſignia quoque loca in eius honorem toto orbe conſtructa teſtantur, in Chriſtianorum cordibus excitandam, præcepit, vt perpetuis futuris temporibus eius dies feſtus 7. Cal. Augu-

ſti

ſti per totius Orbis Eccleſias duplici officio quot annis recoleretur. Obijt anno Dominicæ Natiuitatis 1585.

DE SIXTO V. Pontifice Maximo.

CAPVT LXXXX.

SIXTVS quintus Pont. Max. poſt Gregorij XIII. obitum electus, à ſua infantia B. Virginem ſibi Aduocatã delegit, eiusque patrocinio multa pericula euaſit: eius ideo Eccleſias, & maximè Baſilicam S. Mariæ Maioris de Vrbe deuotè admodum coluit, quapropter Præſepis ſacellum in ea minus decenter extructum, & ornatum eſſe videns, ipſe dum Cardinalis erat, Beatæ Virginis ope fretus, inſignem ibi Capellam ædificauit, atque ædificio fęliciter procedente, eiusdem B. Virginis precibus Pontifex creatus, eandem Cappellam exornauit, perfecit, & conſecrauit. Sed ipſummet Sixtum in Bulla, quam de hac eadem Capella edidit loquentem audiamus. Glorioſæ, & ſemper Virginis Dei genitricis Mariæ ſalutiferam fęcunditatem humiliter venerantes, intra cuius caſtiſſima viſcera virtute altiſſimi mirabiliter obumbrante, diuina ſapientia ſibi domum ædificauit, ſummas illius laudes, & præclara in vniuerſum genus humanum, ſed in nos potiſſimum merita, & verbis, & factis quantum pro humana imbecillitate poſſumus, libenter prædicamus; hanc enim Beatiſſimam Virginem, gratiæ, & miſericordiæ parentem, ab ipſa pene infantia nobis aduocatam delegimus, cuius patrocinio, & interceſſione multis periculis erepti fuimus, multa beneficia à bonorum omnium largitore Deo accepimus. Itaque cùm aliàs eiusdem Sanctæ Virginis nomine, & miraculorum ſplendore illuſtres Eccleſias ſemper in honore habuimus, tũ in primis erga celeberrimam eius in alma Vrbe Baſilicam ad Præſepe Domini, quæ

Bullar. tõ. 2' Conſtit. eiuſdẽ Sixti V. 58.

quæ S.Mariæ Maioris appellatur, præcipua quadam, & pia deuotione affecti ſumus. Cumque conſideremus ſanctum Dominici Præſepis ſacellum in eadem Baſilica ſitum, ob ſacras illius præſepis reliquias, in quo Rex gloriæ naſci non abhorruit, & infans iacuit, magna in veneratione meritò habitum, minus decenter pro loci dignitate, & ſanctitate ornatum, & extructum eſſe. Nos cupientes tam eximium, & religioſum monumentum debito cultu, decentique ornatu augere, ac nobili ædificio circumſeptum communire, opus ſanè viribus noſtris, & facultatum noſtrarum, illo quidem tempore tenuitate maius, freti ope eiusdem Deiparę ſemper Virginis, & animo ſuſcepimus, & reipſa aggreſſi ſumus; nam iam pridem cum S. R. E. Cardinalatus honore fungeremur, loco à dilectis filijs Capitulo eiusdem Baſilicæ, interueniente etiam auctoritate fel. record. Gregorij Papæ XIII. prædeceſſoris noſtri, nobis conceſſo, inſignem Capellam & ſpatij amplitudine, & ſubſtructionis magnificentiâ templi inſtar cępimus à fundamẽtis ædificare. Cumque ædificatio fęliciter procederet, ecce, diuina ſic diſponente clementia, nullis noſtris meritis, ſed ipſius Beatiſſimæ Virginis precibus in Apoſtolicæ ſedis faſtigio locati ſumus. Quare inchoatum opus tantò impenſiùs vrgentes, nulliſque quamuis maximis ſumptibus parcentes; Cappellam ipſam teſtudine ſublimi, plumbi laminis extrinſecus tectam, & pretioſis cruſtis, & tegmentis marmorum, atque opere tectorio marmorato, egregijsque picturis, & ſacris imaginibus, & loco ipſo congruentibus exornatam, ita demum benedicente Domino perfecimus, atque omni ex parte abſoluimus. Cum igitur Deo fauente, pium huiusmodi opus iam abſolutum, & ad tectum perductum foret, compertum eſt tandem relatione, ac teſtimonio fide dignorum virorum, qui ex peregrinatione Terræ ſanctæ nuper in Vrbem aduenerunt, nobis nihil tale vnquam cogitantibus, non humano conſilio, ſed planè diuino inſtinctu ita contigiſſe, vt hæc noſtra Cappella veteri Cappellæ ad Præſepe Domini, poſitæ in Eccleſia

Bet-

Bethlemitana, quæ eſt in Paleſtina, ædificio, ſtructione, ac præcipuis ſuis partibus admodum ſimilis euaſerit, ita vt ipſa glorioſa Virgo, quæ olim primis Sanctæ huius Baſilicæ fundatoribus certos fines & locum niuibus, quarum memoria in hodiernum vſque diem religioſe colitur, mirabiliter præſcripſit, & deſignauit, nunc etiam in noſtra Cappella quaſi dictæ Baſilicæ appendice extruenda diuinitus mentem noſtram inſpirauit: ſimulque ſuæ, ac diuinæ voluntatis, & prouidentiæ admirabilem, minimeque obſcuram dederit ſignificationem. Demum vero nos ad Dei omnipotentis, & intemeratæ Virginis partus gloriam, fideliſque populi erga cęlorum Reginam deuotionem augendam, eandem Cappellam ſolemni ritu conſecrari, & dedicari curauimus. Sic ille.

Ob ſingularem etiam erga eandem Dei genitricem deuotionem, ad Dei gloriam, fideliumque ad illam pietatem adaugendam, feſtum diem ſacræ eius Præſentationis in templum cæteris eius celebritatibus adiungi, perpetuoque obſeruari voluit, ſic ſuo diplomate fatus. Bullar. l. c. conſt. 7.
Intemeratæ matris Dei Mariæ, ex cuius puriſſimis viſceribus ſalua per Spiritus ſancti virtutem integritate virginitatis, auctor vitæ naſci dignatus eſt, ſalutiferam fęcunditatem humiliter veneramur, & quæcumque vltimis orientis adhuc Eccleſiæ, alijſque temporibus à SS. Patribus in eius honorem inſtituta fuerunt noſtræ imbecillitatis ope tueri, atque augere, & ſi quid fuerit prætermiſſum, ipſa adiuuante, quæ ſupra Choros ſedet Angelorum, renouare ſtudemus, vt ſpiritualium gaudiorum crebritate deuota nobiſcum plebs lætetur, & cuius ſplendorem Angelici cætus admirantur in cœlis, eius in terris per ſacras feſtiuitates recolendæ, laudandæ, atque inuocandæ pia memoria non prætermittatur. Alijs igitur celebritatibus perpetuæ Virgini, quę ab ęterno pręparata, & propheticis teſtificationibus pręnunciata, nondum tamen Mater Dei Angelo nunciante fuerat effecta, à Catholica Eccleſia conſecratis, eiuſdem quoque quæ templum Dei futura erat, & ſacrarium

Spiritus Sancti in templum Præſentationem ab antiquiſſimis vſque temporibus ſumma vbique gentium cum veneratione obſeruatam adſcribi volumus, & ſicubi intermiſſa eſt reſtitui, ac iugiter cuſtodiri. Quare hac perpetua Conſtitutione mandamus, vt Præſentationis B.Mariæ ſemper Virginis feſtus dies vndecimo Cal. Decembris per omnes totius orbis Eccleſias duplici officio, prout in Natiuitatis die, ſumpto Præſentationis vocabulo, peragatur, idemque in Calendario cum duplicis adiectione inſeratur. Præcipientes omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum Prælatis in vniuerſi Orbis ambitu conſtitutis, vt in ſuis quiſque Eccleſijs, Prouincijs, Ciuitatibus, & Diœceſibus præſentes noſtras ſolemniter publicari faciant: ab omnibuſque Eccleſiaſticis perſonis ſæcularibus, & quorumuis Ordinum regularibus omnino obſeruari, licet adnotatio huius feſtiuitatis in poſtremis Breuiarij, & Miſſalis reformationibus fuerit prætermiſſa. Sic ille.

Bullar. l.c. Conſt. 21. Idem dum ineffabilia meritorum inſignia, quibus Dei genitrix Beata Virgo Maria Regina cęlorum glorioſa ſedibus prælata ſydereis, tanquam ſtella matutina prærutilat, deuotæ conſiderationis indagine perſcrutaretur, & intra arcana pectoris reuolueret, quod ipſa vt pote mater miſericordiæ, mater gratiæ, & pietatis, humani generis amica, & conſolatrix, pro ſalute fidelium, qui delictorum culpa prægrauantur, ſedula exoratrix, & peruigil ad Regem, quem genuit, & maternis lactauit vberibus, intercedit. dignum, quin potius debitum arbitrabatur, vt Eccleſias, & Cappellas, ac Cōfraternitates in eius honorem erectas, & inſtitutas gratioſis remiſſionum proſequeretur impendijs, ac Indulgentiarum munere decoraret, ac per Romanos Pontifices prædeceſſores ſuos eiſdem Confratribus conceſſas Indulgentias, & priuilegia, ſuæ approbationis munimine roboraret, eaſque innouaret, prout ſalubrius cognoſceret expedire. Attendens itaque, quam religioni noſtræ fructuoſum fuerit SS. Pſalterij, Roſarij nuncupati, glorioſæ, ſem-

ſemperque Virginis Mariæ, almæ Dei genitricis, inſtitutum per Beatum Dominicum Ordinis fratrum Prædicatorum auctorem, Spiritus ſancti, vt creditur, afflatu, excogitatum, quantaque exinde mundo prouenerint, & indies prouenirent bona, & quod propterea vtriuſque ſexus Chriſti fidelium Confraternitates ſub inuocatione Roſarij eiuſdem B. Mariæ Virginis in diuerſis Orbis Eccleſijs, ac Cappellis, & altaribus canonicè inſtitutæ, earumque Confratres, ac ſorores à quampluribus Romanis Pōtificibus prædeceſſoribus ſuis, ac nonnullis Sedis Apoſtolicæ cum poteſtate Legati de Latere Nuncijs, nedum confirmationem, & augmentum earumdem Confraternitatum, ſed etiam Indulgentias, ac priuilegia, & indulta merito obtinere meruerint. ipſe dictorum prædeceſſorum veſtigijs inhærendo, ac eodem quo ipſi prædeceſſores ſui, deuotionis affectu diuinitus excitatus, omnia, & ſingula priuilegia, immunitates, & exemptiones, conceſſiones, indulta, indulgentias etiam plenarias, & peccatorum remiſſiones, ac relaxationes omnibus, & ſingulis Confraternitatibus dicti Roſarij vbicumque terrarum canonicè inſtitutis, earumque Confratribus, & Sororibus tam per prædeceſſores ſuos, & ſedem prædictam, ſeu illius Nuncios cum poteſtate Legati de latere conceſſa, elargita, & confirmata, auctoritate Apoſtolica perpetuo confirmauit, & approbauit, illaque omnia, & ſingula perpetuæ firmitatis robur obtinere, ac inuiolabiliter obſeruari debere decreuit, vt patet ex eius Conſtitutione, quam Romæ edidit die 30. Ianuarij anno 1586.

Conſiderans oppidum Lauretanum in Prouincia Piceni ſitum nullius Diœceſis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectum in toto Orbe celeberrimum, & in eo vnam inſignem Collegiatam Eccleſiam ſub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis Dei Matris fundatam, excellere; in cuius medio ineſt illud ſacrum cubiculum diuinis myſterijs conſecratum, in quo Virgo Maria nata fuit, & ibidem ipſa ab Angelo ſalutata, Saluatorem mundi de Spiritu ſancto concepit, miniſterio Angelorum illuc tranſ- Bullar. l. c. Conſt. 24.

latum, & ad dictam Eccleſiam ob miracula, quæ in dies omnipotens Dominus, interceſſione, & meritis eiuſdem Beatæ Mariæ Virginis in eodem cubiculo operari dignatur, Chriſti fideles ex omnibus mundi regionibus deuotionis, & peregrinationis gratia confluere, & propterea cupiens oppidum, & Eccleſiam huiuſmodi dignioribus titulis, & nominibus decorare: ad eiuſdem omnipotentis Dei laudem, & gloriam, & ipſius Beatæ Mariæ Virginis honorem, nec non Chriſti fidelium deuotionis augmentum, oppidum in Ciuitatem, Lauretanã nuncupandam, Eccleſiam verò in Cathedralem, ſub eadem inuocatione pro vno Epiſcopo, Lauretano nuncupando, qui iuriſdictionem Epiſcopalem habeat, & exerceat in ſpiritualibus, perpetuo erexit, & inſtituit. Ne verò Lauretanæ Vrbis nomen vanum, aut tenue foret, collem Laureto proximum, (montem regalem incolæ appellant) coemptũ æquare inſtitit, atq; ita nouæ Vrbi amplificandæ ſpatium ab ea parte fieri ceptum. Interim Pontifex Picęnum, cæteramque pontificiam regionem latrocinijs infeſtam non magis ferro, quam auro, ſalubri ratione pacauit; quippe latronibus ipſis, atque exulibus, impunitatis, ac præmij ſpe in ſocios incitatis, Duces eorum cæſi, cæteri partim interfecti à ſocijs, partim ob interfectos ſocios reſtituti. Ergo Picentium Ciuitates Picenti Pontifici & de ſua gente, & de Aede Lauretana optimè merito egregiam ex ære ſtatuam locauere. Cæterùm illud maximè memorabile Sixti Pontificis munus (alij ad Gregorium 13. trahunt) quod Lauretani templi valuas ex ære cęlandas locauit aureorum millibus 40. Et quòd dum Lauretana Eccleſia primo Epiſcopo extincto, vacaret, ex apparitione Virginis, cui deuotiſſimus erat, ſucceſſorem delegit.

Turſell. in hiſt. Lauret. li. 5. ca. 18.

Rutil. Benzonius in pſal. 86. ca. 40 irad. 3 8

Idem Collegiatas Eccleſias Beatæ Mariæ Virginis Oppidi Montis Alti, atque Oppidi Tolentini, in Cathedrales pro Epiſcopis ſub eiuſdem Beatæ Mariæ Virginis inuocatione erexit. Eccleſiam item Cathedralem Ciuitatis Firmi Beatæ Mariæ Virgini dicatam, ad eiuſdem B. Mariæ Virginis honorem in Archiepiſcopalem ſublimauit.

Bullar. l. c. Conſt. 48. & 51. Idem conſtit. 95.

Con-

Congregationem ſub titulo Annunciationis B. Mariæ Virginis in Vrbe inſtitutam pro Scholaribus inſiſtentibus ſtudijs Collegij Societatis Ieſu, ad quoſcumque alios etiam non ſtudentes ampliauit,& facultatem alias Congregationes aggregandi, eiſque Indulgentias communicandi conceſſit. Conſtitutione ſua, Expoſitum nobis &c. edita anno 1586. omnibus, ac ſingulis ordinis immaculatæ Virginis Conceptionis Monialibus, & vtriuſque ſexus fidelibus viſitantibus Eccleſias Monaſteriorũ prædictarum Monialium in feſto Conceptionis Virginis Mariæ Indulgentiam plenariam, & omnium peccatorum ſuorum remiſſionem elargitus eſt in perpetuum. Multis etiam fauoribus commendauit Confraternitates in Indijs erectas in obſequium immaculatę Conceptionis, & pleraque alia tam exhibuit exteris ſuæ in immaculatæ Virginis Conceptionem deuotionis indicia, quã reliquit domeſticis in ſuis ſcriptis pręclara veſtigia. Rebus humanis exceſſit anno Chriſti 1590.29.Auguſti.

Conſt. 53.

Vvadding. in Legatione de Concept. ora. 8

DE VRBANO VII. Pontifice Maximo.

CAPVT XCI.

POſt Sixtum V. Eccleſiæ imperium tenuit Vrbanus VII., qui Deiparæ impense addictus bona ſua etiam paterna ad æſtimationem 30. aureorum millium, veteri teſtamento firmato, Sodalitati B. Virginis Annuntiatę pro maritandarum puellarum dotibus legauit. De vita migrauit anno 1590.5. Cal. Octobris.

Vita Pontif.

DE CLEMENTE VIII. Pontifice Maximo.

CAPVT XCII.

Chriſoſt. à Viſitatione in Epiſtola dedicatoria ſui operis de verbis Dñæ.

CLEMENS Octauus Pontifex Maximus in vniuerſis ſuis actionibus ductricem, & anteſignanam Mariam ſibi ſemper proponebat, cuius feliciſſimis auſpicijs toto ſui Pontificatus tempore grauiora negotia incępit, & incępta cum maximo totius Chriſtiani orbis gaudio ad optatum effectum feliciſſimè perduxit. Ab inſita pietate erga Deiparam Virginem, Lauretanam Aedem inſigni Indulgentiarum beneficio cumulauit, vt nihil iam adijci poſſe videatur.

Turſell. in hiſt. Laur. li. 5. ca. 21.

Haud ignarus erat, Lauretanum templum quouis anni tempore ab aduenis celebrari, ſuperiorum Pontificum Indulgentias certis definitas temporibus videbat. Indignum rebatur complures peregrinorum per hyemem tot tantiſque itinerum laboribus, periculiſque perfunctos, à Virgine Lauretana diſcedere Indulgentiarũ expertes, præſertim ita tradito more, vt nullum Lauretanæ peregrinationis munus tam ſolemne eſſet, quàm animos ſacrà confeſſione impenſiùs expiandi, nouæque impoſterum vitæ inſtituendæ. Itaque Clemens Pontifex optimum ratus, ac B. Mariæ decorum, neminem ab ea triſtem diſcedere: omnibus quocumque anni tempore Lauretanam Virginis Cellam ritè adeuntibus delictorum omnium veniam benigniſſimè conceſſit; qui etiã permiſit, vt dies tranſlatæ in Picenum ſacræ domus quot annis Laureti celebraretur 4. Idus Decembris. Ferrariam pergens Lauretum petijt, in miraque Virginis Cella ſacris non ſemel operatus eſt. Veſtes, quibus id egit, Crucem argenteam inſignem, candelabra ſex, duo ſolida crura argentea, & mille nummos Virgineæ donauit Aedi. Ferraria rediens, eamdem Lauretanam domum, miſericordiæ matrem, decus, præſidiumque ſuum ſingu-

Vitæ Pontif. nouiſs. excuſæ.

gu-

gulare in ea iterum veneraturus adijt, dono illic æterno Patri filium eius agnum innoxium à primordijs naſcentis orbis mactatum, incruento ſacrificio obtulit: & Cardinales Aldobrandinum, & Cæſium ſacerdotali conſecratione initiauit. Ferrarię Ducatum Beatæ Virgini Mariæ perpetuò conſecrauit. Eremum Seruorum Beatiſſimæ Virginis Dei matris in Senario monte renouauit. Propter luctuoſam Tyberis inundationem Romæ anno 1599. Bulla edita omnes hortatus eſt, vt redeuntes ad Deum, auxilium à Sanctiſſima Deipara poſtularent: Ite (inquit) ad matrem gratiarum, & Aduocatam peccatorum ad Beatiſſimam ſemper Virginem Dei genitricem Mariam, & illius opem, atque auxilium implorate, ideoque ſolemnes ſupplicationes, & proceſſiones ad eius Baſilicam Sanctæ Mariæ Maioris indixit. Inſtituens in Vrbe domum, in cuius parte vna, piè educarentur Virgines pauperes, in alia honeſtæ viduæ, in tertia verò impudicæ mulieres pęnitentiam agere volentes, huiuſmodi domum ex propenſo erga Deiparam ſtudio Monaſterium Beatæ Virginis Mariæ Refugij nuncupari decreuit. Quoniam verò (inquit) erectionis huius, atque inſtituti fundamenta ita demum firma, & ſalutaria fore confidimus, ſi Sanctiſſimæ Dei Genitricis, ac Virginis Mariæ humani generis aduocatæ præſidio, ac patrocinio innitantur, imprimis nos eiuſdem Beatiſſimæ Virginis, quam ſingulari ſemper pietatis cultu proſecuti ſumus, interceſſione, ac meritis freti, eandem Domum B. Mariæ Refugij Vrbis appellari debere ſtatuimus: ex omnibus verò illius feſtiuitatibus Aſſumptionis eiuſdem in cęlum diem anniuerſaria celebritate ibi celebrandam eſſe decernimus. Sic ille in Bulla anno 1595. hac de re euulgata. Congregationem noſtram ſub inuocatione Deiparæ Virginis a P. Ioanne Leonardio Alexandri Guidiccionij Lucenſis Epiſcopi auctoritate Lucæ primitus erectam approbauit, & de nouo inſtituit, varijs ei conceſſis priuilegijs, ac eidem Congregationi Eccleſiam S. Mariæ in Porticu de Vrbe conceſſit, licentiamque noua vbiq; loca recipiendi de Ordinariorum cõſenſu

Vide Bullar. tom. 3.

ſu relaxauit, Archiconfraternitatem B. Mariæ de Suffragio in Vrbe inſtitutam ad orandum pro animabus in Purgatorio exiſtentibus approbauit. Ad propagandum Ordinem Fratrum Diſcalceatorum Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmelo vnam eiuſdem Ordinis domum in Vrbe apud Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Scala dictam erexit. Multa Deiparæ dicata loca, plenarijs, vt vocant, Indulgentijs ditauit. Iubilæum indicens, ſemper S. Mariæ Maioris Baſilicam viſitandam preſcripſit: in quam preterea Baſilicam, ob ſingularem in Diuam affectum, plura varijs temporibus beneficia contulit, velut anno 1594. in S. Luciæ feſto Planetam tradidit, & anno 1595. pariter aliam planetam omnibus cum veſtibus ad Sacerdotem ſpectantibus, quibus ad Beatæ Virginis altare celebrauit: dedit etiam Dalmaticam, & alia. Anno 1596. die Natiuitatis Virginis ſericam planetam albam dedit auro vndique ſplendidam, quam, dum celebraret, induit, & apparatum argento, atque auro ornatum, & in vigilia Natiuitatis Domini aliā planetam auro magnifice amplificatam, vna cum pluuiali. Anno Iubilei 1600. cernens populi frequentiam quatuor altaris apparatus ex auro, & argento ditatos donū dedit. Taceo Coronas ex auro, gemmis, pretioſiſque lapidibus contextas, quas pro decore, & ornamento Sacratiſſimæ Imaginis Deiparæ, eiuſque Sanctiſſimi filij anno 1595. in feſtiuitate Viſitationis Beatæ Virginis in eadem Baſilica exiſtens, zelo deuotionis motus elargitus eſt. Gallię Rege Henrico quarto Eccleſiæ contumaci, bonus Pontifex Clemens ad ouem perditam reducendam, nudis pedibus ad Templum Liberianum D. Mariæ Maioris antelucanis horis paruo comitatu, bis ſe contulit. Cui præterea Henrico iam reſipiſcenti, idem Pontifex pro pœnitentia iniunxit, vt ſingulis diebus, legitimo ceſſante impedimento, Coronam B. Mariæ Virginis recitaret: ſingulis verò diebus Sabbati Roſariū eiuſdem quam & ſibi pro Aduocata in Celis aſſumeret. vt lib. 4. Galliæ Purpuratæ refert Petrus Frizon. Cęlum petijt anno 1605. 3. Martij.

Paulus de Angelis in deſcr. Baſilicæ S. Mariæ Maioris pa. 134. & 251.

DE

DE PAVLO V.
Pontifice Maximo.

CAPVT XCIII.

PAVLVS quintus Pont. Max. dum præcelſa meritorum inſignia, quibus Virgo Dei Genitrix glorioſa ſedibus illata ſydereis quaſi ſtella matutina refulget, piæ conſiderationis indagine perſcrutaretur: dum etiam intra pectoris arcana reuolueret, quod ipſa vti mater miſericordiæ pro Chriſtiano populo ſedula exoratrix, & peruigil ad Regem, quem genuit, intercedit, quodque eamdem Sacratiſſimam Virginem in omnium rerum difficultatibus, ac operibus ſuis ſemper inuenerit adiutricem, ac innumera, quæ largitor altiſſimus ei contulit beneficia, pijs illius precibus crederet accepiſſe, dignum, quin potius debitum arbitratus eſt, vt ſicuti Redemptor noſter, & Deus ipſam ſacratiſſimam Virginem ſublimauit in cęlis, ita eam ipſe quantum poſſet honoraret in terris. Atque vt religionem, quam ſemper erga ipſam Dei Genitricem animo incluſam tulit, externi quoque cultus inſigni teſtimonio aperiret, cum alias eiuſdem ſacratiſſimæ Virginis nomine, & miraculorum ſplendore illuſtres Eccleſias ſemper in honore habuerit, tum in primis erga celeberrimam eius in Alma Vrbe Baſilicam S. Mariæ Maioris appellatam, & illius ſacratiſſimam Imaginem, quæ ibi venerabiliter aſſeruatur, præcipua quadam, & pia deuotione affectus fuit, etenim Imaginem hanc Chriſti fidelium religione ſemper claruiſſe, pluraque, & inſignia ex ea miracula prodijſſe, antiqua monumenta teſtantur; ipſius verò Baſilicæ fundamenta ab eadem Virgine præclaro niuis miraculo deſignata fuiſſe, vetus traditio eſt. Itaque vbi primùm ad Apoſtolatus apicem euectus fuit, ſingulari erga eamdem glorioſiſſimā Virginem, & illius ſacratiſſimam Imaginem prædictam, deuotione, & diui-

Ex eius Bulla conceſſa Cappellæ B. Virginis à ſe erectæ edita anno Domini 1615.

na

na quadam inſpiratione permotus, in illius honorem inſignem Cappellam à fundamentis extruere, & ornare, ac eadem Imaginem, quæ in media dictæ Baſilicæ naui prope dextrum cornu altaris maioris in ligneo Ciborio marmoreis columnis elato colebatur, ad Cappellam nouam prædictam transferre, & ſupra altare eiuſdem Cappellæ propterea erigendum honorificentius collocare deliberauit: ipſamq, deliberationem ex animo amplectens, & omni ſtudio proſequens, in primis locum opportunum pro Cappella huiuſmodi ædificanda, ſcilicet in naui dextera eiuſdem Baſilicæ, vbi antiqua illius Sacriſtia exiſtebat, è conſpectu alterius inſignis Cappellæ ad Præſepe Domini per fel. record. Sixtum Papam V. prædeceſſorem ſuum à fundamentis erectæ, & omnem illius ambitum circumſtantem vſq; in vias publicas elegit, ac antiquam Sacriſtiam prædictam demoliri, & loco illius aliam in extrema penè Baſilica ſiniſtrorſum, ſtructura, ædificio, ornatuq; magnificentiſſimam, & commodiſſimam magna ſua impenſa fieri curauit, iactiſq. Cappellæ altiſſimis fundamentis, validiſſimiſq; & firmiſſimis muris illius ambitum vniuerſum complectétibus fabricatis, Cappellam nouam prædictam ad ſui formam erexit, ipſamq. extrinſecùs ſublimi teſtudine plumbi laminis tegi, ac cruſtis, Tiburtinorumq; lapidum tegmentis ad maiorem illius roboris firmitatem vndiq; vallari, intus verò ſectis marmoribus, ac verſicoloribus lapidibus, & Columnis pretioſis de longinquis partibus aduectis, egregijs quoq; ſtatuis marmoreis, & picturis à primarijs ſæculi ſculptoribus, pictoribusq. delineatis, atque confectis magnificentiſſimè ornari ſua itidem, & quidem maxima impenſa etiam curauit. In præcipua verò parte ipſius Cappellæ nouæ altare in honorem ipſius Beatę Mariæ Virginis. quatuor ex Iaſpide columnis aurata iunctura contextis, ac ſtatuis æneis ſuperſtantibus exultum erexit. medium autem qui prædictis columnis intercipitur, parietem, vbi locum Sacræ Imagini deſignauit, ceruleis lapidis Lazuli cruſtis intexit, ibique locum inſtar feneſtræ æneis Angelorum

figuris

figuris auro micātibus circumſeptum,ac pretioſis gemmis vndiq; exornatum pro eiuſdem Sacræ Imaginis digna Sede excidi, ac aptari mandauit. Cum cappellam prædictam eiuſdem Beatiſſimæ Virginis ope adiutus plurium annorum Pontificatus ſui curriculo omni adhibita diligentia, nullis parcens expenſis abſoluiſſet, atq; perfeciſſet, ad eiuſdem glorioſiſſimæ Virginis laudem, & honorem, ac erga eam fidelis populi deuotionem augendam, ſolemni ritu 6. Cal. Februarij Pontificatus ſui anno 8. ſanctam Imaginem prædictam omnium S. R. E. Cardinalium cętu, & Prælatorum Romanæ Curiæ, Capituliq: dictæ Baſilicæ,& ferè totius Romani Cleri interuentu,ac fidelium vtriuſq; ſexus multitudine adſtante, ac etiam Paulo ipſo in Cappella noua prædicta in vna ex quatuor ad Chori vſum deſtinatis manſionibus, ſacris cęremonijs præſente, pioq. affectu cuncta inſpiciente, debita cum reuerentia, & religione diligenter è loco, vbi prius aſſeruabatur, amoueri, & ſolemni proceſſione extra ipſam Baſilicam per vias, & loca publica deſignata omnibus oſtendendam, hymnis,& laudibus decantandis, Clero vniuerſo pſallente circumferri, moxq. in eamdem Baſilicam reportatam ad eamdem Cappellam nouam transferri, & ſupra altare in loco, ſeu tabernaculo, vt præfertur, in muro altè exciſo, & ad id decenter aptato inibi ſub diligenti cuſtodia, clauſuraque religioſiſſimè ſeruandam collocari etiam mandauit.

Quoniam verò maximè conuenire cenſuit, vt in hac Cappella noua, ipſa Beatiſſima Virgo, & illius Imago prædicta non ſolùm in marmoribus, lapidibus, figuris, picturiſque, imaginibus, & ornamentis prædictis, ſed etiam & multo magis in Miſſæ ſacrificio, veraq. & actuali Corporis, & Sanguinis Domini Noſtri Ieſu Chriſti Filij ſui oblatione, diuiniſque officijs iugiter honoretur, diuinuſq. cultus non temporalibus modò, ſed ſpiritualibus quoq; ornamentis, & rebus augeatur, in eadem Cappella noua vnum Prioratum pro vno Priore, & duodecim Cappellanias pro duodecim Cappellanis perpetuis,

petuis,necnon quatuor Clericatus pro quatuor Clericis erexit, & inſtituit: inſuper ad diuinum cultum, & piorũ deuotionem in eadẽ Cappella quantùm poterat augendum, ſingulis ſabbathi diebus, ac B. Mariæ feſtiuitatibus, illarumq. vigilijs, ac in feſtiuitate tranſlationis primodictæ Imaginis, quam vltima die Dominica mẽſis Ianuarij cuiuſlibet anni in eadẽ Cappella celebrari iuſſit, ſingulis quibusq. annis perpetuis futuris temporibus Litanias eiuſdem B. Mariæ Virg. cum organo, harmonia, & cantu figurato alternis Choris decantandas inſtituit, & ordinauit. Præterea ſtatuit, & ordinauit, quòd lampades quinq; ante primodictam Imaginem, diu, noctuq. perpetuò accenſæ permaneant, ac in honorem, & venerationem eiuſdem Imaginis, vltra dictas lampades, duæ ſint ceræ albæ, ſingulæ librarum quatuor, ſemper, & perpetuò de die ante altare in illius angulis, ſuper altis candelabris ad eum vſum confectis. In vigilijs verò, ac feſtiuitatibus eiuſdem Beatæ Virginis cum octo diebus ſequentibus dum primodicta Imago aperta ad populi conſpectum permanebit, ſex aliæ candelæ ſimiles de die etiam perpetuò accenſę in altari, & ſuper inibi exiſtentibus candelabris retineantur.

Abbraham Bzouius in eius vita. Vitæ Pōtif. nouiter excuſæ.

Addidit Sacello ſupellectilem auream, & argenteam, Crucem ſcilicet magnam argenteam ponderis lib. 128. pretij 2150. aureorum, duodecim Apoſtolorum ſtatuas argenteas pretio 6000. aureorum, ſex candelabra argentea inaurata cum argenteis æqualibus lib. 156. pretij 300. ſcutorum, duo magna candelabra argentea ad gradus aræ ad funalia ſuſtinenda lib. 114. pretij 2030. aureorũ, ſex brachia SS. argentea cum paraſtadis lib. 23. pretij 500. nummorum, Coronicem gemmis diſtinctam pretij 12. mill. aureorum, lampadem argenteam lib. 31. pretij 500. nummorum, calicem aureum cum patena Adamantibus, Rubinis, *Saphyris*, & Smaragdis ornatũ lib. 3. vnciarum 8. pretij 800. aureorum, duas aureas roſas 1000. aureorum pretij, duo diademata aurea gemmis diſtincta, Angelorum par nobile ex auro, monilia aliquot pretioſiſſima, & torques aureos gemmis variegatos

gatos pro ornatu Imaginis Sanctiſſimæ Virginis lamina argentea facie tenus contectæ.

Super hęc aliam quoq; ſupellectilem innumerabilem, atq; pretio inæſtimabilem ad altarium, Sacerdotum, ac Miniſtrorum altaris vſum, ornatumq. eidem ſacello cõtulit. Admirabile ſacellum, triumphalem quaſi arcum Victricis Deiparæ triumphos inſpectantium oculis ſubijcientem, exiſtimabis. In hoc Paulus delicias habuit, in hoc ſacris operabatur: ſolemnibus, quæ ſuo iuſſu peragebãtur, intererat. In hoc S. Carolum Borromęum, & S. Franciſcam Romanam, quibus cæleſtes honores decreuerat, excitatis primo aris, veneratus eſt. In hoc dum aliquando die 5. Auguſti, qua feſtum Sanctæ Mariæ ad Niues celebratur, pro ſalute Reipublicæ, proq. præſentibus tunc Eccleſiæ neceſſitatibus Hoſtiam ſacroſanctam litaret, in ipſa eleuatione tam Corporis, quam Sanguinis dominici, viſus eſt pariter à terra in ſublime eleuatus, & vtraq; Euchariſtiæ ſpecies, quam in altum pro more extulerat, ſolis inſtar apparuit, ac radijs illuſtriſſimis circumfuſa oculos admirantis perſtrinxit. Amator autem humilitatis Paulus in marmorea prædicti Sacelli fronte Solem Occidentem reſpiciente incidi iuſſit.

Sanctæ Virgini
Dei Genitrici Mariæ
Paulus Papa V. humilis Seruus
Sacellum obtulit an. ſal. 1611,
Pontif. 6.

Parum porro fuerat Paulo V. Pontifici religioſiſſimo Aedem hanc incomparabilem excitaſſe, marmore, gemmis, vnionibus, monilibus, auro, argento, ſtatuis, picturiſque exornaſſe, ſacro inſtrumento inſtruxiſſe, & Clero peculiari redditibus attributis, ad æternandum Dei, & Diuæ parentis cultum auxiſſe, niſi etiam æternitati vim inferre voluiſſet in erigenda ſtatua Coloſſæa ærea eiuſdem Reginæ Cęlorum, quæ vniuerſam Vrbem ex Exquilino proſpectaret potentiſſima omnium ſoſpitatrix. In ruinis templi Pacis, quod omnium maximum ab Imperatorę Veſpaſiano ędificatum temporibus Commodi

modi

modi conflagrauit, extabat columna ſtriata marmorea admirandę altitudinis, quæ fornicis latus annexum fulcire videbatur. Eam Paulus V. inde eximi, atq; in Exquilini montis aream, quæ ad meridiem ſpectat, ingentibus operis transferri, in plateæ medio baſim excitari, anteq. Lyberianam Baſilicam, ſuperimpoſita ei glorioſæ Virginſs Saluatorem geſtantis ærea inaurata Imagine collocari præcepit, vt monumentum honoris, & cultus Dei parentis ſanctiore loco omnibus occurreret. Vt autem cunctos iſtud Orbis miraculum aſpicientes ad deuotionem excitaret, omnibus, qui eamdem Sacram Imaginem venerantes genuflexi ante illam pias ad Deum preces effudiſſent, quibus diebus id egiſſent, tres annos, & totidem quadragenas Indulgentiarum largitus eſt. Balthaſar Anſideus Peruſinus Bibliothecę Vaticanę Cuſtos baſi faciali titulum inſcripſit.

Paulus V. Pont. Max. columnam veteris magnificentiæ monumentum informi ſitu obductam, neglectamq. ex immanibus templi ruinis, quod Veſpaſianus Auguſtus acto de Iudæis triumpho, & Reipublicæ ſtatu confirmato, Paci dicauerat, in hanc ſplendidiſſimam Sedem ad Baſilicæ Liberianæ decorem augendum ſuo iuſſu exportatatam, & priſtino nitori reſtitutam Beatiſſimæ Virgini, ex cuius viſceribus Princeps veræ pacis genitus eſt, donum dedit, æneamque eiuſdem Virginis ſtatuam faſtigio impoſuit anno ſalutis 1614. Pontificatus 9.

Antonius Querengus V. S. R. Lateribus baſis iambos addidit.

Auerſo à Baſilica.

Ignis Columna prætulit lumen pijs
Deſerta noctu vt permearent inuia
Securi, ad Arces hæc recludit igneas,
Monſtrante ab alta Sede callem Virgine.

Dextro.

Impura falſi templa quondam Numinis
Iubente mæſta ſuſtinebam Cæſare;
Nunc læta veri præferens Matrem Dei.
Te Paule nullis obticebo ſæculis.

Siniſtro.

Siniſtro.

Vaſta columnam mole; quæ ſtetit diu
Pacis profana in Aede Paulus tranſtulit
In Exquilinum Quintus, & Sanctiſſimæ,
Pax vnde vera eſt, dedicauit Virgini.

Eiuſdem Liberianæ Baſilicæ Turrim campanariam repetito ictu fulminis concuſſam inſtaurauit, ſtabiliuit, plumbo operuit, campanam ingentis ponderis, magnitudinisq. eximiæ vitiatam, aucto pondere in honorem Dei genitricis Mariæ reficiendam curauit. Sacrum veſtiarium ad ſiniſtram ianuæ maximæ eiuſdem Baſilicæ ampliſſimum, ornatiſſimumq. & huic adiunctum auguſtiſſima forma Odeum extruxit, inq. eius parte ſuperiore commodiſſima pro Canonicis Conclauia ædificauit, qui deinde ſingulare beneficium memorantes, magnæ æneæ ſtatuæ Paulum ipſum referentis perenne monumentum erexerunt.

Non ſatis erat animo verè magno Pauli Pontificis Exquilinum collem pietatis ſuæ monumentis occupaſſe, niſi etiam Quirinalem eidem Diuæ Deiparenti conſecraſſet. Itaque in ampliſſimo Pontificali Palatio, quod maiore ex parte auxit, & in auguſtiorem, commodioremq. formam redegit, aliud auguſtiſſimum, illuſtriſſimumq. ſacellum, longitudine 180. latitudine 60. palmorum nullis æquandum laudibus, nullis imitandum fere Principibus eidem Sacroſanctæ Virgini à fundamentis extruxit, aula regia adiuncta amplificauit, inaurauit, & lapidibus pretioſis, picturis, ſculpturis, opere plaſtico columnis inæſtimabilibus auleis ornauit, in quo omnia oculis obiecta venuſtatem maieſtati commixtam tantopere ſpirant, vt ad Regni ſyderei deſiderium, & ad pietatem in Virginum Primiceriam vel ſolo aſpectu inflamment. In Vaticano Templo Iconem Sanctiſſimæ Deiparæ Virginis, quæ (vt antiqua habet traditio) inter colũnas Porticus veteris Baſilicæ impia manu in faciem percuſſa ſanguinem fuderat, cultui fidelium expoſuit.

Lauretanam Diuæ Deiparentis Ædem inæſtimabilibus donarijs locupletauit. Sodalitati primariæ eiuſdem Di-

uæ,

uæ, quæ à Roſario nomen habet priuilegia à 17. Pontificibus conceſſa reſtituit, quamplurimis Confraternitatibus illius ipſius Reginę Angelorum ſiue olim, ſiue recens inſtitutis, Indulgentias, & gratias ampliſſimas conceſſit.

Hyacinthus Choquetius de viscerib. maternis B. Virg. c. 24.

Peculiarem ritum Fratrum Ordinis Pręedicatorum Antiphonam illam, Salue Regina, &c. quotidie celebriter, & in proceſſionis modum accinendi, quod ex illo in populi ad Prædicatorum Salue concurrentis animis in Virginem ipſam ſuccendantur amoris & pietatis ignes, ducentorum annorum Indulgentijs ornauit.

Vuaddignus in ſua Legatione Lezana in Apol. c. 13

Nihil non egit, vt ſuum erga Virginis Immaculatæ Conceptionem affectum demonſtraret, In Religione Minorum, alijsq. ei ſubiectis, voluit quolibet Sabbatho alia feſtiuitatę non præpedito, memoriam fieri tanti myſterij, proprium officium recitando, & Miſſam celebrando, in quibus expreſse hæc Virginis docetur excellentia, Fideles omnes inuitauit ad hoc ipſum confitendum cōceſſis Indulgentijs, ijs, qui recitarent eiuſdem officij Antiphonam; Hæc eſt virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit: & Orationem, Deus qui per immaculatæ Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparaſti, præſta quæſumus, vt ſicut ex morte eiuſdē filij tui præuiſa, eam ab omni labe præſeruaſti, ita nos quoq; mundos, eius interceſſione ad te peruenire concedas. Confirmauit ſuis litteris, grauiſſimis ſuperadditis pœnis, Sixtinas Conſtitutiones huic parti maximè fauorabiles, Nec his contentus, taceri aliam iuſſit, & e Scholis, & ſuggeſtis profligauit.

Bullar. tomi 3.

Poſtulante Henrico Quarto Galliæ Rege, erexit Ordinem militarem ſub regula, & denominatione B. Virginis Marię de Monte Carmelo, pro nobilibus, & ingenuis viris Gallicæ Nationis, variaq. ei Ordini priuilegia conceſſit, eidem adſcriptis iniungens, vt quotidie officium Beatæ Virginis, vel Coronam recitent, Sabbathi diebus Miſſam audiant, feſtis Beatæ Virginis Mariæ Euchariſtiam ſumant, die feſtiuitatis B. Mariæ de monte Carmelo ad eius celebrationem conueniant. Nouum item equeſtrem Ordi-

Ordinem de ſacra militia Chriſtiana ſub protectione Beatiſſimæ Virginis, præcipuo eius Auctore Carolo Gonzaga Duce Niuernenſi, confirmauit.

Baling in Cal. Mar. 16. Maij. Gianius in Annal. Ordinis Seruor. cent. 4 lib. 6. c. 13.

Ob ſingularem deuotionem erga Beatiſſimam Virginē, eiuſdem Seruis conceſſit, vt diebus Sabbathi aliquo feſto duplici, aut ſemiduplici, vel vigilia de præcepto non impeditis, officium ſolemne cum nouem lectionibus de Beatiſſima Virgine agere, & illo agendo, diuini officij obligationi ſatisfacere, perinde ac ſi officium Sabbathi agerent, libere, ac licite valerent.

Congregationem noſtram, Dei Matris de cætero nuncupandam cenſuit, quam quantum dilexerit, quantiſque eam fauoribus, & gratijs proſecutus ſit, conſtat ex eius diplomatibus Romæ expeditis anno 1609. 4. Iunij. anno 1611. 10. Nouemb. an. 1614. 14. Ianuarij, anno 1615. 30. Iulij, anno 1619. 14. Aug.

Poſt tractatulum de amore, cultuque Reginæ cæli ſibi à Ioāne à Ieſu & Maria Carmelita Diſcalceato oblatum, orationem hanc præcipuas Summi Pontificis curas complectentem haud raro vſurpare ſolitus erat.

Clementiſſima cæli Regina, & ſpes firmiſſima Salutis meæ, obſecro te per immenſi amoris incendium, quo flagras erga vnigenitum filium tuum, dirigas me illius Vicarium, vt ei tam in vitæ integritate, quam in creditæ mihi ab eo Eccleſiæ regimine, per omnia capita congruā, nec vnquam ob vllam proſperitatem, ſiue aduerſitatem ab eius mente diſſentiam. Per te Regina potentiſſima Eccleſia militans protegatur, vt quicquid habet boni, alatur, & creſcat, & quicquid admixtum eſt, vel imminet mali, procul arceatur. tuere, & promoue fidiſſima tutelaris noſtra Eccleſiaſticam Hierarchiam, vt qui in partem Apoſtolicæ ſollicitudinis mihi adiuncti, & ſubiecti ſunt, mecum in opus, quod à filio tuo mihi commiſſum eſt, exemplo vitæ, & pijs laboribus incumbant: atque adeo Cardinales, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, eorumq. Vicarij, & alij quouis nomine animarum curam gerentibus, iuxta officium quiſque ſuum vitæ puritate, Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio, idoneo Sa-

cramentorum miniſterio, & animarum eis ſubditarum cultura præcellant. Sacerdotes alij. & Clerus vniuerſus functiones ſuas legittimè obeant,& inculpatè viuant: Cōcionatores Ieſum Chriſtum crucifixum prædicent: Monachorum Sacrarumque Virginum clauſtra florentia vigeant, & deformata reformentur, cunctuſque populus Chriſtianus diuinæ,& Eccleſiaſticarum legum præcepta cuſtodiat,& Sacramentis ad eius ſalutem inſtitutis dignè, ac frequenter vtatur. Pax multa per te mitiſſima Regis pacifici mater ætate noſtra firmetur,vt omnes Principes Chriſtiani in veram concordiam,te animos conciliante, conſpirent, & vbi aduerſus Infideles bella gerunt, inter ſe fęderati de hoſtibus Eccleſiæ victoriā reportent:Schiſmaticique omnes iugo filij tui ſuaui collum ſubdentes ad Eccleſiæ redeant vnionem: Per te fortiſſima hæreſum interemptrix hæreticorum conatus reprimantur,& in Chriſtianis Academijs doctrina Catholica integra conſtet, vt vincat veritas, Vnigenitus ſcilicet filius tuus. Per te dulciſſima miſericordiæ mater conuertantur nō modo Chriſtiani peccatores ad iuſtitiam, ſed Infideles ad Catholicam Eccleſiæ Romanæ fidem,quæ per dilectionem operatur, vt fiant è ſelecto numero populi, quem acquiſiuit Redemptor noſter pretio ſanguinis ſui. Per te denique liberaliſſima cæleſtium bonorum diſpenſatrix,& ſuauiſſimum omnium ad te ſuſpirantium refrigerium, reparentur damna omnia noſtris animis,& corporibus illata, & abundè proueniat quicquid deſideratur boni, vt confecto mortalis vitæ curſu, ad optatiſſimam perueniamus Dei ciuitatem, quam inquirimus, & ſummo, ac ſempiterno bono perfruamur.

Bzouius in eius vita

Paulo ante obitum ad ſuum B Virginis in Exquilijs ſacellum lectica vectus conceſſit, veterem, & miram ibi cultam Deiparentis Imaginem auri & gemmarum fulgore illuſtratam veneraturus, Angelorum Reginæ opem flagitauit: nobile donum virgineus Paſtor Virgini Maximæ addixit, & tumulum, quem ſibi extrui præceperat, attente inſpexit. A Virgine ſacrum auſpicatus Imperium, à Virgine fælicem migrationem, quam adeſſe iam è cælo

for-

forſan agnouerat, poſtulauit. Iam iam moriturus, vno Sacerdotum, Orationem: Defende quæſumus Domine Beata Maria ſemper Virgine intercedente, &c. recitante, ad finem reſpondit clara voce, Amen. Obijt Romæ anno 1621. 28. Ianuarij.

DE GREGORIO XV. Pontifice Maximo.

CAPVT XCIV.

IN Deiparæ obſequijs eximium ſe probauit Pauli V. ſucceſſor Gregorius XV Pont. Max. eamque ſibi omni ratione, & cultu demereri ſtuduit. Quam & tanto ſtudio proſequebatur, vt non ſecus de illius gloria, & ſplendore, quam de Matris cuiuſdam amantiſſimæ honore ſollicitus eſſet. Primum eius in Pontificatu opus, fuit Deiparæ Virginis laus, etenim cum Pontifex renunciatus in Pontificias ędes ſe recepit, ſtatim ante Deiparæ Imaginem in genua procumbens Litanias Lauretanas maximo deuotionis affectu perſoluit.

Anno 1622. die 11. Maij ſumma cum veneratione, & pietate recepit Imaginem B. Mariæ de Victoria, quæ ſuffoſſis hæreticorũ iniuria oculis in oppido Bohemiæ Straconiz inuenta eſt, a R. P. Dominico a Ieſu & Maria Carmelita Diſcalceato in prælio contra hæreticos apud Pragam commiſſo die 8. Nouembris anno 1620. deportata. ob ſecutam repente B. Virginis auxilio inſignem hoſtium debellationem, vocata eſt Imago B. Virginis de Victoria. Eam poſtea à Ferdinando Secundo Cęſare, & Maximiliano Duce Bauariæ, & alijs Principibus pretioſis donis exornatam, & in Vrbem aduectam, celeberrima totius Cleri, & Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium pompa in Eccleſia S. Pauli Carmelitarum Diſcalceatorum in monte Quirinali repoſitam, Gregorius, vt diximus, ſumma cum veneratione, & pietate, die atque anno memoratis recepit. Coluenerius in Cal. B. Virg.

Conſtitutionem Pauli V. prædeceſſoris ſui ne in publicis actibus audeat quiſquam aſſerere, B. Virginem Mariam in originali peccato conceptam ad priuata etiam colloquia, ſcriptaque extendit. vetuitque de hac opinione affirmatiua aliquo modo agi, ſeu tractari. Præcepit item, vt in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, ac diuino officio celebrandis, tam publice quam priuatim nemo alio quam Conceptionis nomine vti deberet, additis grauiſſimis pænis pro tranſgreſſoribus, vt patet ex eius Conſtitutione edita Romę an. 1622. die 2. Iunij, quæ ſic habet.

Bullar. tō. 1.

Sanctiſſimus D. N. auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum, Decretum alias editum à fæl. record. Paulo V. eius prædeceſſore tenoris ſequentis, videlicet. Sanctiſſimus D. N. poſt longam, & maturam diſcuſſionem datis votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum re accuratè, ac diligenter perpenſa, prouidè conſiderans, quod quamuis in Conſtitutione fel record. Sixti Quarti ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ pro ſubmouendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à S Trident. Synodo innouata, & deinde in alia Cōſtit. ſanctæ mem. Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sāctitas ſua innouauit cum quibuſdam prouiſionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaci earum obſeruatione; relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiā aſſerēdi vtramq; partem, quòd ſcilicet fuerit vel non fuerit concepta cum peccato originali, & dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur; nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmatiuæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano, cum magna Dei offenſa, ſcandala, iurgia, & diſſenſiones: propterea volens huiuſmodi ſcandalis ex debito ſui muneris prouidere; decreuit, & præcepit, ac præſentis Decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & ſingulis cuiuſuis

Ordi-

Ordinis, & inſtituti Regularibus, & alijs quibuſcumque tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus perſonis cuiuſuis conditionis, ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis: etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſario mentio facienda, Vt imposterum, donec articulus huiuſmodi à S. Sede Apoſtolica fuerit definitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & alijs quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quod eadam Beatiſſima Virgo fuerit concepta in peccato originali. Contra facientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit Cenſuris, & pęnis contentis in ſupradictis Conſtitutionibus ſuorum Prædeceſſorum, & ſua, ipſo facto incurrendis. Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſupra diſpoſita. Vlterius ſub eiſdem Cenſuris, & pœnis mandans, quod negatiuam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ Cōſtitutiones firmæ, & illæſæ remaneant, & exactè obſeruentur, perinde ac ſi præſens Decretum non emanaſſet, & ita decreuit, & mandauit, vbique inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis Conſtitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus &c. Hoc ſuo præſenti Decreto ex eiſdem cauſis euitandi ſcandala diſſenſiones, atque diſcordias in populo Chriſtiano; quæ pari ratione oriri poſſunt, & vt accepit, in aliquibus regionibus iam ortæ ſunt ex ſermonibus priuatis occaſione aſſertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & ſcripta: mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne

Eiuſdem Pontificis Breue Apoſtolicum ad Hiſpalenſē Ciuitatē de eadem Cōceptione.

Dilectis filijs Senatui Ciuitatis Hiſpalenſis,

GREGORIVS PAPA XV.

Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Opulentæ Indiarum Claſſes non tantum Vrbi veſtræ decus afferre poſſunt, quantum Catholicæ Religionis cultus,& Chriſtianæ pietatis ſtudium. Magnum quidem eſt, alterius Orbis diuitias in veſtrum portum conuehi, ſed profectò longè præclarius theſauris diuinæ gratiæ animas veſtras locupletari, præterquam quod ea opulentia multos exterarum Nationum homines ad Hiſpalenſia littora conuocat: at enim pietas militiam cęleſtis exercitus in veſtras arces introducit,& Angelorum opem conſuetudinemque, pijs fidelium cordibus conciliat. Beati profectò eſtis, dilecti filij, cum intelligatis, quantò perituris diuitijs præſtantiora ſint eloquia Domini deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem pretioſum. Proinde nos, quorum fælicitas Chriſtianarum Nationum ſalute continetur, paterno ſolatio litteræ veſtræ cumularunt, quas nobis non ita pridem reddiderunt dilecti filij Matthæus Vaſquez, & Bernardus de Toro; ex illarum enim ſententia, & ex horum ſermone intelleximus, quo ſtudio Beatiſſimæ Virginis gloriæ inſeruiatis. Ita ſentire, ita loqui par eſt, Ciuitatem à Dominantium Domino cuſtoditam, & ſolidæ pietatis fundamentis innixam. Neque enim vera mortalium laus, atque gratulatio à cęleſtis aulæ gloria ſeiungitur. Vos autem ſcientiam ſalutis præclare didiciſſe oſtenditis, cum beneficium vobis tributum eſſe profitemini, eo Apoſtolico Decreto, quo altercantium Theologorum diſſidia tollere, & cæleſtis Reginæ dignitati conſulere nuper voluimus. Non deerit vobis remuneratio ab eo qui diues eſt in miſeri-

Extat in eadem Legat. pag. 461.

cuiuſuis Ordinis,& inſtituti etiam quomodolibet exemptos,& alias quaſcumque Eccleſiaſticas,& ſæculares perſonas cuiuſcumque ſtatus,conditionis,gradus,ordinis,aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ,quam ſæcularis, tam Epiſcopi,& Prælati ſuperiores,alijque Ordinarij locorum,quam hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſeuere animaduertant, tribuens eis,& eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatē contra eoſdem tranſgreſſores procedendi,ac pænis coercendi, & puniendi. Hactenus Conſtitutio. Cui adnectam duo Breuia, vnum ad Philippum IV. Hiſpaniarum Regem, alterum ad Hiſpalenſem Ciuitatem datum, quibus pium ſuum erga Virginem Deiparam,eiuſque puram Conceptionem affectum haud obſcura teſtificatione declarauit.

GREGORII PAPÆ XV. Breue Apoſtolicum ad Philippum IV. Regem Hiſpaniarū de Conceptione B. V.

Philippo Regi Hiſpaniarū. Gregorius PP. XV.

CHariſſime in Chriſto Fili noſter ſalutem. Catholicæ religionis decus, & Auſtriacæ pietatis argumentum eſt,Regem potentiſſimum,cui vtriuſque Orbis Prouinciæ ampliſſimæ famulantur, tanto ſtudio Sanctorum laudibus, & Beatiſſimæ Virginis dignitati inſeruire. Benedicimus Maieſtati tuæ (Chariſſimè fili) dignamque tibi à Dominantium Domino regia pietate felicitatem precamur. Sanè tibi & populorum fidem, & hoſtium oppreſſionem polliceri haud temerè poſſumus, cum eius tibi Virginis patrocinium concil[illegible] quàm terribilem eſſe,vt caſtrorum aciem ordinatam diuina oracula teſtantur. Vix dici poteſt,quanto nos gaudio cumularint nuperæ litteræ Maieſtatis tuæ de immaculatæ Deiparæ Conceptione diſſerentes. O curam Catholico Rege dignam,& Chriſti Vicario gratiſſimam! Ne

Extat in Legat. de immaculata Concept. ſect. 4. pag. 451.

Digitized by Google

De nummis aureis, argenteisq. Gregorianis, quibus ſignum magnum, Virgo Deipara, inſidet, ſeptem caput cincta ſyderib.

ELEGIA.

Quartus ab vndecimo, ſummo qui geſſit honore
Nomine Gregorius Pontificale decus:
Vixerit ille licèt iamdudum: viuet in æuum,
Aeternum pietas, quem Mariana facit.
Virginis effigiem, cui dat Victoria nomen
Impia quamque manus laſerat Hæretici,
Monte Quirinali, ſacro ſtipante Senatu,
Collocat: hic illam Roma beata colit,
Infecto vetuit prognatam ſemine dici
Debuit intactè quæ generare Deum,
Nec minus idcirco iurmas inſtruxit Equeſtres
Quo foret illius purius vſque decus.
Euexit noſtram Patronâ Virgine cymbam
Ad ter votiuas Religionis opes.
Argento Diuæ *formam commiſit & auro*
Illud candor obit, vindicat iſtud amor.
Hic pede Virgineo calcantur cornua Lunæ.
Hic Veſtis Maria quam benè ſole micat?
Vos, heu. deficitis, quæ debueratis in orbem
Cingere biſſenum Virginis Aſtra caput.
Quinque receſſiſtis. Quæ vos, quæ cauſa diremit
Cæleſtes ignes? Cauſa moneta fuit.
Quippe locum noſtris non præbuit illa pyropis,
Ipſe monetalis campus, auarus erat!
Dum nos certatim volumus pars eſſe Coronæ,
Et ſocio bis ſex agmine progreaimur.
Depulit, acceptis ſeptem de plebe ſororum
Quinque reluctatus circulus ille miſer.
Et cum ſit Virgo tam larga, negauit auarus
Aeterni id nobis cauſa doloris erit.

Lu-

Lugemus noſtraſque vices caraſque ſorores
Non Hyades fratrem congemuere magis,
Talia lucesflua deplorauere ſorores.
Cauſam meroris ſtricta metalla dabant.
At quot in argento nequeunt ſplendeſcere flamma
Gregorius flammas tot Marianus alit.
Nil refert, an ſtella micet: ſeu ſydera plura
Argentum capiat: dum Mariam capiat.
Hanc cupit ergo coli: Nummoſque inſignit eadem
Cuius erat fixo dulcis Imago ſinu.
Seu quo cum Nummis Diua proferret honorem.
Seu quo abeat Nummis aurea victa fames.
Seu quo tam firmo ſeruetur pectore virgo
Quam faciles Nummi mobilitate fluunt.
Seu quo non ſtudeas perituris tempore gazis,
Seu quo diues opes hac tuearis ope.
Seu quo theſaures diſcas per flumina mille,
E Marię diti poſſe referre mari.
Seu quo cognoſcas per quam toto æthere aperto,
Diuitiæ terris emicuere Dei.
Et ſi tartarea gaudes te peſte redemptum
In pretium agnoſcas, hanc peperiſſe Deum.
Obijt Romæ 1623. 7. Iulij.

DE VRBANO VIII. Pontifice Maximo.

CAPVT XCV.

VRBANVS VIII. æternæ memoriæ Pontifex, qui hodie feliciſſimè ſanctam gubernat Eccleſiam, in laudem Beatiſſimæ Virginis Dei Matris (quam ſibi à teneris annis in cæleſtem patronam delegit) multa elucubrauit melliti ſſima, cedroque digniſſima; è quibus aliqua, ad tanti Pontificis pietatem ingeniumque deguſtandum, expedire viſum eſt hoc loco deſcribere.

VR-

VRBANI VIII. PARAPHRASIS in Canticum B. Mariæ Virginis.

AD aſtra Regem cælitum
Tollit meum cor laudibus,
Et in Deo, qui detulit
Mihi ſalutem, geſtiens
Exultat vſque ſpiritus.
Placido ſuam nam lumine
Famulam benignus reſpicit;
Meam canent in ſacula
Beatitatem poſteri.
Me cuius eſt potens manus,
Sanctumque nomen vnica
Felicitatis vltimum
Euexit ad faſtigium.
Quotquot fideli pectore
Eum timent cum filÿs,
Et filiorum filios
Dei fouet benignitas.
Sternit potenti brachio,
Et mente cordis intima
Quos ſpiritus ſuperbiæ
Sublimiores euehunt.
Deturbat ex eburneis
Potentiores ſedibus,
Humileſque in altum ſubleuat.
Bonis repleuit pauperem,
Opeſque ademit diuiti.
Sua memor clementia.
Suſcepit Iſdrael ſacro
Puerum ſuum cum gaudio.
Vt eſt loquutus Patribus
Noſtris; Abramo, & illius
Perenne in æuum ſemini.

Eiuſ-

Eiuſdem. Chriſti Domini mox morituri cum Beatiſſima Maria Matre Colloquium.

Chr. *INſtat ſacra Parens, temporis vltimum*
Momentum: rapiunt me tibi, quæ vocant
Summi iuſſa Patris
Optatam crucis ad necem.

M. V. *Heu fili! miſeram ſiccine deſeris*
Matrem? me miſeram! Cor mihi ſauciat
Dura cuſpide vocis:
Sic me lux mea deſeris?

Chr. *Iam primis animam mors petit ictibus:*
Non ſic tranſadiget cor mihi lancea,
Vt morſu tuus angor
Carpens viſcera diuidit.

M. V. *Per quod iam puero lac tibi præbui,*
Ne me, qui cruciet linque ſuperſtitem
Tanto Nate dolori:
Ah pro te moriar precor.

Chr. *Dum mors me rapiet, te manet acrior,*
Qui dum me pareres, non tetigit dolor;
Orbi non tulit ortus
Vitam, mors mea deferet.

M. V. *Heu ſaltem miſeræ da mihi præmori.*

Chr. *Patris, dum moriar, viuere te iubet*
Non mutanda voluntas,

M. V *Saltem da mihi commori.*

Chr. *Me complexa ſat es, non licet amplius:*
Te iam (quid retinent me tua brachia?)
Mater linquere cogor.
Iuda me vocat oſculum

Eiuſ-

CAPVT XCV.

Eiuſdem de pronubo Deiparæ Virginis Anulo; qui Peruſiæ religioſiſſime aſſeruatur.

EPIGRAMMA.

IMbriferis Arcus fulgens in nubibus orbem
Eſſera diluuij damna timere vetat;
Sic Deus omnipotens voluit. Decus Annule maius
Eſt tibi, quem ſupplex Vrbs Peruſina colit.
Es gemino conſtans arcu fælicior index;
Nam peragit Virgo nupta ſalutis opus.
Virgineo terra coniungens fœdere cælum,
Hac duce non pelagi, non ſtygis vnda nocet.

Eiuſdem in laudem B. Virginis Hymnus Etruſco carmine modulatus.

STROFE I.

LVngi da me la fauoloſa lira
D'Anfione, e d'Orfeo
A dar col plettro tuo germe Ieſſeo
Suono al ciel grato la mia mano aſpira.
Ma chi fia, che mi ſnodi
La lingua in ſacri à lui conformi modi?
Gia d'Iſaia purgò viſibil fuoco
La bocca; io gratia chieggio
A te Regina dell' Empireo ſeggio,
Mentre il tuo nome inuoco,
Che ſgombri il ſen d'ogni terreno affetto,
E del diuino ſpirto impetri al core
Inuiſibil' ardore,
Che d'almi ſenſi colmi l'intelletto,
M'apra le labbra, e monde,
E sì me l'auualore,
Che di tua gloria ſian nuntie faconde.

AN.

ANTISTROFE I.

DEl Re celeſte alla aureo trono auante
Poſto à piè la bilancia
Di Zelo acceſa l'vna e l'altra guancia,
La ſpada alzando in rigido ſembiante
Con voce, che parea
Quaſi tuon, la giuſtitia li chiedea
Vendetta memorabil dell' eccesso
Che à figli gia traſfuſe
Il primo Padre, cui l'Angue deluſe;
Dall'altra parte ſpeſſo
Clemenza humil s'oppoſe, finche il ciglio
Con Maeſta volgendo, ma ſereno
Da ſenſi ſuoi nel ſeno
Racchiuſi Iddio ſuelò l'alto conſiglio,
Onde meſſo immortale,
Ratto come baleno,
Preſe à fender in giù l'aria con l'ale.

EPODO I.

SCorrendo i Nabatei,
Non fermò prima le veloci penne,
Paſſando gl'Idumei,
Che alla Città di Nazareth peruenne:
Qui genufleſſo in atto humil s'inchina;
E in breui note del Sgnor ſourano
Alla Vergin, che ſia del ciel Regina,
Eſpone il grand' arcano.
A tanto annuntio tu real Donzella
Conſenti, & t'offri oſſequioſa Ancella.

STROFE II.

QVeſto fù il nodo marital, che à Dio
Ti fè diletta ſpoſa:

Quin-

Quindi al candor di Vergine amoroſa
Di Madre in te fecondità s'vnio.
Foſti ab eterno eletta,
E ſenza macchia original concetta.
La pietà, l'humiltade, e l'innocenza,
La ſperanza, e la fede,
Con carità feruente in don ti diede
L'eterna ſapienza.
Onde il Verbo incarnato di te naſce,
Per cui ſplendon le ſtelle, e moto hà il cielo.
Ed hor eſpoſto al gelo,
Giace nel fieno inuolto infra le faſcie
Mentre gl'Angeli intorno
Al ſuo corporeo velo,
Con la lor luce fan di notte giorno.

ANTISTROFE II.

O Come all'apparir dall'Oriente
De trè Regi, che il raggio
Di nuouo aſtro per guida han del viaggio,
Di ſoaue diletto empi la mente!
O quando à Simeone
La tua mano il bambin in braccio pone,
Vedendo lui, che adempiti i preſagi
Lieto brama morire
Quanto nel ſen s'accreſce il tuo gioire!
Non ti fu ne' diſagi
Di pouertà grauoſo alcuno affanno:
Ben da reali oſſequij ſcorger ſento
Perglioſo ſpauento
Di morte al figlio, à te d'eſtremo danno.
Ma ponui à tempo inciampo
Angiol, che ſcende intento
Dal ciel, per aprir varco al voſtro ſcampo.

EPODO II.

QVegli, lo cui potere
Spatio non ha, ne termine preſcritto,
Fuor che del ſuo volere,
A te col figlio fuggir in Egitto
Dà per difeſa, mentre il crudo Herode.
Sangue innocente di fanciulli vcciſi
Scorrer vedendo, ſi rallegra, e gode,
Ahi, queſti i primi auuiſi
Son, che nota ti fan nel fiero oggetto
La ſpada, che paſſar ti deue il petto.

STROFE III.

NEll'anguſtie s'affina, e ne gl'affanni.
La virtù con la proua.
E tu MARIA ben ſai, che in ciel s'approua,
Che non più vdito ſtratio il fil de gl'anni
Tronchi à GIESV, già parmi
Sentir, ohime! lo ſtrepido dell'armi,
Indarno ei ſparge al Padre le preghiere,
Ahi, che d'angoſcia langue.
Cadendo à terra, e goccie atre di ſangue
Suda, e l'hoſtili ſchiere
Si fan vicine: ahi che d'intorno cinto
E con bacio ingannevole tradito,
Oltraggiato, e ſchernito
Prigione è tratto d'aſpre funi auuinto,
E mentre è notte oſcura
Per la tema ſmarrito,
Ciaſcun de' ſuoi fuggendo s'aſſicura.

ANTISTROFE III.

DEl miſerabil caſo alla certezza
Toſto ſpinta dal duolo

Ma-

Maria tu corri, l'orme del figliuolo
Cercando. Hor qui t'è duopo la fortezza
D'animo inuitto. ahi laſſo.
Traue funeſta porta à lento paſſo
Alla morte ſen'và lacero, e ſtanco
Coronato di ſpine,
Pende trafitto di ſua vita al fine
A l'vno, e l'altro fianco
Con vn ladron. tu priua di conforto,
Soſpirando il rimiri (ah dir pur l'oſo)
Cadente, e ſanguinoſo,
E lo piangi con viſo afflitto, e ſmorto,
Mentre di croce tolto,
Con officio pietoſo
In cauo marmo è il corpo ſuo ſepolto.

EPODO III.

TErgi ò Vergine il pianto,
Non ſempre oſcuro è il Cielo, ecco riſorge
In luminoſo manto
Dalla tomba GIESV, *che lieto porge*
A gl'occhi tuoi di ſe viſta gradita:
Mà in breue ſi dilegua, e al ciel ſen'vola,
Onde in fiamme diſceſe aura di vita
Celeſte il cuor t'afforza, e ti conſola,
Hor l'effetto conferma, e l'occhio vede
Quel che pria ti moſtrò la viua fede.

STROFE IV.

MAl dell' amato ſoffre amor l'aſſenza,
Mà tempra in te la brama
Il diuino voler, che al fin ti chiama
A fruir di GIESV *l'alma preſenza,*
Ed ecco alato ſtuolo
Al ciel t'inalza con felice volo,
Doue applauſo ne fan d'Angeli i Chori;

Qui calcando le ſtelle,
Vengonti incontro Virgini Donzelle;
Qui d'immortali honori,
Pompa il figlio t'appreſta; e il Sommo Padre
T'ammanta di ſplendor in regio trono:
Qui con muſico Suono,
E con la voce le celeſti ſquadre
Mentre beata godi,
A gara intente ſono
A cantar i tuoi merti, e le tue lodi.

ANTRISTROFE IV.

SAlue del ciel ſupremo eburnea porta,
Nuntia di vera pace,
D'amor diuino ineſtinguibil face
A viatori deſiata ſcorta,
Sacro di pietà nido,
Porto nelle tempeſte amico, e fido,
Nelle miſerie altrui conſolatrice,
Nelle tenebre luce,
Degli ſpiriti eletti e ſcudo, e duce,
Celeſte Imperatrice,
Felicità dell'alme à te deuote,
Madre di Dio, che ogni languor riſana
Con ſua virtù ſourana,
Eſſer vittima ei volle, e Sacerdote,
Per ſottrar dall' atroce
Scempio la ſtirpe humana,
A lui tempio tù foſti; altar la croce.

EPODO IV.

FRà gl'Angelici canti
Sò che vil ſembra il ſuon della mia cetra
A' tuoi ſupremi vanti,
Mà l'affetto perdon da te m'impetra
La tua gloria immortal dal cielo ſcenda

Cin-

Cinta di rai, qual è nel ſommo choro
E in giri ampli veloce il volo ſtenda,
E ſopra vanni d'oro
Portando di queſt' Hinno lè parole
Circondi il terren globo à par del Sole. Sic ille

Vt meritò cecinerit Lucenſis Virgilius, Lælius Guidiccionius, in Epigrammate quodam de hoc eodem ad Deiparam hymno.

Tam bene diuinę rutilos Genitricis honores
Qui Tuſco promat carmine, nullus erit.

Et in Capitulo verè aureo, quod nuper in laudem B. Virginis emiſit, poſt creaturas omnes ad cæleſtem Reginā laudandam inuitatas: ſic eumdem alloquitur.

Ma tu, che in terra hai di celeſti ſome
Carchi gli Homeri VRBAN, *nouello Atlante*
Cinto il volto di rai, d'auro le chiome.
Tu caro à lei, per virtù tali, e tante
Tu che tal'hor, qual gemino Helicona
Fai il Vaticano, e'l Quirinal ſonante.
Che quanto vnque in tua laude altri ragiona
Rendi minor del morto, e che cantando
Di lei, t'ergeſti à ſingolar corona.
Che sù l'Eſquilie, (ou'in ſuo honor gia, quando
Feruea più'l Sol, diè neue il cielo aperto)
E l'adori, e vi mandi altri adorando,
Ch'indi à tua gran pietà degno remerto
Riporti all' hor ch'afflitta Italia geme
Certo preſidio al viuer noſtro incerto.
Ch'à Roma nel tuo ardor verde la ſpeme
Serbi sì, ch'egra fame, ò peſte, ò guerra
Non pur non ſoffre, mà ſoffrir non teme.
Che lungi ſcacci i non più vditi in terra
Danni, mercè del virginal ritegno,
Che ripara vendette, amor diſſerra.
Che lei ſol celebrar frà noi ſei degno
Fà col tuo plettro riſuonar Maria
Per te, cui lieto ella propaga il Regno,
Tornin le gratie al mar, d'ond' eſcon pria.

DVm Legatus Cardinalis à Latere Bononiæ præſideret, anno 1612. pridie nonas Maij, Pontificalibus indutus, Deiparæ Virginis imaginem, cui nomen à Subſidio, altari ad fores D.Petronij cõſtructo ſuperpoſitam, & magnificentiſſimo apparatu circũpoſito, adſtantibus omnibus Magiſtratibus Ciuitatis, Cõfraternitatum, & artium Ordinibus ad propria vexilla collectis, platea etiam vniuerſi populi concurſu referta, & armato milite equeſtris, pedeſtrisq. militiæ ſtipata, muſicis interim vndique modulantibus, argenteo diademate, auro gemmisque intexto coronauit: quam coronationem ad perpetuum præclarè rei geſtę monumentum, egregijs verſibus celebrarunt clariſſimi nominis Poetæ, quorum aliquos hoc loco producam.

De Imagine B. Virginis à Summo Pontifice Vrbano VIII. dum Legatus Cardinalis à latere Bononiæ præſideret, coronata: Bernardini Mareſcotti Ode.

DVm clarus oſtro dignus aſtris Felſinam
Vrbem Maffæe regebas.
Videre te Bononides noſtræ caput
Cingentem Virginis auro.
Regina ſuperum ſic tua fulſit manu,
Nouam redimita coronam,
Fœcunda venit hinc tibi laudum ſeges,
Numeroſaque gloria creuit:
Vrbanus orbem, vrbemque iam imperio premis
Maffæi nomine maior:
Iam ſceptra geſtas, iam potens cingit caput
Populis diadema verendum.
Hæc pro Corona Virgo donat munera,
Hæc fœnora pandit honoris.

Ad

Ad Sanctiſs. D. N. VRBANVM VIII. De Imagine B. Virginis olim ab ipſo diademate inſignita.

Thomæ Dempſteri.

EPIGRAMMA.

TV Diuam celebras, hæc mutua dona rependit,
Nempe in cultores gratior illa ſuos.
Das ſertum Matri, Mater tibi ſerta miniſtrat.
Proque vno, triplici cingit honore caput.
Legatus Diuam reuereris Felſina in Vrbe,
Et rurſus Romam dat tibi Diua tuam.
Virginis hiſtoria hæc, te ſecum ſemper habebit
Te ſecum Virgo ſemper habere velit.
Tu memor in terris es ſemper Virginis almæ;
Et Virgo in cœlis ſit memor vſque tui.
Nec dubium, quin hæc, quæ ſummos ceſſit honores
In terra, cæli te regione locet.
Annuit, & pietas Petro ſimilis tua ſpondet,
Te Petro æqualem poſt tua fata fore.

Ad eundem.

Ioan. Dominici de Baſſis.

DEbita quæ ſuperum Reginę ſerta dediſti
Munere ter gemino reddere grata parat.
Per te Virgo caput redimita fulſit in orbem;
Orbis Apoſtolici te dedit ipſa caput.

Iuliani Bezzij Carmen Italicum, quo introducitur B. Virgo cũ Vrbano VIII. loquens.

GIa porporato Heroe d'api diuine
Tu pria'nſegnaſti à correr mele il Reno,
E baſtando ſol gl'occhi à porli il freno,
La man volgeſti à incoronarmi il crine.
Corona, che del tempo alle rapine
Tolta, ſembra di ſtelle in ciel ſereno,
E contrapeſo al duol ſà nel mio ſeno.
A quella, che il mio figlio hebbe di ſpine.
O come il velo al vero apre, e diſſerra!
Che ſe di ſtelle in ciel Dio m'incorona,
Dritt'è che'l faccia il ſuo Vicario in terra.
Quinci l'alta pietade al ciel riſuona,
Ed ecco a' cenni tuoi, ch'ei s'apre, e ſerra,
E ti da trè Corone vna Corona.

Antonij Aldrouandi in eodem argumento.

Aliud.

LA man fatal di lui ch'onnipotente,
Le diuine vicende hor tien nel ſuolo
Alle cui note, & al cui cenno ſolo
E l'Empireo, e l'abiſſo vbidiente.
Meritò in appreſtar ſerto lucente
Alla Dea, che ſcacciò la morte, e'l duolo
Che di nuoui ſplendori apriſſe il polo.
Alla porpora ſua nouo oriente.
E ſe di gloria in ciel Corona inteſſe
Quel Dio, che ſoura il ciel calca l'oblio,
E Maria n'orna con ſue mani ſteſſe.
Decretato ab eterno in atto vſcio,
Che quì l'imago ancor diadema haueſſe
Da quel, che in terra eſſer douea pur Dio.

Ioan.

Ioan: Baptiſtæ Caualcæ.

Aliud.

MEntre del picciol Reno à l'ampie ſponde
D'Aſtrea Miniſtro, il gran Maffeo ſedea,
E con giuſte maniere altrui gioconde
Il bel popol di Felſina reggea.
L'Imagin di Maria, che da l'immonde
Piaghe di peſte liberato hauea,
Ciò, che bagnan del Ren le placid'onde,
Si volſe ad honorar quanto potea.
Quindi con ſanto, e con deuoto zelo
Con applauſo commun, con pura mano
Lei coronò, che coronata è in cielo.
Ed ella oprò, che in lui cadeſſe in vano
Di peſte re i l'immedicabil telo,
E'l coronò nel Ciel del Vaticano

Ioſephi Guenieri ad B. Virginem.

Aliud.

QVando peſte crudel varcato il Reno
Qui ſoura ogn'elemento empia la terra
La semiuiua gente in tanta guerra
A te ricorſa, hebbe ſoccorſo a pieno.
A la morte hauante ordine, e freno
Poſe il tuo amor, ch'ogni furore atterra;
Onde poi da ogni bocca ogn' vn diſſerra,
E ſacra à te la lingua, ei cor dal ſeno.
Poi coronata dal tuo Grande VRBANO,
Ch'eſſer baſe del mondo hoggi riſuona,
Come ne fu già cardine ſoprano.
Non ſia (diceſti à l'hor) tuo dono in vano
Che ſe ſu'l Ren mi porgi vna corona,
Io trè già te n'impetro in Vaticano.

Non

Non omittam hoc loco,Italico ſermone in Romanum verſo,Ioannis Baptiſtæ Rotę Bononienſis, ſplendore ingenij, generisque viri clariſſimi, de hac ipſa re elogium, quod erudito planè ſtylo in encomijs ſacrum Coronarum, Bononię anno huius ſæculi trigeſimo tertio prælo datis, reliquit. Illud huiuſmodi eſt.

Reſtat, vt ſacræ illius dextræ gloriam reputemus, quæ tam illuſtri facinore, quo priſcam, reuerendamq. effigiē D. Virg. de Succurſu coronauit, ſuppeditauit nobis dicendi materiam, probauit pręteritæ antiquitatis coronationes, auxit Virginis in cœlo gaudia, eidem in Orbe reuerentiam reſtaurauit. Enimuero vel ab eo tempore indicia diuinorum Decretorum humana ingenia ex talibus geſtis capeſſere poterant in magno Maffęo. Naturę ordo inſolubilis eſt, vt infima ſubſint ſublimibus, influātque hæc in illa. Vt Ioannes quidem Baptiſta Chriſti capiti manum inijceret, debuit inter natos mulierum maior appellari, dum Chriſtus idem minimus inter filios hominum pręſeferebat. Extendit Maffęus noſter manus ſuper illius caput, quę ſecundum Deum nihil habet maius. Decuit igitur eum Dei perſonam induere. Vt Imperatores inungantur, legitimèque coronentur, ſummo iure, & Pontificis auctoritate opus eſt, cuius ſunt partes partiri Regna, ac transferre. Ergo dum cælum nil temerè operans, Maffæum, qui vniuerſi Imperatricem coronaret, elegit, interea anteuertebat, deuenerabaturq. procul dubio Petri ſucceſſorem. Fama eſt, ingreſſo Vrbem Auguſto, vt nomen Imperatoris capeſſeret, aureis orbibus cinctū erupiſſe Solem, quaſi illius Imperij amplitudinem Cęſari præcinendo, quod cum Sole manus extendit. Ita equidem crediderim, Maffęo cū Romano faſtigio VRBANI nomen aſſumente, patuiſſe Vaticano in Cœlo Virginis Solem aurei illius coronamenti honeſtate, quod ille olim fronti adiecerat, vt inauraret tranquillitatis longiſſimam ętatem ad fęlicia apoſtolicæ nauis itinera. Quin ex eo ipſo die, quo in ortu patrię meæ ſignum iſtud magnum MARIAE per noſtrum Principem coronatæ conſpectum fuit, pepigit illa cęleſti vſura, vt acce-

ptam coronam triplicem redderet. Quod ſanè & ſydera olim nouerunt, & Rhenicolæ cecinere in oraculum Cycni. Fęlix ſęculum noſtrum ſub Imperio ab ipſo Empyreo per Deiparentem demiſſo. Beatum Vrbani Imperium, cui non tam ex conſilio arridet, quam inſeruit ex debito cœlum. En Ioſue noſter, qui aureo circulo, perinde quam amico vinculo ſupra Bononienſes in curſu gratiarum cæleſti Mariæ Solem ſtitit, vt adoraremus perpetuo religionis ortu, nec aliquando vergentem in occaſum intueremur. O, vt ille ad promiſſam fęlicitatis terrā penetrauit, quę glorioſarum Apium mel defluit, didicere huiuſmodi apes mellificare Regna ab ea Virginali aluo, quæ Emanuelem peperit, à quo propter orbem vniuerſum mellificati fuere cœli. Cedant verò iam tandē tot dolorum alluuiones, quę mundum inuoluunt, melleis alluuionibus Vrbanæ magnificentiæ: ſimul Maria, vt Iris inter hæc alluuia, fœdera percutiat pacis. Ne deſperet quidem terra pacificam oliuum in ſinu virentem ſuo conſpicere. En ſancti Spiritus columbam egreſſam de ſinu Mariæ ſalutaris Deę in altiſſimis oleis Vrbanæ ſapientię requieturam. Oleis, ne quidem cultu Palladis vanè de Iouis cerebro natę adultis, ſed ſub auſpicijs Virginis ſacratiſſimę, altiſſimæ Ideæ primogenitæ beatificatis. Extitit (vt ita loquar) Maria, Vrbani ſtudiorum Pallas: ipſa eum demiſit e cœlo, vt Vaticani Palladium. Audiat proinde e ſolio felicitatum ſuarum potentiſſima Regnorum Patrona, nouiſſima noſtrorum mortalium vota. Præſtet longiſſimum Orbi æterna prouidentia Vrbanum, vt ſibi ipſi longiſſimus conſiſtat Orbis. Sic ille.

Pro incredibili etiam, qua erga Deiparentem obſeruantia ferebatur: eidem Deiparenti Romæ in Theatino Diui Andreæ templo gentilitium ſacellum dicauit magnificentiſſimè exornatum.

Lauretanam Aedem miraculis, ac prodigijs nobilem non ſemel inuiſit, ſuiſque muneribus auxit.

Florentiæ in Patria, Cęnobium S. Mariæ Angelorum pro Monialibus B. Virginis de monte Carmelo, magnis ſumptibus ædificandam curauit. Celeberrimum Tem-

plum

plum S. Mariæ ad Martyres Pantheon, ſeù S. Mariȩ Rotundæ vulgò appellatum, binis ad campani ȩris vſum turribus exornauit,& noua contignatione muniuit.

Vitæ Pontif. Romæ excuſæ an. 1630.

Ad ſuum quoque in Mariam Deiparam,obſequium, affectumque declarandum ,Pontificatus ſui anno primo Religioſum Chriſtianæ militiæ Ordinem , Conceptionis Deiparæ titulo inſignitum inſtituit;in Apoſtolica inſtitutionis Bulla,pridie Idus Februarij eiuſdem anni apud S. Petrum expedita, ſic inter cætera fatus. Inæſtimabili gaudio perfundimur, cum Principes viri, vel ad veteres Ordines amplificandos, vel ad nouos Apoſtolica auctoritate inſtituendos, animos generosè conuertunt. Verùm prȩcipuè in Domino oblectamur, dum inſtitutionem vnius militaris Religionis ſub inuocatione Conceptionis Deiparæ Virginis immaculatȩ meditantur , quam Chriſti fideles omnes propitiam apud vnigenitum filium ſuum nacti ſunt Aduocatam, vtpote quæ mater gratiȩ,& pietatis, pro humani generis ſalute ſedula oratrix apud Regem,quem genuit ſemper intercedat.ſperãtes huiuſmodi inſtitutionem, eiuſdem Virginis Cȩlorum Reginȩ interceſſione,Chriſtianȩ Reipublicȩ vberrimos fructus allaturam, &c.

Huius militiæ habitum,Apoſtolica benedictione munitum, Catholicȩ Hiſpaniarum Reginȩ Iſabellȩ cum ſequenti Diplomate tranſmiſit.

Chariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Iſabellæ Hiſpaniarum Reginȩ Catholicæ.

VRBANVS PAPA OCTAVVS.

CHariſſima in Chriſto filia noſtra, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Qua pietate Imperatrici Angelorum Maieſtas tua regalis Imperij faſces ſubmittat: iam diù famȩ tibi plaudentis vox teſtatur;nuper autẽ nobilis viri Ducis de Alcalà declarauit oratio Cum autem cupias, tuam erga immaculatam Deiparam illuſtri ali-

aliquo documento religionem ſignificari, mittimus Maieſtati tuæ, munitum Apoſtolica benedictione, habitum militię Chriſtianę, quę ab eiuſdem Virginis Conceptione, petijt ſacrum equeſtris familię nomen, & auſpicium. Sic quod inſigne, Catholica Regina, condis in corde, idē in regali pectore geſtabis: videmus, quam felix ſumere poſſit, in Auſtriacis Regnis incrementum noua hęc militia, cuius vota, & inſtituta ſaluberrimos triumphos quęrunt Chriſtianitatis. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem die 20. Septembris 1625. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Cui præterea habitui militiæ chriſtianæ, Conceptionis *B.* Mariæ Virginis, eidem *Reginæ* tranſmiſſo, impertitus eſt indulgentias omnes S. Caroli Borromæi, item indulgentias omnes Canonizationis Sanctorum quinque. Item ſimiliter omnes indulgentias Comitis de Monterei, & inſuper, (vt ipſe Sanctiſſimus dixit) poſt longam, & plenam dierum vitam, in articulo mortis Indulgentiam pleniſſimam, & remiſſionem omnium ſuorū peccatorū.

Ne peſtilentiæ, Italiam atrocitèr deuoranti Vrbs Roma pateret, B. Virginē Protectricem elegit, cuius Ædem Exquilinam frequens ipſe pedes inuiſit, plurimisq. beneficijs populum ad eamdem inuiſendam permouit; vt non falsò creditum ſit, B. Virginem, Vrbani precibus exoratā, fores ei furiæ occluſiſſe, ne Romanam Vrbem fędaret.

Anno 1626. die S. Franciſci feſto, primum lapidem Templi Fratrū Capuccinorum in Vrbe, immaculatæ Virginis Conceptioni dicati iecit. Cuſa tum Numiſmata priori in facie Pōtificis imaginem, & hæc VRBANVS VIII. Pontifex Maximus, in altera verò ea referebat: Eccleſia B. Virginis Concept. primo iacto lapide 1626.

Sed & argenteos, aureoſque nummos, imagine Sanctiſſimæ Virginis Deiparæ ſignauit, cum inſcriptionibus in alijs, Monſtra te eſſe Matrem, in alijs verò, Sub tuum præſidium, atq; ex aduerſo, vel ſui effigie, vel Apibus ſuis. qua de re Franciſci Marraccij Fratris mei, Poetæ Latini, bonarumque artium amantis Epigrammata, in gratiam Lectoris appono.

De

De argenteis, aureisq. nummis ab VRBANO VIII. Pont. Opt. Max. imagine Sanctiſſimę Virginis ſignatis.

EPIGRAMMATA.

I.

Diues ab VRBANO *Sæclum? quare? quia matre*
Diuitijs Mariam, præſidiumque facit.

II.

Vt tua Virgineis flammantur pectora flammis
VRBANE, *ò ingens gloria Pontificum.*
Sic cupis, vt totus Mariæ perſentiat ignes
Orbis, & in Mariam relligioſus eat.
Vtque vides ſtudijs intentum ſemper auaris
Eius in argento ſigna, preceſque doces.
Quò mens, quę nummis potitur, nummis & in ipſis
Interdum Mariæ commeminiſſe queat.

III.

Vidit vt VRBANVS *mortalia corda, nitore*
Argentum ſemper cæca tenere ſuo:
Dixit: in argento cæleſtia ſigna reponam
Si cæli forſan commeminiſſe queant.
Virginis ætherea ſignauit imagine nummos,
Cuius & in gremio dulce quieſcit onus.
Vt mortale genus non tam ſplendore metalli
Lumina, quam pectus paſcat amore Deæ.

IV.

Qvid ſtudium mortale ſolum iàm defodit Indum?
Viſceraque irrumpit diues auarus opis?

En docet VRBANVS, *quæ ſit prædiues origo*
Auri, quæ argenti pondera ſeruet humus.
Inſpice nummorum facies; de pectore Virgo
Immenſas auidis pollicitatur opes,
Hanc ſcrutare libens, ſunt eius opeſque decuſque
Hæc eſt mater opum, præſidiumque potens.

V.

S*E Matrem monſtrare tuis* VRBANE *requiris*
Chriſtiparentem Apibus, præſidiumque tuis.
Nil metuendum eſt: ipſa erit æternum pia mater
Chriſtiparens apibus, præſidiumque tuis.

VI.

VRBANE *viuent, quantum vaga ſydera viuent,*
Quæ Mariam iuxta nummificantur APES. -

VII.

Q*Va pretium miſero peperit Ieſſeia mundo*
Gaudet in Vrbanis eſſe numiſmatibus;
Vt quanto fueris pretio de morte redemptus,
Monſtret, & vt pretium vile numiſma putes.

VIII.

P*Ræſidet* VRBANIS *Virgo pulcherrima nummis,*
Quo nummos temnas captus amore pio.

IX.

A*Vri ſacra fames mortalia pectora quondam*
Cogebat *nummos eſſe putare* Deos.
Nummus numen erat: deuotum flexit auarus
Ante numiſma ſuum, per ſua vota, genu.
Et benenummatos credebant eſſe beatos

At.

Atque minores vno omnipotente Ioue.
Falſum Numen erat: quis deneget? at magis idem
Falſo diues erat, grande beatus ope.
Dedocet errores Vrbana moneta vetuſtos,
Edocet in nummis Numina vera tamen;
Namque Dei ſignis pendentis ab vbere matris
Virginis, hac eadem condecorata venit.
Vt ſi forte trahat flauus tua pectora nummus,
Numinis obiectu pectora contineas.
Numen id eſt omni longè pretioſius auro;
Id cole, ſi facias, iure beatus eris.

Atque hæc ſunt, quæ de SS. D. N. VRBANI VIII. præſentis Eccleſiæ Paſtoris in Mariam Deiparam Virginem ſingulari ſtudio, ac pietate, ad meæ cognitionis notitiam peruenerunt; cætera prædicabunt alij, cum plura quæ me latent, tanti Pontificis Marianæ religionis argumenta, prædicanda ſuperſint, &c.

Deo, ac B. Virgini Laus.

INDEX
Rerum magis notabilium, quæ in hoc opere de Marianis Pontificibus Maximis continentur.

A

Abbatia Caſtri Ficardi Lauretanæ B. Virginis Domui attributa à Iulio 2. *pag.* 167
Abbatia S. Mariæ de Bona Valle à Calliſto 2. fundata. *pag.* 80
Abſida Eccleſiæ S. Mariæ Tranſtyberim reſtaurata à Leone 4. *pag.* 66. item à Benedicto 3 *pag.* 69.
Aduocata propitia fidelium apud Vnigenitum Filium ſuum appellatur Maria ab Vrbano 8. *pag.* 252.
Aduocata ſtrenua pro Chriſtiano populo appellatur Maria à Bonifacio 9. *pag.* 137.
Agabus Templum Deiparę in Carmeli vertice fundauit. *pag.* 22
Agatho 1. Baſilicam S. Mariæ Maioris donis affecit. *pag.* 46
Agni Cerei cũ effigie Domus Lauretanæ conſecrati à Pio V. *pag.* 200
Alanus de Rupe B. Virginis amator præcipuus. *pag.* 103. 106
Albigenſes Hæretici quàm impij in Deiparam. *pag.* 94. in eos Innocentius 3. bellum indixit. *ibidem*
Alexãder 3. Pariſijs exiſtens, Baſilicæ S. Mariæ primum lapidem impoſuit. *pag.* 83. Eccleſiã S. Marię Nouę in Vrbe dedicauit. *ibid.* Ordinem Monachorum Montis Virginis confirmauit. *ibid.* Beneuenti Ordinem Fratrum Cruciferorum S. Mariæ formauit. *ibid.* Venetijs Xenodochium S. Mariæ Charitatis magnis indulgentijs ditauit. *ibidem*. Deiparę Virginis ope à Purgatorij pœnis liberatur. *pag.* 84
Alexander 4. Beatiſſimæ Virginis monitu in ſomnis accepto plurimis indultis Ordinem Seruorum eiuſdem Beatiſs. Virginis approbauit. *pag.* 116. Eius ſimulachrum Florentiæ corã Annunciatæ Imagine à Seruitis appoſitum, & qua de cauſa. *ibid.* Viterbij Aedẽ S.Ma-

S. Mariæ ad Gradus à Raynaldo Cardinali conſtructam, Deiparæ dedicauit. *ibidem*. Eadem in Vrbe, Trinitariorum Eccleſiam ſub ſanctæ Virginis patrocinio conſecrauit. *ibidem*.

Alexander V. B. Virginem intimo cordis affectu dilexit. *pag.* 140. pro eius pura Conceptione ante Pontificatum, litterarum armis pugnauit. *ibidem*, Pontifex Conſtitutionem edidit in fauorem Cõceptionis *ibid.*

Alexander 6. in periculis poſitus ad Deiparam cõfugit. *pag.* 161. ante imaginem Annunciatæ de Florentia ſuam Statuam ſuſpendi iuſſit. *ibid.* Extrauagantes Sixti 4. pro Conceptione B. Virginis confirmauit, *pag.* 161. Religioni Monialium Conceptionis ſummopere fauit, *ibid.* De Roſario B. Virg. Bullã euulgauit. *ibid.*

Alexandri Gui diccionij Epiſcopi Lucenſis auctoritate Congregatio Presbyterorũ B. Virginis Lucæ fundata. *pag* 215.

Alphonſus Luſitaniæ Rex Ordinẽ Militum de Auis ſub Deiparæ patrocinio inſtituit. *pag.* 94

Altare B. Virginis in Eccleſia S. Petri ad Vincula à Gregorio 13. ditatum priuilegio liberandi animas à Purgatorio. *pag.* 206.

S. Ambroſius Mediolanenſis Roſarium Ghriſti, & Beatiſſimæ Virginis orauit. *pag.* 107

Angelica ſalutatio Lyturgiæ S. Iacobi inſerta; *pag.* 4. quibus nominibus appellata à D. Gregorio 1. *pag.* 40. viua adhuc Dei Genitrice à fidelibus recitata. *pag.* 106. in magna ſemper fuit reuerentia. *ibid.* Ea vſi ſunt Apoſtoli, viua adhuc Dei genitrice. *ibid.* Deipara illam dixit, & ſub qua ratione. *ibid & pag,* 107. vt tum mane, tum veſperi, datoſigno Campanæ ab omnibus genu flexo repeteretur., ſtatuit Gregorius 9. *pag* 113. item Ioannes 22. *pag.* 113.

Angelicæ ſalutationi quando additum: Sancta Maria Mater Dei. *pag.* 32

Angelicæ ſalutationis pulſus meridianus à Caliſto 3. inuentus. *pag.* 146

Annunciationis Deiparæ Hiſtoria acu picta in veſtibus Bonifacij 8. *pag* 120

Anteradenſis Ciuitas Deiparę templum habet è D. Petro Apoſtolo fundatum. *pag.* 5.

Antiphona Aue glorioſa ad primas Aſſumptæ Deiparæ

Ve-

Veſperas in Eccleſia Attrebatenſi vſurpari conſueta à Bonifacio 8. compoſita. *pag.* 121
Antiphona, Natiuitas tua Dei Genitrix Virgo, gaudium annunciauit vniuerſo mundo, in Eccleſia tempore Innocentij 4. decãtari cœpit. *pag.* 114.
Antiphona, Regina Cęli, quãdo primo audita. *pag.* 41.
Antiphona, Salue Regina, indulgentijs ornata à Paulo V. *pag.* 224
Antiphonæ de B. Virgine à D. Gregorio I. compoſitæ. *pag,* 40
Apoſtoli per Mariã primitias ſpiritus acceperunt. *pag.* 106. vſi ſunt ſalutatione Angelica, viua adhuc Dei Genitrice. *ibid.*
Apparitio B. Virginis cuidam Clerico facta tempore Bonifacij 8. *pag.* 120. 121
Apparitio eiuſdem Paulo 2. adhuc Cardinali in Aede Lauretana. *pag.* 151
Apparitio eiuſdem Sixto V. pro Epiſcopo Lauretano eligendo. *pag.* 212
Ara apud Carnotenſes, cuius titulus erat: Virgini parituræ. *pag.* 20
Ara Sanctiſſimæ Annunciatæ de Florentia, iuſſu Eugenij 4. conſecrata, atque ab eodem indulgentijs ditata. *pag.* 143.
Archiconfraternitas B. Mariæ de Suffragio in Vrbe inſtituta, approbata à Clemente 8. *pag* 216
Argumentum ex traditione deſumptum, firmiſſimum. *pag.* 111
S. Aſpremus primus Epiſcopus Neapolitanus Deiparæ Virgini Oratoriũ proprijs in Aedibus extruxit. *pag.* 29
Auctor primus Pontificij equitatus in die Annunciationis B. Virginis fuit Paulus 4. *pag.* 195
S. Auguſtinus Roſarium Chriſti, & B. Virginis vſurpauit. *pag.* 107. 108
Auroræ comparatur B. Virgo ab Innocentio 3, *pag.* 89. 90

B

S. BArtholomæus Apoſtolus Roſarium IESV Chriſti recitauit ex B. Alano. *pag.* 104
Bartholomæo Bolognetto apparuit B. Virgo. & quid de Pio V. prædixerit. *pag.* 201
Baſilica S. Mariæ quæ vocabatur. Antiqua à Ioanne 7. exornata. *pag.* 47
Baſilica S. Mariæ in Aquiro à Gregorio 3. aucta, & exornata *pag.* 49

Baſilica S. Mariæ Floris Florētiæ conſecrata à Martino V *pag.* 142

Baſilica S, Mariæ Maioris à Ioanne Patritio Niuiū miraculo ædificatur. *pag.* 29. à Liberio Pōtifice conſecratur. *ibid.* varijs nominibus appellata. *ibid.* Fornix triūphalis Deiparæ. *pag.* 33. à Sixto 3. reficitur, & adornatur. *ibid.* Muneribus aucta ab Hilario 1. *pag.* 35. item ab Agathone 1. *pag.* 46 à Gregorio 3. *pag.* 49. ab Hadriano 1. *pag.* 51. 52. à Leone 3. *pag.* 53. 54. 55. à Paſchali 1. *pag.* 59. 60. 61. 62. à Gregorio. 4. *pag.* 63 à Sergio 2. *pag.* 65. à Benedicto. 3. *pag.* 69 à Nicolao. 1 *pag.* 70. 71. à Stephano. 6. *pag.* 72. &c. ante eius fores Manichæorum Codices concremati *pag.* 36. in ea Oratoriū à Symmacho 1. ædificatum. *ibid.* in ea Imago Deiparæ à S. Luca depicta aſſeruatur. *pag.* 41. in ea Angelorum voces auditæ tēpore Gregorij 1. *pag.* 42. in ea S. Martinus 1. celebrans ab inimicis offendi non poteſt. *pag.* 44. in delitijs habita ab Eugenio 1. *pag.* 45. in ea Stephanus 3. Pontifex eligitur. *pag.* 50. ad eam in publicis calamitatibus ſupplicationes indictæ. *ibid.* in ea Hadrianus 2. iugitèr orabat. *pag.* 71. in ea Lāpades cōtinuo ardere voluit Stephanus 6. *pag* 72. Eius Porticus ab Eugenio 3. refecta, & picturis exornata. *pag.* 82. in ea Clemens 3. educatus. *pag.* 85. item Honorius 3 *pag.* 96. apud illam habitare conſueuit Nicolaus 4. à quo, & reſtituta fuit. *pag.* 117. ab Eugenio 4. ædificijs, & ſacellis exornata. *pag* 143. à Gregorio XI. redditibus indulgentijs, & fabricis aucta. *pag.* 132. 133. magna in reuerētia habita à Nicolao V. *pag.* 145. quid ei largitus ſit Iulius 2. *pag.* 168. Eius Porticum refecit Gregorius 13. *pag.* 206. deuotè admodum culta à Sixto V. *pag.* 207. 208. ad eam Clemens 8. bis nudis pedibus pro Henrico 4. Galliæ Rege proceſſit. *pag.* 216. eiuſdem Pontificis in eamdem affectus, & dona *ibid.* Pauli V. in eam præcipua, & pia deuotio. *pag.* 217. item Vrbani 8. *pag.* 245. 253.

Baſilica S. Mariæ ad Martyres ſiue Rotūdæ à Gregorio 3. reſtaurata *pag.* 49. itē ab Hadriano 1 *pag.* 51. 52. a Leone 2. donis aucta *pag.* 56.

ab

ab Eugenio 4. ædificijs, & ſacellis ornata. pag. 143. ab Vrbano 8. noua contignatione munita pag. 252. vide Templum Pantheon.
Baſilica S. Mariæ in Monte Peſſulano ab Vrbano V. fũdata, & dotata. pag. 127.
Baſilica S. Mariæ extra muros propè S. Laurentium. pag. 68.
Baſilica S. Mariæ Tranſtyberim ædificata à Caliſto 1. pag. 27. à Gregorio 3. fabricis aucta, & exornata. pag. 49. itẽ à Benedicto 3. pag. 69. 70. ab Hadriano 1. reſtaurata. pag. 52. donis aucta à Leone 3. pag. 56. item à Gregorio 4. pag. 64. renouata ab Innocentio 2 pag. 81. 82.
Baſilica S. Mariæ via Laurentina à Gelaſio 1. dedicata. pag. 36.
Baſilica S. Mariæ in vico varijs muneribus afficitur à Leone 4. pag. 66.
Baſilicas in honorẽ Dei Matris dedicauit Leo 3 pag. 57
Baſilicæ S. Mariæ Pariſienſi primum lapidẽ impoſuit Alexander 3. pag. 83.
Baſiliſcus ope B. Virginis à Leone 4. effugatus pag. 67. 68.
Beda venerabilis B. Virginis Roſarium ſuis prædicationibus inſtaurauit. pag. 108.
Bellum ſacrum contra Deiparæ hoſtes à Cleméte V. indictum. pag. 121.
S. Benedictus Abbas quid Roſario Chriſti ac Beatiſſimæ Virginis adeptus pag. 108.
Benedictus 2. Eccleſiã B. Virginis ad Martires exornauit. pag. 46.
Benedictus 3. varia fecit in Eccleſijs S. Mariæ Maioris, & S. Mariæ Tranſtyberim, & in Baſilica Sanctæ Dei Genitricis, quæ vocabatur Antiqua. pag. 69. 70.
Benedictus 12 indulgentias peccatorum primus dedit, viſitantibus Domum Lauretanã B. Virginis. pag 126. Auenione in Eccleſia S. Mariæ de Donis ſepelitur. ibid.
Bernardini Mareſcotti Ode, de Imagine B. Virginis ab Vrbano 8. coronata. pag. 246.
S. Bernardus Abbas ſpecialis Mariæ Spõſus. pag. 108. eius Roſariũ mirifico zelo propagauit, & exẽplo illuſtrauit. ibid. merito Roſarij multis ſanctis altior. pag. 109.
Bonifacius 4. Templum Pantheon in honorem Dei Genitricis cõſecrauit. pag. 43.
Bonifacius 8 Imaginem Deiparæ ac ſuam, quam eidem Deiparæ offert Apoſtolorũ

Princeps, in D. Petri Baſilica collocauit. *pag* 120. in eius veſtibus poſt mortẽ, nõ leuia in Deiparã affectus argumenta inuenta. *ibid.* eius tempore illuſtris accidit Deiparæ apparitio. *ibid.* cõpoſuiſſe fertur. Antiphonam illam, Aue glorioſa Dei Genitrix, ad primas Aſſumptæ Deiparæ veſperas in Eccleſia Atrebatẽſi vſurpari conſuetam. *pag.* 121.
Bonifacius 9. feſtum Viſitationis ab Vrbano 6. inſtitutũ Bulla edita euulgauit, & confirmauit. *pag.* 135. 136. 137. 138. 139. B. Virginẽ appellauit Reginam inclytam, Sanctitatis Florem, vas cæleſtis gratię mundiſſimũ, aduocatam ſtrenuam pro Chriſtiano populo, &c. *ibid.*
Breue Apoſtolicum Gregorij XV. ad Philippum 4. Hiſpaniarum Regem pro Cõceptione B. Virginis. *pag.* 231. aliud eiuſdẽ pro eadẽ Conceptione ad Hiſpalenſem Ciuitatem *pag.* 233.
Bulla Nicolai 4. ex qua eius in Deiparam pietas apparet. *pag* 117. 118.
Bulla Nicolai V. in fauorem Conceptionis B. Virginis. *pag.* 145.
Bulla ſabbatina, à Ioanne 22. edita, ac per alios Summos Pontifices confirmata. *pag.* 124. 125.
Bullæ de Roſario B. Virginis editæ ad Innocentio 8. *pag.* 161. ab Alexandro 6. *pag.* 162. à Leone X. *pag.* 174. ab Hadriano 6. *pag.* 175. à Clemẽte 7 *pag.* 183. à Paulo 3. *pag.* 189 à Paulo 4. *pag.* 196. à Pio 4. *pag.* 197. à Pio V. *pag.* 197. 198 à Gregorio 13. *pag.* 204. 205. à Sixto V. *pag.* 210. 211. à Paulo 5. *pag.* 223. 224. *vide* Conſtitutio.

C

Calceus Deiparæ Anicienſibus donatus a s. Martiali. *pag* 22.
Calculi Coronæ B. Virginis Romæ in Eccleſia S. Mariæ in Campitello aſſeruati. *pag.* 97. 98.
Calix aureus opere ac pondere inſignis, Lauretanæ Virgini donatus à Pio 2. *pag* 149.
Caliſtus 1. Eccleſiam s. Mariæ Tranſtyberim conſtruxit. *pag.* 27.
Caliſtus 2. cultor ſingularis Deiparæ. *pag.* 80. Abbatiæ s. Mariæ de Bona valle ſundator. *ibid.* Piſarum Cathedralem in honorem B. Virginis dedicauit *ibid.* eius

Imago ad Deiparæ pedes procumbens depicta, & quare. *ibidem*.
Caliſtus 3. Lauretanam Beatæ Virginis Domum contra Turcatum impetus muniuit. *pag*. 145. 146. ſacrum B. Virginis velum, eiuſquè Cingulũ indulgẽtijs ditauit. *ibid*. meridianum ſalutationis Angelicæ pulſum adinuenit. *ibid*. Imaginem s. *M*ariæ in Porticu ad calamitates ſui tẽporis auertendas ſolemni ritu, in proceſſione portauit. *ibid*. conceſſit, vt in ſero Sabbati ſancti, *M*iſſa in honorem *B*. Virginis celebraretur. *pag*. 161.
Campana in honorem Dei Genitricis *M*ariæ refecta à Paulo V. *pag*. 223.
Candelarum benedictio in die Purificationis à D. Gregorio 1. inſtituta. *pag*. 42.
Canticum Salue Regina deuotè recitantibus 40. dies Indulgentiæ conceſſit Ioannes 22. *pag*. 124.
Capillus *B* Virginis ab Vrbano V. in Gallia aſportatus. *pag*. 127.
Cappella in honorem Conceptionis *B*. Virginis ædificata à Sixto 4. *pag*. 158.
Cappella Dei Genitricis titulo de miraculis Auenione ædificata à Ioanne 22 *pag*. 124.
Cappella Præſepis in Baſilica S. *M*ariæ *M*aioris ædificata, & cõſecrata à Sixto V. *pag*. 207. 208.
Cappella inſignis in honorẽ Deiparæ extructa à Paulo V. *pag*. 218. 219. 220. 221.
Cappellæ Pontificiæ Auctor in Eccleſia S. *M*ariæ *M*aioris, die 15. Auguſti, fuit Paulus 4. *pag*. 195.
Cardinalis Toletus laudatus. *pag* 101.
Carnotenſes populi ſolemnes Legatos ad Deiparam Hyeroſolimis commorantem miſerunt. *pag*. 20.
Carolus V. Imperator Æconomus, & primus Confrater Confraternitatis Conceptionis *B*. Virginis. *pag*. 175.
Carthuſiani Patres ad Horarias *B*. Virginis Preces recitandas à D. Petro excitãtur. *pag*. 23. Deiparã Virginem in ſui Ordinis Patronam deligunt. *ibid*.
Caſtello optimè comparatur *B*. *V*irgo ab Innocentio 3. *pag*. 93. 94.
Cauſa inſtitutionis feſti Viſitationis *B*. Virginis. *pag*. 135.
Cæleſtinus 1. inuictus Matris Dei defenſor cõtra Neſto-

rium. *pag.* 31. litteris, & minis eumdem Neſtorium ad ſanam mentem reuocare curauit. *ibid.* ad Epiſcopos Orientis pro hac re ſcripſit. *pag.* 32. Synodum Epheſi coegit, in qua Neſtorius ac eius blaſphemia damnata, ac matris Dei titulus aſſertus. *ibid.*

Cæleſtinus 3. S. Mariæ Teutonicorum militum ordinem confirmauit. *pag.* 85. Congregationē monachorum Montis Virginis approbauit. *ibid.* iuxta Eccleſiam S. Mariæ in Porticu Hoſpitale ædificauit. *pag.* 86.

Cæleſtinus *V.* à *B. Virgine* ſanatus. *pag.* 119. à B. Virgine eruditus. *ibid.* in honorem. *B. Virginis* quolibet anno Quadrageſimam ieiunabat. *ibid.* ad *Virginis* amorem, & deuotionem, ſe inuiſentes Corollis precarijs inflammabat. *ibid.* Officium *B. Virginis* deuotiſſimè recitabat. *ibid.* illud Ordini à ſe inſtituto recitandum præſcripſit. *ibid.* *B. Virginem* in ſummitate ſchalæ conſpexit, & quid ab ea audierit. *pag.* 120.

Cænobium S. *Mariæ* Angelorum Florentiæ ab *Vrbano* 8. inſtauratum *pag.* 251.

Certamen Deiparæ, & Dæmonis ſuper Gregoriū 11. *pag.* 129.

Ceruus Deiparæ Templum metitur. *pag.* 22.

Charitas materna *B. Virginis* erga Gregorium. 11. *pag.* 129.

Cingulum B. Virginis in Cathedrali Atrebatenſi aſſeruatum. *pag.* 146.

Clemens 3. in Canonica Baſilicæ S. *Mariæ* Maioris educatus. *pag.* 85: ædes Canonicorum eiuſdem *Baſilicæ* ſuis ſumptibus fabricauit. *ibid.*

Clemens *V.* maxima in Deiparam pietate feruens. *pag.* 121. Cōtra Saracenos Deiparæ hoſtes ſacrum bellum edixit: *ibid.* *Vreſtæ* in Gallia Deiparæ templum erexit. *ibid.* Hymni ſacri de Compaſſione *B. Virginis*, illi adſcripti. *ibid.* & *pag.* 123.

Clemens 6. Templū Deiparæ Auenione cōſtruxit, ānuiſq; redditibus donauit. *pag.* 126 ob inſigne miraculum à Deipara patratum, *Eccleſiam* ſub nomine *B. Mariæ* à miraculis condi mandauit. *ibid.* & *pag.* 127. eius Imago cernitur Pariſijs ante *B.* Virginem ſupplex depicta. *ibid.*

Clemens 7. præcipuo pietatis

tis affecta in Deiparæ cultum incubuit. *pag.* 176. Lauretanam Domum Pontificijs muneribus honeſtauit. *ibid* beneficia eius in Domum Lauretanam enumerantur. *ibid.* & *pag.* 177. 178. 179. ingens periculum Deiparæ *Virginis* præſidio euaſit. *pag.* 179. gratitudo eius erga Deiparam. *pag.* 180 Lauretanæ Domus Hiſtoriam certiorem reddidit. *pag.* 181. 182. 183. Officium Conceptionis B. Virginis à Franciſco Quinnonio ordinatum approbauit. *pag.* 183. Religioni *Monialium* Conceptionis litteris Pontificijs fauit *ibid* pro Roſario B. *Virginis* Bullam euulgauit. *ibid.* Ordini B. Virginis de *Monte* Carmelo priuilegia confirmauit, & auxit. *pag.* 184.

Clemens 8. in ſuis actionibus Deiparam ſibi ſemper ante oculos proponebat. *pag.* 214. ſub eius auſpicijs grauiora negotia incipiebat. *ibid.* ædem Lauretanam inſigni Indulgentiarũ beneficio cumulauit. *ibid.* Lauretanæ Domus Trãſlationem Laureti quotannis celebrari permiſit. *ibid.* bis Lauretum petijt Deiparam viſitaturus. *ibid.* eius dona Lauretanæ Domui facta numerantur. *ibid.* in Lauretana Domo Cardinales Aldobrandinum, & Cæſiũ Sacerdotio initiauit. *pag.* 215. Ferrariæ Ducatum Deiparæ perpetuò conſecrauit. *ibid.* Eremum Seruorum Beatæ *Virginis* in Senario renouauit. *ibid.* in Luctuoſa tyberis inundatione, ſolemnes ſupplicationes ad Baſilicam S. *Mariæ* maioris indixit. *ibid.* Domum mulierum Pænitentium in Vrbe, Domum *B.* *Mariæ* Refugij Vrbis nũcupari decreuit. *ibid.* Congregationem B. Viginis Lucæ erectam approbauit, ac de nouo inſtituit. *ibid.* eidẽ Eccleſiam s. *Mariæ* in Porticu de Vrbe vniuit. *ibid.* Archiconfraternitatem B. *Mariæ* de ſuffragio in vrbe cõfirmauit. *pag.* 216. apud Eccleſiã S. Mariæ de Schala Domum pro Carmelitis Diſcalceatis erexit. *ibid.* eius affectus in Baſilicam S. Mariæ Maioris, & beneficia eidem collata. *ibid.* nudis pedibus bis ſe ad eandem contulit. *ibid.*

Clerico cuidam B. Virgo apparuit tẽpore Bonifacij 8. *pag.* 120. 121.

Collegium Canonicorum ad Tarnem auriferum B. Virgini ab Vrbano V. dicatum. *pag.* 127.

Collegium Dalmatarum Laureti inſtitutum à Gregorio 13. *pag.* 204.

Collegium 12. alumnorum inſtitutum à Paulo 3. ad laudes B. Virgini decantandas. *pag.* 186.

Colloquium Chriſti Domini mox morituri, cum Beatiſſima Matre. *pag.* 238.

Columba eximij candoris ſuper caput Marcelli 2. apparuit. *pag.* 191.

Columna Templi Pacis Beatiſſimæ Virgini dedicata à Paulo V. *pag.* 222.

Commemoratio S. Mariæ de Victoria inſtituta à Pio V. *pag.* 199. ſub duplici maiori Officio, & Roſarij titulo celebrata iuſſu Gregorij 13 *pag.* 204.

Compaſſio B. Virginis ergà omnes. *pag.* 130.

Conceptio B. Virginis. De ea Librum ſcripſit Hadrianus 4. *pag.* 82. ergà illam piè affectus Innocetius 7. *pag.* 139. pro ea pugnauit Alexander V *pag.* 140. pro ea diſputationem indixit Martinus V. *pag.* 142. in eius fauorem Bullam edidit Nicolaus V. *pag.* 145. Conſtitutiones Sixti 4. de eadem. *pag.* 154. 155. pro ea gratiæ Deo referendæ. *ibid.* indulgentijs, & præmijs ad eam celebrandam inuitamur *ibid.* Officiũ de eadem à Leonardo de Nogarolis ordinatum. *ibidem.* Octaua ſolemnis de feſto Conceptionis. *pag.* 158. Cappella in honorem Conceptionis ædificata à Sixto 4. *ibid.* Conſtitutiones Sixti 4. de Conceptione ab Innocentio 8. confirmatæ. *pag.* 160. item ab Alexandro 6. *pag.* 162. Religio Monialium ſub titulo Cõceptionis inſtituta à Iulio 2. *pag.* 162. Officium Conceptionis ſingulis diebus recitatũ à Monialibus eiuſdem ordinis. *pag.* 163. Imaginẽ Conceptionis deferentibus indulgẽtias cõceſſit Iulius 2. *ibid.* Quid pro Cõceptione egerit Leo X. *pag.* 173. 174. quid Clemens 7. *pag.* 183. quantum Cõceptioni fauerit Paulus 3. *pag.* 189. item Paulus 4. *pag.* 195. item Pius 4. *pag.* 197. item Pius V. *pag.* 198. 199. item Gregorius 13. *pag.* 206. itẽ Sixtus V. *pag.* 212. itẽ Paulus V. *pag.* 224. itẽ Gregor. XV. à *pag.* 228. *vſque ad* 234. item Vrbanus 8.

nus 8. *pag.* 252. 253.
Concilium Epheſinum contra Neſtorium pro Deipara Virgine a Cæleſtino 1. cõgregatum. *pag* 32. ſtabilitur a Sixto 3. *pag*. 34.
Confraternitas B. Mariæ Pietatis de Vrbe à Pio 4. approbata. *pag*. 196.
Confraternitas Recommendatorum B. Virginis indulgentijs priuilegijſque illuſtrata à Gregorio 13. *pag.* 206.
Confraternitas Toletana in obſequiũ Conceptionis B. Virginis approbata à Leone X. *pag*. 175.
Con gregatio Annunciationis. Vide Societas, Sodalitas.
Congregatio Canonicorũ S. Mariæ de Frigionaria ab Eugenio 4. approbata. *pag*. 143.
Congregatio *Præsbiterorum* B. Virginis Lucæ erecta inter *C*anonicas habita à Gregorio 13. *pag*. 206. approbata, & de nouo inſtituta à Clemente 8. *pag*. 215. Dei Matris titulo inſignita à Paulo V. *pag*. 225. in Religionem erecta à Gregorio XV. *pag*. 234.
Conſtitutio Alexandri 6. pro Conceptione B. Virginis. *pag*. 140.
Conſtitutio Bonifacij 9. de feſto Viſitationis B. Virginis. *pag*. 135. 136. 137. 138. 139.
Conſtitutio Gregorij XV. de Conceptione B. Virginis. *pag*. 228. 229. 230.
Conſtitutiones Sanctimonialium Conceptionis B. Virginis ab Innocentio 8. cõfirmatæ. *pag*. 160. 161.
Conſtitutiones Sixti 4. de Conceptione B. Virginis. *pag*. 154. 155.
Corollas precarias B. Virginis ſe inuiſentibus tribuebat Cæleſtinus V. *pag*. 119.
Corona B. Virginis 72. Aue Maria indulgentijs ditata à Iulio 2. *pag*. 168. item à Leone X. *pag*. 173.
Corona de Pater noſter Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Romæ in Eccleſia S. Mariæ in Campitello aſſeruata. *pag*. 97. 98.

D

S. Damaſus 1. contra Deiparæ hoſtes Cõcilium Romæ congregauit *pag*. 30 *D*eiparæ Virginis Conceptum carmine celebrauit. *ibid*.
Deuotio erga B. Virginẽ quibus verbis Mathildi Duciſſe commendata à Gregorio 7. *pag*. 73.

Di-

Diploma Vrbani 8. ad Hiſpaniarum Reginam pro Habitu Conceptionis Deiparæ. *pag.* 252. 253
S. Dioniſius 1. Beatiſſimæ Virgini addictus Synodum coegit pro eius puritate contra hæreticos defendēda. *pag.* 28.
Diſputatio de Conceptione B. Virginis in publicis conuētibus prohibita à Pio V. *pag.* 198.
Diſſertatio pro Marianæ Coronæ Calculis Romæ in Eccleſia S. Mariæ in Campitello ab Honorio 3. collocatis. *pag.* 97.
Domicilium pro Summis Pōtificibus extructum à Nicolao V. apud Baſilicam S. Mariæ Maioris. *pag* 145.
S. Dominicus Ordinis Prædicatorum Patriarcha ſuum in Mariam ſtudium Roſario præſertim demonſtrauit. *pag.* 109. illud Deipara iubente cum ſignis, & portentis prædicauit. *ibid.* eius inſtitutor quò ad myſteria, & meditationes. *pag.* 197. 198. 211.
Domus B. Virginis Mariæ Refugij Vrbis, inſtituta à Clemente 8. *pag.* 215.
Domus Fratrum Diſcalceatorum apud Eccleſiam S. Mariæ de Schala erecta à Clemente 8. *pag.* 216.
Domus Lauretana B. Virginis à D. Petro in templū conſecrata. *pag.* 5. Vide Lauretana Domus.
Dona Innocentij 8. B. Virgini Lauretanæ facta. *pag.* 160. item Iulij 2. *pag* 166. 167 itē Pauli 3. *pag.* 188. item Clementis 8. *pag.* 214.
Druidæ Gallorū populi Deiparę Virginis Cultores eximij. *pag.* 20.
Ducatus Ferrariæ B. Virgini perpetuò cōſecratus à Clemente 8. *pag:* 215.

E

Eccleſia Sanctæ Mariæ in Adriano ab Adriano 1. reſtaurata *pag.* 51.
Eccleſia S. Mariæ propè Anagnam muneribus aucta à Leone 4. *pag* 67.
Eccleſia S. Mariæ Antuerpiæ in Cathedralem erecta à Paulo 4. *pag.* 195.
Eccleſia S. Mariæ in Apulia dedicata ab Vrbano 2. *pag.* 78.
Eccleſia S. Mariæ ad Aquiſgranum à Leone 3. conſecrata. *pag.* 57.
Eccleſia S. Mariæ in Ariolæ regione conſecrata à Paſchali 2. *pag.* 78.
Eccleſia S. Mariæ in Campitello

tello de Vrbe conſecrata ab Honorio 3 ac Reliquijs inſignibus ditata. pag 97 in ea pars Coronæ de Pater noſter Beatiſſimæ Virginis aſſeruatur. ibid.
Eccleſia S Mariæ in Campo Sancto, à Leone X. in honoré Conceptionis B. Virginis reædificata. pag. 174.
Eccleſia Cathedralis Caietæ in honorem B. Virginis dedicata à Geleſio 2. pag. 79
Eccleſia Cathedralis Firmana B Mariæ Virginis in Archiepiſcopalem ſublimata à Sixto V. pag 212.
Eccleſia Cathedralis Sorana ab Hadriano 4. in honorem B. Virginis dedicata. pag. 82. 83
Eccleſia S. Mariæ in Cereo, Gelaſij 2. ab inimicis refugium. pag. 79
Eccleſia S Mariæ in Cyro, donis aucta à Leone 4 pag. 66.
Ecceleſia S. Mariæ Colliſmadij conſtructa à Cæleſtino V. pag. 119 120
Eccleſia S Mariæ in Coſmedin, ab Hadriano 1. reſtaurata, pag. 52. item à Gelaſio 2. pag 79. à Leone 3. donis aucta. pag. 55. 56. item à Gregorio 4. pag. 63. itẽ à Nicolao 1. pag. 70
Eccleſia S Mariæ Curtis Orlã-dinghorum Lucæ Congregationi B. Virginis vnita à Gregorio 13 pag. 206.
Eceleſia S. Mariæ in Dominica donis aucta à Leone 3. pag. 56. item à Paſchali 1. pag. 58. 59.
Eccleſia S. Mariȩ in Emilia donis affecta à Leone 4. pag. 67.
Eccleſia S. Mariæ in Fonticana renouata à Leone 3. pag. 55.
Eccleſia S. Mariæ in Fraſcata donis affecta à Leone 4. pag. 66
Eccleſia S. Mariæ ad Gradus Viterbij ab Alexandro 4. conſecrata. pag. 116.
Eccleſia S Mariæ Lauretanæ in Cathebralem erecta à Sixto V pag. 212.
Eccleſia S, Mariȩ Maioris. vide Baſilica S. Mariæ Maioris.
Eccleſia S. Mariæ in Mãturiano donis aucta à Stephano 6. pag. 72.
Eccleſia S. Mariæ in Mediana renouata à Gregorio 4. pag. 63. donis aucta à Leone 4. pag. 66
Eccleſia S. Mariæ apud Mimatenſes auguſtiſſima ab Vrbano V. inſtaurata. pag. 127.
Eccleſia S. Mariæ à Miraculis à Clemente 6. Auenione conſtructa pag 126
Eccleſia S, Mariæ Monaſterij Bur-

Burdigalenſis dedicata ab Vrbano 2. *pag.* 78
Eccleſia S. Mariæ ad Monticulum conſecrata à Paſchali 2. *pag.* 78.
Eccleſia S. Mariæ Montis Alti in Cathedralem erecta à Sixto 5. pag. 212.
Eccleſia S. Mariæ Montium ædificata à Gregorio 13. *pag.* 206.
Eccleſia S. Mariæ in Morenico donis aucta à Leone 4. *pag.* 66.
Eccleſia S. Mariæ Nouæ reſtituta à Ioanne 7. *pag.* 47. dedicata ab Alexandro 3. *pag.* 83. In ea ſepultus Gregorius XI. *pag.* 133.
Eccleſia S. Mariæ de Pace, qua occaſione ædificata à Sixto 4. *pag.* 158. 159.
Eccleſia S. Mariæ de Piſis cõſecrata atque indulgentijs ditata à Gelaſio 2. *pag.* 79. 80.
Eccleſia S. Mariæ de Populo iuſſu B. Virginis à Paſchali 2. conſtructa *pag.* 79. Eam demoliri vetuit Paulus 4. *pag.* 195.
Eccleſia S. Mariæ in Porticu à Galla Patritia ædificata. *pag.* 37. à Ioanne 1. conſecrata. *ibid.* quare S. Maria in Porticu appellata. *ibid.* à Gregorio 7. reſtaurata *pag.* 75 76 indulgẽtijs ditata à Paulo 2. *pag.* 153 vnita Congregationi B. Virginis à Clemente 8. *pag.* 215
Eccleſia S. Mariæ in caput Porticus ab Hadriano 1. Diaconia cõſtituta. *pag.* 51
Eccleſia S. Mariæ Portuenſis muneribus aucta à Leone 4. *pag.* 67.
Eccleſia S. Mariæ Rotundæ, vide Baſilica S. Mariæ ad Martyres.
Eccleſia S. Mariæ in Sauinis donis aucta à Paſchali 1. *pag.* 63
Eccleſia S. Mariæ ſuper ſcholam Saxonum à Leone 4. conſtructa *pag.* 67
Eccleſia S. Mariæ Tolentini in Cathedralem erecta à Sixto V. *pag.* 212
Eccleſia S. Mariæ Trinitariorum Viterbij cõſecrata ab Alexandro 4. *pag.* 116
Eccleſia S. Mariæ in Via Lata dedicata à Sergio 1. *pag.* 46 donis aucta à Leone 3. *pag.* 57 item à Gregorio 4. *pag.* 63
Eccleſia S. Mariæ Xenodochij maioris Bruxellis conſecrata ab Innocentio 2. *pag.* 81
AEdes Eccleſiæ S. Mariæ Maioris pro Canonicorum vſu à Clemente 3. fabricatæ. *pag.* 85.

Ele-

Elegia Frãciſci Marraccij de Nummis Gregorianis Imagine Beatiſſimæ Virginis ſignatis . *pag*. 235
Encomium de B. Virgine ab Innocentio 3. compoſitum *pag*. 94
Epigrãma Vrbani 8. de pronubo B. Virginis Anulo. *pag*. 239
Epiſtola D. Petri ad B. Virginem . *pag*. 1. & 2
Epitaphium Nicolai 4. in Baſilica S. Mariæ Maioris . *pag*. 118.
Equitatus Põtificij auctor in die Annũciationis fuit Paulus 4. *pag*. 195
Eremus ſeruorum B. Virginis renouatus à Clemente 8. *pag*. 215
Eugenius 1. Baſilicam S. Mariæ Maioris in delicijs habebat . *pag*. 45.
Eugenius 3. Porticum Baſilicæ S. Mariæ Maioris refecit, atque opere vermiculato exornauit . *pag*. 82.
Eugenius 4. Eccleſias S. Mariæ Maioris, & S. Mariæ Rotundæ ædificijs, & ſacellis exornauit . *pag*. 143. Florentiæ Templum ſummum Mariæ Deiparæ exquiſita pompa dedicauit . *ibid*. Congregationẽ S. Mariæ de Frigionaria approbauit *ibid*. Florentiæ Aram Sanctiſs. Annunciatæ conſecrari mandauit . *ibid*.
S. Euodius ob Deiparæ amorem perpetuam Virginitatem coluit. *pag*. 18 in ſolitudine Montis Neroi monaſterium Deiparæ erexit. *ibid*. Epiſtolam ſcripſit, in qua Deiparæ vitã complexus eſt *ibid*. & *pag*. 19
Exemplum rarum Clementis 7. in Lauretana Domo adornanda . *pag*. 183.
Extrauagantes Sixti 4. de Conceptione B. Virginis, ab Innocentio 8. cõfirmatæ . *pag*. 160. item ab Alexandro 6. *pag*. 162.

F

FAbula de S. Leonis 1. manu præciſa, & per Deiparam reſtituta confutatur *pag*. 34. 35.
Fax inextinguibilis diuini amoris appellatur *M*aria ab Vrbano 8. *pag*. 244.
Felicitas animarum ſibi deuotarũ appellatur *M*aria ab Vrbano 8. *pag*. 244.
Ferdinando Diaz Ord. Prædicat. quid reuelauit Deipara . *pag*. 95.
Ferrariæ Ducatus B. Virgini perpetuò cõſecratus à Clemente 8. *pag*. 215
Feſta Parentũ Beatiſſimæ Virginis ſub duplici Officio cele-

celebrantur, iuſſu Gregorij XV. *pag* 234.
Feſtum D. Annæ B. Virginis *M*atris ſub duplici Officio celebrari præceptũ à Gregorio 13. *pag.* 206. 207
Feſtum Conceptionis B. Virginis cum Octaua. *pag.* 158
Feſtũ Natiuitatis Beatiſſimæ Virginis inter ſolemnia feſta relatũ ab Innocentio 4 *pag.* 114. à tempore Apoſtolorum in particularibus Eccleſijs celebratum. *ibid.* Ei vigiliam addidit Gregorius 11. *pag.* 132.
Feſtum Noſtræ Dominæ de Pietate *M*iſſa à ſe confecta adornauit Sixtus 4 *pag.* 158.
Feſtum Præſentationis B. Virginis cum Indulgentijs inſtitutum à Pio, & Paulo 2. *pag.* 152. 153 reſtitutum à Sixto V. & ſub duplici Officio celebrari preceptũ *pag.* 209. 210
Feſtũ Purificationis B. Virginis à Gelaſio 1. inſtitutũ. *pag.* 36.
Feſtũ Tranſlationis ſacræ Domus Lauretanæ. *pag.* 214.
Feſtum Viſitationis B. Virginis ab Vrbano 6. inſtitutum *pag.* 133. euulgatum, & confirmatum à Bonifacio 9. *pag.* 135
Flos ſanctitatis, Maria dicta à Bonifacio 9. *pag.* 136
Franciſci *M*arraccij elegia de Nũmis Gregorianis Imagine B. Virginis ſignatis *pag.* 235. 236. Eiuſdẽ Epigrammata de Nummis Vrbanis, eadem B. Virgini Imagine inſignitis. *pag.* 254. 255. 256.
S. Franciſcus Ord. *M*inor. Patriarcha Roſarium B.Virginis orauit. *pag.* 109
S. Fronto D.Petri diſcipulus Deiparæ templo ab Agabo fundato extremam imposuit manum *pag.* 22. Monaſterium in Deiparæ honorem apud Petragoricenſes extruxit. *ibid.* Ærem petijt, vt melius Deiparæ inſeruiret. *ibid.*

G

GAlla Patritia Imaginem B. Virginis è Cœlo ab Angelis delatam propria Domo ſuſcepit. *pag.* 36. & 37 Propriam Domũ in Eccleſiã B. Virginis cõuertit. *ibid.*
S. Gelaſius 1. *M*anichæorum libros ante fores Baſilicæ S. *M*ariæ *M*aioris combuſſit. *pag.* 35 Baſilicã S. *M*ariæ in fundo Criſpini dedicauit: *pag.* 36. Deipara hoſtes ſcriptis confutauit *ibid.*

ibid. Feſtum Purificationis inſtituit. *ibid.* eius Imago quare in *Baſilica* S. *Mariæ* Maioris de Vrbe à Paulo V. depicta. *ibid.*

Gelaſius 2. Eccleſiam S. Mariæ in Coſmedia reſtaurauit, & locupletauit. *pag.* 79. eius precibus Cathedralis Gaietæ in honorem B. Virginis dedicata à Paſchali 2. *ibid.* in Eccleſia Deiparæ, ab inimicis refugiũ inuenit. *ibid.* Piſanæ Ciuitatis Eccleſiã in honorẽ Deiparę cõſecrauit, atq; indulgẽtijs ditauit. *ibid.* & *pag.* 80. Obijt in die Purificationis B Virginis. *ibid.*

S. Georgius D. Petri Diſcipulus Deiparæ præconia ſæpiſſimè ſuis auditoribus referebat *pag.* 21. ad eius honorem Eccleſiam in rupis Poliniacæ vertice conſtruxit. *ibid.* aliam item niuium, Ceruiq. miraculo cõmotus, Anicij inchoauit, ſed perficere non potuit. *pag.* 22.

Globuli precarij coronę B. Virginis Romæ in Eccleſia S. *Mariæ* in Campitello aſſeruati. *pag.* 97. 98.

S. Gregorius I. Dei Genitricis ſtudioſiſsimus. *pag.* 38. eius laudum præco inſignis; ac mirus Encomiaſtes, *pag.* 39. eam laudat ſuper libros Regum, & alibi in ſuis ſcriptis *ibid.* Antiphonas varias & Hymnos in eius laudem compoſuit. *pag.* 40. Præfationem, qua Eccleſia vtitur in Miſſa B. Virginis confecit. *ibid.* Salutationẽ Angelicã, quibus nominibus appellarit. *ibid.* ſcripſit ſermones de B. Virgine. *ibid.* Imagines S. Mariæ Maioris, & S. *Mariæ* in Porticu de Vrbe in ſupplicatione detulit ad peſtẽ fugandam *pag.* 41. liberalis erga Deiparam *pag.* 42 Oratoriũ Deiparæ dicauit. *ibid.* Statuit benedictionem Cãdelarum in die Purificationis. *ibid.* Imagines Deiparæ in varias Orbis partes trãſmiſit. *ibid.* Monaſterium S. Mariæ Sueſſionenſis priuilegijs auxit. *ibid.* In Eccleſia S Mariæ Maioris ſacrum celebrãs, honoratur. *ibid.* In eadem Eccleſia homilias ad populũ habuit *pag* 43. Imago Deiparæ ipſũ alloquitur. *ibid.* Roſarium Deiparæ Virginis orauit *ibid.* & *pag.* 108.

Gregorius 2 Monaſteriũ inſtituit, vt in eo Monachi laudes Dei Genitricis celebrarent. *pag.* 48 Epiſtolam ſcripſit ſingularibus Deiparæ Virg. Encomijs plenã. *ibid.*

Gregorius 3. Imagines Deiparæ contra Iconomachos defendit. *pag.* 49. pretioſam

Deiparæ Imaginem in Oratorio à ſe conſtructo collocauit. *ibid.* Baſilicas S. Mariæ Maioris, S. Mariæ ad Martyres, S. Mariæ in Aquiro, & S. Mariæ Tranſtyberim, fabricis, & donis auxit, *ibid.*

Gregorius 4. multa fecit in Eccleſijs S. Marię ad Præſepe, S. Mariæ ad Martyres, S Mariæ in via lata, S. Marię in Coſmedin, S. Mariæ in Mediana, & S. Mariæ Tranſtyberim. *pag.* 63. 64 65.

Gregorius V. Vlſimenſe Monaſterium in honorẽ Deiparæ condidit *pag* 73 in eiuſdem honorem largas die Sabbati pauperibus eleemoſynas erogabat. *ibid.*

Gregorius 7. Deiparæ Virginis cultum propagare ſtuduit. *pag.* 73. Mathildi Etrurię Ducillæ deuotionẽ B. Virginis enixe commẽdauit. *ibid* ad Imaginem B. Virg. in Baſilica S. Petri collocatam ſæpe recurrebat, & ante ipsã cor ſuum effundebat. *pag.* 74. Hanc imaginem plorantem aliquando cõſpexit, & qua de cauſa. *ibid.* Eandem item ſibi arridere intuitus eſt, & quare? *ibid* à B. Virgine in Virginum chorum electus. *pag.* 75 correptus à B. Virg. quia neptis ſuæ monilia tractauit. *ibid.* febribus æſtuãs à B. Virg. ſibi apparente ſanitati reſtituitur. *ibid.* iuſſu B. Virg. Hẽricum 4. Romanorum Regem excõmunicauit, *ibid.* Templũ S. Marię in Porticu vetuſtate pene collapsũ reſtaurauit. *pag* 76.

Gregorius 9. Deiparę Virginis perpetuus cultor. *pag* 113. decreuit vt Hymnus Salue Regina certis diuinę rei horis adderetur. *ibid.* Statuit vt laudes B. Virg. ſpeciali oratione in matutinis celebrarentur *ibid.* ſanxit vt Salutatio Angelica tùm mane, tùm Veſperi dato ſigno Campanæ, ab omnibus genuflexo repeteretur. *ibid.* Imaginem Deiparę à S. Luca depictam ex loco, qui dicitur Sancta Sanctorum, in Tẽplo S. Mariæ de Populo repoſuit. *ibid.* Ordinẽ S. Marię de Mercede ratũ habuit, firmauitq. *ibid.* Ordinẽ itẽ S Mariæ à Monteſa, *ibid.* Eccleſiam ſub inuocatione B. Virg. non procul à Reatina ciuitate conſecrauit. *ibid.*

Gregorius xi. conſecratus, & coronatus in Eccleſia S. Mariæ de Donis. *pag* 128. illũ B. Virgo pluribus hortata eſt, vt Româ veniret, eidẽq. obtemperanti maternę ſuę pietatis viſcera promiſit. *ibid.*

ibid. & *pag.*129. 130. 131. 132 Congregationē S. Mariæ Montis Olíueti confirmauit *pag.*132.Ordinem B. Mariæ de Mercede à decimarum ſolutione exemit. *ibid.* inſtituit vt feſtum Natiuitatis B.Virg vigiliā haberet. *ibid* Baſilicā S.Mariæ Maioris maxima in reuerētia habuit, quā redditibus, indulgētijs, fabricisq. ditauit. *ibid.*& *pag.*133. Sepultus eſt in Eccleſia s.Mariæ Nouæ. *ibid.*

Gregorius 13 pręcipuo pietatis affectu in Deiparæ cultū propenſus.*pag.*202 Lauretanę Domui multa beneficia cōtulit,quæ numerantur.*ibid.*& *pag.*203.204.Roſarij B. Virg. deuotiſſimus, & quid pro eo præſtiterit. *ibidē* & *pag* 205.Societatē Annunciationis B.Virg.Romæ erexit. *ibid.* Altare B. Virg.in Templo s. Petri ad Vincula ditauit priuilegio liberādi animas à Purgatorio. *pag.*206. Porticū s.Mariæ Maioris refecit.*ibid.*Xenodochiū s Mariæ ampliauit.*ibid.*Eccleſiam s Mariæ Montiū ædificari iuſſit.*ibid* Congregationē B.Virg Lucæ erectā, inter Canonicas haberi voluit, eique Eccleſiam s.Marię Curtis Orlandinghorū perpetuò vniuit. *ibid.* Confraternitatem Recommendatorum B. Mariæ Virg indulgentijs,& priuilegijs illuſtrauit.*ibid.*Ordinem B Mariæ Virg.de Mōte Carmelo in Regnis Hiſpaniæ erectū approbauit. *ibid*. Feſtū s.Annæ B.Virg. Matris ſub duplici officio quotannis celebrari voluit. *ibid.*& *pag.* 207.

Gregorius 15,in Deiparæ obſequijs eximius *pag.*227.De illius gloria,& ſplēdore ſollicitus *ibid.*Primum eius opus in Pōtificatu, Deiparæ Virginis laus. *ibid.* Summa cum veneratione.& pietate recepit Imaginē B. Marię de Victoria.*ibid.*De Cōceptione Beatiſs.Virg. Conſtitutionem euulgauit,quæ integra exaratur. *pag.* 228. 229.230. Eius Breue Apoſtolicum de eadem Conceptione ad Philippum 4. Hiſpaniarum Regem.*pag.*231 232.alterum item ad Hiſpalenſem Ciuitatē. *pag.* 233. 234. Confirmauit Religionem Equitū ſub titulo Cōceptionis.*pag.*234. Congregationem Matris Dei,in Religionem erexit. *ibid.* Deiparæ Virg. Parentum Ioachini,& Annæ feſta ſub duplici officio in Eccleſia ce-

lebranda mādauit. *ibid* Nūmos aureos, argenteosq. cū Beatiſs. Virginis Imagine cudendos ordinauit. *ibid.*

H

Habitus Conceptionis Deiparæ indulgētijs ditatus ab Vrbano 8 pag. 252. 253

Hadrianus 1. pulcherrimam Deiparæ Imaginē in Baſilica Vaticana collocauit. *pag.* 51. Baſilicas s Mariȩ ad Martyres, s. Mariæ ad Præſepe, s. Mariȩ in Adriano, s. Mariȩ in caput Porticus, s. Mariæ in Coſmedin, & s. Mariæ Tranſtyberim refecit, & donis auxit. *ibid & pag* 52.

Hadrianus 2. in Baſilica s. Mariæ Maioris iugiter orabat. *pag.* 71. eius in Dei Genitricem mira fiducia. *ibid.*

Hadrianus 4. de Conceptione Beatiſs. Virg. librū ſcripſit. *pag.* 82. Eccleſiā Cathedralem Soranam Deiparæ dicauit. *pag.* 83.

Hadrianus 6. de Roſario Beatiſſimæ *V*irginis *B*ullā euulgauit. *pag.* 175. Confraternitatem Toletanam in obſequium, & laudem Conceptionis B Virginis fundatam, Pontificia auctoritate approbauit, *ibid.* Templum S. Mariæ de Anima in Vrbe ædificauit, *ibid.* Priuilegia Ædi Lauretanæ data confirmauit, *ibid.* Sepultus ante Imaginem B. *V*irginis. *ibid.*

Henricus 4. Galliæ Rex op. B. *V*irginis Catholicæ Eccleſiæ reſtitutus. *pag.* 216

Hieronymus Angelita *Lauretanæ Hiſtoriæ ſcriptor. pag* 181.

Hieronymus deuotione Roſarij quantum profecerit. *pag.* 107.

S. Hilarius Pont Max. Deiparæ Baſilicam donis affecit *pag.* 35. pro honore *Deiparæ* Epiſtolas ſcripſit *ibid.*

Hiſtoria Domus Lauretanæ tempore Clementis 7. exploratior facta. *pag.* 181.

Hiſtoriæ Annunciationis, *V*iſitationis, Natiuitatis, Deiparæ acu pictæ in *V*eſtibus *B*onifacij 8. *pag.* 120.

Honorius 3. in Eccleſia S. Mariæ Maioris educatus *pag.* 96. ſtatuit vt quotieſcunq; B. Virginis officium in templis caneretur, toties eius, campanæ pulſu, daretur indicium. *ibid.* ei B Virgo apparuit ſuumq. Carmelitanum Ordinem commendauit. *ibid.* Eccleſiā S. *Ma*riæ in Campitello de Vrbe conſecrauit, inſigneſq; in

ea

ea reliquias recondidit. *pag.* 97. 98.
Horarum Canonicarũ vſus in Primitiua Eccleſia. *pag.* 104.
Hoſpitale prope Eccleſiam S. Marię in Porticu à quo ædificatum. *pag.* 86.
Hymni de Beatiſſima Virgine à S. Gregorio 1. compoſiti. *pag.* 40.
Hymni ſacri de Conceptione B. Virginis auctore Zaccharia Epiſcopo Gardienſi, approbati à Leone X *pag.* 174
Hymni ſacri de Compaſsione B. Virg ex Hortulo animę deprõpti ac Clementi Papæ adſcripti *pag.* 121. 122.
Hymnus mirè deuotus de Deipara ab Innocentio 3. compoſitus. *pag.* 87.
Hymnus Saluæ Regina certis diuinæ rei Horis additus ex decreto Gregorij 9. *pag.* 113.
Hymnus Vrbani 8, in Laudẽ B. Virginis *pag.* 239. *& deinceps*.

I

IAcobus Columna Baſilicam S. *M*ariæ *M*aioris in Vrbe reſtituit *pag* 117.
Imaginem Conceptionis deferentibus Indulgentias cõceſſit Iulius 2, *pag.* 163. item Leo X. *pag.* 174.
Imagines Deiparæ à D. Pet: ad gentes aſportatæ. *pag.* contra Iconomachos defẽſæ à Gregorio 3. *pag.* 49. item à Paulo 1. *pag* 51.
Imago Annunciatæ de Florẽtia frequẽter viſitata à *M*artino V. à quo & donis, & gratijs aucta *pag.* 142.
Imago Bonifacij 8. quam Deiparæ Virgini offert Apoſtolorum Princeps. *pag.* 120.
Imago Clementis 7. ſupplex ante B. Virginem cernitur Pariſijs in templo Sorbonicæ domus. *pag.* 127.
Imago Innocentij 8. in templo D. Annunciatæ de Florentia pro gratiarum actione ſuſpenſa. *pag.* 161.
Imago S. *M*ariæ Carnotenſis in Gallia miraculis illuſtris *pag.* 20.
Imago S. *M*ariæ ad Guadalupeum oppidum in Hiſpania *pag.* 42.
Imago S. *M*ariæ in Lybia non manufacta. *pag:* 6. & 7
Imago S. Mariæ Maioris à D. Luca depicta. *pag.* 41 peſtilentiæ finem impoſuit tempore D. Gregorij 1. *ibid*, ſolemni ritu per Vrbem deportata à Paulo 3. *pag.* 188. ei Roſam auream dono dedit Iulius 3. *pag.* 191. Pauli V. in ipſam deuotio. *pag.* 17

218. &c.
Imago S. *Mariæ* de Pace Romæ miraculis clara, *pag.* 159
Imago S. *Mariæ* de Populo à D. *Luca* depicta *pag.* 113. ſolemni ritu in ſupplicatione delata à Paulo 2 *pag.* 153.
Imago S. Mariæ in Porticu Angelorum manibus formata. *pag.* 36 ab Angelis è Cœlo in Vrbé delata *pag.* 37. peſtem in Vrbe graſſante ſuo aduentu depulit. *ibid.* à D. Gregorio 1. in ſupplicatione defertur ad peſtem auertendam *pag* 41. quo ſtudio erga illam afficeretur Cæleſtinus 3. *pag* 85. 86 ſolemni ritu in proceſſione portata à Caliſto 3 *pag.* 146 à Paulo 2 tranſlata, ad propriam Eccleſiam miraculo ſe rediit. *pag.* 153 ſolemni in ſupplicatione defertur à Leone X. *pag.* 172. 173. itẽ à Paulo 3 *pag.* 188. 189 eius hiſtoria breuiter perſtricta. *ibidem*.
Imago S. *Mariæ* Recinetenſis ad Lauretanæ ſimilitudinẽ facta. *pag* 126
Imago S. *Mariæ* Syracuſis miraculoſa. *pag* 18.
Imago S. *Mariæ* à Subſidio coronata ab Vrbano 8. *pag.* 246
Imago S. *Mariæ* in Via in tegula depicta *pag.* 115. 116.
Imago S. *Mariæ* de Victoria ſumma cum veneratione recepta à Gregorio 15. *pag.* 217.
Imago S. *Mariæ* Vualueriæ in Belgio miraculis inſignis. *pag* 16.
Imago B. Virginis à Bonifacio 8. in *Baſilica* D. Petri collocata. *pag.* 120.
Imago B. Virginis, quæ S. Gregorium dicitur alloquuta. *pag.* 43.
Imago *B.* Virginis argentea ab Hadriano 1. in Vaticano collocata. *pag.* 51.
Imago B. Virginis in Eccleſia S. Petri, quæ Gregorio 7. mærens, & poſtea ridens apparuit. *pag.* 73. 74.
Imago B. Virginis miraculoſa in Vaticano templo, cultui fideliũ expoſita à Paulo V. *pag.* 223.
Indulgentiæ Nomini *Mariæ* conceſſæ ab Vrbano 4. *pag.* 115. item à Ioanne 22 *pag.* 124.
Innocentius 1. conſtituit vt Sabbato ieiunium ſeruaretur ob Deiparam. *pag.* 31.
Innocentius 2. Baſilicã S. *Mariæ* Tranſtyberim renouauit. *pag* 81 Bruxellis in Brabantia Eccleſiam in honorem Deiparæ conſecrauit. *ibid.* benemeritus de Canonica S. Mariæ de Rheno, atque aliis Deiparæ dicatis locis. *ibid.*

ibid. ſepultus in Baſilica *S. Mariæ* Tranſtyberim.*pag* 82

Innocentius 3 Deiparæ feruẽs Cultor *pag.*86. eius Roſariũ frequenter orabat, atq; alijs pro ſuggeſtu cõmendabat. *ibid.* ob deuotionem Roſarij in Romanum Pontificem electus.*ibid.* vt facilius obtineret, quod deſiderabat, *Mariæ* memoriam recolebat. *ibid.* pro tranquillitate Eccleſiæ Cattholicæ, *Mariæ* intercesſione apud Deũ vtebatur.*pag.*87. Hymnum mirè deuotum de Beatiſsima Virgine compoſuit. *ibid.* eius Sermo de Beatiſſimæ Virginis laudibus affertur. *pag* 89. *Mariæ* inuocationẽ ſuadebat. *pag.* 93. quomodo *Mariam* laudaret, & ſalutaret. *pag.*94. Ordinẽ militum de Auis ſub Deipara patrocinio confirmauit. *ibid.* in Albigenſes Deiparæ hoſtes bellum indixit. *ibid.* In Ordines Dominicanum, & Ciſterciẽſem à maleuolis commotus per Deiparam ſedatur *pag.* 95. Monaſterium Deiparæ condidit *pag* 96. intercesſione *B.* Virginis ab æternis ſupplicijs liberatus. *ibid.*

Innocentius 4 feſtum Natiuitatis *B.* Virginis inter ſolẽnia feſta cum Octauis retalit. *pag* 114. inſtituit vt diceretur iſta Antiphona: Natiuitas Dei Genitrix Virgo. *ibid.* ordinauit Officium, quod in eiuſdem Natiuitatis feſto legi, & cantari ſolet. *ibid.* & *pag.* 115. Ordinem *B.* Virginis de monte Carmelo contra impugnatores defendit. *ibid.* eius iuſſu ædicula in honorem B. Virginis ædificata à Petro Cardinali Capocio. *ibid* & *pag.* 116.

Innocentius 7. B.Virginis deuotus. *pag.* 139. erga eius Conceptionem piè admodum affectus. *ibid.*

Innocentius 8. Virginem Lauretanã multis donis affecit. *pag.* 160. Extrauagãtes Sixti 4. pro Conceptione *B.* Virginis ratas habuit. *ibid.* Cõſtitutionem Monialiũ Conceptionis confirmauit. *ibid.* & *pag* 161. B. Virginis ope de acerrima infirmitate cõualuit *ibid.* ob id ſuam Imaginem in templo D Annunciatæ de Florentia ſuſpendi curauit. *ibid.* Ordinem Seruorum B. Virginis magnis priuilegijs decorauit. *ibid.* De Roſario B.Virginis Bullam euulgauit. *ibid.*

Inſignia Gregorij 11. in Turri Campanaria S. *Mariæ* Maioris. *pag.* 133.

Interdictum ſuſpenſum in feſto Conceptionis B. Virginis . pag. 174. 197.
Ioannæ Aragoniæ Lauretum pergentes regio apparatu exceptæ à Leone X. pag. 168 169.
Ioãnes Baptiſta Nouatus laudatur pag. 101.
Ioannes Leonardius Congregationis presbyterorum B. Virginis Lucæ fundator. pag. 206. 215. 234.
Ioannes Matthæus Gibertus Laureti Præpoſitus à Clemente 7. cõſtitutus. pag. 176
Ioannes Patritius cũ coniuge Templum in Monte Exquilino Deiparę Virgini ſtruit. pag. 29. Deiparam ſuarum facultatum inſtituit hæredem. ibid.
Ioannes 1. Imaginem s. Mariæ in Porticu ab Angelis è cęlo delatam ſuſcepit. pag. 36. & 37. Domum Gallæ Patritiæ in Eccleſiam B. Virginis conſecrauit. ibid.
Ioannes 2. diuinæ in B. Virgine maternitatis aſſertor, & vindex pag. 37. templum in honorem B. Virginis conſecrauit. pag. 38.
Ioãnes 3. Monaſterio B. Mariæ Sueſſionenſis varia priuilegia indulſit pag. 38.
Ioannes 7. intra Eccleſiã s. Petri Deiparę Oratoriũ erexit pag 47. Baſilicã ſanctæ Dei Genitricis, quæ Antiqua vocabatur, exornauit. ibid. apud eam habitationem elegit. ibid. Eccleſiam s. Mariæ nouæ reſtituit. ibid ſepultus corã Altari Deiparæ Virg. ibid eius Imago ad dexterã Deiparæ depicta. ibid.
Ioannes 22. religione ergà Deiparã illuſtris. pag. 123. inſtituit, vt ter inſingulos dies tintinnabula ad veſperum pulſarentur, ac tum vnuſquiſque ter ſalutationẽ Angelicam recitaret. ibid. Cãticum Salue Regina recitãtibus, 40. dies indulgentiæ cõceſſit. pag. 124. prolationem Nominis Mariæ indulgentijs ditauit. ibid. Cappellã Dei Genitricis titulo de Miraculis Auenione fundauit. ibid. ei B. Virgo apparẽs quid præceperit. ibid. Bullã edidit in ſacri Scapularis B. Virginis fauorem. ibid. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ de Donis. pag. 125.
Iſabella Hiſpaniarum Regina Cõceptionis Deiparę Virg. deuotiſſima pag. 252. 253.
Iubileum in feſto Conceptionis B. Virg conceſſum à Leone X. pag. 174
Iubilæum Anni Sãcti cõceſſũ Eccleſiæ D. Annunciatæ de Florentia à Iulio 3. pag. 190

Iu

Iudocus Beyſſelius laudatus. *pag.*104

Iulius 2. maxima erga Deiparā pietate affectus *pag* 162 Religionem Monialium ſub titulo Conceptionis inſtituit *ibid.* eidē Religioni propriā regulam aſſignauit. *ibid.* Monialibus dictæ Religionis præcepit, vt ſemper recitarent officiū Conceptionis. *pag.* 163. Eaſdē Fratribus Minoribus quare voluerit eſſe ſubiectas. *ibid.* deferentibus Imaginem Cōceptionis indulgentias conceſſit. *ibid.* religione erga Lauretanam Virginē nulli ſecūdus *ibid.* multa beneficia in eā cōtulit, quæ numerantur, *pag.* 163. 168. Virgini Hallenſi Lampadem argenteam obtulit. *pag.* 168. recitantibus Coronam B. *Virg* 72 Aue Maria, indulgentiam elargitus eſt. *ibid.* Sauonæ templum B Virginis ampliauit. *ibid.* ergà Eccleſiam S. Mariæ Maioris ſingulariter affectus. *ibid.*

Iulius 3. Lauretanæ Domus Indulgentias immunitates, & beneficia, ſua auctoritate firmauit. *pag.* 189 Cleri, populiq. Lauretani mores cōpoſuit ad ſanctitatem. *ibid.* eius cura in domo Lauretana ornanda *ibid. & pag.* 190 Thermas Diocletiani in tēplum Sanctiſs. Virg. cōmutauit *ibid.* Eccleſiæ Annunciatæ de Florentia Iubileū anni ſancti cōceſſit, *ibid.* noluit B *Virginem* ſub cōmuni regula de peccati originalis contractione comprehendi *ibid.* Roſam auream, à ſe benedictā, dono dedit Imagini S. Mariæ Maioris. *pag.* 191. Templum S. Mariȩ Libera nos à pȩnis inferni, Monialibus Turris Speculorum attribuit. *pag.* 29

Iuuenis ad inuocationē Deiparæ ex igne exijt illæſus. *pag.* 124

L

Lac B. Virginis Aſsiſij atque alibi aſſeruatum. *pag.* 110.

Lampades in Baſilica S. Mariæ Maioris continuò ardere iuſsit Stephanus 6. *pag.* 72.

Lampas argentea B. Virgini Hallenſi oblata à Iulio 2. *pag.* 168.

Laudes B Virginis ſpeciali oratione in matutinis celebratæ ex decreto Gregorio 9. *pag.* 113. eas exprimere nō ſufficit humana lingua. *pag.* 133.

Lauretana B. Virginis Domus indulgentijs ditata à Benedicto

dicto 12. *pag.* 126. item ab Vrbano 6. *pag.* 135. item à Martino V. 141. Pontificijs muneribus aucta à Nicolao V. *pag* 144. item à Sixto 4. *pag.* 159. eius dona auerti vel diuendi non poſſunt. *pag.* 144. & 170. aduerſus barbarorum incurſiones firmo prçſidio munita à Nicolao V *pag.* 141. itē à Caliſto 3. *pag.* 146. eam ſummopere ornauit Iulius 2 *pag* 163. amplificata à Leone X. *pag.* 168 Pontificijs diplomatibus honeſtata à Clemente 7. *pag.* 176. prædijs, & miniſtris locupletata à Paulo 3. *pag.* 186. eius immunitates firmatæ à Iulio 3. *pag* 189. eius cultus mirè amplificatus à Paulo 4 *pag.* 195 Pio 4. *pag.* 196 Gregorio 13. *pag* 202. 203 204. eius effigies in Agnis Cereis appoſita à Pio V. *pag* 200. in Cathedralē erecta à Sixto V. *p.* 211. 212. inſigni indulgentiarum beneficio cumulata à Clemēte 8. *pag.* 214 eius tranſlatio quotānis celebratur 4. idus Decembris. *ibid.* donarijs locupletata à Paulo V. *pag.* 223. itē ab Vrbano 8 *p.* 252

Lecti Virginei pars Romę aſſeruata *pag.* 110.

Lælius Guidiccionius laudatus. *pag.* 245

Leo 1. contra Deiparæ hoſtu pugnauit, eoſque in Calcedonenſi Concilio damnauit. *pag.* 34. de B Virgine in ſuis ſcriptis magnifice omnino loquitur *ibid.* fabula de eius manu præciſa, & per Virg. reſtituta confutatur. *pag.* 34. 55.

Leo 3. Baſilicā S. Mariæ Maioris innumeris propè donis affecit *pag* 53. 54. 55. Eccleſiam S. Mariæ in Fonticana renouauit. *ibid.* Baſilicas S. Mariæ. in Coſmedin S. Mariæ ad Martyres, S. Mariæ in Dominica S. Mariæ Tranſtyberim, atque alias Deiparæ dicatas Eccleſias varijs muneribus decorauit. *pag.* 56. & 57. Dei Matris Eccleſiam ad Aquiſgranum conſecrauit. *ibid.* alias etiā Deiparæ Baſilicas dedicauit. *ibid.*

Leo 4 varia fecit in Eccleſijs S. Marię in Vico Sardorū S. Marię in Mediana S. Marię ad ambonē, S. Marię Trāſtyberim, S. Mariæ in Cyro, S. Marię in Fraſcata, Sanctæ Mariæ in Morenico, S. Marię in Ciuitate Portuenſi, & S. Marię Anagnę. *pag.* 66 67. Eccleſiam in honorem Dei Genitricis ſuper ſcholā Saxonum conſtruxit. *ibid.* B. Virginis auxilio Baſiliſcum

effu-

effugauit. *ibid.* & *pag.* 68 Octauam Aſſumptionis B. Virginis celebrari iuſſit. *ibid.* Baſilicam B. Virginis extra muros, varijs muneribus locupletauit, *ibid.* liberalis ergà cultores Deiparæ. *ibid.* Militibus contra Saracenos pugnaturis, inuocationem B. Virginis, ipſiusquè Roſarij recitationẽ ſuaſit. *pag* 69. & 108. Imaginem B. Virginis in manibus tenet. *pag.* 108. Eccleſiam B. Dei Genitricis, quę vocatur Antiqua à fũdamẽtis conſtruxit. *pag.* 70. 71. Eccleſiam itẽm s. Mariæ in Campo Sancto. *pag.* 174

Leo X in Lauretana B. Virg. Æde amplificanda nemini ceſſit *pag.* 168. Ioannas Aragonias Lauretum pergẽtes regio apparatu excepit. *ibid.* & *pag.* 169. beneficia Aedi Lauretanæ à ſuis prædeceſſoribus conceſſa, rata habuit, & noua adiecit, quę numerantur à *pag.* 169 *vſq; ad* 172. Imaginem s. Mariæ in Porticu ſolemni in ſupplicatione detulit *pag* 172 & 173 Sacellum D. Annuntiatæ de Florentia ampliſſimis indulgentiarũ muneribus Bulla edita decorauit *ibid.* Ea in Bulla B. Virginẽ, quibus nominibus appellet. *ibid.* Coronam B. Virg. 72. Aue Maria plenaria indulgentia ditauit *ibid.* conceſſit indulgentiam mille dierum dicentibus vnum Aue Maria quandocunquè hora auditur *ibid* eius pietas in Conceptionem Deiparæ, & quid pro ea egerit. *ibid.* & *pag.* 174. pro Roſario B. Virginis Bullam euulgauit. *ibid.*

Liberius 1. Eccleſiam s. Mariæ Maioris Deiparæ ſacrauit. *pag.* 19. ei Deipara ſe videndam præbuit. *ibid.*

Liber de Conceptione B. Virginis ab Hadriano 4. ſcriptus. *pag.* 82. alius, de eadem à Sixto 4. *pag.* 158

Libri Manichæorum ante fores Baſilicæ s. Mariæ Maioris à Gelaſio 1. combuſti. *pag.* 35. 36

Lingua Neſtorij in Deiparam blaſphemi vermibus corroſa. *pag.* 32.

Litanias in feſtis Deiparæ recitari voluit Sergius 1. *pag.* 46.

Litanię quotidianæ à Dominicanis indictæ tempore Innocentij 4. *pag.* 115. de ijſdem, in Aula Palatina prouerbium. *ibid.*

Litteræ Pij 2. ad B. Virginem Lauretanam, pro recuperanda ſanitate. *pag.* 149

Li-

Liturgia S.Petri Deiparæ mẽtionem facit.*pag* 3.& 4.
Lunæ comparatur B.Virgo ab Innocentio 3 pag.90.
Lux in tenebris appellatur Maria ab Vrbano 8. *p*.244

M

MArcellus 2. propè Lauretum habitationem ſtatuit, & qua de cauſa *pag*. 191 ad Lauretanam Domũ ſæpe veniebat. *ibid*. ibi dum ſacris operatur ſuprà eius caput candida columba conſpicitur. *ibidem*. Et B.Virgo apparet, & Pontificatũ promittit. *pag*. 192. præclara recenſentur opera quæ in B.Mariæ Lauretanæ gratiam animo deſtinarat. *ibid*. & *pag*. 193.
S. Marcus Euangeliſta D. Petri Diſcipulus plura in ſua Lyturgia, de B. Virgine laudum ornamenta congeſsit. *pag*. 11. Deiparæ laudes luculentiſſimè celebrauit in Lyturgia Ethyopum, & in ordine Baptiſmi ſecundum eorundem Ethyopũ vſum; quæ ipſi ab aliquibus tribuuntur *ibid*. & *pag* 12. Deiparæ feſta varijs ſectionibus ac titulis adnotauit. *ibid*. Amator feruidus, & laudator eximius Deiparæ. *pag*. 13. eius ſermo de laudibus Virginis admirandus ex Amadæo affertur. *ibid*. ſalutatur à Deipara in Cœlum abeunte. *ibid*.
Maria Caraffa, Pauli 4. ſoror Monaſterium in honorem Beatiſsimę Virginis ędificauit. *pag*. 194.
Maria Deipara S. Petri lacrymis, precibuſq. exorata, pro ipſo apud filium orat, veniamq; peccati impetrat, *pag*. 2. Eundem Petrum ſuis orationibus à carcere liberat. *ibid*. Laudatur in Liturgia S.Petri, & immaculata appellatur. *pag*. 3. Morti proxima Euchariſtiã ſuſcipit à D. Petro. *pag*. 9. Miris laudibus effertur à S. Marco. *pag*. 11. 12. & 13. Apparet SS. Sauiniano, & Potentiano. *pag*. 19. Carnotẽſium Legatos ſereno vultu excepit. *pag*. 20. & 21. Patrona ſingularis Carthuſianorum *pag*. 23. Apparet D. Birgittę, eiq; commendat S. Petrum Apoſtolum. *pag*. 25. & 26. Mortalibus cum S. Petro apparet *ibid*. Ioanni Patritio, ac eius Coniugi, nec non Liberio ſummo Pontifici ſe videndam præbet. *pag*. 29 eius conceptus Carmine celebratur à Damaſo. *pag*. 30. Apoſtolorum,

vice

vice Chriſti, caput. *pag.* 31. Magiſtra diſcipulorum Chriſti.*ibid*. Mater Dei cōtra Neſtoriū aſſeritur. *ibid*. Magnificè extollitur à S. Leone 1. *pag*.34. Propriè,& veraciter Mater Dei à Ioāne 2. demonſtratur.*pag*.37 Mons in vertice Montium appellatur à Gregorio 1. *pag*.39. Quam altè de ea ſenſerit Martinus 1. *pag*. 44. Propugnatrix,& Domina omnium Chriſtianorum. *pag*.48. eius Imagines à Gregorio 3. contra Iechonomacos defenſæ *pag*.49. Item à Paulo 1. *pag* 51. eius deuotio Mathildi Ducillę impēsè commendata à Gregorio 7. *pag*.73. Clementior, & dulcior omni Matre ergà conuerſos peccatores. *ibid*. Gregorio 7. apparet eumq. ab ægritudine liberat. *pag*. 75. Admonet Paſchalem 2. de templo ſibi conſtruendo. *pag*.79. De eius Conceptione librum ſcripſit Hadrianus 4. *pag*.82 A purgatorij pœnis eripit Alexandrum 3. *pag*.84 Eius interceſſio Eccleſiæ Orthodoxæ fructuoſa *pag*.87. Pulchrè laudatur ab Innocentio 3. *ibid*. Roſa ſine ſpina, peccatorū medicina ab eodem appellatur. *pag*.87. Cū Aurora confertur. *pag*. 89. Eua noua, primæ oppoſita. *ibid*. ſimilis Lunæ. *pag*. 90. Porta clauſa. *pag*.91. cur electa vt Sol. *ibid*. cur terribilis vt caſtrorum acies ordinata *pag* 92. & 93. Caſtellum, murum habens Virginitatis, & turrim humilitatis. *ibid* Virga recta, erecta, procera, fragilis, gracilis, flexibilis, frondoſa, florigera, fructifera,& quare *pag*. 94. Ordinis Ciſtercienſis Patrona. *pag*. 95. Honorio 3. apparet eiq; ſuum Carmelitarum Ordinem commendat. *pag* 96. & 97. Eius Corona de Pater Noſter Romæ in Eccleſia s. Mariæ in Campitello aſſeruata. *pag*. 97. & 98. Orationē Dominicam Pater Noſter ſæpe recitauit. *pag* 98. & 99 Explicatur quomodo verè, & ex animo dicere poterat. dimitte nobis debita noſtra, cum eſſet ſine peccato. *pag*. 100. & 101. Calculos ſeu precarios globulos in Oratione Dominica recitanda adhibuit. *ibid* Antequam ex hoc mūdo diſcederet ſanctum ordinauit Roſarium. *pag*. 105. In Cælo orat pro illud orantibus in terra. *ibid*. Roſariū Chriſti in terris frequentauit. *pag*.

pag. 109. Forma fidelium in primitiua Eccleſia. *ibid*. Eius reliquiæ in præcipuis Chriſtiani Orbis Eccleſijs ſumma cum religione aſſeruatæ *ibid*. & *pag*. 110. Apparuit Priori Carmelitarũ, & quid ei dixerit *pag*. 115. Eius Nomẽ ſacris Indulgentijs ditatum ab Vrbano 4. *pag*. 117. Laudata à Nicolao 5. *pag*. 118. Apparuit Cæleſtino 5. & vt Eccleſiam in ſui honorem cõſtrueret, pręcepit. *pag*. 119. Apparuit Clerico cuidã tẽpore Iubilei. *pag*. 120. & 121. Apparuit Ioanni 22. *pag*. 124. & 125. Pallio protegit hominem, eius auxilium implorantem *pag*. 126. Apparuit *B*. *Brigittæ*. *pag*. 127. & 128 Laudata à Bonifacio 9 *pag*. 136. & 137. Paulo 2. ſeſe viſendam obtulit, eique Pontificatum prædixit. *pag*. 151. Innocentio 8. egerrimè laboranti opitulata eſt. *pag*. 161. Pientiſſima humani generis ſoſpitatrix appellata à Leone 10. *pag* 173. Marcello 2. apparuit, eumque Pontificem fore indicauit. *pag*. 191. In quiete viſa à Bartholomæo Bolognetto, de Pio V. quid prędixerit. *pag*. 201. Sixto *V*. Apparuit, & de electione Epiſcopi Lauretani admonuit. *pag*. 212. Laudata ab *V*rbano 8 *pag* 239 & *deinceps*: Grata erga ſuos cultores. *pag* 147 Pallas ſtudiorum *V*rbani 8 *pag*. 251.

S. Martianus D. Petri Diſcipulus ſumma erga Virginem pietate præditus. *pag*. 18. Deiparæ Imagine, multa miracula patrauit. *ibid*. eam Imaginem collocauit in Antris Pelopia nuncupatis. *ibid*. ſub tutela, & patrocinio Deiparæ vixit, *ibid*.

S. Martialis D. Petri diſcipulus Anicij in honorem Deiparæ Altare erexit. *pag* 22. Deiparæ calceum Aniciensibus donauit. *ibid*.

S. *M*artinus 1 altiſsimè de Deipara ſentiebat. *pag*. 41. In Baſilica S. Marię Maioris celebrans, ab inimicis offendi non poteſt. *ibid*. In Monaſterio B. *V*irginis ſepellitur apud Cherſonam. *ibid*

Martinus V. *M*ediolani Templum ſolemniter conſecrauit, ac Deiparę dedicauit. *pag*. 141. ædem B. Virginis Lauretanam ſuis muneribus inſignẽ fecit. *ibid*. Florentiæ hærens, *SS*. Annuntiatę Imaginem frequenter viſitauit, quã, & donis, & gratijs exornauit. *pag* 142.

Flo

Florentiæ item, Templa S. Mariȩ Floris, & S. Mariæ Nouellæ conſecrauit. *ibid.* Pro Conceptione B. Virginis diſputationem indixit. *ibid.*
Maternus *D.* Petri Diſcipulus ex Magiſtri ſui inſtitutione cultor eximius Deiparæ *pag.* 14. in eius honorem Haſteriȩ apud Tungros Eccleſiam conſecrauit. *ibid.* Eius cultui, & precibus putauit innitendum in extirpanda Idololatria, & Vexillo Crucis Chriſti apud gentiles erigēdo. *ibid* In oppido Huyenſi aliam in eiuſdem Deiparæ honorem Eccleſiam conſecrauit *pag.* 15. Aliam item Dionanti haud procul ab Huyo. *ibid.* Aliam item Vual curiæ in *B*elgio, in qua ſtatuam *B.* Virginis proprijs manibus delineatam collocauit. *pag.* 16. Aliam item in Gallo brabantia ſupra Geldoniam. *pag.* 17.
atildes Etruriæ Duciſſa à Gregorio 7. ad Deiparȩ cultum inflammata. *pag.* 73.
atris officia erga filium *pag.* 128. 129.
lchior Inchofer laudatus. *pag.* 3.
chael Bonellus, Cardinalis Alexādrinus, Lauretanȩ Virginis ope ſanatus. *pag.* 100.
Mimatenſes auguſtiſſima gaudent *B. V*irginis Eccleſia ab Vrbano *V*. inſtaurata. *pag.* 127.
Minoritæ, puritatis, & innocentiæ Dei genitricis defenſores. *pag* 163.
Miraculum per B. Virginem Auenione patratum, tempore Clementis 6. *pag.* 126.
Miracula D. Annunciatæ de Florentia. *pag.* 161.
Miſſa à Sixto 4. confecta pro Feſto Noſtræ Dominæ de Pietate. *pag* 158.
Miſſa in nocte, ante diem feſtum Conceptionis *B.* Virginis celebratur in Hiſpania, ex Conceſſione Leonis 10 *pag.* 174.
Miſſa in ſero Sabbati Sancti ad honorem B. Virginis celebrata à Patribus ſeruitis. *pag.* 161.
Modus orandi per calculos non nouitius, ſed antiquiſſimus. *pag.* 101. 102. Apoſtolica ætate incæpit. *pag.* 103.
Monaſterium in Deiparæ honorem erectum à S. *E*uodio. *pag.* 18.
Monaſterium D. *M*ariæ Sueſſionēſis varijs priuilegijs auctum à Ioanne 3. *pag.* 38. item à Gregorio 1. *pag.* 42.
Monaſterium S. Mariæ Tran-

ſtybe-

ſtyberim à Gregorio 4. ere-ctum. *pag.* 64
Monaſterium Vlſimenſe in honorem Deiparæ conditum à Gregorio V *pag.* 73.
Monaſterium S. Mariæ de Rheno. *pag* 81
Monaſteriũ Vndeſtorfenſe in Bauaria in honorem Deiparæ ædificatum. *pag.* 81.
Monaſteriũ Deiparæ cõdidit Innocentius 3. *pag* 96.
Monaſterium in honorem B. Virginis ædificatum à Maria Caraſſa Pauli 4. ſorore. *pag.* 194
Monaſteria Ordinis Cõceptionis in Hiſpaniarũ, atq; Indiarum regionibus fundata ſub Gregorio 13. *pag.* 206
Moniales Conceptionis Beatiſſimæ Virginis à Iulio 2. Inſtitutæ, propria eis aſſignata regula *pag.* 162. Quomodo Profeſſionem emittant. *pag.* 163. Singulis diebus recitant officium Cõceptionis. *ibid.* Quare ſubiectæ ſunt Fratribus Minoribus, cum regulam S. Claræ non profiteãtur *ibid.* Imaginem Cõceptionis in pectore portant *ibid.* Litteris Pontificijs honeſtatæ à Clemente 7. *pag.* 183.
Mons Quirinalis Deiparæ cõſecratus à Paulo V *pag.* 223

N

Natiuitatis B. Virginis Feſtum inter ſolemnia feſta cum Octauis relatũ ab Innocentio 4. *pag.* 114. *Vide Feſtum Natiuitatis B. Virginis.*
Nazaret, flos, ſiue ſanctitas interpretatur. *pag.* 136.
Neſtorius hæreticus SS. Virginẽ Dei eſſe matrem inficiabatur. *pag.* 31. in Epheſina ſynodo damnatus *pag* 32. eius miſerrimus finis *ibidem*.
Nicolaus 1. multa fecit in Eccleſia S. Mariæ in Coſmedin. *pag* 70. item in Eccleſia S Mariæ de Præſepe. *pag* 71. Oratorium S. Dei Genitricis in Laterano conſtruxit. *ibid.* Eccleſiam S. Dei Genitricis, quæ Antiqua dicebatur, picturis decorauit. *ibid.*
Nicolaus 4. ob amorem B. Virginis apud eius Baſilicã dictam S. Mariæ Maiori habitare cõſueuit *pag.* 117 Hanc Baſilicam vna cum Iacobo Columna reſtituit eique Monaſterij extincti redditus conceſsit. *ibidem.* Oueti in Tuſcia Deiparæ longè pulcherrimam Templum ædificauit, illudquè mar-

marmoreis ſtatuis à primis artificibus ſculptis decorauit. *ibid* ex eius Bulla cõſtat qua pietate viguerit erga Deiparã. *ibid.* & *pag.* 118. ſepultus eſt in Patriarchio S. Mariæ Maioris. *ibid.*

Nicolaus V. in Deiparæ Virginis cultu feruens. *pag.* 144 Lauretanam B. Virginis ædem põtificijs muneribus auxit. *ibid.* Cauit ne Lauretana dona auerterẽtur neue diuenderentur. *ibid.* Lauretanam item Domum aduerſus Barbarorum incurſiones ſatis firmo præſidio muniuit. *pag.* 145. Sodalitatem B. Virginis Hallenſis approbauit ac Indulgentijs illuſtrauit. *ibid* Bullam edidit in fauorem Cõceptionis B. Virginis. *ibid.* Baſilicam S. Mariæ Maioris magna reuerentia proſecutus eſt, vbi & ſplendidè Domicilium Summis Pontificibus extruxit. *ibid.*

Nidus ſacer pietatis, appellatur Maria ab Vrbano 8. *pag.* 244.

Nominis Mariæ prolatio ſacris Indulgẽtijs ditata ab Vrbano 4 *pag.* 117. item à Ioanne 22. *pag.* 124.

Noſochomium Laureti apertum à Paulo 3. ægris aduenis curandis. *pag.* 187.

Nummi aurei atq. argentei cũ Imagine B. Virginis cuſi à Gregorio 15 *pag* 234. 235. 236. item ab Vrbano 8. *pag* 253.

Nundinę ad honorẽ Lauretanæ Virginis Recineti inſtitutæ à Martino V. *pag.* 141.

Nuntia veræ pacis appellatur Maria ab Vrbano 8. *pag.* 244.

O

Octaua Aſſumptionis B. Virginis à quo inſtituta *pag.* 68. quando & vbi celebrari cœpta. *ibid.*

Octaua ſolemnis de Feſto Conceptionis. *pag.* 158.

Odeum Baſilicæ S. Mariæ Maioris extructũ à Paulo V. *pag.* 223.

Officium de Compaſſione B. Virginis quomodo recitãdum. *pag.* 122. 123.

Officium B. Virginis ſuo Ordini à Cęleſtino V. præſcriptum. *pag.* 119. Illud deuotiſſimo Cordis affectu recitabat idem Cæleſtinus. *ibid.*

Officium Natiuitatis B. Virginis ab Innocentio 4. ordinatum. *pag.* 114. 115.

Officium de B. Virgine ſingulis ſabbatis recitari præcepit Vrbanus 2. *pag.* 76. 77. 78. ad illud in templo recitandum campanæ pul-

ſu iudiciū dari voluit Honorius 3. *pag.* 96.
Officium duplex in Feſto Viſitationis B. Virginis ordinatū ab Vrbano 6. *pag.* 134.
Officium de Concepione B. Virginis à Leonardo de Nogarolis ordinatum, atq; à Sixto 4. approbatum. *pag.* 155.
Officium Cōceptionis ſingulis diebus recitatur à Monialibus eiuſdem Ordinis. *pag* 163.
Officium Cōceptionis B. Virginis à Franciſco Quinnonio ordinatum. *pag* 183. à Clemente 7. approbatum. *ibidem*.
Officium paruum Beatiſſimæ Virginis correptum à Paulo 4. *pag* 194. ordinatum, & reſtitutum à Pio V. *pag.* 199.
Oratorium S. Mariæ à principio à S. Aſpremo extructū, & à S. Silueſtro conſecratum; *pag* 29.
Oratorium in Baſilica S Mariæ Maioris à Symmacho 1 ædificatum. *pag.* 36.
Oratoriū Deiparæ à D. Gregorio 1. dicatum. *pag.* 42.
Oratorium S. Dei Genitricis intra Eccleſiam S. Petri à Ioanne 7 erectum. *pag.* 47.
Oratorium in honorē S. Dei Genitricis conſtruxit Paulus 1 *pag.* 51.
Oratorium S. Mariæ ſitum Xenodochio Firmis, donis auctum à Leone 3 *pag* 56.
Oratoriū S. Mariæ in Mediana. *pag.* 57. 63. 66.
Oratorium S Mariæ in Monaſterio Aquæ ſaluiæ *pag.* 57.
Oratorium S. Mariæ in Monaſterio de Lutara *pag* 57.
Oratorium S. Mariæ ad Ambonem. *pag.* 66.
Oratorium S. Dei Genitricis in Laterano à Nicolao 1. conſtructum. *pag.* 71.
Oratio Deiparæ ſimiliis lacti. *pag.* 129.
Orationes amicorū Dei quāti valeant. *pag.* 130.
Oratio in Laudem B. Virginis cōpoſita à Sixto 4. *pag.* 160
Oratio Pauli V. ad B. Virginem. *pag.* 225.
Oratio Dominica Pater Noſter ſæpe recitata à B Virgine *pag.* 98. 99. Eius præſtantia atque excellentia oſtenditur. *ibid.* crebra eius repetitio, haud ſuperſtitioni adſcribenda. *ibid.* Toti Eccleſiæ à Chriſto præſcripta. *pag.* 104. eam S. Bartholomæus quaque die centies, & centies nocte frequentauit. *ibid.*
Ordo Eremitarū Montis Virginis confirmatus ab Alexandro 3. *pag.* 83. item à

Cæ-

leſtino 3. *pag.* 8.
Ordo Fratrum Cruciferorum S. Mariæ formatus ab Alexandro 3 *pag.* 83.
Ordo Teutonicorum militum S.Mariæ confirmatus à Cæleſtino 3. *pag.* 85.
Ordo militum de Auis ſub Deiparæ Virginis patrocinio militans, ab Innocentio 3. confirmatus. *p.g* 94.
Ordo Ciſtercienſis à Deipara protectus, & defenſus. *pag.* 95.
Ordo Carmelitarum, B. Virginis monitu ab Honorio 3. approbatus. *pag.* 96. ab Innocentio 3. cōtra impugnatores protectus. *pag.* 115. Confirmatus à Ioanne 22. *pag.* 124. à Clemente 7. gratijs, & priuilegijs auctus, *pag.* 184. ſecundum reformationem S. Thereſię approbatus à Pio V. *p.g.* 199. 200. item à Gregorio 13. *pag.* 206.
Ordo s. Mariæ de mercede cō firmatus à Gregorio 9. *pag.* 113. à Decimarū ſolutione exemptus à Gregorio xi. *pag.* 132.
Ordo S. Mariæ à Monteſa ſtabilitus à Gregorio 9. *pag.* 113.
Ordo Seruorum B. Virginis, eiuſdem *B.* Virginis monitu ab Alexandro 4. approbatus. *pag.* 116.
Ordini Militiæ *B.* Virginis forma viuendi præſcripta ab Vrbano 4. *pag.* 117.
Ordo Oliuetanorū, ſeu *B.* Mariæ Montis oliueti confirmatus à Gregorio 11. *pag.* 132.
Ordo Seruorū B. Virginis priuilegijs decoratus ab Innocentio 8. *p.g* 161.
Ordo Militaris ſub denominatione B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, erectus à Paulo V. *pag.* 224.
Ordo Militaris ſub protectione Beatiſs. Virginis confirmatus à Paulo V. *p.g* 225.
Ordo Militiæ Chriſtianæ ſub titulo Conceptionis *B. Virginis*, inſtitutus ab Vrbano 8. *pag.* 252.
Oueti in Tuſcia, Angelorum Reginæ longè pulcherrimū Templum ædificauit Nicolaus 4. illudq. marmoreis ſtatuis à primis artificibus ſculptis decorauit. *p.g.* 117.

P

Paraphraſis in Canticum Magnificat Vrbani 8 *p* 137
Pariſienſe Gymnaſiū de Conceptionis articulo ſemper benemeritum. *pag* 139.
Paſchalis 1. Eccleſiam S. Mariæ in Dominica renouauit

eiq;plurima dona contulit. *pag* 58. 59. Imaginem auream s. Dei Genitricis Oratorio à ſe conſtructo obtulit. *ibid.* In Eccleſia S. Mariæ Maioris multa effecit. *ibid.* & *pag.* 60. 61. 62.

Paſchalis 2. Eccleſiam S. *Ma*riæ in regione Ariolæ conſecrauit. *pag.* 78 Eccleſiã item S. Mariæ ad Monticulum. *ibid* B Virginis monitu Eccleſiam S Mariæ de Populo conſtruxit. *pag.* 79. Cathedralem Caietæ in honorem Deiparę Virginis dedicauit. *ibid.*

B. Paſchalis Baylon laudatus. *pag.* 105.

S. Paulinus D. Petri diſcipulus, Lucæ in Hetruria templum in honorem Dei Genitricis erexit. *pag.* 23.

Paulus 1. pro veneratione Imaginum Sanctiſſimæ Virginis contra Ichonomachos pugnauit. *pag.* 51. Oratorium in honorem eiuſdem Sanctiſs. Virginis conſtruxit, in quo & ſepultus eſt. *ibid.*

Paulus Quingentorum Monachorũ Abbas anno 390. per calculos orabat. *pag.* 102.

Paulus 2. ante Pontificatum peſtilentia tactus, ſe confeſtim deferri in ædẽ Lauretanam iuſſit vbi à morbo miraculosè conualuit. *pag.* 151. Ei B. Virgo in prædicta æde apparens Pontificatum promiſit. *ibid.* Ob id ſe S. Marię Lauretanæ Tẽplum conditurum ſpopondit, quod magnificentiſſimum condidit. *ibid.* & *pag.* 152. Non ſolum ædificijs, ſed litteris quoque, & muneribus Pontificijs Lauretanam Domum adornauit *ibid.* Feſtum Præſentationis B. Virginis approbauit, & ſolemniter celebrari imperauit. *pag* 152. 153. Imaginem S. Mariæ in Porticu in ſuam Cappellam tranſferri curauit, & quid ei in hac tranſlatione mirabile acciderit. *ibid* Imaginem S. Mariæ de Populo ſolemni in ſupplicatione geſtauit. *ibidem.*

Paulus 3. ædem Lauretanam B. Virginis Indulgentijs, & beneficijs cumulauit. *pag.* 184. Optimos ſemper Laureto Præſides dedit. *ibid.* Gliſcente Turcico bello Lauretano Templo in primis conſuluit. *ibid.* Lauretanam Domum, non ſolum præſidijs muniuit, ſed prædijs locupletauit, & miniſtris auxit. *pag.* 186. Collegium duodecim Alumnorum

ta Laureti inſtituit ad Laudes B. Virgini decantandas. *ibid.* Noſochomium ibidē aperuit ægris aduenis præcipue curandis . *pag.* 187. Xenodochium quoq. pauperibus peregrinis excipiēdis inſtituit . *ibid.* Intra triennium bis Lauretanam Virginem inuiſit *pag.* 188. præclara dona eidem attulit . *ibid.* Pontificias ædes Laureti extruxit *ibid.* Imagines S. Mariæ Maioris, & S. Mariæ in Porticu, bis ſolemni ritu per Vrbem deportauit . *ibid* Priuilegia Monialium Conceptionis confirmauit. *pag.* 169. Fraternitati Roſarij B. Virginis Bullis editis fauit . *ibid.*

Paulus 4. materna adhuc aluo incluſus Beatiſſimæ Virgini oblatus, & Pōtifex prænunciatus. *pag.* 194 Sorori auctor fuit, vt monaſteriū in honorem Beatiſs. Virginis ædificaret. *ibid.* Officiū paruum Beatiſſimę Virginis in meliorem formam reduxit. *ibid.* Blaſphemos in Virginem pœnis coercuit. *ibid.* Eccleſiam S. Mariæ de Populo demoliri non permiſit. *pag* 195. Primus auctor fuit Pontificij equitatus in die Annuntiationis . *ibid.* Eccleſiam S. Mariæ ſuper Mineruā ſingulari deuotione coluit . *ibid.* ſtatuit vt die 15. Auguſti in Eccleſia S. Mariæ Maioris Pontificia haberetur Cappella . *ibid.* Stationes reſtituit Eccleſiæ S. Mariæ in Dominica. *ibid.* Lauretum proficiſci decreuit, & quare conſiliū mutarit. *ibid.* Lauretanæ tamē Domus cultū mire amplificauit . *ibid.* Eccleſiam B. Virginis Antuerpiæ in Cathedralem erexit. *ibid.* Eius propenſio in Conceptionem B. Virginis. *ibid.* & *pag.* 196. Bullam edidit de Roſario Beatiſſimæ Virginis Mariæ . *ibid.*

Paulus V. Sacratiſſimam Virginem in omnium rerum difficultatibus ac operibus ſuis ſemper inuenit adiutricem. *pag.* 217. Innumera beneficia illius precibus ab Altiſſimo accepit. *ibid.* Ipſam quantum potuit honorare ſtuduit . *ibid.* Præcipua, & pia deuotione affectus erga Eccleſiam S. Mariæ Maioris, & illius ſacratiſſimam Imaginem . *ibid.* Inſigne ibi atq; admirabile Sacellum in honorem eiuſdem Imaginis ædificauit, *pag* 218. 219. 220 221. Humilis ſeruus B. Virginis *ibid.* Statuam Coloſſeam

æream Reginæ Cœlorum in Exquilino erexit. *pag.* 221. 222. De Liberiana Baſilica benemeritus. *pag.* 223 In Quirinali Monte Diuæ Dei Parenti auguſtiſſimum Sacellum à fundamẽtis extruxit. *ibid.* In templo Vaticano miraculoſam B. Virginis Imaginem cultui fidelium expoſuit. *ibid.* Lauretanã Domum ineſtimabilibus donarijs locupletauit. *ibid.* Confraternitati Roſarij Priuilegia confirmauit. *ibid.* & *pag.* 224. Ritum Ordinis Prædicatorũ canendi Antiphonam Salue Regina Indulgentijs ornauit. *ibid.* Eius affectus in Conceptionem Deiparæ, & quid pro ea egerit. *ibid.* Ordinem militarẽ inſtituit ſub denominatione B. Mariæ de Mõte Carmelo. *ibid.* Ordinẽ item de ſacra Militia Chriſtiana ſub protectione Beatiſſimæ Virginis confirmauit. *pag.* 225 Seruis B. Virginis quid conceſſerit. *ibid.* Congregationem B. Virginis Dei Matris quantum dilexerit. *ibid.* Eius Oratio ad B. Virginem *ibid.* & *pag.* 226. paulò ante obitum felicem à Virgine migrationem poſtulauit. *pag.* 226. 227.

Peſtis per Imagines Deiparæ Virginis in Vrbe depulſa tempore D. Gregorij 1. *pag.* 41.

S. Petrus Pontifex Maximus Sanctiſs. Dei Genitricis dignitatem perſpectam habuit. *pag.* 1. Deiparam ſingulariter coluit. *ibid.* Deiparæ precibus à trinæ negationis fouea eripitur. *ibid.* Eius ad Deiparã epiſtola pro ſui delicti venia impetranda. *ibid.* Per Deiparam remiſſionem peccati impetrat. *pag.* 2. Per eãdem à carcere, & vinculis liberatur. *ibid.* Sionis Deiparæ in Baptiſmo. *pag.* 3. eius in Deiparã deuotio ardentiſſima. *ibid.* In ſacris myſterijs Deiparæ memoriam fecit. *ibid.* Genitricẽ Domini, & Dei & Saluatoris Noſtri Ieſu Chriſti, & Deiparam, Dominam Noſtram Immaculatam, & glorioſam appellauit. *ibid.* Virginis Matris auguſtum Nomen Orbi Chriſtiano propoſuit adorandum. *ibid.* Angelicam Salutationem Miſſæ inſeruit. *pag.* 4. Ad idẽ faciẽdum Iacobum, & Marcum exemplo permouit. *ibid.* Deiparæ Imagines depingi curauit. *pag.* 5. Eas ad Gentes ſecum tulit. *ibid.* In Sy-

Syria Deiparæ ſacellum erexit, atq. in eo ſacrificauit. *ibid.* Deiparæ Domum, quæ nunc Laureti colitur, in Templum conſecrauit. *ibid.* In Ciuitate Calaritana Téplum in honorem Deiparæ ædificauit ſub nomine S. Mariæ de Portu. *ibidem* in eiuſdem honorem aliud in Lybia non ſine miraculo dedicauit. *pag. 6* Exemplo ſuo alios Apoſtolos ad ędes ſacras Deiparæ excitandas, excitauit. *pag* 7. Adeſt Deiparæ morienti, *ibid.* eam ſalutat, & laudat. *ibid.* in ea humilitatem pręcipuè cōmendat. *pag.* 8. Alios Apoſtolos ad eam laudandam inuitat. *ibdi.* Deiparæ morituræ viaticum miniſtrat. *pag.* 9 Deiparæ paſtor. *ibid.* eius corpus ad ſepulchrum aſſociat. *ibid.* Corpore tumulato de Deiparæ pietate ſermonem habet *pag* 10. Deiparam glorioſam, & in Cælum abeuntem alloquitur, mirifq. effert encomijs *pag.* 10. 11. Eius diſcipuli Deiparæ Virgini deuotiſſimi, nēpe Marcus, Maternus, Martianus, Euodius, Aunianus, Potentianus, Georgius, Fronto, Trophimus, Proſdocimus, Paulinus, de quorum deuotione erga ipſam ſingillatim agitur à *pag.* 11. *vſq. ad* 23. Ardentiſſimus Deiparæ cultor etiam poſt mortem. *pag.* 23. Horarias Deiparæ Virginis preces tanquam malorum omniū remedium efficax, Carthuſianis Patribus propoſuit. *ibid.* ſuis deuotis à B. Virgine gratias obtinet. *pag* 24. Apoſtolus, & filius Virginis appellatur *pag* 25. Laudatur à Deipara. *ibid.* & *pag.* 26. Comitatur Deiparam mortales inuiſentē. *pag.* 26. Eius caput in Imagine S. Mariæ in Porticu. *ibid.* Mariani Nominis prædicator, & teſtis in prædicatione Euangelij. *ibid.* Imaginem Bonifacij 8 opere vermiculato Deiparæ offert in Baſilica Vaticana. *pag* 120.

Petrus Capocius Cardinalis in honorē B. Virginis ædiculam proprijs in ædibus qua occaſione excitauit. *pag.* 115 116.

Petrus Eremita Ambianenſis modū orandi per calculos non inuenit. *pag* 102.

Petrus Antonius Perottus in Deiparam Lauretanam beneficus. *pag* 167. Laureti Gubernator inſtitutus à Iulio 2. *ibid.*

Pius 2. Beatiſs. Virginis amore flagrans, Mantuam ad il-

lius Templum inuiſendum perrexit. *pag.* 147. Multa illic ægit relatu digna, quæ enumerantur. *ibid.* & *pag.* 148. Lauretanę Virginis ope à morbo conualeſcit. *pag.* 149. Feſtum Præſentationis B. Virginis inſtituit, *pag.* 152. 153.

Pius 4. Thermas Diocletiani in Templum commutatas in honorem s. Mariæ Angelorum conſecrauit, & in Titulum Cardinalitiũ erexit. *pag* 196. Confraternitatem B. Mariæ Pietatis de Vrbe approbauit. *ibid.* Beneficia eius in Domũ Lauretanam enumerantur. *ibid.* Conceptionem, & Roſariũ B. Virginis pręcipua deuotione coluit *pag.* 197.

Pius V. ſingulis diebus perſoluebat B Virginis Roſarium quod ampliſſimis indulgẽtiæ donis exornauit. *pag.* 197. Quid pro Conceptione Beatiſſimæ Virginis ſtatuerit. *pag.* 198 199. Officiũ B. Virginis ordinauit, & Clericis recitandum indixit, *ibid.* Ob victoriam de Turcis Deiparæ Virg. ope reportatam, Commemorationem S. *Mariæ* de Victoria in Eccleſia celebrari ordinauit. *ibid.* Ordinẽ B. Virginis de Monte Carmelo, ſecundum Reformationem S. *Thereſiæ* approbauit. *ibidem* & *pag.* 200. Eius pietas in D. *Mariæ* Lauretanæ cultu maximè enituit. *ibidem* Quam mercedem ex eadẽ pietate retulerit. *ibid.* in Baſilica S. *Mariæ* *Maioris* ſepultus *pag.* 201.

S. Pomponius Neapoli Templum in honorem B. Virginis ædificauit *pag.* 38.

Porta Cæli eburnea appellatur Maria ab Vrbano 8. *pag.* 244.

Porticus ſuper Oratorium S. Mariæ in Mediana à Gregorio 5 decore aucta. *pag.* 63.

Porticus ante Baſilicam Dei Genitricis extra muros prope s. Laurentium à Leone 4 renouata. *pag.* 68.

Porticus Baſilicæ S. *Mariæ* *Tranſtyberim* reſtaurata à Benedicto 3. *pag.* 69.

Porticus Baſilicæ S. *Marię* Maioris ab Eugenio 3 refecta, & picturis exornata. *pag.* 82 reſtituta à Gregorio 13. *pag.* 206.

Portus amicus, & tutus in tẽpeſtatibus appellatur *Maria* ab Vrbano 8. *pag.* 244.

S. Potentianus D. Petri Diſcipulus *B.* Virginem ſibi apparentem cõſpexit *pag.* 19. Ei Eccleſiam in Vaſtinienſi agro ædificauit. *ibid.* Aliam

Item in Senonenſi Ciuitate *pag.* 20. Carnotenſes excitauit ad Legatos B. Virgini mittendos *ibid.*
Præfatio de B. Virgine quæ Eccleſia vtitur in *Miſſa* de eadem B. Virgine, à D. Gregorio 1. compoſita *pag.* 40. 77. 78.
Preſentationis *B.* Virginis feſtum à quo inſtitutum. *pag.* 152. 153. reſtitutum à Sixto V. & ſub duplici Officio celebrari præceptum. *pag.* 209. 210.
Priſcus Carnotenſis, Deiparam regni ſui fecit hæredem. *pag.* 20.
Priuilegia *Monialium* Conceptionis cõfirmata à Paulo 3. *pag.* 189.
Propenſio Pauli 4. in Conceptionem Beatiſſimæ *Virginis*. *pag.* 195.
S. Proſdocimus D. Petri Diſcipulus Paduæ in honorẽ Deiparæ Oratorium conſecrauit. *pag.* 23.
Pſalterium B. Virginis. *Vide* Roſarium.
Pulſus meridianus Salutationis Angelicæ à Caliſto 3. inuentus. *pag.* 146.
Purificationi Deiparæ Templum dicauit Vrbanus 6. *pag.* 135.

Q

Quadrageſimam ſingulis annis in honorẽ B. Virginis incredibili cũ rigore ieiunabat Cæleſtinus V. incipiens à feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli vſq. ad Aſſumptionem. *pag.* 119.

R

Raynaldus Cardinalis ædem S. Mariæ ad Gradus Viterbij cõſtruxit. *pag.* 116.
Regina Empireæ ſedis appellatur *Maria* ab Vrbano 8. *pag.* 239.
Regula Monialium Conceptionis. *pag.* 162.
Religio Equitum ſub titulo Conceptionis confirmata à Gregorio 15 *pag.* 134.
Religioni Conceptionis B. Virginis ſummopere fauit Alexander 6. *pag.* 162. Eidem proprias regulas conſtituit Iulius 2. *ibid.*
Reliquiæ ſeu ſacra pignora B. Virginis in varijs Chriſtiani Orbis partibus colũtur. *pag* 109. & 110.
Reliquiæ inſignes in Eccleſia S. Mariæ in Campitello de Vrbe aſſeruatæ. *pag.* 97. 98.
Reuelatio B. Virginis facta B. Brigittæ de Vrbano V. *pag.* 127

127. & 128. aliæ eiuſdem B. Virginis reuelationes de Gregorio 11. *pag.* 129. 130. 131. 132.

Roſa aurea dono data imagini S. Mariæ Maioris a Iulio 3. *pag.* 191. alia item Virgini Lauretanæ à Gregorio 13. *pag.* 204.

Roſaria olim in Eccleſijs ſuſpenſa ad publicum vſum, omnibuſq; cõmunem. *pag.* 108. Roſarium Chriſti frequentatum à B. *Virgine. pa.* 109.

Roſariũ Deiparæ Virginis D. Gregorius magnus ſciuit, & orauit *pag.* 43. illud Chriſtianis militibus contra Saracenos pugnaturis manu tenendum ſuaſit. Leo 4. *pag.* 69. illud Innocẽtius 3. orauit, alijſq. commendauit. *pag.* 86. incæpit Apoſtolorum ætate. *pag.* 103. 104. Roſarium Chriſti ex 150. Orationibus Dominicis cõſtans: Roſarium B. Virginis ex 150. ſalutationibus Angelicis. *ibid.* frequentatum à S. Ambroſio Mediolanenſi. *pa.* 107. à S. Hieronymo. *ibi.* à S. Auguſtino. *ibid.* a S. Benedicto Abbate. *pag.* 108 à S. Gregorio magno. *ibid.* à Venerabili Beda. *ibid.* à Leone 4 Pont Max. *ibid.* ab Ottone Bambergenſi, *ibid.* à S. Bernardo Claræuallenſi. *ibid* & *pag.* 109. à S. Dominico. *ibid.* à S. Franciſco. *ibid.* Approbatum à Sixto 4. & Indulgentijs ditatum. *pag.* 158. item ab Innocentio 8. *ibid.* item ab Alexandro 6. *pag.* 162. à Leone X. *pag.* 174. ab Hadriano 6. *pag.* 175. à Clemente 7. *pag.* 183. à Paulo 3. *pag.* 189. à Paulo 4. *pag.* 196 à Pio 4. *pag.* 197. à Pio V. *ibid.* à Gregorio 13. *pag.* 204. 205. à Sixto V. *pag.* 211. à Paulo V. *pag.* 223. 224.

S

Sabbati Ieiunium à quo inſtitutum *pag.* 31.

Sabbatum, panis & aquę ieiunio ab Vrbano V. in honorem Deiparæ cultum. *pag.* 127.

Sacellũ Annunciatæ de Florentia a Leone X. ampliſsimis indulgentiarum muneribus decoratum. *pag.* 173.

Sacellum Auguſtiſſimum Deiparæ Virgini in Quirinali erectum a Paulo V. *pag.* 223.

Sacellum gentilitium Vrbani 8. Deiparæ dicatum. *pag.* 351.

Sa-

Salutatio ad B. Virginem Innocentij 3. *pag.*94.
Salutatio Angelica. *Vide* Angelica Salutatio.
S. Sauinianus D. Petri Diſcipulus, Ferrariæ in Vaſtinienſi Agro, B. Virginem cũ filio ſibi apparentem conſpiciens, ibi ædiculam in eiuſdem B. Virginis honorem ædificauit. *pag.*19. In Ciuitate item Senonenſi Eccleſiam S. Dei Genitricis venerando nomini dedicauit. *pag.*20. Carnotenſes excitauit ad legatos B. Virgini adhuc in terris agenti mittendos. *ibid.*
Schala, in cuius ſummitate gloriosa Dei Mater conſpecta eſt à Cæleſtino V. *pag.* 119.
Schiſma 27. in Eccleſia Romana, occaſio Vrbano 6. extitit inſtituendi feſtum Viſitationis B. Virg. *pag.*135
Sergius 1. Litanias in feſtis Deiparæ recitari voluit. *pag* 46. Eccleſiam S. Mariæ in Via lata dedicauit. *ibid.*
Sepulchrum Hadriani 6. ante Imaginem B. Virginis. *pag.* 175.
Sepulchrum Pij V. in æde S. Mariæ ſuper Mineruã. *pag.* 201. immo in Baſilica S. Mariæ Maioris. 202.
Sergius 2. de Baſilica S. Mariæ Maioris benemeritus. *pag.* 65.
Sermo pulcherrimus de B. Virginis laudibus ab Innocentio 3. cõpoſitus. *pag* 89.
Sermo S. Petri de Laudibus Deiparæ. *pag.* 7. & 8.
S. Silueſter 1. B. Virginis amator egregius ei templum in Vrbe erexit cognominatum: Libera nos à Pænis inferni. *pag.*28. Eidem ſolemni ritu dedicauit oratoriũ à S. Aſpremo proprijs in ædibus extructum. *pag.*29.
Similitudo Deiparæ, & Matris *pag.* 128. & 129.
Simulacrũ Alexandri 4. a Seruitanę familiæ Alũnis Florentiæ coram Dei Genitricis Annunciatæ Imagine appoſitum, & qua de cauſa *pag.* 116.
Simulacrum Pij 2. in templo S. *Mariæ* de Gratijs Mantuæ. *pag.* 148.
Sixtus 3. Baſilicam S. *Mariæ Maioris* labentem refecit, & adornauit. *pag.* 32. & 33. eidem precioſa dona contulit; quæ enumerantur. *ibid.* Epheſinam Synodum, quæ ad tuendum Deiparę honorẽ congregata fuerat, ſtabilitã reddidit. *pag.* 34.
Sixtus 4. In Seruitio Dei Genitricis deuotiſſimus. *pag.* 154. pro eius Conceptione

ab-

abſq; originali plures edidit Conſtitutiones. *ibid* ad feſtum Conceptionis B Virginis celebrãdum indulgẽtijs, & remiſſionibus peccatorum inuitauit fideles. *pag*.155. Officium de Conceptione a Leonardo de Nogarolis compoſitũ approbauit. *ibid.* ſeuerè animaduertit in eos, qui conceptionem abſq peccato damnarent. *pag*.156. 157. Octauam de feſto Conceptionis fieri præcepit. *pag*. 158. Cappellam in honorem Conceptionis ædificauit. *ibid.* librum de Conceptione ſcripſit. *ibid.* Angelicę Salutationi quid addiderit *ibid.* Feſtum noſtræ Dominę de Pietate Miſſa a ſe confectã adornauit. *ibid.* Roſarium B. Virginis conceſſis Indulgentijs approbauit. *ibid.* Feſtum Præſentationis B. Virginis inſtituit. *ibid.* Eccleſiam S. Mariæ de Populo a fundamentis erexit. *ibid.* Templum item S. Mariæ de Pace *ibid.* & *pag.* 159. ſtudium eius erga B. Virginem Lauretanã. *ibid.* eius Oratio in Laudem Deiparæ. *pag*. 160.

Sixtus V. à ſua infantia B. Virginem ſibi aduocatam elegit eiuſq. patrocinio multa pericula euaſit. *pag*. 207. Baſilicam S. Mariæ *Maioris* deuotè admodum coluit. *ibid.* inſignem Cappellam, quæ Præſepis dicitur in ea ędificauit *ibid.* B. Virginis precibus Pontifex creatus. *ibid.* & *pag*. 208. Feſtum Pręſentationis B. Virginis reſtituit, & ſub duplici Officio celebrari voluit. *pag*. 209. 210. pro Confraternitate Roſarij B. Virginis Bullam euulgauit. *ibid.* & *pag*. 211. Oppĩdum Lauretum in Ciuitatem, Lauretanam nuncupandam, erexit. *ibid.* & *pag*. 212. Laureti item Collegiatam Eccleſiam in Cathedralem pro Epiſcopo inſtituit. *ibid* Statua ex ęre ei erecta tamquã de Aede Lauretana optimè merito. *ibid.* ex apparitione B. Virginis Lauretanum Epiſcopum elegit. *ibid.* Eccleſias B. Virginis Oppidi Montis alti, atq; Oppidi Tolentini in Cathedrales pro Epiſcopis erexit. *ibidem*. Cathedralem Eccleſiam B. Virginis Ciuitatis Firmi in Archiepiſcopalem ſublimauit *ibid.* Congregationem Annunciationis B. Marię Virginis ampliauit. *pag*. 213. indicia deuotionis eius in Conceptionẽ B. Virg. *ibid.*

So-

Societas Annunciationis B. Virginis Romæ erecta à Gregorio 13. pag 205. ampliata à Sixto V pag. 212.

Sodalitas B. Virginis Hallenſis approbata, atq. Indulgentijs ditata à Nicolao V. pag. 145.

Sodalitati Annunciationis B. Virginis bona ſua legauit Vrbanus 7. pag. 213.

Solemnitas Viſitationis B. Virginis qua Occaſione inſtituta ab Vrbano 6. pag. 135

Soli pulchrè cōparatur B. Virgo ab Innocentio 3. pag. 91

Stationes reſtitutæ à Paulo 4. Eccleſiæ S. Mariæ in Dominica pag. 195.

Statua Alexandri 6. ante Imaginem B. Virginis. pag. 161. 162.

Statua Coloſſea ęrea Reginæ Cælorum in Eſquilino erecta à Paulo V. pag. 221.

Statua Deiparæ in Oratorio Ioannis 7. apud S. Petrum. pag. 47.

Statua ęrea erecta Paulo V. tamquam benemerito de Baſilica S. Marię Maioris. pag. 223.

Statua ærea Sixto V. erecta, tamquam de æde Lauretana optimè merito, pag. 212.

Stephanus 3. in Baſilica S. Marię Maioris Pontifex eligitur. pag. 50. in publicis calamitatibus Lætaniam ad eandem Baſilicam fieri ſtatuit. ibid.

Stephanus 6. in Baſilica S. Mariæ Maioris lampades contino ardere voluit. pag. 72. Vela eidem Baſilicæ donauit. ibid. donis etiam affecit Eccleſiam S. Marię in Manturiano. ibid.

Symmachus 1. in Baſilica S. Marię Maioris nobile Oratorium conſtruxit. pag. 36.

T

Tabulæ Marcelli 2. teſtes ſuæ erga Deiparā egregiæ voluntatis. pag 192. 193

Templa in honorem Deiparæ excitata, reparata, vel cōſecrata: à S. Petro, p. 5. 6 7. à S. Materno pag. 14. 15. 16. 17. à SS. Sauiniano, & Potētiano. pag. 19. 20. à S. Georgio, pag. 21. 22. à S. Frōtone, ibidē, à S. Trophimo, ibid. à S. Proſdocimo pag. 23. à S. Paulino, ibid. à Caliſto 1. pag. 27 à Silueſtro 1. pag. 28. 29 à S. Aſpremo, ibid. à Liberio 1. ibid. à Ioanne Patritio. ibid. à Sixto 3. pag. 35 à Gelaſio 1. pag. 36. à Galla Patritia pag. 37. à Ioanne 1. ibid. à S. Pomponio pag. 38. à Ioanne 2. ibid. à Bonifacio 4. pag. 43 à Sergio 1. pag. 46. à Ioanne

7. pag.

7 *pag* 47. à Gregorio 3. *pag.*
49. à Paulo 1 *pag.* 51 ab Ha-
driano 1. *ibid.* & *pag.* 52. à
Leone 3. *pa.* 55 57 à Paſcha
li 1. *pa.* 58 59. à Gregorio 4
pa. 64. à Leone 4. *pag* 67. 70
71. à Benedicto 3. *pag.* 69. à
Nicolao 1. *pag.* 70. 71. à Gre
gorio 7 *pag* 75. 76. ab Vrba
no 2 *pa.* 78. à Paſchali 2. *pa.*
78. 79. à Gelaſio 2. *pa.* 79. 80
à Caliſto 2. *ibid.* ab Innocē
tio 2. *pag* 81. ab Alexādro 3
pag. 83. ab Honorio 3 *pag.*
97. 98. à Gregorio 9. *pa.* 113
ab Innocentio 4. *pag* 115
ab Alexandro 4 *pag.* 116. à
Nicolao 4. *pag.* 117. à Cele-
ſtino 5 *pag.* 120. à Clemēte
5. *pag.* 121 à Ioanne 22. *pa.*
124. à Clemente 6 *pag* 126.
ab Vrbano 5 *pag.* 127. ab Vr
bano 6. *pag.* 135. à Martino
5. *pag.* 141. 152. ab Eugenio
4. *pag.* 143 à Nicolao 5. *pag.*
145. à Paulo 2. *pag.* 151. 152
à Sixto 4. *pag.* 158. 159. à Iu
lio 2. *pa.* 164. 165. 168. à Leo
ne 10. *pag.* 170. 173. 174. ab
Hadriano 6. *pag.* 175. à Cle-
mente 7. *pag* 176. & dein
ceps à Paulo 3. *pag.* 187. à Iu
lio 3. *pag.* 190. à Pio 4. *pag*
196. à Gregorio 13. *pa.* 206.
à Sixto 5. *pa.* 207. à Paulo 5.
pag. 218. 223. ab Vrbano 8.
pag. 251. 252.

Templum s. Mariæ de Anima
ab Hadriano 6. fundatum,
pag. 175.

Templum s. Mariæ de Gratijs
Mantuæ à Pio 2. viſitatū, &
donis ſpiritualibus affectū.
pag 147. 148

Templum s. *M*ariç Mōtis Ser-
rati Nationis Aragonicæ Ro
mæ ab *V*rbano 6. extructū.
pag. 135

Templū s. Mariæ Nouellæ Flo-
rentiæ conſecratū a Marti-
no 5. *pag.* 142

Templum s. Mariæ Rotundæ,
ſiue Pantheon in honorem
Dei Genitricis conſecratū
a Bonifacio 4 *pag.* 43

Templū s. *Mariæ* Sauonæ am
pliatum à Iulio 2 *pag.* 168.

Templum S. Mariç in Via, In-
nocētij 4. iuſſu ædificari cç-
ptum. *pag.* 115. 116

Templū S. Mariç Vreſtç in Gal
lia à Clemente 5. Deiparæ
erectum. *pag.* 121

Templū magnificentiſſimū B
*M*ariæ Lauretanæ ſpōdet &
præſtat Paulus 2. *pag.* 151
152

Templum *M*ediolanenſe pri-
marium ſolemniter ſacratū,
ac Deiparæ dicatum à *Mar*
tino 5 *pag* 141

Templum ſummum Florētiæ,
Mariæ Deiparæ ab Eugenio
4. dedicatum *pag.* 143. *Vide*
Baſilica, Eccleſia.

Thermæ Diocletiani in Tem-
plum

plum B Virginis commutatæ à Iulio 3.*pag.*190.conſecratæ à Pio 4. atq; in titulũ Cardinalitiũ erectæ *pa.*196
Thomę Dempſteri de Imagine *B.*Virginis ab Vrbano 8. coronata Epigramma *pa* 247
Traditio pro Marianæ Coronæ Calculis quanti facienda. *pag.*111.112
S.Trophimus *D.* Petri diſcipulus eximius Cultor Deiparæ in eius honorẽ duas Eccleſias cõſecrauit. *pa.* 22.23
Turres Campanariæ s. Mariæ Rotundæ excitatæ ab Vrbano 8 *pag.*252
Turris Campanaria s. Mariæ Maioris à Gregorio XI con dita. *pag.* 133. inſtaurata à Paulo 5.*pag.*223

V

VAs cæleſtis gratiæ mũdiſſimũ Maria appellata à Bonifacio 9.*pag.*136
Velum B. Virginis in Cathedrali Atrebatenſi aſſeruatũ *pag.*146
Veſtes ſacræ Bonifacij 8. in eius Sepulchro cum hiſtorijs Deiparæ repertæ.*pag.* 120
*V*eſtiarium ſacrum Baſilicæ s. *Mariæ Maioris* extructum à Paulo 5 *pag.*223
Victoria de Saracenis reportata a Leone 4 B.Virginis eiusque Roſarij ope *pag.*69
*V*ictoria de Turcis reportata ope B.*V*irginis tempore *Pij* 5.pag.199
Vigilia feſti Natiuitatis B. Virginis à Gregorio XI. inſtituta *pag.*132
Vigiliam feſti Viſitationis B. Virginis conſuluit Vrbanus 6 *pag.*134
Virgæ cõparatur *B.* Virgo ab Innocentio 3. *pag.*94
*V*iſio S.Birgittæ de Gregorio XI.*pag.*128.129. 130
Viſitationis B.Virginis feſtum ab Vrbano *6.* inſtitutum. *pag.*133
Vlſimẽſe *M*onaſterium in honorem Deiparæ conditum à Gregorio 5.*pag.*73
Volũtas Dei Gregorio XI.per *B.V*irginem manifeſtata. *pag.* 130
Vota in Lauretanæ Domus emolumentum cedentia cõmutare noluit Pius 5 *pag.* 201.202
Votum *B.*Virgini factũ à Cardinalibus poſt mortem Cęleſtini 4.pro futuri Pontificis electione. *pag.*114
Vrbanus 2. in Deiparæ cultu admodum feruens.*pag.*76
præcepit in Claromontano Concilio vt ſingulis Sabbatis Officium B M. recitaretur, & ob quem finem. *ibid.*

ibid. Miſſam de B. Virgine ordinauit.*pag* 78. An ſabbatinum *B*. Virginis Officium compoſuerit,vel in meliorem ordinem redegerit. *ibid*. duas Eccleſias in honorem B. Virginis dedicauit. *ibid*.

Vrbanus 4. nouo ordini militię *B*.Virginis formam viuendi præſcripſit, *pag*. 117. prolationem nominis Mariæ, ſacris indulgentijs ditauit, vt eius eſſet frequentior inuocatio. *ibid*.

Vrbanus V. apud Mimatenſes B. Virginis Epiſcopalem Aedem ſuis ſumptibus inſtaurauit, eamque varijs donis affecit. *pag*. 127. in Vico, cui Queſaco nomen, Collegium Canonicorum inſtituit, dicauitque Virgini Deiparenti. *ibidem*. In Monte Peſſulano Baſilicam Dei Genitricis fundauit, cōſtruxit, & dotauit. *ibidem*. quolibet ſabbato toto anno, pane, & aqua vitam tolerabat. *ibidem*. in Galliam proficiſcens ſecū tulit capillum Beatiſſimæ Virginis. *ibidem*. quid de eo reuelarit Deipara ſanctæ Birgittę. *ibidem*. & *pag*. 128 ſepultus eſt Auenione apud ſanctam Mariam de Donis more pauperum. *ibidem*.

Vrbanus 6. feſtum Viſitationis beatę Mariæ Virginis in Eccleſia celebrandum inſtituit *pag*. 133. ieiunium Vigiliæ dicti feſti ſuaſit. *pag*. 134. donis ſpiritualibus ad huiuſmodi feſtum celebrandum fideles animauit. *ibidem*. quare motus ad prędicti feſti inſtitutionem. *pag*. 135 Lauretanam beatæ Virginis Aedem Pontificijs muneribus decorauit. *ibidem* Templum ſanctæ Mariæ Montis Serrati à fundamentis extruxit, ac Purificationi Deiparæ dicauit. *ibidem*.

Vrbanus 7. Deiparæ impensè addictus bona ſua ſodalitati Annunciationis pro maritandarum puellarum dotibus legauit. *pag* 213.

Vrbanus 8. Deiparæ Virginis cultor eximius. *in dedicatoria*. eius materna viſcera non ſemel expertus. *ibidem*. Ei Vrbem cum corde dicauit. *ibidem*. in laudem beatæ Virginis multa elucubrauit. *pag*. 136. eius Paraphraſis in Canticum *Magnificat*. *pag*. 237. Eiuſdem Chriſti Domini mox morituri cum beata Virgi-

gi-

gine Colloquium. *pag.* 238. Eiuſdem de Pronubo Deiparæ Virginis Anulo Epigramma. *pagina* 239. Eiuſdem in laudem beatæ Virginis Hymnus, *à pag.* 239. *vſque ad* 245. Charus Deiparæ, *pagina* 243. in eius laudibus decantandis ſingularis. *ibidem.* quos fructus ex ſua in Virginem pietate retulerit. *ibidem.* Imaginem beatæ Virg. Bononiæ coronauit. *pag.* 246. coronatus ipſe à Deipara. *ibidem. & pagina* 247. 248. 249. 250. 251. Romæ in Theatino Sancti Andreæ Templo, Deiparæ Sacellum erexit. *pagina* 137. Lauretanam Aedem non ſemel inuiſit. *ibidem.* Florentiæ Cenobium ſanctæ Mariæ Angelorum pro Monialibus Carmelitanis reſtituit. *ibidem.* Templum ſanctæ Mariæ Rotundæ binis turribus exornauit, & noua contignatione muniuit, *pagina* 252. Religioſum Conceptionis Deiparæ ordinem inſtituit. *ibidem.* habitum Conceptionis, indulgentijs ditatum, Catholicæ Hiſpaniarum Reginæ tranſmiſit, *ibidem, & pagina* 253. Nè peſtilentia Vrbem inficeret, beatam Virginē Protectricem elegit. *ibidem.* eius Aedem Eſquilinàm frequens ipſe pedes inuiſit, aliosque ad eandem inuiſendam mouit. *ibidem.* Templi Conceptionis beatæ Virginis primum lapidem iecit. *ibidem.* Nummos aureos, argenteosque Imagine beatiſſimæ Virginis ſignauit. *ibidem.*

Vreſianum Templum in Gallia à Clemente 5. Deiparæ erectum. *pag.* 121.

Vſus orandi per calculos, quando incœpit. *pagina* 103. 104. 105. à primis Eccleſiæ tēporibus ad hæc noſtra tempora perennauit *pag.* 110.

X

XEnodochium Lauretanum, pauperibus peregrinis excipiendis inſtitutum à Paulo 3. *pagina* 187.

Xenodochium ſanctæ Mariæ ampliatum à Gregorio 13. *pag.* 206.

Xenodochium Venetum ſanctæ Mariæ Charitatis, magnis Indulgentijs ditatum ab Alexandro 3. *pag.* 83.

ERRATA CORRIGE.

Pag. 2, *lin.* 18. Filus. Filius.
pag. 5. *lin.* 36. appellans. appellens.
pag. 8. *lin.* 5. quædam. quadam.
pag. 33. *lin.* 24. eum. cum.
pag. 37. *lin.* 10. accipit. accepit.
pag. 39. *lin.* 34 germinare. germina.
ibidem. vireſcuut. reuireſcunt.
pag. 55. *lin.* 1. & 12. penſantes. penſantia.
pag. 56. *lin.* 13. penſans. penſantem.
pag. 64. *lin.* 21. lamins. laminis.
pag. 66. *lin.* 18. ponitor. ponitur.
pag. 72 *lin.* 15. conſuetudinariæ. conſuetudinariè.
pag. 80. *lin.* xi. poſſit. potuit.
ibidem lin. 30. tantum. tantam.
pag. 107. *lin.* 13. tēporalibus. temporibus.
pag. 154. *lin.* 10. & vigilia. vt vigilia.
pag. 189. *lin.* 15. fuiſſe. fauiſſe.
pag. 193. *lin.* 20. Aedæ. Aede.
pag. 195. *lin.* 22. multo. multa.
pag. 195. *lin.* 22. municia. munita.
ibidem. poſſet. poſſent.
pag. 205 *lin.* 24. ſacrificetur. ſanctificetur
pag. 244. *lin.* 21. morto. merto.

NAZ.
ROMA

REGESTVM.

A B C D E F G H I K L M N O
P Q R S T V.

Omnia ſunt integra folia, excepto V.

R O M Æ;
Ex Typographia Franciſci Caballi.
M. DC. XLII.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

